

מדינת ישראל

משרדי הממשלה
שר החינוך - יעקב גולדמן

מלשך ד

43.4 52/60

מסכת תענית דף ק"ח ע"ב

13.3 - 24.4.70

שם תיק: לשכת רה"מ גולדה מאיר - משה"ח

4236/7-N

מזהה פיזי

מורה פריט: R0002sy

כתובת : 3-312-3-8-2

תאריך הדפסה 16/07/2020

מס' חק מוקד

מחלקה

30

סודי ביותר
לנחמן בלבד

משרד החוץ

אל: ראש הממשלה

השבוע בזירה המדינית

חסי' 4 . . .

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

ירושלים, יח' בניסן תש"ל

24 באפריל 1970

המסמך מכיל 52 דפים

השבוע בזירה המדינית (54)

18.4.70 24.4.70

תוכן הענינים

המעצמות

סיוור סיסקו באזור (עמ' 1-12)

I.

1. סכום הבקור בישראל

ביקור סיסקו בישראל עמד בצל הבקור בקהיר וביטול הבקור בעמאן.
אע"פ שלא הביא עמו חדשות מקהיר, ראה בביקורו שם הישג מדיני.
הדגש ברשמיו היה באספקט הטובייתי ובסכנות העלולות לנבוע מהמעורבות
הצבאית. קידם בברכה הודעת שר הבטחון שחיל האוויר לא יפגע בבסיסים
של טילי הסאם 3 באלכסנדריה, קהיר ואסואן. השלכות אפשריות לבטול
הבקור בעמאן. סיסקו הציע גמישות ישראלית מול הקשיחות המצרית.
בסכום - פחתו ולא גברו הסיכויים להציג מדיניות אמריקנית "מאוזנת".

2. עוד על הבקור במצרים

הערכות במחמ"ד: הבקור השיג חלק ממטרותיו. רושינגטון תתמיד במאמצים
לדו-שיח עם קהיר מה גם שנוכחה לדעת שהטובייתים לא מסרו תמיד למצרים
דיווחים מדויקים. לא יחודשו היחסים הדפלומטיים. חידוש ההתקפות
המצריות החריפות ובכך פחתה אולי התקווה שהובעה במחמ"ד לראות במיתון
ההתקפות כוונה מצרית להמשיך בדיאלוג. דוגמאות של התקפות מצריות
מפי נאצר, מפי דובר ממשלת מצרים ומעל דפי בטאון המפלגה השלטת.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- ב -

3. עוד על הביקור בירדן

בהמלצת השגריר בעמאן החליט סיסקו בעצמו לבטל ביקורו בגלל המהומות והפגיעה בשגרירות. שלטונות ירדן לא עשו מספיק לבלום ההפגנות. תגובת ירדן, הדרישה להחזרת השגריר היתה צפויה. שתי המדינות מעוביינות במניעת הדרדרות נוספת ביחסים. ירדן הבהירה שלא מדובר בניתוק יחסים וארה"ב לא דרשה החזרת השגריר הירדני ותשתדל למנות בהקדם שגריר חדש. הכחשת שמועות כאילו וושינגטון מחפשת מגעים מחוץ לבית האשמי.

4. ביקור סיסקו בלבנון

סיסקו קיים ביקורו, (אך קצרו לכמה שעות), למרות ההפגנות. הסתה פרוצה שאורגנה ע"י המחבלים, השמאל ומוסלמים קיצוניים, קדמה לבואו. תגובות האוישים הלבנוניים היו מתונות. בהפגנות נרגמה שגרירות ארה"ב והועלו באש דגל אמריקני ובובה בדמות סיסקו.

5. ביקור סיסקו בסעודיה

על הבקור הוחלט כנראה בטהראן, כנראה כדי לא לפגוע בפיוסל וכדי לא ליצור רושם כאילו ארה"ב מזניחה המדינות הערביות המתונות. סביר שהדיונים עם פיוסל כללו גם בעיות המפרץ הפרסי.

6. ארגוני המחבלים וסיור סיסקו

ארגוני המחבלים לא הסתירו סיפוקם מביטול הבקור בירדן וזקפו לזכותם "כשלו"ן" הסיור.

7. הבקור באיטליה

בהתאם להבטחת ניכסון לאיטלקים לשתפם בידע ולהתייעץ עמם.

8. פרשנות סובייטית

פרשנות, מעטה בד"כ, חזרה על הידיעות ממקורות ערביים ואמרה שהתוצאות יאכזבו הבית הלבן. בריה"מ עקבה בדאגה אחר הסיור בהעדיפה שהיחסים

סודי ביותר לנמען בלבד

- ג -

של מדינות ערב וביחוד מצרים עם ארה"ב, יתנהלו דרכה.

9. שתי מסקנות של סיסקו

שתי מסקנות ראשונות של סיסקו: האפשרות להתקדם תלויה בהכרזה ישראלית על נכונות לסגת והמשך המאמצים האמריקנים במסגרת ה-2 וה-4.

10. הצהרה של ריצ'רדסון, דרושים ויתורים הדדיים ושיחות בין הצדדים.

11. הערכה בריטית על הסיור

הבקור היה חשוב כי אפשר הבהרות באזני ראשי מצרים. השיחה עם נאצר היתה באווירה ידידותית.

שיחות ה-2 וה-4 (עמ' 13-15)

1. עם שובו של סיסקו לווינגטון, צפוי חידוש הדו-שיח האמריקני-סובייטי.

בפגישותיו האחרונות עם סיסקו, הבטיח דובריון להיות יותר ספציפי

בהגדרות של השלום אך דרש שארה"ב תבהיר עודם מחשבותיה לגבי סוריה.

2. בפגישת סגני הנציגים הקבועים באו"ם (17.4) העלה סגן הנציג האמריקני

הצעה לנסח המבוא לנייר המשותף, להבטיח שהנייר יהווה חבילה אחת

ויישאר במסגרת החלטת מועבי"ט. הבטיח להביא לישיבה הקרובה נוסח בכתב.

סגן הנציג הסובייטי הגיש נוסחה בדבר בסיגה ועמיתו האמריקני הגיב

בהציעו להחליף דעות על ההתחייבויות לשלום.

3. האמריקנים מוכנים לשתוף פעולה יותר גדול בנסוח הנייר המשותף.

4. הערכה בריטית שחלה הקשחה בעמדה הסובייטית במסגרת ה-4 ושההתקדמות

תלויה בדו-שיח האמריקני-סובייטי שיתחיל בשובו של סיסקו.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- ד -

5. רוג'רס מכריז שישראל, הערבים ובריה"מ דחו ההצעות האמריקניות ושבריה"מ מעדיפה מתיחות מבוקרת על שלום.
6. נציג בריה"מ באו"ם מכריז שוב שכל עוד אין בסיסה ישראלית מלאה, לא ייתכן פתרון.
7. שה"ח הבריטי שההתקדמות בשיחות ה-4 איטית ושמו"מ ישראלי-ערבי ישיר אינו אפשרי לפי שעה.

III. המעורבות הטובייטית במצרים (עמ' 16-19)

1. הערכות אמריקניות: בנגוד להערכותינו בסוחרים שהחלמה הטובייטית בדבר התקנת טילי סאם 3, בתקבלה ביגואר. ארה"ב הגיבה בווינגטון ובמוסקבה בהביעה אי שביעות רצונה. במחלקת המחקר במחמ"ד סבורים שהרוסים זהירים ולא ימשיכו בכיוון ההסלמה: טייסים וטילי קרקע-קרקע. אעפ"כ ישנו במחמ"ד חשש של הדרדרות העלולה להביא לאבדן השליטה הטובייטית והאמריקנית ומכאן קולות להליכה לשביתת-הנשק.
2. תדרוך במחמ"ד לעתונאי אמריקני מצביע על סכנת הפגיעות הישראליות, על הויכוח בקרמלין במקרה של פגיעות כאלה, על הבטחת ניכסון להחליף אבידות ישראל, על הבטחון שישראל "תכה" טילי הסאם 3 ועל תקוות ארה"ב שמצרים תחזור להפסקת האש.
3. עמדת ארה"ב ביחס להפצצות בעומק מצרים היתה ambiguous.
4. הסיפול במכלול ישראל-מצרים-בריה"מ במחמ"ד הועבר למישור גבוה.
5. עלי צברי ייצג מצרים בחגיגות לנין במוסקבה. הביא אגרת מנאצר לברז'נייב והחזיר תשובה.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- ה -

IV. הערכות צרפתיות על בריה"מ (עמ' 20-21)

1. הערכה על המדיניות הסובייטית באזור

אין סימן שבריה"מ מעוניינת בשלום. השינויים במדיניותה עד עכשיו

היו טקטיים והיא מקווה שהמשטרים הערביים השמרניים יפלו.

2. דעת הקהל בבריה"מ מסתייגת ממדיניותה המזרח תיכונית של ממשלתה, אך

אין לצפות לשינוי אצ"פ שההתנגדות היא גם נחלת פקידים בכירים. שינוי

אפשרי רק אם יגיעו לשלטון מנהיגים בלתי-קונפורמיסטים וחדשים.

V. הצהרת הנספח לעתונות הסובייטי בעמאן (עמ' 22-24)

הנספח מכחיש שאמר שבריה"מ תומכת "במיגור מדינות גזעניות כמדינת גולדה מאיר."

יומיים לפניו אמר הממונה הסובייטי בבגדאד דברים דומים והוסיף שבריה"מ

תומכת בהקמת "פלטפורמה דמוקרטית".

גם משה"ה הסובייטי הכחיש הדברים וחזר על הכרת בריה"מ בזכות קיום ישראל.

חשד ששני הדיפלומטים כן אמרו הדברים המיוחסים להם.

VI. מחאה הולנדית לבריה"מ (עמ' 25)

הולנד מחתה בפני השגרירות הסובייטית על ביולטין של השגרירות שכלל דברי

התקפה בגד מדינות ידידותיות (ישראל).

VII. דו"ח מזכירות נאט"ו על המצב במזה"ת (עמ' 26)

מזכירות נאט"ו מכינה דו"ח שיתאר המצב במזה"ת. שיוגש למועצת השרים הקרובה.

במועצת נאט"ו ישנו חשש מהחדירה הסובייטית. אצל מרבית הנציגים קיימת הדעה

שהמשך הסכסוך באזור מאפשר לסובייטים להעמיק חדירתם. רק פיוס הערבים

יביא לפתרון הסכסוך ויעצור החדירה הסובייטית. נדרש מאמץ ישראלי בבירות

חברות נאט"ו להסביר תפקיד ישראל בבלימת ההתקדמות הרוסית.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 1 -

בין ישראל לערב

אגרת ירדנית למועבי"ט בדבר סלילת כביש ע"י צה"ל באזור צאפי (עמ' 27)

ירדן מאשימה צה"ל בסלילת כביש באזור צאפי, 3 ק"מ בעומק שטח ירדן

לאחר שפתחה מסע להריסת החיים האזרחיים באזור. האגרת מסתמכת על

הסכם שביתת הנשק ומתעלמת מפעולות כוחות צה"ל.

ייתכן שירדן ביקשה להזים השמועות על "קבוצה" ירדנית-ישראלית

למנוע את פעולות המחבלים דרומית לים המלח.

בקרוי הפסקת האש (עמ' 28)

החריפה הלוחמה המצרית בתעלה. עליה במספר הפתיחות באש והמארבים המצרניים.

בתקיפות אויריות מצריות נהרגו 3 חיילים ו-8 בפצעו. הופלו 4 מטוסים

מצרניים בטילי הוק ובאש מן הקרקע, שניים מהם בודאות. צה"ל המשיך

בתקיפותיו הרצופות על המערך המצרי בתעלה ועל מסרות באיזור זעפרנה.

הצבא הירדני המשיך בדרך כלל לשמור על רגיעה. הירדנים הגישו תלונה

למועבי"ט על סלילת דרך ישראלית באזור ג'ור א-צאפי. גואה גל הפגזות

הטרור משטח ירדן על ישובים אזרחיים בעיקר בעמק בית שאן. הצבא הסורי

ממשיך בהתארגנות והתבצרות, אך החל ליזום תקריות מקומיות שהגיעו

לשיאן בפגיעה ממארב ב-2 מכוניות אזרחיות בצומת רפיד ובהריגת 2

אזרחים ישראלים ובפציעת 5. גברה פעילות הטרור משטח סוריה. עלה

מספר פעולות הטרור משטח לבנון בעיקר במערב "אצבע הגליל". מתרבות

תקיפות הטרור על ישובים אזרחיים.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- ז -

מדינות ערב (עמ' 34)

חילופי ממשלה בירדן

ב-19.4 הרכיב תלהוני ממשלה בת 9 עבר-ירדניים ו-8 פלסטינים. השנויים קלים מהמצופה. רוה"מ ושה"ח רפאעל נשארו על כנם. חוסיין בקש לחזק הייצוג הפלסטיני, אך זארו, ראש עיריית רמאללה לשעבר התפטר בלחץ יסודות פלסטינים וכנראה גם המחבלים. גם הרמטכ"ל ומפקד שרות הבטחון הוחלפו. בין השרים אישים הידועים באהדתם למחבלים. גם הרמטכ"ל וראש שרות הבטחון בעלי קשרים אתם. הדבר יתן סיפוק למחבלים אך אלה ימשיכו לחשוש מ"מזימות" נגדם. לא צפוי שנוי מהותי במדיניות המשטר. המלך שהקשה בימתו כלפי ישראל, עומד על הצורך בשמירה על הסדר והבטחון הפנימיים.

התרשמויות מביקור במצרים

ציר מפלגת העבודה הבריטית שביקר במצרים בסוף פברואר, מצא מדינת משטרה, חוסר אהדה כלפי הנוכחות הסובייטית, ושמע מאישיות מצריות שבלי נאצר תהיה אפשרות להכנס למו"מ של שלום. אותה אישיות אמרה "שלאחר היטלר, היו רבים בגרמניה שהיו מוכנים להכנס למו"מ של שלום". הבעיה המרכזית של מצרים היא של גידול האוכלוסיה ובעיה אחרת: הקשיים בקליטת בוגרי בתי הספר. סכר אסואן התקווה העקריית.

לבנון - התפרצויות נוספות על רקע המתיחות

ההפגנות נגד טיסקו, חיפושים בכפר הנוצרי כחאלה בהתאם להוראת שר הפנים, ופרסום הסכם קהיר עם המחבלים, עוררו שוב התמרמרות הנוצרים. השרים ג'ומייל ומיטראן מאיימים בהתפטרות. חילו כדרכו מפשר, מאמר ב"אל אהראם" מאשר שפעילות המחבלים פוגעת באישיות לבנון. מצרים לימין המחבלים והשמאל בגד הנוצרים.

סודי ביותר
לנמען בלבד

- ח -

ועידת שרי החוץ של הבלתי-מזדהות (עמ' 42)

הועידה נבעלה ב-17.4, הסעיף המזה"תי בהחלטה קיצוני. 12 מדינות
הסתייגו ממנו. ארגוני השחרור, כולל ארש"פ לא זכו למעמד רשמי. הפסגה
של הבלתי מזדהות תיערך בספטמבר הקרוב בלוסקה.

נספח: חברי ממשלת ירדן החדשה (עמ' 44)

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 1 -

ה מ ע צ מ ו ת

I. סיוור סיסקו באזור

1. לאחר בקור סיסקו בישראל

להלן סיכום שהוכן ע"י מנהל מצפ"א:

א. מה מצא סיסקו בקהיר

ביקור סיסקו עמד בסימן הביקור בקהיר שקדם לו ובצל הביקור

ברבת עמון שלא בא אחריו. האורח הדגיש כי לא הביא עמו כל חדשות מקהיר; עם זאת ביכר שראה בעצם עריכת ביקורו שם הישג

מדיני לארה"ב ולעצמו. שלא כמדינאים אחרים אשר ביקרו לאחרונה

אצל נשיא מצרים לא התימר לגלות אצלו סימני מתינות וסיכויי הסדר,

אך דימה להבחין במידה כלשהי של התאפקות כלפי ארה"ב באמצעי התקשורת

המצריים. כן מצא חתירה להציג את הביקור כמעשה של איזון לעומת

הזיקה המצרית ההדוקה לבריה"מ.

ב. רשמי סיסקו מהמעורבות הסובייטית

הדגש בסיפור רשמיו מקהיר היה נעוץ בצד הסובייטי ובסכנות העוללות

לנבוע מהעמקת מעורבותם הצבאית. אספקת טילי סאם 3 למצרים הוצגה

על ידי סיסקו כתוצאת הפצצות חיל האויר הישראלי בעומק מצרים.

הפצצות אלה, ככל שעריכתן מובנת לארה"ב על רקע הכורח לעמוד

נגד "מלחמת ההתשה" המצרית ולהקטין את מספר הקרבנות שהיא

תובעת, מדאיגות את ארה"ב לדברי סיסקו בהקשר הסובייטי, שכן הן

מעוררות את החשש לתגובה סובייטית שאת טיבה אין לחזות מראש

סודי ביותר לנמען בלבד

- 2 -

ושיהיה בה כדי לגרום להידרדרות חמורה שהזיה יישמעו הרחק מעבר לתחומי המזרח התיכון. משום כך שיבח האורח את הודעת שר הבטחון כשבוע לפני הביקור כי חיל האוויר לא יפגע בכסיסים של טילי סאם 3 באלכסנדריה, קריר ואסואן וראה בה התחלה מבטיחה למאמץ למנוע את החרפתה והרחבתה של המלחמה. מפי נציגי ישראל שמע סיסקו כי יעד זה מקובל עלינו ולמעשה חותרות אליו לחימתנו ומדיניותנו מזה לא כבר. לא נדונה בפרוט כלשהו השאלה כיצד לקדם מחשבה זו הלכה למעשה והאם וכיצד להזדקק לצורך זה לדו-שיח האמריקני-סובייטי השוטף.

ג. הצעות סיסקו לגמישות ישראלית מול הקשיחות המצרית

על התרשמותו הברורה כי העמדה המצרית קשוחה, חשדנית ללא קרן-תקוה ועל דאגתו החמורה מפני הסכנות לארה"ב ולישראל כאחד - שצופנת בחובה העמקת המעורבות הסובייטית השתית סיסקו את תביעתו מישראל שתיזום תכניות מדיניות בועזות ותגלה גמישות טקטית: בזכותן תשופר תדמיתה של ישראל; שיפור זה יקל על מתן סיוע לישראל ויקשה על הטלת האשמה עליה להעדר ההתקדמות לקראת שלום; עמדה מדינית גמישה תעזור לישראל לרכוש הבנה לפעילותה הצבאית ההכרחית ותחליש אותם הכוחות החותרים להתנות סיוע צבאי אמריקני לישראל בהיענות ישראלית ליוזמות מדיניות אמריקניות. כן יהיה לדבריו ביוזמה ישראלית כזאת כדי להפיג לחצים שליליים לישראל המופעלים עכשיו על ארה"ב בשיחות הארבע והשתיים וכדי להקטין את ההשפעה הסובייטית האנטי-אמריקנית במדינות ערב.

ד. ביטול הביקור בירדן ומשמעויותיו

ביומו השני של הביקור החלו להגיע הידיעות על המהומות בעמאן שבהן נשרפו הספריה האמריקנית וכלי רכב בחצר השגרירות וניכר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 3 -

באורח שההתלבטות הלבקר בירדן או לפסוח עליה מעסיקה אותו יותר ויותר עד שהחליט "לדחות" את הביקור - ועד שהחלטה זו גררה את גירוש השגריר סימס. ביוזמת סיסקו הוזכרה ירדן אך ורק כפונקציה של מצרים בהדגישו כי נאצר הבהיר לו היטב שחוטטין לא יזוז אפילו צעד אחד ללא היתר מקהיר. לאור גישה זו, איגה מפתיעה הקלת הראש במשמעות ביטולו של הביקור בשביל המלך. משטרו של חוטטין ממשיך כמובן להיות מעונין במירב הזיקה לארה"ב אולם הממשלה החדשה שכינונה צמח מפרשת הביקור שבוטל חייבת פחות לארה"ב מממשלות קודמות רבות. ואילו ממשלת ארה"ב חייבת לשאול את עצמה הכיצד זה כה הכבדה על משטר שניקרו היא חפצה. המדיניות האמריקנית, בלהיטותה להפגין עשייה והשגים ללא גבולות להשקיע מאמצים ומשאבים, שיגרה את סיסקו למצרים במטרה לזרוע הידברות אך קצרה הבלטת הניגודים וגרמה להחרפת הסכנות האורכות למלך חוטטין תחת להקל עליו.

בסיכום ה.

בנסיבות אלה פחתו ולא גברו הסכויים להציג מדיניות אמריקנית "מאוזנת" בין ישראל והערבים ונותר הקושי כיצד לעמוד מול בריה"מ, שהדו-שיח איתה אינו מוגבל לעניני המזרח התיכון בלבד, כשם שאינו גוגע רק לתחום הסכסוך הישראלי-ערבי.

עוד על הביקור במצרים 2.

א. הבקור השיג חלק ממטרתו

אחד מסגני סיסקו, דייבס מסר (16.4) שמטרת הביקור בקהיר לשמוע ולהשמיע, הושגה. השיחות היו מפורטות. המצרים ביקשו הבהרות רבות לגבי פרטי נסוחי ההצעות האמריקניות ונענו בהרחבה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 4 -

ב. ושינגטון תתמיד במאמצים לדו-שיח עם קהיר

התקווה האמריקנית שהבקור מהווה תחילתו של דו-שיח שיימשך. הכדור בידי המצרים וישנו רצון לראות במיתון ההתקפות הפומביות על ארה"ב, נכונות מצרית להמשיך בדיאלוג. (בינתיים חזרה העתונות לסגנונה המסורתי ביחס לארה"ב).

ג. הסובייטים לא מסרו דיווחים מדויקים למצרים

דייבס הוסיף שזו היתה טעות מצידם לנהל דו-שיח עם קהיר באמצעות הסובייטים לאחר שהתרשמו שהסובייטים לא מסרו למצרים דברים מדויקים במספר הזדמנויות. מעתה תעשה ארה"ב כל מאמץ להבטיח מגע ישיר עם קהיר.

ד. לא יחודשו היחסים הדפלומטיים

סיסקו אמר בטהראן (12.4) שאין תכניות לחידוש היחסים הדפלומטיים עם מצרים. מגע שוטף קיים בין שתי המדינות בקהיר, ושינגטון וניו-יורק.

ה. ההתקפות החריפות המצריות התחדשו

לאחר עזיבת סיסקו חזרו הדוברים המצריים שהבקור לא הביא לתוצאות וכי לא חל שינוי בעמדת מצרים. כן התחדשו ההתקפות המצריות החריפות ביתר שאת וייתכן שבכך פחתה התקווה שהובעה במחמ"ד לראות במיתון ההתקפות ובהמעטת מספרן, כוונה מצרית להמשיך בדיאלוג. להלן מספר דוגמאות:

- התקפה של נאצר

בראיון שהעניק לעתונאי ההודי קרנג'יה (פורסם בעתון הביירותי אל-אנואר 17.4 יחד עם פרסומו בעתון ההודי "בליק") אמר נאצר בין היתר:

סודי ביותר לנמען בלבד

- 5 -

"אמריקה תומכת בישראל ומעודדת אותה בכל הדרכים והאמצעים במקום שארה"ב תדרוש ממנה להפסיק את מעשי הסבך הברבריים נגד עמנו, היא איימה עלינו שההפצצות יחריפו בצורה נרחבת ומעמיקה יותר, כל עוד לא נקבל את עצתה ונזכנע לתוקפן... ארה"ב העניקה לישראל 50 מטוסי פאנטום ו-100 סקייהוק מאז מלחמת ששת הימים, מלבד נשק משוכלל, זאת למרות העובדה שלחיל האוויר הישראלי לא נגרמו כל אבדות.... ארה"ב לא הסתפקה בחמוש ישראל מכף רגל ועד ראש אלא העמידה לרשותה את כל המקורות וההמצאות המודרניות והמשוכללות של הפנטגון... וושינגטון חוזרת כל פעם על דברי ישראל. האגרות האמריקניות אלינו משננות כמו תוכי מלים ומשפטים שגולדה מאיר ואבא אבן משמיעים. ארה"ב רוצה לעודד את ישראל ולהשפיל אותנו ע"י כפיית מו"מ ישיר עם האויב מבלי שתבטיח את פנוי תוקפנותו... ההצעות האמריקניות מאמצות העמדה הישראלית."

דובר ממשלת מצרים על העמדות שלא השתנו ועל השנאה לארה"ב

במסבת העתונאים ב-22.4 אמר דובר ממשלת מצרים, עצמת עבד אלמג'יד, כי עדיין אין כל סימן שיש שנוי כלשהו בעמדת ממשלת ארה"ב, שהנה עמדה של תמיכה מלאה בישראל, הן במישור המדיני והן במישור הצבאי. עמדת מצרים - שישראל צריכה לסגת משטחים שנכבשו ביוני 1967 ושיש לפתור את בעיית הפליטים הפלסטינים - גם היא לא השתנתה כתוצאה מבקור סייסר. הביקור היה הזדמנות להחלפת דעות בין אחראים רשמיים. בתשובה לשאלה על עמדתה הנוכחית של מצרים כלפי ארה"ב השיב דובר ממשלת מצרים כי המאורעות שנו עמדה זו מהעדר הסכמה בתחום המדיני לעמדה של שנאה, בגלל תמיכת ארה"ב בישראל.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 6 -

המאבק בין הערבים לבין ארה"ב

"אל-ג'ומהוריה" בטאון "האיחוד הסוציאליסטי הערבי"
(מפלגת השלטון) פירסם (16.4) מאמר מאת העתונאי מחמד עודה
בו אמר שהמערכה איננה בין מצרים ומדינות ערב לבין ישראל
ולא בין התנועה הלאומית הערבית לבין הציונות, כששתיהן
מוגדרות כתנועות לאומיות לגיטימיות, אם כי יריבות. המערכה
היא בין המהפכה (מדינות ערב) לבין מהפכת הנגד (ארה"ב).
(מעניין שעתונאי מצרי מגדיר הציונות כתנועה לאומית לגיטימית,
המאמר יפורסם בדף סיכום בפרד).

3. עוד על ביטול הבקור בירדן

א. החלטת סיסקו בהמלצת השגריר סימס

ממחמ"ד במסר (17.4) לנו שההחלטה על ביטול הבקור היתה של סיסקו
עצמו, בהמלצת השגריר האמריקני בעמאן סימס, בזמק שלא ניתן לקיים
שיחות על רקע המהומות והפגיעה בשגרירות האמריקנית.

ב. צעד בגדי של חוסיין היה צפוי

לא היה מנוס מהביטול אע"פ שהיה ברור שחוסיין יגיב בצעד בגדי.

ג. ירדן לא נקטה באמצעים מספיקים לבלום ההפגנות

ממחמ"ד במסר עוד שאין ליחס לממשלת ירדן כוונות זדוניות. זו היתה
הזנחה מצידה. היא לא נקטה אמצעים מספיקים למנוע התפתחות ההפגנות,
אשר בתחילה נועדו להיות שקטות. אגב כל ארגוני המחבלים התחייבו
לשמור על אופיו השקט.

ד. שתי המדינות אינן מעוניינות בהחרפה

אחרי הבטול והבקשה הירדנית להחזרת השגריר האמריקני, מגלות שתי

סודי ביותר לנמען בלבד

- 7 -

המדינות התאפקות כדי למנוע החרפה נוספת ביחסים. שה"ח הירדני הודיע שאין הכוונה לביתוק יחסים.

ה. ארה"ב לא דרשה החזרת השגריר הירדני

מצידו, הביע (4. 1) דובר מחמ"ד מקלוטקי את צערו על ההחלטה הירדנית ואת תקוותו שהדבר לא יעביר את יחסי הידידות ההדוקים השוררים בין שתי המדינות מזה שנים. הוא הבהיר שארה"ב לא תדרוש החזרת השגריר הירדני.

ו. ארה"ב תמנה בהקדם האפשרי, שגריר חדש

ממחמ"ד נמסר (20.4) לנו שארה"ב רואה בהתפתחות דבר זמני וכי תשתדל למנות שגריר חדש בהקדם. ממשה"ח הברוטי נמסר שמניחים שארה"ב תחפש הזדמנות קרובה לפצות את חוסיין.

ז. מוקדם להעריך ההשלכות האפשריות

במחמ"ד נמסר שמוקדם עדיין להעריך איזה השלכות תהיינה לטווח ארוך להתפתחויות האחרונות.

ח. הכחשת שמועות בעתונות הישראלית

קורן משגרירות ארה"ב בישראל, התקשר (20.4) על דעתו עצמו וללא הנחיות ממחמ"ד להכחיש השמועות שהופיעו בעתונות הישראלית כאילו ארה"ב, תחפש עתה, לאחר גירוש שגרירה מעמאן, מגעים מחוץ לבית ההאשמי. הוא הגדיר שמועות אלו כמשוללות כל יסוד.

4. ביקור סיסקו בלבנון (18.4)

א. סיסקו מקיים ביקורו

סיסקו נסע לביירות למרות ההכנות להפגנות וההסתה הפרועה שהתנהלה נגדו מעל דפי העתונות הפרו-מצרית והשמאלית ("אל-מחרר" - 18.4:

8./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 8 -

גרשו את האמריקני; "אל-כפאח" - 18.4: חזור לארצך טיסקו).
ייתכן שטיסקו החליט לקיים את ביקורו מתוך חשש שאם יבטלו,
תיאלץ לבנון ללכת בעקבות ירדן ולבקש החזרת השגריר האמריקני,
פורטר. עם זאת החליט לקצרו והוא שהה בבירה הלבנונית מספר
שעות בהן ביהל שיחה משותפת עם הנשיא, עם רוה"מ ועם שה"ח.

ב. לא נשמר האופי השקט של ההפגנות

הרשיון שניתן להפגנה שאורגנה ע"י ארגוני המחבלים, חוגי השמאל
והמוסלמים הקיצוניים, הותנה בשמירה על אופיה השקט. אעפ"כ
נרגם בנין השגרירות האמריקנית באבנים, והועלו באש דגל אמריקני
ובובה בדמות טיסקו.

ג. הכרזות מתונות של רוה"מ ושה"ח הלבנוניים

בניגוד להצהרות שהושמעו בקהיר, היו ר"מ לבנון כראמה ושה"ח
מג'דלאני, יותר מאופקים. כראמה הכריז שמצא הבנה אצל טיסקו
ואילו מג'דלאני הגדיר השיחות כמועילות, תוך מתיחת ביקורת מתונה
על המדיניות האמריקנית.

ד. תוכן השיחה

פרטים על תוכן השיחה לא ידועים עדיין אך יש להניח כי הלבנונים
אמצו לעצמם באופן כללי העמדה המצרית, תוך עמידה על מעמדה המיוחד
של ארצם, דרישתה לחזור להסכם שביתת-הנשק ואי יכולתה לעשות דבר
בנפרד מיתר מדינות ערב.

ה. יש לזכור שמצרים, ירדן ולבנון תיאמו את עמדותיהן לפני בוא
טיסקו לאזור.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 9 -

5. ביקור סיסקו בסעודיה (22.4)

א. בקור לא מתוכנן (?)

בתום כנס השגרירים בטהראן (20-22.4) יצא סיסקו לסעודיה לביקור של יום אחד. על הבקור לא היה ידוע מראש, והוחלט עליו כנראה בטהראן.

ב. המניעים לבקור

המניעים לבקור בסעודיה הם בין היתר:

- החשש שמא ייפגע פייסל אם יתעלם ממנו.
- חזק קשרי ארה"ב עם המדינות הערביות המתונות והפגת הרושם שיכול להווצר לאחר ביטול הבקור בירדן, כאילו וושינגטון מוכנה להקריב יחסיה עם המדינות המתונות ואולי השלימה כבר עם הצטרפותן האפשרית למחנה "המהפכניות".

ג. הדיונים עם פייסל

יש להניח שבנוסף לסכסוך הערבי-ישראלי נסקר גם המצב במפרץ הפרסי. ידוע שהנטיה שהיתה קיימת במחמ"ד ערב כנס השגרירים, היתה לעודד את איראן ואת סעודיה למלא את החלל הריק שיווצר בנסיכויות המפרץ לאחר הפינוי הבריטי בשנת 1971.

6. ארגוני המחבלים וסיור סיסקו

א. סיפוק מביטול הבקור בירדן

ארגוני המחבלים לא הסתירו את סיפוקם מביטול ביקור סיסקו בירדן וראו בכך אישור אמריקני לכוחם ולהשפעתם. בשידור צוות אל עאצפה (19.4) נאמר בין היתר: "ההמונים אשר מנעו את כניסתו של סיסקו לירדן, הם אלה אשר אילצו אותו לעזוב את לבנון לאחר 4 שעות בלבד".

סודי ביותר לנמען בלבד

- 10 -

ב. אזהרה "ממזימות" עתידית

פרשן רדיו אש"פ (19.4) מזהיר ש"טיסקו לא יעמוד בחיבוק ידיים, עקב כשלונן המחפיר כתוצאה מסיכול מזימתו ע"י המוני המרד הפלסטיני".

7. הבקור באטליה

בנגוד למתוכנן, לא נתלווה טיסקו לריצ'רדסון בביקורו באנקרה בתום הכנס, אלא נסע (23.4) מסעודיה לאיטליה. שיחותיו ברומא עם שה"ח באות במסגרת הבטחה של ניכסון מאשתקד לאיטלקים בעת ביקורו ברומא, לשתף את האיטלקים בידיעת הדברים ולהתייעץ עמם מעת לעת.

8. פרשנות סובייטית על הסיור: התוצאות יאכזבו וושינגטון

- א. אף על פי שנמנעה מלומר זאת, יש להניח שבריה"מ לא ראתה בעין יפה את סיור טיסקו ועקבה אחריו בדאגה מסויימת, כי הרי היא תעדיף שיחסייהן של מדינות ערב ובייחוד של מצרים עם ארה"ב, יתנהלו באמצעותה ולא במישרין.
- ב. יש לציין שתחנות השדור והעתונות בבריה"מ הסתפקו בתחילה במסירת ידיעות קצרות על הסיור והפרשנויות עד עכשיו היו מעטות יחסית. בפרשנויות שהגיעונו, (ביניהן טאס, 16.4 - מוסקבה ברוסית, 20.4).

הועלו הנקודות העיקריות:

- לסיור חשיבות מיוחדת בגלל התפקיד שממלאת ארה"ב בסכסוך הערבי-ישראלי.
- המתכוונת וושינגטון לדרוש מישראל לבצע החלטת מועבי"ט, בהיותה הבסיס לפתרון המשבר בדרכי שלום.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 11 -

בהיותה הבסיס לפתרון המשבר בדרכי שלום?

- ארה"ב תומכת תמיכה מלאה ורב צדדית בישראל - אספקת הפאנטומים, דבר הגורם לירידת קרבה בעולם הערבי.
- המדיניות האמריקנית לא הצליחה להפיל המשטרים הערביים המתקדמים, למרות חתרנותה.
- תוצאות הסיוור יאכזבו את הבית הלבן.

9. שתי מסקנות ראשונות של סיסקו

- א. סגן ראש מחקר ומודיעין במחמ"ד מסר (17.4) שבין מסקנות סיסקו אחרי ביקורו במצרים:

האפשרות להתקדם

אפשר להתקדם אם תכריז ישראל על זכויותה לנסיגה.

המשך שיחות ה-2 וה-4

ארה"ב חייבת להמשיך במאמציה במסגרת ה-2 וה-4.

10. הצהרה של ריצ'רדסון: דרושים ויתורים הדדיים ושיחות הדדיות

- בנואו לאנקרה הביע (23.4) סגן שה"ח האמריקני תקוותו שסיסקו הצליח להבהיר לצדדים שכל עוד לא מותר כל אחד מהם על שאיפותיו הקיצוניות, לא ייתכן פתרון. הוסיף שלדעתו הצעד הנחוץ הבא הוא התחלתן, מוקדם ככל האפשר, של שיחות הדדיות תהיה צורתן כאשר תהיה.

11. הערכה בריטית: סיוור סיסקו היה חשוב

- מזכיר המדינה הבריטי לענייני המזה"ת, לווארד מסר (20.4) לשגרירנו: א. השיחות עם נאצר היו הרבה יותר ידידותיות ממה שניתן לשער.

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 12 -

- כ. המצרים לא סגרו הדלת בפני תכנית רוג'רס. נשארו דבקים
בעמדתם ביחס לנסיגה, לפליטים, לאופי השלום והמו"מ. אך
דווקא משום כך, ההבהרות שקיבלו מסיסקו היו חשובות.
ג. סיסקו אישית העריך חשיבות הסיור שנתן לו הזדמנות לעמוד
בעצמו על דעות ראשי מדינות ערב וישראל. הוא הצטער על
התקרית עם ירדן.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 13 -

שיחות ה-2 וה-4
=====

II.

אחת המסקנות של סיסקו מסיוור היא שארה"ב חייבת להמשיך במאמציה במסגרות

ה-2 וה-4.

1. לקראת חידוש שיחות ה-2

הערכה בריסית מוסרת על חידוש הדו-שיח האמריקני-סובייטי לאחר שובו של
סיסקו לווישינגטון וצופה פעילות במסגרת זו.

2. דוברינין דרש שארה"ב תבהיר מחשבותיה בקשר לסוריה

סגן ראש מחקר ומודיעין במחמד מסר (17.4) שבשיחותיו האחרונות עם סיסקו,
הבטיח דוברינין להיות יותר ספציפי בהגדרות של השלום, אך דרש שארה"ב תבהיר
קודם כל מחשבותיה בקשר לסוריה כפי שעשחה זאת לגבי מצרים וירדן. (כידוע
סוריה אינה מקבלת את החלטת מועבי"ט ואעפ"כ חובעים הסובייטים והמצרים
הכללת רמת הגולן בנסיגה המלאה).

3. שיחות ה-4

א. פגישת סגני הנציגים הקבועים ב-17.4

הפגישה ללא חוצאות מהותיות

באפס, סגן הנציג הקבוע האמריקני מסר לשגריר תקוע שפגישת הסגנים (17.4)
לנסוח הנייר שיכלול נקודות ההסכמה והמחלוקת, הסתיימה מבלי שתביא
לשינוי כלשהו במצב.

ב. החלפת סגן הנציג הסובייטי

סגן הנציג הסובייטי שבצנקר, חזק למוסקבה ובמקומו בא ויניקוב, אשר
היה זהיר ובלתי בטוח בעצמו.

ג. הצעה אמריקנית לנסוח מבוא לנייר המשותף

באפס העלה הצעה להתרכז בהכנת מבוא לנייר המשותף, לאחר שבפגישות
הקודמות נסב הדיון העיקרי על הסעיפים הראשון והשני של החלטת מועבי"ט:

סעיף 1 מדבר על הצורך בכינון שלום שיכלול נסיגת ישראל וסיום
מצבי הלוחמה, הכרה בריבונות, בשלמות ובעצמאות כל המדינות
וזכותן לחיות בשלום תוך גבולות בטוחים ומוכרים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 14 -

סעיף 2 מדבר על הבטחת חופש השייט, בהשגת הסדר צודק לבעיית הפליטים ובהבטחת ה-inviolability הטריטוריאלית והעצמאות המדינית ע"י אמצעים שיכללו קביעת אזורים מפורזים.

המבוא חייב להבהיר :

- שהנייר לא יתפרש כשינוי בעמדת המעצמות;
- שהנייר מהווה חבילה אחת;
- כל מה שיאמר בו נשאר במסגרת החלטת מועב"ט.

הדיון לא התקדם וכאפס הסכים להביא הצעה בכתב לפגישה הבאה.

ד. הנציג הסובייטי הגיש נוסחה בדבר הנסיגה והאמריקני ביקש להחליף

דעות על ההתחייבות לשלום

ויניקוב הגיש הצעה בשאלת הנסיגה. הנוסחה הייתה כללית ולא עוררה בעיות מיוחדות אך יתר שלושת הסגנים העירו שמוקדם עדיין לקבוע נוסחאות מפורטות וחיוני להגיע קודם להסכמה לגבי מושגי יסוד. הם טענו עוד שאין להגביל את הדיון לנושא אחד, כגון הנסיגה. כאפס הציע לעבור לחילופי דעות בדבר ההתחייבות לשלום. סגן הנציג הסובייטי החנגד וחבע המשך הדיון על הנסיגה. השלושה הגיבו שמוכנים לדון בכל נקודה אך אין להצטמצם בשאלה אחת בלבד.

הישיבה הבאה נקבעה ל- 21.4.

ה. שינוי בעמדה האמריקנית במסגרת הסגנים

מהמשלחות הבריטית והצרפתית נמסר לנו ש עוד בישיבת הסגנים ב-14.4 נחגלה נכונות אמריקנית יותר גדולה לשחוף פעולה. הצרפתים שמעו שמזכיר המדינה רוג'רס הורה לשגריר יוסט לשחוף פעולה בהכנת הנייר המשותף.

4. הערכה בריטית : הקשחה בעמדה הסובייטית

בשיחה עם שגרירנו, מסר (20.4) מזכיר המדינה הבריטי לענייני המזה"ת, לוארד, שבפגישה האחרונה של ה-4, חלה מחדש הקשחה בעמדה הסובייטית לעומת התקוות שנעוררו בפגישות הקודמות. אינם יודעים את הסיבה.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 15 -

5. ההתפתחות תלויה ב-2

ההערכה הבריטית אומרת שסגני הנציגים יוכלו להתקדם רק אם תהיה התקדמות בשיחות ה-2. משום כך אין לצפות להתפתחויות ענייניות לפני תום סיורו של סיסקו ושובו לווינגטון.

6. רוג'רס : ברה"מ מעדיפה המתיחות על שלום

בראיון לטלוויזיה הגרמנית בברלין (17.4) אמר מזכיר המדינה שארה"ב ניסתה להציג מסגרת שיכלה להוביל לפתרון בדרכי שלום, אלא שישראל, הערבים וברה"מ דחו זאת.
בדברו על ברה"מ, אמר שלפי כל הסימנים, מעדיפה ברה"מ מתיחות מבוקרת על שלום בר-קיימא.

7. מאליק : כל עוד אין נסיגה ישראלית מלאה לא ייתרון פתרון

במסיבת עיתונאים במרכז האו"ם, אמר הנציג הסובייטי, יעקב מאליק (17.4) שהבעייה העיקרית בשיחות ה-4, היא נסיגת ישראל מהשטחים הערביים. הוא הוסיף שמועצת הבטחון אישרה זאת וכל עוד לא נפחרה בעייה זו, לא תיתכן מציאת פתרון לסכסוך במזה"ת.

8. שה"ח הבריטי : ההתקדמות בשיחות ה-4 איטית

בדרכו ליפאן, להשתתף ביום בריטניה כיריד אוסקה הבינלאומי, התעכב שה"ח הבריטי סטיוארט בנמל החופה של ביירות ואמר (16.4) שאם כי ההתקדמות בשיחות ה-4 הנה לצערו, איטית, בריטניה עודנה מקווה שהשיחות יביאו להסכם במזה"ת.

מו"מ ישיר אינו אפשרי לפי שעה

הוא הביע את פקפוקו בחוילת שבעמידתה של ישראל על עקרון השיחות הישירות והזכיר מה שאמר בביה"ג הבריטי שמו"מ ישיר הנו אידיאלי, אך הואיל ואינו אפשרי לעת עתה "אני חושב שאפשר למצוא דרכים אחרות".

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 16 -

III. המעורבות הסובייטית במצרים

1. הערכות אמריקניות

להלן משיחות עם Kenneth Kerst, סגן מנהל המחקר הסובייטי במחמ"ד (16.4) ועם מארג, סגן ראש מחקר ומודיעין במחמ"ד (17.4):

א. ההחלטה על הס.א. 3 בתקבלה בינואר

בניגוד להערכותינו, בטוחים הם שהחלטה בריה"מ בתקבלה בינואר ובוצעה מהר. בסוף ינואר ותחילת פברואר לא נשלחו למצרים טילים, אלא כלי אוטילריה ומתקנים אלקטרוניים.

ייתכן מאוד שהמצרים העלו בקשתם בנובמבר. פנייתו המהודשת של נאצר בינואר מצאה הסובייטים מוכנים והם הסכימו להיענות בתנאי הבטחת הטילים. (הצוות הסובייטים).

ב. התגובה האמריקנית באוזני הרוסים: אי-שביעות רצון

במחמ"ד היו הדעות חלוקות לגבי התגובה האמריקנית. סיסקו ואנשי המחקר טענו שיש צורך בתגובה במרצת ואילו אנשי המחלקות הגיאוגרפיות יעצו למתן את התגובה ולא להרע את היחסים עם בריה"מ דווקא בהיפתח שיחות SALT בוינה. בסוף הוחלט על הבעת אי-שביעות רצון מהמצב המדרדר, זאת בשיחות מזדמנות ולא יזומות וכן בלשון מתונה. רוג'רס אמר לדוברינו ששיגור הטילים אינו מתקבל על דעת ארה"ב כצעד המקדם הסדר באזור וגם האיש השני בשגרירותם במוסקבה הביע אי-שביעות רצונם בשיחה במשה"ח הסובייטי בתחילת אפריל.

ג. זהירות רוסית

הסובייטים זהירים ואינם רואים (במחלקת המחקר) בשלב זה יסוד להסלמה מצידם בכיוון שגור מייסטים או טילי קרקע-קרקע.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 17 -

- ד. החשש מהדרדרות מביא להשמעת קולות בדבר שביתת-נשק
- אנשי המחקר מעריכים שכל עוד תשמור ישראל על הפרימטרים שבקבעו ולא תתקוף טילי סא-3 באזורי הערים, יימנעו הרוסים מלהתקינם בתעלה. הרוסים השיגו מפתח המדינית ע"י מניעת הפגיעות בערים הגדולות, דבר שאילו במשך היה יכול להביא לנפילת נאצר.
- על הערכה זו חולקים סגן שה"ח ריצ'רדסון ומנהל ענייני אירופה במחמ"ד טוואנק, החוששים כי כאשר יסתבר במשך השבועות והחודשים הקרובים שלמרות הטילים סא-3 בשארה ידה של ישראל על העליונה באויר, יגבר הלחץ המצרי על בריה"מ, מה גם שלא ניתן למנוע באופן אבסולוטי פגיעות באוכלוסיה אזרחית. הזזת הטילים לאורך התעלה תגרור פגיעות ישראליות ואז קיימת הסכנה של אובדן השליטה האמריקנית והסובייטית במצב. מתוך כך לא נראית כל אופציה פרט להליכה לשביתת-נשק.
- במחלקת המחקר של מחמ"ד מבינים שקשה לממשלת ישראל להחליט בכיוון זה.
2. תדרוך במחמ"ד לעתונאי על הצבת טילי ה-ס.א.3 במצרים
- בשיחת רקע עם עתונאי הסביר טוואנק, מנהל אירופה במחמ"ד בסוף מארס הצבת טילי ה-ס.א.3 כדלהלן:
- א. סכנת הפגיעות הישראליות
- בריה"מ לקחה בחשבון האפשרות של פגיעות ישראליות גם בצוותות. פגיעה באמצעות מטוסי פאנטום תהווה אובדן יוקרה רציני.
- ב. ויכוח בקרמלין
- אם תהיה פגיעה כזו, תצטרך בריה"מ לשקול מה יהיו צעדיה העתידיים. על כך מתנהל ויכוח בקרמלין.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 18 -

ג. הבטחת ניקטון לשמור על מאזן הכוח

הבטחת ניקטון להחליף כל אבידותיה של ישראל במסוסים, יותר חשובה בעיני ישראל מאשר ההתחייבות לספק מסוסים בוספים. פרושה של הבטחה זו היא מעין אשור לישראל להמשיך בהפצצותיה.

ד. שיקולי ניקטון

ניקטון אדיש ללחץ יהודי ארה"ב והוא פועל מתוך שיקולים של אינטרסים אסטרטגיים (של ארה"ב).

ה. ישראל "תכה" טילי טאם-3

ארה"ב סבורה שישראל "תכה" (LICK) את הטילים, אפילו יהיו לה רגעי דאגה או יום של אבידות גדולות. ישראל תמצא בודאי "סקטיקות" חדשות כי היא לא תוכל להשלים עם ה-טאם-3 והיא חייבת לשמור על עליונותה האוירית. למנוע מלחמת ההתשה. עבורה זו שאלה של גאווה ושל אמינות. יתר על כן ישראל תחשוש שאם תזכה מצרים למגן של ה-טאם-3, תוכל מצרים להציב בעומק נשק אחר כסילי קרקע-קרקע.

ו. תקוות ארה"ב

ארה"ב מקווה שמצרים תרגע ותחזור להפסקת האש. כך גם מקווה ישראל. מחשבתו של הבית הלבן אינה מתרכזת עתה על השגת הסדר, אלא להרוויח זמן כדי להשיג תקופת רגיעה ביחסי מצרים-ישראל, דוגמת המצב ששרר בין 1957 ועד למאי 1967.

ז. שגרירי ארה"ב במדינות ערב

הנציגים האמריקנים בכירות הערביות קיזמו בברכה את החלטת ניקטון להשהות אספקת מסוסים בוספים בהעריכם שהחלטה זו תסייע להעלאת ההשפעה האמריקנית. אך הם התעלמו מההחלטה הפרו-ישראלית של החלפת האבידות הישראליות.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 19 -

3. עמדת ארה"ב ביחס להפצצות בעומק מצרים
סגן ראש מחקר ומודיעין במחמ"ד הודה (17.4) שמדיניותם
ביחס להפצצות בעומק מצרים היתה *ambiguous*.
4. הטיפול במכלול ישראל-מצרים-בריה"מ למישור גבוה במחמ"ד
איש מחמ"ד סיפר שעם כניסת בריה"מ בצורה מאסיבית למצרים
והצבת טילי ה-ט.א.3, הועבר המכלול ישראל-מצרים-בריה"מ
מהדרג המזה"ת אשר טיפל בו עד לאחרונה למישור יותר גבוה
המטפל ביחסי בריה"מ-ארה"ב.
5. עלי צברי במוסקבה: חילופי אגרות בין נאצר לברז'נייב
א. עלי צברי, חבר הוועד הפועל של "האיחוד הסוציאליסטי
הערבי" ייצג (18.4 - 23) את מצרים בחגיגות לנין. פגש
בין היתר את ברז'נייב ואת שר ההגנה גרצ'קו. הביא
לראשון אגרת מנאצר והחזיר תשובה.
ב. שיגורו של עלי צברי. לייצג את מצרים מעניין:
- בהיותו ידוע כאיש אמונה של ברה"מ.
- על רקע הדחתו מתפקידיו הראשיים בספטמבר
אשתקד "בגלל אי-תשלום מכס" ולאור שמועות
חזקות שסולק בגלל נטיותיו הפרו-סובייטיות.
ייתכן ששיגורו נבע גם מחווה לבריה"מ בעקבות בקור טיסקו.
ג. בנאום שנשא במוסקבה (22.4) האשים צברי את ארה"ב
"המפעילה טרור מודרני נגד המרד הוואסנמי ומספקת לישראל
אמצעי טרור תוקפניים דומים בתקווה להביס האומה הערבית
ולעצור מרד ההשתחררות במזה"ת!"

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 20 -

IV

הערכות צרפתיות על ברה"מ

1.

הערכה על המדיניות הסובייטית באזור

- א. לדברי NANTEUIL האחראי לענייני המזה"ת במשה"ח הצרפתי (15.4):
- אין שום סימן ממשי שיפיד שברה"מ מבקשת להגיע לשלום אמת ובר-קיימא באזור.
 - השיבוים שהיו עד עכשיו בעמדה הסובייטית, היו סקטיים בלבד ולא מהותיים.
 - ברה"מ חותרת למשוך את ארה"ב לויתורים עד אשר יוסכם על תכנית שתבטיח שמירה על האינטרסים הסובייטים.
 - תקוות ברה"מ שבמרוצת הזמן יפלו המשטרים השמרניים.

ב. התפכחות אמריקנית

ננסייל ששהה לאחרונה בווינגטון, סבור שישנה שם התפכחות מסוימת לגבי כוונותיה של ברה"מ ומנסים ללמוד ביתר יסודיות את בעיות האזור.

2.

דעת הקהל בברה"מ מסתייגת ממדיניות ממשלתה המזרח-תיכונית

- א. מנהל המחלקה למזרח-אירופה במשה"ח הצרפתי (15.4) הביע את הערכתו האישית שדעת הקהל הסובייטית מסתייגת מהמדיניות הנוכחית כלפי מדינות ערב. התנגדותה מקורה בסיבות שונות ומורכבות, אך אין לה כל השפעה על קובעי מדיניות החוץ הסובייטית.
- ב. ההתנגדות היא גם נחלת פקידים בכירים
- לדבריו, גם רוב פקידים בכירים מתנגדים לסיוע ולתמיכה הבלתי-מסוייגת המוענקים למדינות ערב. הוא שמע בעצמו דברי זלזול מפי קוסיגין כלפי הערבים ומנהיגיהם.

ג. הממשלה תתמיד במדיניותה - מתי יהיה שנוי אפשרי

מכתבם של זחרוב, שורצין ומדבייב שפורסם במערב ואשר העלה ביקורת על מדיניות החוץ הסובייטית גם לגבי העולם הערבי, משקף, כך סבור הדיפלומט הצרפתי, את השקפת עולמם של הסובייטים בדרך כלל. בעיקר

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 21 -

נכון הדבר לגבי הדור הצעיר בממשלה ומחוצה לה. ברם ימשיכו לתמרן ולהיאבק על עמדות בכל דרך שלא תוביל לעמות עם ארה"ב. כדי לשנות באופן חד-משמעי את דרכה של ברה"מ במזה"ת, בחוצה אוריינטציה חדשה לחלוטין שתהיה מעשה ידיהם של אנשים דינאמיים ובלתי-קונפורמיסטים וחדשים כשהדגש הוא על התכונה האחרונה. בקרב המנהיגות הנוכחית אין לאיש תכונות דומות.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 22 -

V

הצהרת הנספח לעתונות הסובייטי בעמאן:
התומך במיגור ישראל ובהקמת פלסטין דמוקרטית?

1. הצהרת הנספח לפי רויטר (20.4):

במסיבת עיתונאים לרגל יום הולדתו המאה של לנין שכינס בעמאן, אמר הנספח לעתונות הסובייטי ג'ורג סוח'טצ'ב (George SUKHATCHEV) לפי רויטר:

"המדיניות הסובייטית תומכת בכל מאבק שמטרתו מיגור (overthrow) כל מדינה גזענית המבוססת על פנטיזם דתי כמדינתה של גולדה מאיר".
לשאלה אודות הכרתה של ברה"מ בישראל ב-1948, השיב הנספח שהכרה זו נבעה מהשאיפה "להוציא את הבריטים מפלסטין".

2. אישור להודעת הממונה הסובייטי בבגדאד בדבר הקמת מדינה פלסטינית

דמוקרטית תוך חיטול הציונות

הנספח בעמאן אישר שמסכים להכרזת הממונה הסובייטי בבגדאד, פליקס פדוטוב (Felix Fedotov) במסיבת עיתונאים שערך לרגל חגיגות לנין, יומיים לפני כן (18.4). הממונה הכריז על "תמיכת העמים הסובייטים במאבק הפלסטיני המזויין כדי לשחרר את האדמה הכבושה, לחסל את הציונות ולהקים מדינה פלסטינית דמוקרטית, הכוללת ערבים ויהודים ללא נטיות גזעניות".

3. תמיכת ברה"מ במחבלים

הממונה הסובייטי אמר עוד: " העם הערבי הפלסטיני מנהל מאבק צודק למען זכויותיו לשחרור ולחזרה. תמיכת ברה"מ בארגוני הפדאינים כוללת סיוע חומרי ומוסרי המוגש להם לא רק ע"י ברה"מ אלא ע"י עמי המדינות הסוציאליסטיות והכוחות המתקדמים בעולם".

הדברים של הממונה הסובייטי בבגדאד, אשר הופצו ע"י סוכנות הידיעות העיראקית, שודרו בתחנת השדר המצרית, "צאות אל ערב" (19.4). רדיו אש"פ (19.4) הוסיף שהממונה אמר עוד שקשרים טובים קיימים בין ברה"מ לבין ארגוני הפדאינים. בקור יאטר ערפאת במוסקבה והשיחות שניהל, משקפים את התמיכה

סודי ביותר לנמען בלבד

- 23 -

הסובייטית בהתנגדות הפלסטינית.

4. הכחשת הדברים

ההצהרה עוררה הדים רבים משום שהוערכה כשנוי מהותי בעמדת בריה"מ כלפי מדינת ישראל. בו ביום הכחיש הנספח הסובייטי את ההכרזה שיוחסה לו ותיארה כדברי תעמולה, אך נמנע מלענות על השאלה מדוע הפיצה סוכנות הידיעות העיראקית הרשמית דברים זהים מפי הממונה הסובייטי בבגדאד.

5. כתב רוזנר עומד על גירסתו ודוחה הטענה כאילו דברי הנספח סולפו.

6. דובר משה"ח הסובייטי: לא חל שינוי בעמדת בריה"מ

במוסקבה הכריז היועץ לענייני המזה"ת בלשכת העתונות במשה"ח, יורי ויקטורוב, (רויטר 20.4) גם כן באותו יום, כי לא חל כל שינוי במדיניותה של בריה"מ במזה"ת, לרבות בשאלת קיומה של מדינת ישראל. אף על פי שלא היה בידו נוסח דברי הנספח בעמאן אמר שהדברים שיוחסו לו נובעים בודאי מאי-הבנה או מטעות כי "לא ייתכן שנציג בשגרירות סובייטית ימסור הצהרה כזו".

7. בהכחשות לא היתה התייחסות להצהרת הממונה בבגדאד

- מעניין לציין שההכחשות הסובייטיות התייחסו לדברי הנספח לעתונות בעמאן אך לא להצהרת הממונה בבגדאד, אשר לא דיבר אומנם על תמיכה במאבק למיגור המשטר בישראל, אך הביע הזדהותו בשאיפה "לחסל את הציונות" כדי "להקים מדינה פלסטינית דמוקרטית שבה יחיו יהודים וערבים".

- למרות ההכחשות, לא מן הנמנע ששני הדיפלומטים הסובייטים השמיעו את הדברים שיוחסו אליהם, מתוך רצון לסבר את אוזני הערבים ואולי מתוך מחשבה שהצהרותיהם לא יזכו לתהודה הבינלאומית שתחייב הכחשתן, כפי שבתחילה לא זכתה הצהרת הממונה בבגדאד לפרסום מחוץ לעולם הערבי.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 24 -

8. חמרת הפרשה

עובדות אלו מציגות כמה שאלות תמוהות:

- א. על יסוד מה אמר טוחאצ'ב את אשר אמר ? "יזמות פרטיות" מסוג זה אינן מן התופעות המקובלות אצל הסובייטים. כתב רוזנר עומד על גירסתו ודוחה טענת טוחאצ'ב כאילו סילפו דבריו.
 - ב. מה שמגביר את החשד, כי המדובר לא ביזמה אישית, היא העובדה שסוכנות עיראקית ייחסה הערות דומות למיופה כח סובייטי בבגדאד, פוליופ פידושוב.
 - ג. מאידך, אם רצתה מוסקבה להשמיע בימות ערביות באזני הערבים - איך להסביר את ההכחשה המיידית והמוחלטת שבאה מפי ויקטורוב ? הרי ע"י ההכחשה והחזרה על העמדה המוצהרת - מודגש עוד יותר העקרון של תמיכת ברית"מ בזכות קיומה של ישראל.
9. תהיה התשובה לקושיות אלו אשר תהיה, ובודאי כעבור זמן מה נדע יותר - עצם העובדה שבציג סובייטי יכול להשמיע רעיונות "פלשת'ינאים" היא עובדה חדשה וחמורה.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 25 -

מחאה הולנדית לברה"מ

. VI

1. מחאה על עלון השגרירות שהתקיף ישראל

השגריר הטובישי בהאג הוזמן למשה"ח ההולנדי בסוף מארס ונאמר שלמרות רצונה של הולנד לשפר את יחסיה עם ברה"מ, הרי אין היא יכולה להרשות שהשגרירות הטוביטית תפיץ עלון ובו דברי נאצה וגידופים נגד מדינות ידידותיות.

2. הכוונה היתה לעלון השגרירות שהביא ההתקפות שהושמעו במוסקבה גם ע"י יהודים אזרחי ברה"מ, נגד ישראל, ארה"ב ורפ"ג.

3. טענות השגריר הטובישי

השגריר שלא ציפה למחאה זו, ניסה לתרץ את הפצת העלון בכך שמחלקת העתונות של השגרירות רק פרסמה דברים שביטאו רגשות העם הטוביטי נגד מדיניות ישראל ביחס למדינות ערב.

4. החלטת ביה"ב ההולנדי בגנות האנטישמיות בברה"מ

השגריר הוסיף שגם בהולנד מתפרסמות התקפות על ברה"מ וכראיה הביא את החלטת ביה"ב ההולנדי בגנות האנטישמיות בברה"מ. דבריו אלו נדחו בכך ששגרירות הולנד במוסקבה לא הפיצה דבר החלטה זו בברה"מ ואילו ניסתה, הרי הממשלה הטוביטית היתה מובעת זאת ממנה.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 26 -

מזכירות נאט"ו מכינה דו"ח על המצב במזרח"ת .VII

1. מועצת שרי נאט"ו האחרונה הטילה על המזכירות להכין דו"ח על המצב במזרח"ת שיוגש למועצת השרים הקרובה. המלאכה נעשית בידי Van Campen, הולנדי, יועץ מדיני למזכ"ל נאט"ו. הלה סיפר (6.4) שבגלל התנגדות צרפתית, יסחפק בתיאור המצב בלי הגשת מסקנות והמלצות לפעולה.

2. דאגה מהחדירה הסובייטית

ראן קאמפן הטעים בשיחה עם יועץ השגרירות בבריסל, שקיימת דאגה מהחדירה הסובייטית והזהיר כי בקרב נציגים רבים במועצת נאט"ו, המשקפים השקפות בבירוחיהם, קיימת הדעה שהמשך הסכסוך הערבי-ישראלי, מאפשר לסובייטים להעמיק חדירתם וכי רק פיוס הערבים, ע"י ויתורים ישראלים, יביא לפתרון הסכסוך. משום כך דרושה פעולה רבתי ומחמדת מצד ישראל בבירוח אירופה המערבית כדי להסביר החפקיד שממלאת ישראל בחסימתה ובבלימתה של ההתקדמות הסובייטית באזור.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 27 -

בין ישראל לערכים

=====

I. אגרת ירדנית למועבי"ט בדבר סלילת כביש ע"י צה"ל באזור צאפי

1. תוכן האגרת

באיגרת לנשיא מועבי"ט (21.4) מפנה נציג ירדן באו"ם, מחמד אל פרא, חשומה הלב "לתוקפנות ישראלית מתוכננת בחלקו הדרומי של עמק הירדן ותוך הפרה גלויה של הסכם שביחת הנשק".

באיגרת נאמר עוד שבזמן שישראל פתחה במסע להריסת החיים האזרחיים באזור גור אל-צאפי, "התחילו לאחרונה כוחותיה המזוינים בסלילת דרך בעומק של 3 ק"מ בחוף שטח ירדן בגור אל-צאפי, דרומית לים המלח".

מדיניות זו מהוארת כחתימה ישראלית להשתלט על מקורות המים כדי לקשור אותם למפעלי ים המלח בצד המערבי. לדברי האגרת זו הוכחה נוספת לפגיעת ישראל בחוק ובמגילת האו"ם. ישראל מוצאת עידוד בחוסר האונים של האו"ם.

2. הערות: הסתמכות על הסכם שביחת-הנשק והתעלמות מחדירות צבאיות ישראליות

המעניין שהאגרת מסתמכת שוב על הסכם שביחת הנשק, מדברת על סלילת הכביש, מאשימה את ישראל בהריסת החיים האזרחיים ואינה מזכירה פעולות צבאיות ישראליות.

3. מניעי ירדן

לא ברור מה הנניע ירדן להגיש את האגרת. אך ייתכן שרצתה בכך לחזק את פעילות ההסברה המבקשת להזים השמועות שהתהלכו על "קנוניה" ירדנית-ישראלית למנוע את פעולות המחבלים מאזור צאפי.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 28 -

בקווי הפסקת האש

=====

כללי

1. במרכז הארועים הצבאיים בקווי הפסקת האש עמדה השבוע ההחרפה בפעילות הלוחמה המצרית ביבשה ובאוויר. עלתה פעילות הירי והחדירות המצריות במרחב התעלה, שנועדו להפריע בעד חנועת כוחותינו במרחב. הופגזו מוצבים ומטוסים מצריים תקפו את כוחותינו מהאוויר. 2 מטוסים מצריים הופלו לבטח וקרוב לוודאי ש-2 מטוסים מצריים נוספים הופלו אף הם. המטוסים המצריים הופלו בטילי "הוק" ואש נ.מ. עם זאת, הסבו לנו החקיפות האוירות אבדות (3 הרוגים ו-8 פצועים).
2. הצבא הירדני המשיך בדרך כלל בשמירה על רגיעה יחסית בקו, אולם הולך ומחמיר גל הפגזות טרור על ישובים אזרחיים משטח ירדן בעיקר בגזרת עמק בית שאן. זאת, כנראה, על רקע ביקור סיסקו במזה"ת, כינוסה הקרוב של המועצה הפלשתינאית וחדש ארגוני הטרור מהסדר ירדני-ישראלי כלשהו.
3. הסורים, שעדיין עוסקים בהתארגנות והתכצרות חידשו תקריות ירי יזום ע"י הצבא הסורי הסדיר והגביר את פעילות הטרור המבוקרת משטח. התוקפנות הסורית הגיעה לשיא השבוע במארב לרכב אזרחי בצומת דפיד (2 אזרחים נהרגו ו-5 נפצעו).
4. עלתה והחמירה פעילות הטרור משטח לבנון בעיקר נגד ישובים אזרחיים במערב "אצבע הגליל".

ההתרחשויות בזירות השונות

א. מצרים

הזירה היבשתית

1. השבוע חלה החרפה בפעילות היבשתית המצרית בזירת התעלה, המוצאת ביטוייה במקרי מיקוש כמעט יומיומיים וירי מחמיר על סיורים וכלי רכב כדי לשבש את חנועת כוחותינו בזירה. כן ירו המצרים מטחים של עשרות ועמים מאות פגזים על מעוזים.

29./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 29 -

2. השבוע התמקדה האש הארטילרית ואש הנק"ל המצרית בגזרה הדרומית, אש ארטילרית ומרגמות במרכזית ואש טנקים ונשק נגד טנקים בגזרה הצפונית. הגזרות ה"חמות" היו, בעיקר בתחילת השבוע הנסקר, הגזרות הדרומית והמרכזית. בין ה-23.4.70-15 פתחו המצרים 188 פעם באש וכוחותינו 96. בערב החג ובחג גברה במיוחד האש המצרית. המצרים פתחו בין ה-22.4.70-20 72 פעם באש וכוחותינו 36 פעמים. בחילופי האש עם המצרים, שהיו כבדים במיוחד ב-21.4.70 בגזרה הדרומית ונמשכו לסרוגין במשך כל היום עד 19:25, נפצעו 4 מחילי צה"ל אחד מהם מת מפצעיו.

3. חלה עליה במספר החדירות המצריות למטרות מיקוש והצבת מארבים. כלי רכב של צה"ל, לרבות מספר טנקים נפגעו בעלותם על מוקשים.

הזירה האווירית

4. מטוסי חיל האוויר המשיכו השבוע בחקיפותיהם הרצופות במרחב התעלה עד לעמק כ-25 ק"מ בעיקר בגזרות הדרומית והמרכזית ובאיזור זעפרנה שבחוף מפרץ סִיאץ.

5. השבוע חזרו המצרים על נסיונות חטיפת כוחותינו בזירת התעלה מהאוויר בעיקר ב-18.4 וב-21.4. לתקיפות האוויר המצריות קדמו גיחות סיור וצילום אווירי במקרה אחד גם לעומק, עד סביבות רומאני. תקיפות האוויר המצריות השבוע היו:

א. ב-18.4.70 ב-17.30 תקפו 4 מבנים של מטוסי מיג-17 וסוחוי-7 באזורים הבאים:

- 4 מטוסי מיג תקפו סוללת "הוק" לא מוחזקת ליד בלוזה. לא היו נפגעים.

- 4 מטוסי מיג תקפו סוללת מרגמות 160 מ"מ ע"י המחנה היוגוסלבי דרומית לגשר פִּירְדָאן. לכוחותינו 3 הרוגים ו-8 פצועים.

30./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 30 -

- 4 מטוסי סוחוי 7 תקפו את מחנה טסה. לא היו נפגעים.

- 4 מטוסי סוחוי-7 ניסו לתקוף את ראס-טודר. סוללת ה"הוק"

ירתה והפילה 3 מטוסים.

בידינו גופת טייס מצרי שצנח פצוע קשה למי מפרץ סואץ ומת זמן קצר לאחר מכן. אחד המטוסים המצריים שהופלו, סוחוי-7, אוחז בשטחנו.

. המצרים טענו,

עם זאת, כי כל המטוסים המצריים חזרו בשלום מגיחותיהם ב-18.4, אולם לאחר שדובר צה"ל הודיע על הפלת ^{אחד רחטטים} ועל משיית גופת טייסו ע"י חיילינו

ניסו המצרים לישב את השקר שבהודעתם מיום ה-18.4, שכאילו כל המטוסים המצריים חזרו בשלום לבסיסם, ומסרו הודעת כזב (19.4) כאילו ביצעו מטוסים מצריים תקיפה נוספת, בה הופל אחד ממטוסיהם. לאמיתו של דבר לא בוצעה עד למסירת הודעת הכזב המצרית כל תקיפה אווירית מצרית נוספת.

ב. ב-21.4.70 בשעה 1400 לערך תקפו 6 מטוסים מצריים מדגם מיג-17 את כוחותינו

דרומית-מערבית לבלוזה, בגזרה הצפונית של החעלה. מטוסי מצרי אחד מדגם מיג-17 הופל באש נ.מ. מהקרקע. גופת טייסו שנהרג ושבריו נמצאו בשטחנו.

ג. בליל ה-22-23.4.70 ב-01.30 חדר מטוס מצרי בודד לאזור נחל-ים שבחוף סיני והטיל מספר פצצות שנפלו מחוץ למטרה. איש לא נפגע.

ד. ב-23.4.70 ב-18.35 ניסה מטוס מצרי בודד לתקוף את כוחותינו בגזרה המרכזית. פצצותיו נפלו מחוץ למטרה ולא היו נפגעים.

ב. ירדן

הזירה היבשתית

1. השבוע לא חל שינוי מהותי במדיניות הריסון, בה נוקט הצבא הירדני בקו. בגזרה הצפונית בעיקר ריסן הצבא הירדני את פתיחותיו באש בגזרה הדרומית היה הצבא הירדני מעורב, אומנם, במספר תקריות אש, אך אלה היו מעטות ולא רציניות.

31./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 31 -

2. הירדנים הגישו חלונה למועבי"ט על סליחת דרך ישראלית באיזור עור-א-צאפי דרומית לים המלח. טענת ישראל היא, כי הגבול באיזור זה אינו ברור.

פעולות טרור משטח ירדן

3. בשבוע שבין ה-12-19.4.70 חלה עליה בפעולות הטרור בכל הזירות מ-95 בשבוע הקודם ל-105. במקביל החמיר גם אופי פעולות הטרור: עליה בגל הפגזות מטל"רים ומרגמות כבדות על ישובים ומתקנים לאורך הקוים הירדני והלבנוני. גל זה נמשך החל ב-9.4.70. משטח ירדן בוצעו בין ה-12-19.4.70 60 פעולות טרור בהשוואה ל-62 שבוע קודם לכן. כאמור, חלה החמרה באופי הפעולות משטח ירדן כשבחאריכים האמורים הוחקפו משטח ירדן הישובים הבאים: בית שאן, טירת צבי, מנחמיה, יבנאל, נוה איתן, אשדות יעקב, גשר, כפר רופין, מעוז חיים, מח'לה, קליה, מפעלי ים המלח, תימנע, ועין יהב. הסיבות לעליה בגל הפגזות הטרור על ישובים אזרחיים משטח ירדן עשויות להיות:

א. ביקור סיסקן במזה"ת;

ב. כינוסה הקרוב של המועצה הפלשתינאית;

ג. חשד בקרב אויג'י הטרור לקיום הסדר ישראלי-ירדני כלשהו, המוצא

ביטוי בהיחר שניתן לירדנים לתקן את העלת הע'ור.

4. בדרום רמת הגולן בוצעו בין ה-12-19.4.70 3 פעולות טרור, שנשאו אופי של ירי נק"ל לעבר מוצבים.

5. בעמק בית שאן בוצעו בין ה-12-19.4.70 20 פעולות טרור לעומת 37 בשבוע הקודם. מאלה 2 היו חדירות והשאר ירי והפגזות מעבר לקו לרבות, כאמור, על ישובים אזרחיים.

לאחר ה-19.4.70 ראויות לציון פעולות הטרור הבאות בגזרת עמק בית שאן נגד ישובים אזרחיים:

א. כליל הסדר, בערב ה-20.4.70 נורו 18 פצצות מרגמה לעבר כפר רופין. לא היו נפגעים אך נגרם נזק.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 32 -

ב. בליל ה-22.4.70-21 נורו כ-30 פצצות בזוקה ופגזים שלא זוהו בשעה 01.20 לעבר מעוז חיים. הבזוקות נורו מחוך שטחנו. אותרו פגיעות במבנים במשק, אך לא היו נפגעים. הושבה אש לעבר מקורות הירי.

6. בבקעת הירדן בוצעו בין ה-19.4.70-12 34 פעולות טרור לעומת 22 בשבוע הקודם. 14 מפעולות אלה היו חדירות, בעיקר קצרות טווח, למטרות ירי על מוצבים ועל רכב ולמיקוש. 20 מהפעולות נשאו אופי של ירי והפגזות מעבר לקו בעיקר על מוצבים וסיורים.

7. בערכה בוצעו בין ה-19.4.70-12 3 פעולות טרור - כמספר פעולות הטרור בשבוע הקודם. כולן הפגזות מעבר לקו על מפעלי ים המלח, תימנע ועין יהב.

ג. טוריה

הזירה היבשתית

1. הצבא הסורי המשיך השבוע בהזנת כוחות בקו הפסקת האש, בהתבצרות ובשיפור עמדות. בצורת זהירה החלו הסורים לחדש את פעילותם בקו על ידי הגברת הטרור המבוקר משטחם ועל ידי חידוש יזמות ירי של צבא סורי סדיר. דוגמה לכך: ב-16.4.70 ב-02.50 נורו 4 טילי "שמל" לעבר מוצב צה"ל. הושבה אש נק"ל לעבר תל-דעריא.

פעולות טרור משטח טוריה

2. בשבוע שבין ה-19.4.70-12 עלה מספר פעולות הטרור המבוקרות ל-18 לעומת 8 בשבוע הקודם. 5 מפעולות אלה היו חדירות למטרות מיקוש ותבלה, כולל נסיון חבלה תחת גשרון באיזור תל-פארס. 13 מהפעולות נשאו אופי של ירי והפגזות מעבר לקו לעבר מוצבים וסיורים.

3. ב-23.4.70 ב-0800 הציב כוח סורי, שמנה כ-20 חיילים מארב בצומת רפיד שברמת הגולן ופגע ב-2 מכוניות. 2 אזרחים ישראלים נהרגו ו-5 נפצעו. בעת נסיגת הכוח הסורי פתח צה"ל באש על ציר נסיגתו. מספר חיילים סוריים נראו נפגעים. לאחר מכן התפתחו חילופי אש עד 10.15. המארב הסורי מוקם במרחק של כ-0.5 ק"מ מקו הפסקת האש.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 33 -

ד. לבנון

1. בשבוע שבין ה-19.4.70-12 בוצעו 14 פעולות טרור משטח לבנון לעומת 7 שבוע קודם לכן. מרביתן של פעולות טרור אלה נעשו לאורך מערב "אצבע הגליל". 9 מהפעולות היו חדירות למטרות מיקוש וחבלה, ירי וחקיפת ישוב (אביבים) ו-5 מקרי ירי והפגזות מעבר לקו, לרבות על ישובים אזרחיים כקרית שמונה, שאר ישוב ודפנה.
2. לאחר ה-19.4.70 ראויות לציון פעולות הטרור הבאות משטח לבנון :
 - א. בערב החג, ב-20.4 בשעה 21.00 לערך, נורו מספר פצצות בזוקה לעבר כפר יובל. לא היו נפגעים.
 - ב. בליל ה-20-21.4.70 סמוך לשעה 22.30 חובלו מבנה ומספר כלים של ציוד הגדסי, שכלל בין השאר טרקטורים, ברמת שלום, אשר במורדות הדרומיים של ההרמון. נגרם נזק חמרי רב, אך לא היו נפגעים.
 - ג. בין ה-22-23.4.70 נורו 5 פצצות שלא זוהו לעבר איזור זרעית, ו-3 פצצות בזוקה לעבר מנרה. 2 מחבלים נהרגו בהתקלות באיזור שתולה. קודם לכן נורחה אש נק"ל לעבר אזרחים צפוניים ליראון.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 34 -

מדינות ערב

חילופי ממשלה בירדן

.I

1. הרקע

ב- 19.4.70 הקים בהג'ת אל תלהוני ממשלה חדשה בת 17 חברים (9 עבר-ירדנים ו- 8 פלסטינים) לאחר שהגיש באותו יום את התפטרות ממשלתו הקודמת. החילופים לא הפתיעו כי מזה זמן רב מתהלכות שמועות על שינויים בממשלה. עוד לפני משבר פברואר 1970 עם המחבלים, דובר על שינויים אפשריים. המשבר עם המחבלים ו"התפטרות" שר הפנים דאז מחמד רסול אל-כילאני, רק חיזקו את הצורך בכך. בקורו של סיסקו שבועד להתקיים ב- 17.4 ובוטל, וההתפתחויות סביבו, נוצלו כעיתוי מתאים לבצוע השינויים מבלי לעורר רעש, אך לא היוו את המניע להם.

2. השינויים קלים מהמצופה

א. השינויים שבוצעו קלים ופחותים מהמצופה. רה"מ תלהוני נשאר על כנו אף על פי שדובר כי יוחלף ע"י שה"ח רפאעי או ע"י וצפי אל תל. דומה שהמלך לא היה מוכן לשינויים מרחיקי לכת ומשום כך נשאר תלהוני על כנו.

ב. בנוסף לרה"מ, נשארו רוב שרי הממשלה ביניהם סגן רה"מ ושה"ח רפאעי. 4 שרים מהפחות חשובים הוצאו ובמקומם צורפו 5 חדשים, כן היו שינויים בעלי חשיבות משנית בתיקים.

3. חיזוק הייצוג הפלסטיני - התפטרות נדים זארו

א. המלך חוסיין ביקש לחזק את הייצוג הפלסטיני בממשלה החדשה. אמיל אל גורי איש המופתי לשעבר חג' אמין אל-חוסייני ששימש כשר עבודות צבוריות הוצא. נעשה נסיון לצרף שני אישים בעלי שם. הראשון: נדים אל-זארו, כשר לעניינים מוניציפאליים, לשעבר ראש עיריית ראמללה שגורש ע"י שלטונות ישראל בין היתר בשל תמיכתו במחבלים.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 35 -

השני: וצפי אל-ענבתאורי, שמונה שר הכספים. איש חינוך משכם
חבר "אל קוומיון אל ערב" שגם הוא גורש ע"י שלטונות ישראל,
בשל פעילות חתרנית וסיוע לארגוני הטרור.
ע"י צרוף שני אישים אלה רצה חוטיין להבליט היות הגדה המערבית
חלק מהממלכה הירדנית ואת שתוף הפעולה עם יסודות הידועים
בתמיכתם במחבלים. כך הוא נותן אשור לדבריו שיש זהות בין הממלכה
הירדנית לבין "תנועת ההתנגדות". אך בלחץ יסודות פלסטינים,
וכבראה גם של ארגוני המחבלים, התפטר זארו ובמקומו טרם מונחה
אישיות אחרת. הפרוש שביתן הוא שהצטרפות זארו לממשלה היתה נותנת
תוקף להחלטת ישראל לגרשו מראמללה ולהפסקת כהונתו כראש העיר.

4. שרי הפנים וההגנה

בין השרים החדשים יש להצביע על שנים אשר למינויים משמעות מיוחדת,
מחוץ לענבתאורי וזארו שהתפטר.
הראשון: פריק עלי אל חיארי, ששימש כרמטכ"ל של הצבא, אשר "הועלה"
לתפקיד שר ההגנה, תפקיד בעל חשיבות פחותה בהרבה ממה שמשמע מהתואר.
מוצאו מטלס. שימש ב- 1957 כרמטכ"ל במשך 3 ימים וברח לסוריה לאחר
שהיה מעורב בנסיון הפיכה. נדון שלא בפניו ל- 15 שנות מאסר. נחון
וחזר ב- 1967, וב- 30.6.69 הוחזר לצבא כרמטכ"ל.
השני: נג'יב רשידאת, שמונה לשר הפנים, עו"ד יליד ארביד, היה חבר
הוועד הפועל של אש"פ ב- 1965 ויו"ר אגודת עוה"ד בירדן. היה מפעילי
הארגון האופוזיציוני השמאלני של סלימאן אל-נאבלסי. קרובו של
שפיק רשידאת, מזכ"ל התאחדות עוה"ד הערביים הפעיל בהגנה על המחבלים
באירופה. תפקידו הוא בעל חשיבות בהיות כוחות הבטחון הפנימיים נתונים
למרותו.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 36 -

5. שינויים בצמרת הצבא ושרותי הבטחון

א. הרמטכ"ל החדש : לוא משהור חדית'ה

פריק חיארי הוחלף כרמטכ"ל הצבא ע"י לוא משהור חדית'ה, בדורי מנאמני הבית ההאשמי, שימש כסגן רמטכ"ל מ- 1968 עד ל- 30 ביוני 1969, כשהתפטר לאחר שהמלך מינה את דודו השריף נאצר בן ג'מיל למפקד הצבא, דבר שהביא להתפטרותו של לוא ח'מאש, הרמטכ"ל דאז. חיארי מונה אז לרמטכ"ל וחדית'ה העדיף להתפטר ומונה באוגוסט 69 כמזכירו הצבאי של המלך. ידוע בקשריו עם המחבלים ובמשבר פברואר היה פעיל בחיטול המשבר ובהשגת הסדר עמם.

ב. מנהל בטחון כללי חדש : לוא זהיר מטר

מנהל הבטחון הכללי, לוא עזת חסן הועבר לפנסיה ובמקומו מונה לוא זהיר מטר. עבר ירדני, יליד עמאן. איש צבא שפרש ב- 1962 לאחר שהואשם במעילה והורד בדרגה. היה חבר פרלמנט ב- 1964. בסוף 1969 חזר לפקוד הצבא בדרגתו המלאה ובפברואר השנה השתתף במגעים שקוימו עם ארגוני המחבלים. בנספח דש"מת חברי הממשלה.

6. השלכות לגבי ארגוני המחבלים

בממשלה החדשה הוכנסו אישים הידועים בתמיכתם במחבלים, כשר הפנים ושר הכספים. גם הרמטכ"ל ומנהל הבטחון הכללי החדשים קיימו בעבר קשרים עם הארגונים. משום כך יש להניח שהארגונים יראו בעין יפה את השינויים שיתפרשו בצבור כרצון של המלך להמשיך במגעים ובתאום אתם. עם זאת לא יפוגו חששותיהם מ"מזימות" אפשריות של המשטר בגדם, כי הרי המפקד הכללי של הצבא שריף נאצר בן ג'מיל, השנוא עליהם, נשאר כל כנו. יתר על כן חדית'ה ומטר נחשבים לבאמני המלך, למרות קשריהם עם הפלסטינים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 37 -

7. מדיניות הממשלה : לא צפויים שינויים

בכתב המינוי לממשלה החדשה, עמד חוסיין על חמש הנחיות עיקריות:
א. המאבק בין האומה הערבית לבין הציונות העולמית חייב להיות בראש דאגותיה היום-יומיות של הממשלה.
ב. הבטחת הסדר והבטחון בצורה מוחלטת.
ג. התמזגות בין העם, הצבא ו"ההתנגדות".
ד. סתימת כל פרצה העלולה להתעורר בחזית הפנימית.
ה. שתוף ותאום עם יתר מדינות ערב ובייחוד עם מצרים.
מהנחיות האלה נראה שהמשטר ימשיך במדיניותו הקודמת ללא שינויים מהותיים ואם ברצונו להבטיח את הסדר ואת הבטחון הפנימיים ישתדל לעשות זאת בתאום עם ארגוני המחבלים.

8. החמרה בקו כלפי ישראל

בנאמו בפני חיילי חיל התותחנים ב- 16.4.70 ובאגרתו לתלהוני, בה הטיל עליו הקמת הממשלה המחדשה, בכרת אצל חוסיין החמרה בקו כלפי ישראל. לראשונה מודיע חוסיין באופן כה החלטי על ההסתמכות על הפתרון הצבאי ל"מען הנצחון והשחרור" ובכך מראה הזדהות גוברת עם ארגוני המחבלים.

II. התרשמויות ציר מפלגת העבודה הבריתית מביקור במצרים

Richard Crowsaw , ציר מפלגת העבודה הבריתית ביקר במצרים, בסוף פברואר 1970, במסגרת ביקור של קבוצה פרלמנטרית. להלן תמצית בקורות שהעלה על הכתב, לשם זכרון דברים.

1. הנוכחות הרוסית בתקלת בחוסר אהדה

בחוגים רחבים של השלטון, ואנשים בעלי מעמד שאינם נכללים באופן ישיר בממשל, מורגש חוסר אהדה הגובל לעתים בשנאה לרוסים. מונחים ביסוד גישה זו, גם אכזבה מתמיכת הרוסים במצרים בסכסוך הישראלי-ערבי, וגם חוסר יכולתם ליצור יחסי אנוש מתאימים. בדור המנהיגות הנוכחי שמורה

סודי ביותר לנמען בלבד

- 38 -

עדיין אהדה לא מעטה למערב. בראה שהמצרים מתחילים לתפוס כעת מה באמת מגמת הרוסים בפעילותם במצרים. הם בדעה שהרוסים לא התכוונו אף פעם לאפשר למצרים לבצח את הישראלים, ללא סיוע רוסי. לדעתם, התכנית הרוסית היא להבטיח שרק סיוע ימי ואוירי רוסי לכוחות היבשה המצריים יאפשרו בצחון צבאי מצרי על ישראל, אך המפתח לכך שמור בידי הרוסים, ובינתיים הרגשת המצרים היא שהם מסובכים במלחמה ארוכה, ללא כל סיכוי לבצח בכוחותיהם בלבד.

2. בלי נאצר תהיה אפשרות להכנס למו"מ של שלום

אישיות מצרית במעמד רם אמרה לקראוש ש "לאחר היסלר, היו רבים שהיו מוכנים להיכנס למו"מ של שלום, וזה היה קורה אילו נאצר היה הולך היום". אין דעה זו בחלת הכלל, אך מאמין שהאיש שאמר זאת איננו היחידי ושלו אחים לדעה. מכל הארצות הערביות במזה"ת, מצרים יכולה הכי פחות להרשות לעצמה מבחינה צבאית וכלכלית, לפתוח ולנהל מלחמה. מנהיגי מצרים הגיעו למסקנה, בחדשים האחרונים, שאין כל סיכוי לגבור על ישראל מבחינה צבאית וכי מצבם הצבאי נהיר להם. הכרה זו, בנוסף להרגשת השבאה לרוסים, שלדבריהם לא עמדו בהתחייבויותיהם, הובילה למצב רוח משולב של יאוש ושבאה.

3. מצרים - מדינת משטרה

קרושאו יצא ממצרים בהתרשמות ברורה שזוהי "מדינת משטרה" בה אין ביטוי חופשי באמצעי התקשורת ובה צריך האדם להיות זהיר בהתבטאויותיו אם הוא רוצה להסתבך עם השלטון.

4. הבעיה המרכזית - גידול האוכלוסיה

אוכלוסית מצרים גדלה במיליון נפש לשנה. למרות תכניות שיכון גרובות אין קצב הבניה והיקפו מדביק את קצב גידול האוכלוסין. לדוגמא באלכסנדריה, האוכלוסיה גדלה תוך 20 שנה מ- 750.000 תושבים ליותר מ- 2 מיליון תושבים כיום ושם בונים מדי שנה רק 1700 יחידות דיור. הדת המוסלמית מכשילה כל תכנית רצינית להגבלת הילודה.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 39 -

5. קשיים בקליטת בוגרי בתי-הספר

חינוך חובה הוא מגיל 6 עד 12. רק 50% מהילדים זוכים לסיים בי"ס עממי, ומהם רק 20% ממשיכים לבי"ס תיכון. בערים אחוז הילדים הלומדים גבוה יותר מאשר בכפר, שם עדיין 15% מהילדים אינם לומדים כלל. רבים מבוגרי בתי-הספר התיכוניים והמכללות מחפשים אמצעי קיום מחוץ לגבולות מצרים. כיום אחוז גבוה של בוגרי בתי-הספר התיכוניים והמכללות מגויסים בשורות הצבא, ללא הגבלה של זמן.

6. סכר אסואן - התקווה העיקרית לכלכלתה של מצרים

מתוך 12 הסורבינות, פועלות כבר 10 והעבודה עומדת להסתיים בחודש יוני 1970. מעריכים ששטח האדמה החקלאית יגדל ב- אחד ורבע מיליון אקרים לשנה, ומתוך שטח נוסף זה, יגדלו אורז לייצוא על שטח של מיליון אקרים לשנה.

7. הרגשת "התוקפנות הישראלית"

בשיחה עם שרים מצרים, בסקרה ההיסטוריה במזה"ת ב- 22 השנים האחרונות. אישים אלה משוכנעים שהישראלים תקפו אותם שלוש פעמים ושהם אף פעם לא היו התוקפים. רק במקרה בודד אחד, הודה שר מצרי, שבעצם הצבא המצרי נכנס לסיני ב- 1967 והתפרס שם בעמדות התקפתיות.

III. לבנון - התפרצויות נוספות על רקע המתיחות

המתיחות פרצה שוב על רקע:

1. ההפגנות האלימות שאורגנו נגד סיסקו למרות ההבטחה שתהיינה רק הפגנות שקטות.
2. עריכת חיפושים בכפר הנוצרי כחאלה.
3. איום שני שרים נוצריים בהתפטרות.
4. פרסום הסכם קהיר.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 40 -

1. ההפגנות נגד בקור טיסקו

ראה פרק "בקור טיסקו".

2. החיפושים בכפר הנוצרי כחאלה

לאחר הרגיעה המאד יחסית, צוה שר הפנים ג' ונבלאש לערוך חיפושים בכפר כחאלה שע"י בירות ושהיה מרכז ההתנגשויות האחרונות בין הנוצרים והארגונים. מספר חושבים נעצרו באשמת החזקת נשק באורח בלתי חוקי. הדבר הביא להתמרמרות רבה בקרב החוגים הנוצריים המסורתיים ולתגובה חריפה שהתבטאה בהפגנה של כאלף סטודנטים מאוניברסיטת טנט-ג' וזף הישועית בבירות ובאיום השר לעבודות צבוריות פיור ג' ומייל ושר הבריאות חביב מטראן בהתפטרות.

3. איום שבי השרים הנוצריים בהתפטרות

שבי השרים, והחוגים הנוצריים המסורתיים מאשימים את ג' ונבלאש בכך שהוא משרת את האינטרסים של המחבלים על חשבון האוכלוסיה האזרחית תוך פגיעה בריבונות לבנון. השרים ג' ומייל ומטראן איימו בהתפטרות בסכנם ע"י כך את שווי המשקל הרעוע שאיפשר את הקמת הממשלה ואת השמירה על צורה חיצונית של ממשל במדינה. אם יוציאו שבי השרים את איומם לפועל עלולה המדינה לחזור לתוהו ובוהו שהיה קיים לפני הקמת הממשלה. לדברי ג' ומייל, עדיף המצב בלי ממשלה על הממשלה הקיימת שאינה מבטיחה שלום האזרחים. ע"י כך מעונין ג' ומייל להביא למכסימום של לחץ מצד הנשיא על ג' ונבלאש ועל המחבלים. מצדו מנסה חילו, כדרכו, למנוע עימות ולפשר גם מבלי להביא לפתרון.

4. פרסום הסכם קהיר

שלושה עתובים לבנוניים, ובהם אלנהאר, פרסמו את תוכן הסכם קהיר (ולפי עדות ארגוני המחבלים הפרסום תואם את המציאות), ב- 20.4.70.

א. עקרי ההסכם

ההסכם מבטיח זכות הפלסטינים בלבנון: זכויות השהייה והמעבר, הסדרת היחסים בין מחנות הפליטים והשלטונות והעמדת המחנות תחת הריבונות

סודי ביותר לנמען בלבד

- 41 -

הלבנונית, מתן רשות לפלסטינים המתגוררים בלבנון לקחת חלק במהפכה באמצעות המאבק המזויין וקביעת הצעדים להקלת תנועתם של הפדאיונים.
ב. עיון בנוסח ההסכם מראה כיצד לא הסתפקו בו המחבלים, חרגו ממנו, לא כבדו את סעיפיו והשיגו מאחזים נוספים. המחבלים לא פינו את מחנות הפליטים וממשיכים לקיים בסיסים בקרבת הגבול (וישנן עדויות מפי אנשי פת"ח שהפת"ח ימשיך להחזיק בבסיסים בדרום היות והם חיוניים לפעולתו, גם אם יביא אותם הדבר להתנגשות עם שלטונות לבנון). המחבלים יורים משטח לבנון ולא רק יוצאים ממנו לפעולות. (נוסח ההסכם פורסם בנספח ל"סיכום מדיני שבועי").

5. סכום

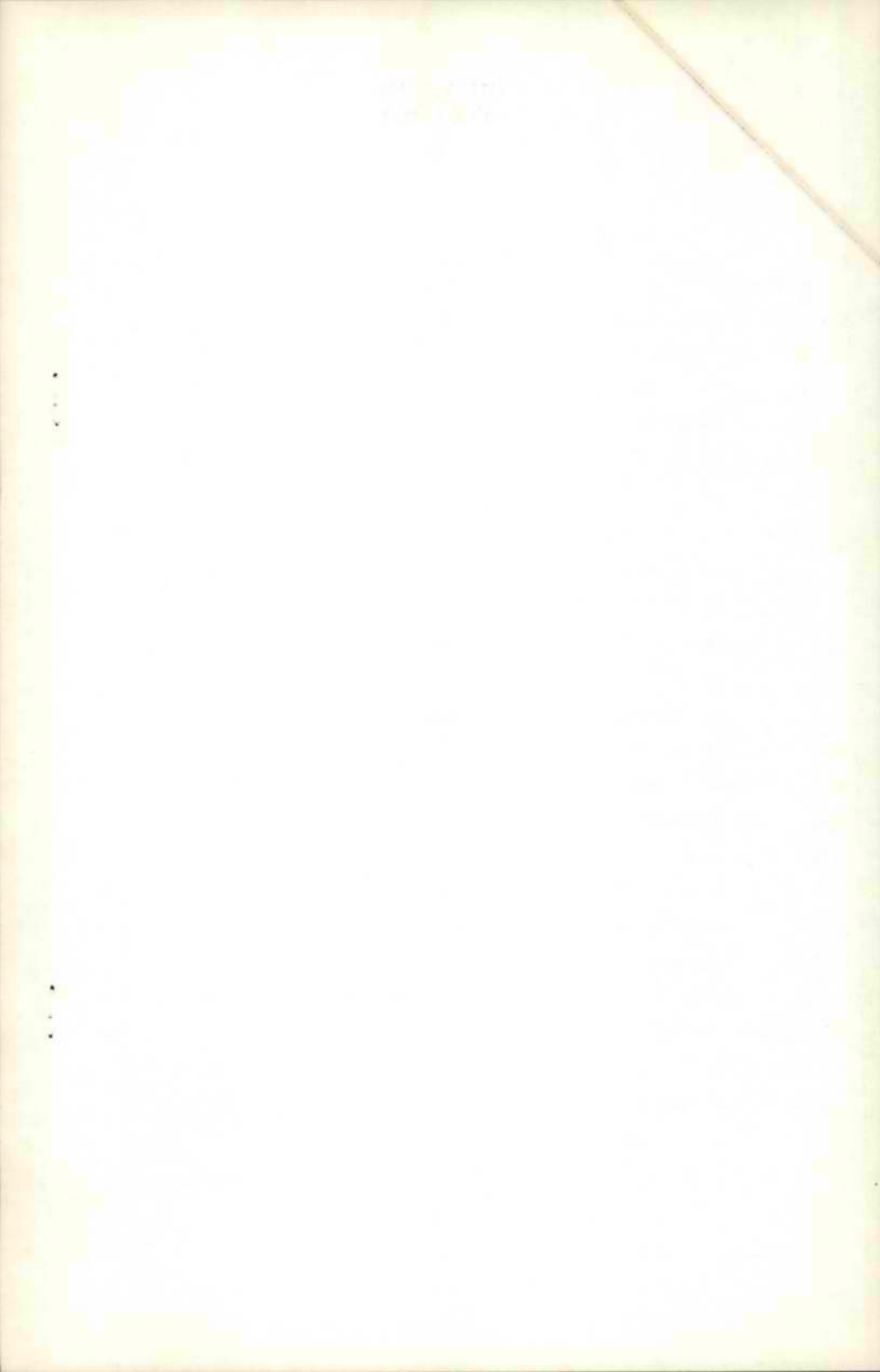
מאורעות השבוע אישרו שוב עד כמה טעון המצב בלבנון חומר נפץ וכמה מעט דרוש כדי להביאו להתפוצצות.

6. מצרים מאשרת שפעילות המחבלים פוגעת באישיות לבנון

במאמר ארוך ב"אל-אהראם" (3.4) הקהירי שסקר ההתפתחויות האחרונות באמר בין היתר: "במצב עניינים זה קמה ההתנגדות הפלסטינית - ללא כוונה ישירה והשתתפה בהתגרות בכוחות השמרנים והעדתיים בלבנון... שאיפת ההתנגדות הפלסטינית לכוון מדינה פלסטינית דמוקרטית עשתה אותה לכח פעיל ראשי בהפצת אורח חילוני באזור הערבי כולו, ובמיוחד בלבנון".

7. מצרים לימין המחבלים והשמאל בלבנון נגד הנוצרים

הפרשנויות המצריות, לרבות המאמר הנ"ל, מוסרות על המצב ברוח אוהדת ביותר למחבלים, לשמאל ולקיצוניים בראשות שר הפנים ג'ונבלאס ותוך ביקורת חריפה ביותר על החוגים הנוצריים המסורתיים, ובעיקר מפלגת הפלנגות בהנהגת פייר ג'ומייל, המתוארים "כרמאים... שביסו לגרור את הרחוב הביירותי להתנגשות". ואילו התנהגות ג'ונבלאס ו"אבירות הפדאיונים" סיכלו את הקבוצה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 42 -

ועידת הבלתי מזדהות

בדאר-א-סלאם הסתיים ב-17.4.70 הכנס המכין לוועידת הפסגה של המדינות הבלתי מזדהות.

1. החלטה קיצונית בעניין המזה"ת

הודעת הסיום שהובאה לישיבה על ידי המדווח האלג'ירי של ועדת הניסוחים (שהיתה ברובה מורכבת ממדינות עוינות לישראל), כללה קטע מזה"ת קיצוני בתמיכתו בזכויות הפלסטינאים. ידידי ישראל פרערו על קטע זה אך לא עמדו על הצבעה כיוון שהיו במיעוט ברור. להלן נוסח הסעיף:

The participants noted with grave concern the deterioration of the situation in the Middle East. The continued occupation of Arab lands, as well as the escalation of military actions against civilian populations by Israel was considered a hindrance to the attainment of peace and just solution. Reaffirming the inadmissability of the acquisition of territories by war, the participants call for the withdrawal of Israel's troops from all territories occupied in the wake of the June, 1967 war, and for respect of the rights of the Arab peoples as a pre-requisite to the advent of peace in the area. In this respect the participants called for the compliance with the implementation of the relevant U.N. resolutions, particularly the November 22, 1967 Security Council resolution. In accordance with the relevant resolutions of previous non-aligned conferences they also reaffirm the full restoration of the rights of the Arab people of Palestine to their usurped homeland, and proclaim their full support to the Arab people of Palestine in their struggle for liberation from colonialism and racism and for the recovery of their inalienable rights.

2. המדינות המסתייגות

בין המדינות שהסתייגו ידוע לנו בינתיים על ליבריה (מן הפעילות

סודי ביותר לנמען בלבד

- 43 -

ביותר), בוצואנה, קונגו-קונשסה, גאנה, ג'מייקה, קניה, לטווא, מלאווי, רואנדה, ס'ירה ליאונה וסואזילנד. ישנן עוריות שגם אתיופיה השמיעה הערות בלי להסתייג במפורש. בסיכום ביניים נתן לסכם את תוצאות הועידה כולהלן:

א. מעמד ארש"פ וארגוני השחרור

ארגוני השחרור וביניהם ארש"פ, שהורשו להשמיע דברם, לא זכו למעמד רשמי על אף הלחץ הכבד שהפעילו הערבים. יש לציין ששאלת מעמדם בוודאי תתעורר בועידת הפסגה עצמה שצריכה להתקיים באוגוסט/ספטמבר שנה זו.

ב. הפסגה תכנס בלוטאקה

לוטאקה נקבעה כמקום ועידת הפסגה. הערבים לא הצליחו לשכנע את האפריקנים לקיים את הועידה באלג'יריה. האפריקאים ראו בקיום הועידה בבירה האפריקנית עניין של יוקרה.

ג. הסדר באויר

לא הועלתה הצעה לגנות הסדר באויר בוועדת הניסוחים, על אף שאתיופיה היתה חברה בה.

ד. ייצוג ויאטנאם וקמבודיה

נושא הייצוג של ויאטנאם וקמבודיה שהביא לויכוחים רבים בכנס הועבר להכרעה בועידת הפסגה.

ה. מדינות אפריקה המתונות

התהוותה קבוצה של מדינות מתונות בקרב משתתפי הכנס - ואלו בעיקר מדינות אפריקניות - שמוכנה לעמוד בפני לחץ הערבים והקיצונים האחרים בפרט כשהמדובר בעניינים של יוקרה ושל בטחונם הם - מדינות אפריקניות רבות אינן מעוניינות בהכרה בתנועות השחרור למיניהן שכן גם אצלן יכולות ביום מן הימים לקום תנועות מעין אלו.

תחילת ידוע
לעצמך

סודי ביותר לנמען בלבד

נספח

חברי ממשלת ירון החדשה

1. בהג'ת תלהונוי: רוה"מ (מעבה"י).
2. עבד אל מנעם אל רופאעי: ס/רוה"מ ושה"ח (פלסטינו).
3. אחמד טוקאן: ס/רוה"מ (פלסטינו).
4. שיח' עבדאללה גושה: שר ההקדשים והקאדי הראשי (פלסטינו).
5. עלי חיארי: שר ההגנה (מעבה"י) (חדש).
6. צלאח אל-מעשר: עניינים סוציאליים (עבה"י) (חדש).
7. נג'יב אל-רשידאת: פנים (מעבה"י) (חדש).
8. טאמי ג'ודה: כלכלה (פלסטינו).
9. ד"ר צבחי אמין עמרו: פיתוח ובינוי (פלסטינו).
10. צלאח אבו-זיד: הסברה, תרבות, תיירות ועתיקות (מעבה"י).
11. ד'וקאן אל-הנדאווי: חינוך ותרבות (מעבה"י).
12. ד"ר עבד אל-סלאם אל-מלאלי: בריאות (מעבה"י).
13. רשיד עריקאת: עבודות צבוריות (פלסטינו).
14. ד"ר ג'מאל נאצר: משפטים (פלסטינו) (חדש).
15. טאמי ארוב: חקלאות (מעבה"י).
16. וצפי אל-ענבאתווי: כספים (פלסטינו) (חדש).
17. נדום זארו: (פלסטינו) שהיה צריך לקבל תיק העניינים המוניציפאליים,

התפטר.

30

סודי ביותר
לנחמן בלבד

משרד החוץ

אנ: ד"ר יגאל

השבוע בזירה המדינית

חסי' פ. 5

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

ירושלים, כ"ו אדר ב' תש"ל
3 אפריל 1970

המסמך מכיל 49 עמודים

השבוע בזירה המדינית (51)
27.3.70 3.4.70

תוכן העניינים

שיחות המעצמות במסגרת ה-4 ובמסגרת ה-2 (עמ' 1)

בישיבתם ה-32 (31.3.70) הסכימו ה-4 שסגניהם יכינו במהירות האפשרית תזכיר שיכלול את מידת ההסכמה שהושגה ביניהם על בעיות מפתח להסדר במזה"ת בהתאם להחלטת מועצ"מ מ-22.11.67 וכן את הנקודות שניחס אליהן סרם הושג הסכם. האמריקנים אינם יוזעים אם ומתי יהיה התזכיר מוכן ולנוכח הבדלי הגישות הקיימים הם צופים קשיים רבים בהגדרת הנקודות המוסכמות. כללית אינם מייחסים חשיבות יתירה לתרגיל הניסוח, שנועד ליצור חזית משולשת נגד בריה"מ. לדעתם חשיבות יש לייחס לדיוני ה-2. הערכת השר אבן: אם יגובש המסמך הוא יכביד על יארינג. ב-2.4.70 נפגשו הסגנים לישיבת הניסוח הראשונה.

ב-1.4.70 התקיימה פגישה פרלמנטרית נוספת של ה-2 בווינגטון

בה רמזה בריה"מ על נכונותה להשפיע על מצרים לקבל"הבנה על הפסקת אש דה פקטו".

שליחות יארינג (עמ' 5)

יארינג חזר למוסקבה (26.3.70) ולפי הודעת האו"ם היו התייעצויותיו מועילות והוא יחזור לניו-יורק בעוד שבועות מספר או אף קודם לכך אם תצדיק זאת ההתפתחות. להערכת השגריר תקוע הובטחה המשכיות שליחותו ושגרתיות תנועותיו. יש להניח שיארינג צופה עתה לגיבוש מסמך ה-4. כיוון שהמובח "קווי הנחייה" הפך למעין "מילה גסה" שה-4 יפסיקו להשתמש בה יש לחשוש שמסמך נקודות ההסכמה והמחלוקת ישמש לו תחליף.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- ב -

החלטת הנשיא ניקסון להשהות אספקת מטוסים לישראל - הערכות במחמ"ד (עמ' 8)
אנשי מחמ"ד בותנים הסברים שונים ומשונים (ולעתים סותרים) למניעים ולשיקולים שהביעו את הנשיא ניקסון להחליט כפי שהחליט ביחס לבקשת ישראל למטוסים נוספים מארה"ב.

בין המניעים המוזכרים: שיקולים ערביים, הרצון למתן את בריה"מ, אופי המשטר הניכסוני. מכל מקום תיעשה בדיקה מחודשת של ההחלטה. ההחלטה חיזקה את ידי המתונים וריפתה את ידי הקיצוניים במוסקבה ולא להיפך.

אספקת טילי סאם 3 ע"י בריה"מ למצרים - הערכות אמריקניות (עמ' 11)
טילי סאם 3 אינם אלא אלמנט אחד במערכת הגנה אווירית משולבת. בריה"מ תפעיל את המערכת בצורות טובות יותר. מטרת בריה"מ לחסום את פנים מצרים לח.א. הישראלי ולאפשר את חידוש הפעולה הצבאית בתעלה. אספקת טילי סאם 3 היה צעד אופטימלי מצד בריה"מ בהתאם למדיניותה לשמור על חוסר יציבות במזה"ת מבלי להגיע לנקודת רתיחה שתסמוך בחובה את סכנת התערבות שתי מעצמות העל. טילי הסאם 3 לא ישנו את המצב בהרבה אם גם יקשו על הטייסים הישראליים. אם בהתקפות חיל האוויר הישראלי יפלו אנשי צוות טוביטיס הדבר ימחיש לבריה"מ את הסבך שלתוכו נקלעה וישרת את האינטרס האמריקני. אם תחליט בריה"מ להרחיק לכת ולשגר טייסים טוביטיס למצרים יגיב ניקסון בחריפות רבה.

תגבור הצי הסובייטי בים התיכון (עמ' 14)

הסובייטים תיגברו את כוחם הימי בים התיכון לכ- 60 יחידות לפי הודעת דובר הצי השישי. מטרת התגבור עריכת תמרוצים. מפקד הצי הסובייטי בקר אלג'יריה ומפקד הצי הסובייטי בים השחור בקר בטוריה. נראה כי דגו בשמוש טוביטיס בנמלי אלג'יריה וטוריה. אפשר שהסובייטים ינצלו ציים להתעזה בוכח ישראל. נפתח משרד קבוע של צי הסוחר הסובייטי במדריד.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- ב -

החלטת הנשיא ניקסון להשהות אספקת מטוסים לישראל - הערכות במחמ"ד (עמ' 8)
אנשי מחמ"ד בותנים הסברים שונים ומשובים (ולעתים סותרים) למניעים ולשיקולים שהביעו את הנשיא ניקסון להחליט כפי שהחליט ביחס לבקשת ישראל למטוסים גוספים מארה"ב.

בין המניעים המוזכרים: שיקולים ערביים, הרצון למתן את בריה"מ, אופי המסטר הניכסוני. מכל מקום תיעשה בדיקה מחודשת של ההחלטה. ההחלטה חיזקה את ידי המתונים וריפתה את ידי הקיצוניים במוסקבה ולא להיפך.

אספקת טילי סאם 3 ע"י בריה"מ למצרים - הערכות אמריקניות (עמ' 11)
טילי סאם 3 אינם אלא אלמנט אחד במערכת הגנה אווירית משולבת. בריה"מ תפעיל את המערכת בצורות טובות יותר. מטרת בריה"מ לחסום את פנים מצרים לח.א. הישראלי ולאפשר את חידוש הפעולה הצבאית בתעלה. אספקת טילי סאם 3 היה צעד אופטימלי מצד בריה"מ בהתאם למדיניותה לשמור על חוסר יציבות במזה"ת מבלי להגיע לנקודת רתיחה שתסמון בחובה את סכנת התערבות שתי מעצמות העל. טילי הסאם 3 לא ישנו את המצב בהרבה אם גם יקשו על הסייסים הישראליים. אם בהתקפות חיל האוויר הישראלי יפלו אנשי צוות טוביוטיוס הדבר ימחיש לבריה"מ את הסבך שלתוכו נקלעה וישרת את האינטרס האמריקני. אם תחליט בריה"מ להרחיק לכת ולשגר סייסים טוביוטיוס למצרים יגיב ניקסון בחריפות רבה.

תגבור הצי הסובייטי בים התיכון (עמ' 14)

הסובייטים תיגברו את כוחם הימי בים התיכון לכ-60 יחידות לפי הודעת דובר הצי השישי. מטרת התגבור עריכת תמרונים. מפקד הצי הסובייטי בקר אלג'יריה ומפקד הצי הסובייטי בים השחור בקר בטוריה. נראה כי דנו בשמוש טוביוטי בנמלי אלג'יריה וטוריה. אפשר שהסובייטים ינצלו ציים להרתעה נוכח ישראל. נפתח משרד קבוע של צי הסוחר הסובייטי במדיד.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- ג -

ארה"ב לוחצת על ישראל להתיר תיקון תעלת הע'ור (עמ' 17)

התזכורות האמריקניות בנידון נישנות בתכיפות. לסייעון הישן שתעלת הע'ור היא אינטרס אמריקני חשוב בוסף סיעון חדש : ערב השיחות הכלכליות בין ישראל לארה"ב כזאי לישראל להסיר סלע מחלוקת בינה לבין ארה"ב. הקיעון הישראלי : אין להתיר את תיקון התעלה כל עוד ישראל משמשת מסרה לפעילות חבלנית מירדן, ואף מהשטח של תעלת הע'ור.

שה"ח ההולנדי על רשמי ביקורו במדינות ערב (עמ' 18)

שה"ח ההולנדי מצא בלבנון, בירדן ובמצרים סיכלון ופסימיות. נשיא לבנון והמלך חוסיין דבקים במדינות ערב. נאצר הבטיח שלום ומתינות בבעיית הפליטים תמורת ביצוע החלטת מועבי"ס מ-22.11.67, חירף את ארה"ב והביע אי-רצון אף מבריה"מ. לונס אמר לשגריר האמריקני שבשלוש המדינות הרגיש בבטיה לזיקה למערב והמליץ שארה"ב לא תופיע כמזוהה לחלוטין עם ישראל.

נשיאים אפריקניים דוברי צרפתית נגד מדיניות צרפת במזה"ת (עמ' 21)

נשיא צ'אד כתב מכתב לפומפידו ובו הסביר את ההשלכות השליליות שיש למדיניות צרפת במזה"ת על מדינתו. גם נשיא קמרון גילה אי-שביעות רצון ממדיניות צרפת במזה"ת. לדברי שני הנשיאים שותפים להם בכך עוד נשיאים אפריקניים.

איטליה נוקטת יוזמות במזה"ת (עמ' 23)

איטליה נקטה לאחרונה יוזמה לפעילות במזה"ת בנושאי הגבלת אספקת הנשק או לפחות ביקורת עליה, חידוש הפסקת האש במלואה או לפחות בחלקה והפסקת הפעילות החבלנית נגד מטוסים. התגובות לכל היוזמות הללו הן שליליות מצד בריה"מ והערבים.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- ד -

לבנון (עמ' 25)

הסכם נוסף בין שלטונות לבנון למחבלים. מיקוד ההתנגשויות בין המחבלים לבין הנוצרים. המוסלמים הקיצוניים מפגינים תמיכתם במחבלים. שה"ח הלובי מתוורר בין הצדדים.

סודאן (עמ' 28)

צבא סודאן השתלט על מעוז המורדים בני כת האנצאר באי אנה, והאימאם נהרג. בכך חוסל הקשר הששי נגד המשטר הנוכחי בסודאן. רגישות במצרים ובלוב.

לוב - השלמת פנוי הכוחות הבריטיים (עמ' 30)

31 במארס - חג לאומי בלוב, לציון השלמת פנוי הכוחות הבריטיים. נאום קדאפי בעצרת עם בסוברוק הצטיין בהדגשת הגורם הפלשתינאי: מוכנים לתת לענין הפלשתינאי הכל אך על הפעולה הפדאינית להשתנות - להפסיק במאבק הפנימי ולהתרחב לתוך ישראל, להשמיד האויב ולגאול המולדת. התגובות הערביות למאורע (מצריות וירדניות) - משבחות ההישג שבגרוש האימפריאליזם ומבליטות הגורם האנטי ישראלי. הפנוי מסוברוק - מכה לישראל.

אלג'יריה (עמ' 32)

שה"ח האלג'ירי האשים את רפ"ג בכל המתרחש במזה"ת שהרי הגרמנים אחראים לשואה שהביאה להקמת ישראל. אלג'יריה אינה מתייחסת כרגע ברצינות למאבק עם ישראל. אלג'יריה מעוניינת בהקמת יחסים עם גרמ"ז, בחידוש היחסים עם רפ"ג, ובסיוע כלכלי רפ"גי. אלג'יריה מאוכזבת מבריה"מ ומתרחקת ממצרים.

תוניסיה והמזה"ת (עמ' 33)

בהרצאה שנשא הבהיר שה"ח התוניסאי את עמדת ארצו לגבי ישראל, שאותה היא מוכנה לקבל, לגבי הפלשתינאים, הצריכים להתייצב בפני בעייתם תוך הינתקות מקשריהם הערביים, לגבי בריה"מ, שידידותה לערבים אינה חסרת פניות, ולגבי נאצר, שאותו אין תוניסיה מוכנה לקבל כ"אח גדול".

סודי ביותר לנמען בלבד

- ה -

הסתה ערבית בקשר לתכנית הבניה בחברון (עמ' 35)

צות אל-עאצפה קורא להכשיל התכנית הישראלית בכדורים ובפצצות, ולמאבק ו אלימות. כרוזים קוראים להפצות ולמחאה.
חודשה הסתת אזרחי עזה והרצועה ע"י צות אל-עאצפה הקורא להכשיל התכניות הישראליות ולהפגין קיום המרד המזויין.

בקווי הפסקת האש (עמ' 36)

ירידה קלה בפעילות האש והחזירות המצריות. במשכה הפעילות הרצועה של חיל האויר במרחב התעלה והותקפו סוללות קרקע-אויר מצריות ס.א. 2 בצפון הדלתה של הנילוס. נציג הצלב האדום הבינ"ל ביקר אצל 4 השבויים הישראליים במצרים. המצרים מדגישים את אבזדותיהם האזרחיות. הצבא הירדני שמר על ריסון. במשכת פעילות המרור הגבוהה יחסית מירדן. הופגזו גשר ומפעלי ים המלח. בעקבות הפגזת מפעלי ים המלח פעל חיל האויר בגד מטרות בשטח ירדן. הסורים המשיכו בחימום הקו וניסו אף לפרוץ למוצב זה"ל. בתגובה תקפו כוחות אויר ארסילריה ושריון את המערך הסורי בגזרת רפיד. בקרבות אויר הופלו 3 מטוסי מיג-21 סוריים. מטוס ישראלי הופל מעל שטח סוריה וצוותו נפל בשבי הסורים. עלתה והחריפה פעילות המרור משטח לבנון.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 1 -

שיחות המעצמות במסגרת ה-4 ובמסגרת ה-2

=====

I ישיבת ה-4 ב-31.3.70

1. כללי

ב- 31.3.70 בועדו נציגי ה-4 בניו-יורק לישיבתם ה-32 (שנועה תחילה ל-26.3.70 ונידחתה). כזכור דחה נציג בריה"מ בישיבה הקודמת (19.3.70) את הצעת ארה"ב לחבר עבור יארינג דו"ח ביניים של התקדמות ^{ההסכמה} שיכיל את נקודות/המחלוקת בין 4 המעצמות, אולם ימים מספר אח"כ (24.3.70) טלפן נציג בריה"מ במפתיע אל נציג ארה"ב והודיע על שינוי בעמדת בריה"מ ועל הסכמתה להצעה האמריקנית בגירסתה הצרפתית, היינו סיכום או חמצית ולא דו"ח ביניים.

2. חוכן הישיבה: ויכוח על הנחיות לסגנים ועל הודעה לעתונות

הישיבה הוקדשה כולה לויכוח על ניסוח ההנחיות לסגנים כיצד יחברו את הסיכום וכן על ניסוח הודעה לעתונות. במהלך הויכוח על ההנחיות לסגנים עמד נציג ארה"ב על כך שהתזכיר שיכיל הסגנים יציין במפורש הן את הנקודות המוסכמות והן את הנקודות שלגביהן טרם הושגה הסכמה.

נקודה נוספת שסביבה ביטש ויכוח היתה השאלה אם לקצוב זמן מוגדר להכנת התזכיר. הוסכם שמוטב שלא לעשות זאת ולהסתפק בהנחייה "בכל ההקדם".

נקודה נוספת שעליה נסב הויכוח היתה מה יהיה מעמדו של התזכיר. בענין זה לא סוכם דבר פרט לכך שהתזכיר יימסר למזכ"ל.

3. ניסוח ההנחייה

להלן ניסוח ההנחייה לסגנים כפי שסוכמה ע"י 4 הנציגים :

סודי ביותר לנמען בלבד

- 2 -

to prepare a memorandum as soon as possible on the extent of accord so far reached on key issues of the Middle East settlement in accordance with resolution 242 and of those points on which accord has not yet been reached and on which consultations still continue with the purpose of reaching accord.

4. נוסח ההודעה לעתונות

להלן נוסח ההודעה לעתונות:

We have charged our deputies with preparing a memorandum on the progress of our four-power consultations ^{far} so in regard to a Middle East settlement in accordance with Security Council resolution 242. The deputies will be meeting Thursday and we, the permanent members, will be meeting next on April 15 to give them an opportunity to do their work.

5. הערכת האמריקנים

א. הערכת נציג ארה"ב בשיחות ה-4 (31.3.70)

לאחר הישיבה מסר נציג ארה"ב יוסט לשגריר תקוצ את הערכות:

- אינו מוכן להסתכן בתחזיות אם ומתי יהיה התזכיר מוכן.
- ייתכן ויתעוררו עוד קשלים רבים בהגדרת הנקודות המוסכמות, שהרי ההבדלים בגישות קיימים ועומדים.
- אין ליחס משמעות יתירה לתרגיל ביסוח זה, אם יש משמעות לדיונים בין המעצמות הרי יש ליהסה לדיוני ה-2 בדושינגטון (ראה להלן) ורק במקרה שתחול תזוזה בין ה-2 עשוי הדבר להשתקף בעבודת ה-4.
- לא בקבע סדר נושאים לפיו יעבדו הסגנים אך סביר שילכו לפי סדר העניינים בהחלטת מועב"ר מ 22.11.67.
- הסגנים ייפגשו כנראה פעמיים בשבוע.
- הישיבה הבאה של ה-4 בקבעה ל-15.4.70 מתוך מחשבה שגם אם הסגנים לא ישלימו את מלאכתם עד אז לא יצוי שה-4 יעשו הפסקה גדולה מדי בין ישיבותיהם.

3./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 3 -

ב. הערכה מוקדמת של סובייטולוג במחמ"ד (30.3.70)

להלן הערכתו של דולטר סמית, עוזרו לעניינים סובייטיים של סיסקו, עוזר מזכיר המדינה, שנמסרה יום אחד לפני הפגישה ה-32 של ה-4:

- האמריקנים אינם מייחסים חשיבות לתרגיל של ביטוח דו"ח בקורות ההסכמה והמחלוקת ע"י ה-4.
- פעילותם זו נועדה בעיקר להחזיק את בריטניה ואת צרפת לצד ארה"ב ולמנוע התפתחות מצב שבו תהיה ארה"ב מבודדת מול חזית של יתר השלוש. ואומנם, בזכות טכסיסיו של סיסקו צמודות בריטניה וצרפת כמידה מרובה לעמדת ארה"ב מאז דצמבר 1969.
- ברור שמשלחת ארה"ב באו"מ מעוניינת בהצלחת תרגיל של ביטוח דו"ח ההסכמה והמחלוקת.
- ישראל מתרשמת יתר על המידה מהתלהבותה ואופטימיותה של משלחת ארה"ב באו"מ.
- הבנה במישור ה-2 חייבת לבוא לפני כל התפתחות בעלת משמעות כלשהי במסגרת ה-4.
- שיחות ה-2 מרס התחדשו באותה המתכונת שבה התנהלו בעבר כיון שארה"ב מצפה קודם לשמוע מבריה"מ אם יש לה, לבריה"מ, הצעות היכולות לשמש כבסיס לחידוש השיחות.

6. הערכת ישראל

שה"ח חיווה דעתו (30.3.70) כי אם יגובש מסמך ה-4 הוא ישקף את ההבדל בדעות ויכביד על יארינג, המתקשה זה כבר לשאת את מטען הפרשנויות המתלוות להחלטת מועבי"ש.

II פגישת הסגנים ב-2.4.70

ב-2.4.70 התכנסו סגני נציגיהן של המעצמות השותפות לשיחות ה-4 לישיבת העבודה הראשונה שלהם בניסוח התזכיר. הוסכם להפגש פעמיים בשבוע כדי לסיים את המלאכה בהקדם.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 4 -

III פגישת ה-2 ב-1.4.70

1. כללי

ב-1.4.70 החקירה בווינגטון פגישה בין בציגי ה-2, בעקבות פגישה

מזכיר המדינה רוג'רט ושגריר בריה"מ בארה"ב דוברינין ב-25.3.70.
הנפגשים הפעם היו סיסקו, ⁵⁴עוזר המדינה, ודוברינין.

2. אופי הפגישה

לדברי בציג ארה"ב באו"ם יוסט, גם הפגישה האחרונה, כמו זו שקדמה לה, הייתה פגישה פרלימिनרית שמטרתה לבדוק אם ארה"ב ובריה"מ מסכימות על חידוש שיחות ה-2 הענייניות. הסכמה כזו לא הושגה גם בפגישה האחרונה. כזכור אמרו האמריקנים שהם יהיו מוכנים לחדש את שיחות ה-2 במלוא מובן המלה רק אם יתברר להם שבריה"מ תבוא בהצעות קונסטרוקטיביות בנושא הפסקת האש, הגבלת אספקת הנשק וההסדר המדיני.

3. הערכה אמריקנית

ראש משלחת ארה"ב באו"ם ונציגה בשיחות ה-4/מסר לשגריר תקופה את הערכתו לשיחות ה-2 כדלהלן:

- להפסקת האש: מאחר שבריה"מ ריחקה את עצמה לעמדות הערבים בנושא זה יתפלא אם היא תוכל לשנות עמדתה זי.
- לאספקת הנשק: בריה"מ אינה מעוניינת בכך. תיתכן אולי רק הגבה שבשתיקה (tacit) לנהוג בהתאפקות.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 4 א' -

4. תוכן הפגישה - פרטים משלימים

להלן פרטים משלימים על תוכן פגישת טיסקו-דוברינין ב-1.4.70.

בוושינגטון, כפי שבמסרו לאנשי שגרירותנו ע"י אנשי מחמ"ד:

- היוזמה לפגישה יצאה מדוברינין.

- בדרך כלל הלכו שני המשתתפים בשיחה כ"א במסלולו הישן.

- עם זאת ביסה דוברינין לעשות רושם של יתר גמישות מבלי לתת

שום תוכן לרושם זה ומבלי להיות ספציפי.

- בענין אחד, בכ"ז, בנושא הפסקת האש, התרשם טיסקו ברורות בהתרככות

טובייתית:

בריה"מ מוסיפה אמנם להתנגד לקריאה פורמלית של ה-4 להפסקת האש, כפי

שהציעה ארה"ב, אך עם זאת תהיה אולי מוכנה לנסות לפעול באמת בקהיר

כדי להביא לידי "הבנה על הפסקת אש דה-פקטו". הטובייתים עשויים להיות

מוכנים להשתמש בהשפעתם בקהיר כדי להשיג "הבנה על הפסקת אש דה-פקטו"

אבל מבלי שהדבר יכונה כך בפומבי ומבלי שיירשם פורמלית שזוהי עמדתם.

תהיה זו רק "הבנה" שהמצרים יפסיקו לירות.

- זה היה האלמנט החדש היחידי שמצא טיסקו בדברי דוברינין וגם זאת רק

התרשמות.

- דוברינין אמר שיהיה מוכן ללכת עוד יותר לקראת האמריקנים בקשר

לנקודות שונות מבלי לציין מה תהיינה נקודות אלו.

5. שאלת ארה"ב לעמדת ישראל והערכת השגריר רבין

א. האמריקנים ביקשו לקבל את תגובת ישראל על ה"הצעה" הטובייתית ביחס

ל"הבנה על הפסקת אש דה-פקטו" לפני מועד פגישת ה-2 הקרובה, שבקבעה

ל-6.4.70.

ב. השגריר רבין העריך:

- ה"הצעה" הטובייתית נועדה לשרת רק את האינטרסים של מצרים

ושל בריה"מ באשר פירושה כי:

סודי ביותר לנמען בלבד

- 4 ב' -

- אין שינוי בעמדה המדינית המוצהרת של מצרים שהיא המשך מלחמת ההתשה.
- תיבתן למצרים ולסובייטים הפוגה בפעילות האוירית של ח.א. הישראלי, הפוגה הדרושה להם להיערכות מחודשת ללא הפרעה, לרבות פרישת מערכת טילי הסאם 3 להגנת גיזרת התעלה.
- מצרים תוכל לחדש את מלחמת ההתשה בפעילות רבה יותר בכל עת שתדצה בכך, היינו כשתחשוב שהיא מוכנה לדבר יותר טוב מאשר עתה.
- המסקנה: יש להודיע שישראל איננה מוכנה לקבל "הבנה על הפסקת אש דה-פקטו" אך מוכנה לקיים הפסקת אש על בסיס הצהרת רוה"מ ואך ורק בתנאים אלה.

6. הערכת האמריקנים

- לדבריהם אינם יודעים למה ביקשו הסובייטים לחדש את שיחות ה-2 ומה יש להם להציע. האמריקנים מבסס לברר זאת וימשיכו בכך.
- ארה"ב תמשיך בתהליך השיחות בתקווה כי עם הזמן יהיו הסובייטים יותר ספציפיים.

סודי ביותר

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 5 -

שליחות יארינג

1. כללי

- להלן נוסח ההודעה שפרסם האו"ם בניו-יורק ב-26.3.70 על שובו

של יארינג מניו-יורק למוסקבה.

The Secretary General announced that his special representative to the Middle East, Ambassador Gunnar V. Jarring, will be departing United Nations headquarters on Thursday, 26 March, to return to Moscow. The Secretary General and Ambassador Jarring, in the course of a discussion on Wednesday, 25 March, decided that the consultations for which Ambassador Jarring came to headquarters a fortnite ago had gone as far possible at this time thus enabling Ambassador Jarring to rejoin his family in Moscow for the Easter period. Ambassador Jarring has advised the Secretary General that the consultations which he has had during his current visit have been useful. It is the intention of Ambassador Jarring to return to United Nations headquarters to undertake further activities in pursuance of the mandate under Security Council resolution 242 within a few weeks or sooner if developments should warrant it.

2. בעיית ביטוח

השגריר תקוע הציע ליארינג לומר בהודעה על שובו למוסקבה כי בעתיד

יקיים מפעם לפעם "התייעצויות עונתיות".

בסופו של דבר הוחלט שלא להשתמש במונח זה מחשש פן ייווצר הרושם שהמזכ"ל, ביורעו שאין סיכוי להתקדם במאמץ השלום, רואה את שליחות יארינג כהליך מסוּך שאין לו סוף. במקום זה הוחלט לומר בהודעה שיארינג מתכוון לחזור... להמשיך פעילויותיו בעוד שבועות מספר או קודם לכן.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 6 -

עם זאת אמר יארינג לשגריר תקוע כי למעשה הנוסחה שנתקבלה זהה לרעיון "ההתייעצויות העונתיות" מאחר שהיא מאפשרת שמוש חוזר בה בכל פעם שיופיע בניו-יורק כדי לעדכן את עצמו ולשקול אם יש מקום לפעולה מחודשת מצידו.

יארינג והמצרים

3.

בעת שהותו של יארינג בניו-יורק (26.3.70 - 10) היה ראש משלחת מצרים לאו"ם א-זיאת בקהיר. הממונה המצרי מסר ליארינג כי א-זיאת יחזור לניו-יורק ב-4.4.70 ויארינג, לפי עצת המזכ"ל, נטה להמתיך לשובו. אולם, בשיחה נוספת עם הממונה המצרי, התברר ליארינג שאין לצפות לכך שא-זיאת יביא עמו מקהיר חידוש כלשהו בקשר לעמדות ממשלתו ויארינג החליט שלא להמתיך עוד.

הערכת השגריר תקוע (27.3.70)

4.

- ההודעה שיארינג ישוב ממוסקבה לניו-יורק בעוד שבועות מספר מבטיחה את

- המשכיות שליחותו.

- שגרתיות תבועותיו.

- אי-לכך יוכל לבקר בעתיד מפעם לפעם בניו-יורק או אף במזה"ת ל"חידוש מגעים", "ההתייעצויות" וכו' מבלי לעורר צפיות להתפתחויות דרמטיות כבצבר.

- בכך הוקטנה סכנת הגשת דו"ח ענייני על ידו, סכנה שהתעוררה בעבר עם כל סיבוב חדש שלו.

- אף שיארינג אמר וחזר ואמר שבכוונתו לפעול לפי המנדט הקיים שלו יש להניח שהוא סבור כי בהעדר שינוי כלשהו בעמדת הצדדים עשוי סיכום מסעם ה-4 להיות הדבר היחיד שיאפשר את החייאת פעולותיו.

- לזוכה רגישותו ביחס לצורך לשמור על הפרדה פורמלית לפחות בין מסגרת ה-4 לבין שליחותו ולזוכה איום ישראל שקורי הנחייה חדשים עבורו מסעם ה-4 יתפרשו על ידה כשינוי במנדט שלו יש להניח שיארינג מרוצה מכך שמאמצי ה-4 מכוונים עתה לרישום בקודות ההסכמה והמחלוקת ולא לגיבוש קורי הנחייה.

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 7 -

- לדברי ראלף באנק', עוזר המזכ"ל, הפך המונח "קורי הבחייה" למעין "מלה גסה" והוא מעריך שה-4 יפסיקו להשתמש בו.
- לנוכח הנ"ל יש לייחס משנה חומרה למסמך שה-4 עומדות לבסח. לא הכותרת קובעת כי אם התוכן. רשימת בקורות הסכמה, אפילו בתוספת בקורות מחלוקת, פרושה סיכום חלקי שיימסר להדרכת יארינג בהמשך שליחותו.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 8 -

החלטת הנשיא ניקסון להשהות אספקת

מטוסים לישראל - הערכות במחמ"ד

1. כללי

להלן כמה הערכות בדיון כפי שנמסרו ע"י אנשי מחמ"ד:

- טוודארד, מנהל מחקר מז"ת (25.3.70).
- קליין, ראש אגף חקר, וסגנו מארק (23, 26.70).
- אתרסון, עוזרו של טיטקר, עוזר שה"ח (30.3.70).

2. מועד ההכרעה

החלטת הנשיא להשהות אספקת מטוסים לישראל, כבקשתה, בתקבלה תוך סוף השבוע של ה-14.3.70.

3. הגורמים שבניגוד למקובל לא השפיעו על ההחלטה

- החלטת הנשיא לא הושפעה כלל וכלל לא ע"י לחצי חוגי הנפט ולא ע"י ביקור פומפידו.
- לשיחות רוג'רס-דובורנין מ-11.3 על אפשרות חידוש שיחות ה-2 לא היתה כל השפעה על ההחלטה.
- לשיקול הערבי אין לייחס משקל של ממש על ההחלטה (ראו להלן דעה הפוכה).

4. השיקולים שהניעו את ניקסון להחליט כפי שהחליט

- אף שלהחלטה היתה חשיבות מעשית בעלת משמעות בין גושית בהגה ארה"ב לפי שיקולים שנתחום יחסי ארה"ב-ערב ולא לפי שיקולי המאבק עם ברית"מ, שגיאה שהיא עושה בדרך כלל בנעיות המזה"ת.
- ארה"ב שקלה ססירובה לספק מטוסים לישראל יורבן את ברית"מ לחידוש ההידברות עימה ולהתקדמות לקראתה, אף כי זוהי אשלייה, שהרי הנשיא עצמו טוען כל הזמן שעם ברית"מ צריך לדבר רק מעמדה של כוח.
- מצבה של ישראל, מבחינה צבאית, אינו מעורר דאגה. ישראל שולטת לאורך כל גבולותיה ועליונותה האווירית ברורה לחלוטין. לארצות ערב היו תמיד

9./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 10 -

- בחיבה מחודשת של המצב תתחייב בכל מקרה:
- אם יצליחו הסובייטים להרבות את אבידות המטוסים הישראליים במילי הסאם 3 הרי שיפור המאזן.
- אם לא יצליחו הסובייטים בהפעלת סילי הסאם 3 ויחליטו על שיגור טייסים סובייטיים למצרים - שוב יופר המאזן.

6. השפעת ההחלטה על ברית"מ

- החלטת הנשיא ניקסון להשהות אספקת מטוסים לישראל חיצקה את ידי המתונים וריפתה את ידי הקיצוניים בברית"מ.
- ברית"מ לא תפרש את החלטת ארה"ב כהפגנת חולשה העלולה להקל עליה להחליט על צעדים קיצוניים יותר מאשר בתנאים אחרים; ברית"מ מבינה היטב את המחוייבות האמריקנית ביחס לקיום ישראל ובסחובת.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 11 -

אספקת טילי סאם 3 ע"י ברירה"מ למצרים: הערכות אמריקניות

1. הערכת ריי ט. קליון, מנהל מחלקת המחקר במחמ"ד, כפי שמסר לאיש

שגרירותנו בווינגטון (26.3.70)

א. טילי סאם 3 הם אלמנט אחד במערכת משולבת

ברירה"מ פועלת למען הספקתה למצרים של מערכת הגנה משולבת יעילה שתורכב ממספר אלמנטים: טילי סאם 3, טילי סאם 2, מערכת ראדאר משוכללת ומערכת ג.מ.מ. לטילי סאם 3 כשלעצמם אין משמעות אלא במשולב עם יתר האלמנטים. הבעיה היא הרכבת המערכת תוך זמן מוגבל ותוך תיאום זמנים מדויק בין השלבים.

ב. ברירה"מ גם תפעיל את המערכת בכח אדם טובי ישראלי

לשאלה אם בדעת ברירה"מ לא רק לספק את המערכת אלא גם להפעילה - הערכתו חיובית, היינו ברירה"מ מתכוונת אומנם לקבל על עצמה גם את האחריות להפעלת כל המערכת האנטי-אווירית על כל הכרוך בכך מבחינת איוש. לא בראה לו שברירה"מ תסכן השקעה גדולה זו ע"י מסירת הפעלתה למצרים, לאחר שהוכח שאין ביכולתם להפעיל אפילו מערכת פשוטה יותר. בהנחה זו יש לצפות שברירה"מ תשלים אף עם אבידות טובי ישראליים בשלבי התקנת המערכת תוך חישוב שלאחר השלמתה יקשה על ישראל מאד לחדור בעדה מערבה.

ג. מטרת ברירה"מ לחסום את פנים מצרים לח.א, הישראלי ולאפשר חידוש הפעילות

הצבאית בתעלה

לשאלה אם לאחר הקמת מערכת ההגנה המשולבת תקים ברירה"מ גם מערך התקפה כלשהו, הערכתו שלילית. הוא מניח שברירה"מ תסתפק ביעד "הגנתי". היעד שהציבה לבגד עיניה הוא, לפי הערכתו, הקמת מערך אנטי-אווירי סגור ויעיל שימנע חדירת מטוסי ישראל מעבר לקו התעלה ושיאפשר חזרה לפעילות צבאית מוגבלת בתעלה בצורת התקפות ארטילריות וחדירות כפי שבוצעו בעבר. מסכים שזה לא בדיוק "הפסקת אש".

12.00

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 12 -

ד. אספקת טילי סאם 3 - צעד אופטימלי מבחינת בריה"מ

אם זכונה הערכתו שבריה"מ עודנה דביקה במדיניותה הבסיסית, היינו שמירה על חוסר יציבות במזה"ת מבלי להגיע לנקודת רתיחה שתאלץ את שתי מעצמות העל להתערב בפועל בסכסוך, הרי שאספקת מערכת ההגנה האוירית למצרים היתה צעד אופטימלי מבחינת בריה"מ.

בוודאי היו קיצוניים במוסקבה שדחפו בכיוון של צעדים מרחיקי לכת יותר מאספקת מערכת ההגנה האוירית, כולל טילי סאם 3, בטענה שארה"ב עומדת לצייד את ישראל במימדים שפירושם הבלתי נמנע הוא מלחמה חדשה. החלטת הנשיא ניקסון להשהות אספקת מטוסים נוספים לישראל, כבקשתה, בוודאי הוציאה את הרוח ממפרשי קיצוניים אלה.

2. הערכת רד"ט. קלוין. כפי שמסר לעתונאי (23.3.70)

שלושה ימים לפני ששוחח עם איש שגרירותנו בווינגטון שוחח אותו איש מחמ"ד עם העתונאי ל. וולקוב, הכתב לענייני בריה"מ של השבועון "ניוזוויק", על אותו נושא (אולי מתוך כוונה שהעתונאי יעביר את הדברים לסובייטים).

להלן כמה מהערכותיו בשיחה זו:

א. טילי הסאם 3 לא ישנו המצב בהרבה

טילי הסאם 3 שמספקת בריה"מ למצרים לא ישנו הרבה את התמונה הצבאית, אם גם יקשו על הסייסים הישראליים.

ב. איוש המילים בצורות טובות - בעיה מדינית

החלטת בריה"מ שצורות טובות יפעילו את טילי הסאם 3 במצרים מהווה בעיה מדינית בשביל כל הצודים המערביים.

- לגבי בריה"מ היתה זו החלטה מדינית שבוודאי היתה כרוכה בדיונים קשים בצמרת ומתקבל על הדעת שהיו לה גם מתנגדים. מתנגדים אלה בוודאי קיבלו עידוד מהחלטת הנשיא ניקסון להשהות אספקת מטוסים נוספים לישראל, כבקשתה.

13.00.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 13 -

- לגבי ישראל - התעוררה הבעיה אם לתקוף או לא לתקוף את סילי

הסאם 3 ואת המיתקנים הצבאיים הסמוכים שעליהם תפקידם להגן.

לדעתו האישית, אם תתקיף ישראל ותפיל כמה חללים מבין אנשי

הצוותות הסובייטיות יהיה הדבר חירובי מבחינת ארה"ב, באשר הוא

ימחיש לבריה"מ את הסבך שאליו נכנסה.

ג. אם ישוגרו סובייטים תגיב ארה"ב בחריפות

אם תחליט בריה"מ להרחיק לכת עוד יותר ולשגר למצרים סייסים

סובייטים יגרור הדבר תגובה חריפה מאד מצד הנשיא ניקסון. האמריקאים

מניחים שבריה"מ יודעת זאת.

3. בריה"מ לא הודיעה מראש לארה"ב

אתרסון, עוזרו של עוזר שה"ח האמריקני סייסון, הכחיש (30.3.70) בפני איש

שגרירותנו ברושנינגטון את טענת העתונאי צידלדס שכתב מקהיר כי בריה"מ

הודיעה מראש לארה"ב על כוונתה לספק סילי סאם 3 למצרים. לדבריו אין כל

יסוד לידיעה זו ופרס לכתוב באיגרת קוסיגין לניכסון לא מסרו הרוסים דבר

על צעדים מעשיים בהם הם מתכוונים לנקוט.

סודי ביותר

לנמען בלבד

- 14 -

תגבור הצי הסובייטי בים התיכון

=====

1. תגבור הצי הסובייטי בים התיכון

לאחרונה תגברו הסובייטים במידה ניכרת את כוחם הימי בים התיכון. בתחילת השבוע אותרו 4 ריכוזים של יחידות צי סובייטיות בים התיכון ובעיקר באגני המזרחי. ריכוזים אלה היו באיזור קיטרה, איזור סולוס, ליד קפריסין ובמפרץ חממת. כן אותרו כלי שיט סובייטיים בנמלי אלכסנדריה ופורט סעיד במצרים ומספר צוללות במזרח הים תיכון. מספר היחידות הסובייטיות עולה עתה על 40 ולפי דובר הצי הששי בים התיכון הגיעה עוצמתו הכוללת של הצי הסובייטי בים התיכון השבוע ל-63 יחידות, לרבות נושאת המסוקים "מוסקבה" ו"לנינגרד". לדברי המצרים, זאת הפעם הראשונה שלסובייטים שייטת (מג'מועה) של "ספינות להנחתת צוללים מהסוגים החדשים ביותר בים התיכון".

2. אדמירלים סובייטים לביקורים באלג'יריה וסוריה

במקביל לתגבור הצי הסובייטי בים התיכון ערכו 2 אדמירלים סובייטים רמי דרג ביקורים בשתי מדינות ערביות ים תיכוניות:

א. ב-24.3.70 הגיע לביקור רשמי באלג'יריה מפקד הצי הסובייטי, אדמירל טרגי גורשקוב. לפי הודעת טאס"ס מה-24.3.70 המדובר בביקור רשמי של אדמירל גורשקוב כאורחו של רס"ן בן מוסא, מפקד הצי האלג'ירי, שביקר בבריה"מ באפריל 1969. יש, עם זאת, להניח שהביקור לא נועד לצרכים טקסיים ורשמיים בלבד, אלא יבוצע ע"י אדמירל גורשקוב לניהול שיחות עם השלטונות האלג'יריים על אפשרויות ותנאי שימוש סובייטי בנמלי אלג'יר ומחס-אל-כביר, החשובים לנוכחות הימית הסובייטית באגן המערבי של הים התיכון. כפי שנמסר, אף ביקר גורשקוב במרס-אל-כביר.

ב. ב-27.3.70 הגיע לביקור בדמשק מפקד הצי הסובייטי בים השחור בלויט מספר קציני צי סובייטיים. האדמירל הסובייטי נועד, בין היתר, עם נשיא סוריה, אתאסי, עם שר ההגנה הסורי חאפד⁶ אסד והרמטכ"ל הסורי, מצטפא טלאס. יש להניח, כי דוגמת גורשקוב באלג'יריה, ביקש מפקד הצי הסובייטי בים השחור לתאם עם הסורים בעיות הכרוכות בשיתוף הפעולה הימי בין שתי המדינות ולרבות אפשרויות ותנאי שימוש סובייטי בנמלי לאדאקיה וטרטוס, החשובים לנוכחות הימית הסובייטית בצפון-מזרח האגן המזרחי של הים התיכון.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 15 -

3. מגמות אפשריות לתגבור הצי - תמרוני בחיתה ?

המטרות האפשריות לתגבור הצי הסובייטי בים התיכון הן :

א. לפי דובר הצי הששי בועד תגבור הצי הסובייטי בים התיכון להכין תמרוני צי סובייטיים בים התיכון באפריל ש.ז.

ב. לדברי המצרים יבצע הצי הסובייטי גם תמרוני בחיתה-חופים וזאת "בכדי לוודא את כושר הלחימה הגבוה של הימיה הסובייטית ועל מנת שהדבר ישמש התראה לכוחות התוקפניים בים התיכון" (מבחינת מצרים הכוונה היא לישראל). המצרים רואים בתמרונים הימיים הסובייטיים הקרובים מעין המשך לתמרונים הגדולים שבצעו "יחידות הטילים הממוכנות" הסובייטיות, שנערכו ברוסיה הלבנה בפיקוח המרשלים גרצ'קו, זאכארוב ובאוקובסקי.

ג. לדבריהם תוכננו תמרוני הצי הסובייטי בים התיכון כך, שיהיו תואמים את מועד חגיגות ה-22 באפריל, לרגל מלאת 100 שנה להולדת לנין.

4. הרתעה אפשרית בזכות ישראל

אם כי מרבית הידיעות, לרבות הודעות דובר הצי הששי בנאפולי, מצביעות שתגבור הצי הסובייטי בועד למטרות תמרונים (הסובייטים עורכים כל שנה תמרונים עונתיים בים התיכון תוך תגבור ציים למטרה זאת כדי לאפשר לכלים רבים ככל האפשר להשתתף בהם), כדאי לזכור כי תגבור הצי בא במקביל לידיעות על אספקת טילי הקרקע-אוויר ס.א. 3 למצרים ועל האפשרות כי אלה יופעלו על ידי צורות רוסיים. יתכן, לכן, שהתגבור והתמרונים יבוצלו ע"י הסובייטים לצרכי הרתעה כלפי ישראל. מה גם, שהתעמולה המצרית והסובייטית הדגישו בהזדמנויות רבות כי אחת ממטרות הנוכחות הימית הסובייטית בים התיכון היא הגנה על מדינות ערב בפני "התוקפנות הישראלית".

5. משרד קבוע במדריד לצי הסוחר הסובייטי

במדריד עומד להיפתח משרד קבוע של צי הסוחר הסובייטי. תפקידו של המשרד יהיה לדאוג לאינטרסים של החברה הימית של הים השחור, שאניותיה עוגנות בנמלי ספרד. פתיחת המשרד נקבעה כבר ב-1967 בהסכמים לתובלה ימית, שנחתמו בין ספרד ובריה"מ. מזה שנתיים נותנים שלטונות ספרד הקלות רבות לאניות

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 16 -

צי הסוחר הסובייטיות בנמלים ספרדיים. במקביל מדובר על פתיחת משרד
של הצי הסוחר הספרדי באודיסה. התפתחות זאת מתוארת כחלק ממדיניות
ההתקרבות בין שתי המדינות, ששה"ח הספרדי מעודד.

17./..

סודי ביותר

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 17 -

ארה"ב לוחצת על ישראל להתיר תיקון תעלת הע'ור

1. כללי

לאחר שב-10.3.70 מסר שגריר ארה"ב בארץ לרוה"מ את מורת רוח
ממשלתו מסרוב ישראל להתיר לירדן את תיקון תעלת הע'ור, העבירו
האמריקנים לאחרונה עוד כמה וכמה תזכורות בנדון בארץ (17.3.70,
26.3.70, 30.3.70, 31.3.70) ובוושינגטון (27.3.70) בדגים
שונים, לרבות השגריר ברבור לשר האוצר ספיר.

2. הסיעון האמריקני: איום מסותר

לסיעון האמריקני הראשון, שתעלת הע'ור היא אינטרס חשוב של
ארה"ב, נוסף סיעון חדש: בקרוב עומדות להיפתח שיחות חשובות
על סיוע כלכלי אמריקני ביכר וחיוני לישראל; ישראל תקל על
שיחות אלו אם תוריד מעל סדר היום הישראלי-אמריקני נושא שכרוכה
בו השקעת סיוע אמריקנית שארה"ב אינה רוצה לראותה יורדת לסמיון.

3. הסיעון הישראלי

ישראל מוסיפה לדחות את מתן האישור לתיקון התעלה בסענה כי
הפיגועים החבלניים מירדן במשכים, כולל באזור שממול לתעלת
הע'ור (הפגזות אשדות-יעקב ב-17.3.70, גשר ב-25/26.3.70,
תקרית אל-חמה מ-29.3.70).

סודי ביותר לנמען בלבד

- 18 -

שה"ח ההולנדי על רשמי ביקורו במדינות ערב

1. דיווח לישראל

- שה"ח ההולנדי יוטף לונס שבקר בלבנון (21-25.3.70), בירדן (25-27.3.70) ובמצרים (27-29.3.70), העביר לשה"ח אבן את התרשמויותיו הראשונות מביקוריו (שייתכן ויסכמן בהרחבה בשדר) כדלקמן:
- א. בשלוש הבירות בהן ביקר מצא הרגשת סיכלון ופסימיות. בכל מקום קידמו פניו בסבר פנים יפות, אם גם בשלוש הארצות המציינות שהולנד היא ידידת ישראל.
- ב. בלבנון: הנשיא שרל חילו מען שאין בכוח ארצו להינתק מעל העולם הערבי. אילו ניסתה לעשות זאת היתה גוזרת כליון על עצמה.
- ג. בירדן: המלך חוסיין דיבר במתינות ותוך רזיגנציה גמורה. הוא אמר שאין לו ברירה אלא לשתף פעולה עם מדינות ערב, ואפילו עם עיראק וסוריה. את הידוק זיקתו למצרים ציין כמשענת לקיומו. על הפידאין אמר שהם מתחזקים. לונס התרשם שבירדן הם ללא ספק אדונים לעצמם.
- ד. במצרים: נאצר, שנראה פיזית הרבה יותר טוב מביוני 1968, אמר: - על ישראל: - דיבר בגילוי לב על תכונות הצבאית המוחלטת של הצבא המצרי ועל עליונותה הצבאית של ישראל.
- אם תבצע ישראל את החלטת מועבי"ס מ- 22.11.67 יהיה מוכן לשלום של ממש ויראה שהוא reasonable.
- בענין הפליטים, אשר לא כולם צריכים לחזור לבתייהם.
- על ארה"ב: - דיבר בשצף-קצף יותר מאשר על ישראל.
- על ברית"מ: - קילל את תמיכתה, אמר שהסובייטים שורצים בכל מקום אבל אין לו ברירה.
- על הפידאיון: - מתחזקים.
- ה. על פגישתו עם מזכ"ל הליגה בקהיר: פגישה אקראית בעת ארוחה, ללא משמעות כלשהי.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 19 -

2. דיווח לארה"ב

לשגריר ארה"ב בהאג אמר שה"ח ההולנדי על ביקורו:

- א. מנהיגיהן של שלוש הארצות בהן ביקר מעוניינים בזיקה למערב.
- ב. חשוב שארה"ב לא תופיע בעיני הערבים כמזוהה לגמרי עם ישראל.
- ג. בשיא לבנון שארל חילו אמר לאורח שארצו לא תוכל לנהל מ"מ בפרד עם ישראל/אם תגענה מצרים וירדן להסדר ^{אך} צמח תצטרף גם ירדן.

3. לקט מהצהרותיו בארצות ערב

אמצעי התקשורת הערביים הבלויים אינם קטנים מדברי לונס שניתן לפרשם כתמיכה בקו הערבי. להלן מספר ציטוטים מדבריו:

- 21.3.70 (בבואי ללבנון):

- על בעיות המזה"ת יחליטו מדינות האזור.
- הוא בא כדי לעמוד על הדין וכדי לגבש דעה ברורה ביחס לאפשרות למצוא פתרון למשבר המזה"ת.
- אינו מתכוון לשמש מתווך אלא יפעל במידת האפשר לפישוט העיניים.
- עמדת הולנד: תמיכה מוחלטת בהחלטת מועבי"ס.
- את בעיית הפליטים יש לפתור במסגרת הצדק והולנד מוכנה לתרום לכך.

- 24.3.70 (בצאתו מלבנון):

- המצב במזה"ת הורע בחודשים האחרונים; החשדות ההדדיים בין הערבים לישראל הם אבן הנגף העיקרית בדרך לפתרון כלשהו והתקפות הפיזאיון ופעולות התגמול הישראליות אינן מספרות את האוירה.
- אינו נושא תוכנית ליישוב בעיית הפליטים, שאותה אין לפתור בנפרד מהבעיה הכללית.
- העביר לנשיא חילו ולרוח"מ כראמה את סיכום שיחותיו עם שה"ח הישראלי בהאג, וימסור, עם שובו להולנד, את תוצאות שיחותיו בארצות ערב לממשלתו, לישראל ולמזכ"ל האו"ם.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 20 -

- הולנד סבורה שאין לספח אדמות בכוח והוא עצמו אינו סבור
שישראל תשמור על מרבית האדמות שכבשה ביולי 1967.

- יהיה זה מועיל אם מדינות ערב יבינו שמדינות המערב אינן
אנטי ערביות בעיקרן.

- מבחינת האינטרסים ההולנדיים הצרופים חשוב להגיע לפתרון
מכובד וסביר לא רק בדרג של הממשלות אלא גם בדרג של עמי
האזור.

- מלחמה חדשה לא תוביל לפתרון; הסתכלות במפת האזור מבהירה
כי לא ניתן לבצח במלחמה נגד מדינות ערב.

- ב 26.3.70 (בעמאן):

- הולנד תומכת בהחלטת מועבי"ט ובהחלטות האו"ם.

- בתום מסעו יעמיד את ממשלת ישראל ואת שה"ח שלה על השקפותיו.
מבלי לחייב את מדינות ערב שבהן ביקר.

- במישור הדו-צדדי הביע בכובות לתת לירדן כל סיוע סביר אפשרי;
ועדה ירדנית תגיש את רשימת הבקשות לממשלת הולנד.

- ב 28.3.70 (בקהיר):

- הכחיש בכל תוקף מציאותה בהולנד של משלחת ישראלית המנהלת מו"מ
על קניית טנקים. הולנד סירבה למכור צוללות לדרום אפריקה ולבנות
ספינות מלחמה עבור ניגריה בזמן שהשתוללה שט מלחמת האזרחים.

- הולנד תומכת בבקשת מצרים לעצור הסכם עם השוק האירופי המשותף.

- הביע תקווה להצלחת שיחות השלום ע"מ שיושג פתרון למשבר המזה"ת.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 21 -

נשיאים אפריקניים דוברי צרפתית נגד מדיניות צרפת במזה"ת

I. נשיא צ'אד

1. כללי

ישראל ביקשה מפרנסואה שומבלבאי, נשיא צ'אד שהוא גם הנשיא התורן של
(OCAM) Organisation Commune Africaine et Malgache

ארגון של 14 מדינות אפריקניות דוברות צרפתית), לעורר בפני נשיאים
אפריקניים אחרים את ההשלכות השליליות שיש למדיניותה של צרפת במזה"ת
על מדינות אפריקה. נשיא צ'אד בענה ופעל הן בקרב עמיתיו והן אצל אישים
צרפתיים קובעים.

2. איגרת מנשיא צ'אד לנשיא צרפת

במסגרת זו הזכיר הנשיא שומבלבאי, באיגרת ששיגר לנשיא פומפידו, את
עמדתו ועמדת נשיאים אחרים ב- OCAM לגבי מדיניותה המזרח-תיכונית של
צרפת, להלן תרגום הקטעים הנוגעים לעניין מהאיגרת: -

המדיניות הצרפתית של התקרבות למדינות ערב מנוצלת בכשרון ע"י
המהגרים הצ'אדיים ומציגה שמועות שונות אלו כאמינות, דבר הפוגע
בצורה ניכרת במאמצי השכנוע שלנו בקרב האוכלוסיות הנתונות להשפעה
חתרנית.

בהקשר זה כבר היתה לי ההזדמנות למסור הן למזכיר המדינה ויבון בורג
והן למזכ"ל לענייני אפריקה ומלגאש ז'אק דקאר על הדאגות שגורמת
המדיניות הנוכחית של צרפת כלפי מדינות ערב הן לכמה מעמית

ב- OCAM והן לי עצמי.

אין צריך לומר כי לא נעלמו ממני הסיעונים המסבירים אותה ואין זה
מענייני לחרוץ משפט על אספקט זה של מדיניות החוץ הצרפתית אולם
דאגתנו היא ממשית ומבוכתנו ודאית.

הייתי רוצה מאד, שכפי שכבר הובטח, מדיניות זו לא תגרור הפחתה בסיוע
הצרפתי ולא תביא להעברה הקטנה ביותר של היחסים המצויינים השוררים
בינינו.

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 22 -

נשיא קמרון .II

נשיא קמרון, אהמדו אהידז'ו הינר בעת ובעונה אחת הנשיא התורן של "ארגון האחדות האפריקני".

ב- 2.3.70 אמר נשיא קמרון לשגרירנו ביאונדה בנושא מדיניות צרפת במזה"ת:

- עיסקת המיראז'ים עם לוב הינה בסיון של ממשלת צרפת "להתחנף אל נאצר" ולהבטיח שווקים ערביים לתעשייתה.
- רוב הצרפתים אינם שלמים עם מדיניות זו והיו גם צרפתים רשמיים אשר בשיחותיהם עם אהידז'ו הסתייגו מקו זה.
- אהידז'ו מקווה שאי-שביעות הרצון הרבה בעולם, בארה"ב ובין ידידי צרפת באפריקה תגרום במשך הזמן לרביזיה של המדיניות הצרפתית במזה"ת.
- מדיניות צרפת במזה"ת שימשה נושא לדיונים נוקבים בכנס OCAM ובפגישות הנשיאים האפריקניים בפורס-לאמי וב- גרווה.
- בנושא מדיניות צרפת במזה"ת קיימת חזית אחידה של מדינות מרכז אפריקה (חוץ מקונגו בראזאויל), כשם שקיימים ביניהן חילופי דעות מתמידים על סכנות ההתפשטות של בריה"מ ואף של מצרים.

סודי ביותר
לנמען בלבד

ירושלים, כ"ה אדר א' תש"ל
5 אפריל 1970

סודי ביותר
לנמען בלבד

אל : מקבלי הסקירה "השבוע בזירה המדינית"

מאת: מחלקת החקר

הנדון: סקירה מס' 51 (27.3 - 3.4)

להלן תיקון לפרק "איטליה בוקסת יוזמות במזה"ת" (עמוד 23, סעיף 1 א') :
איטליה לא חוזר לא הגישה תזכירים לצדדים הלוחמים.
אי-לכן גבקשכם למחוק בסעיף הנ"ל את המלים "לצדדים הלוחמים".

בברכה,

א. א. א.

יאיר אלגום

סודי ביותר לנמען בלבד

- 23 -

איסליה נוקטת יוזמות במזה"ת

1. יוזמות איסליה

- איסליה בקטה לאחרונה יוזמה בהציעה כמה פעולות בנושא המזה"ת:
- א. הגבלת אספקת נשק לצדדים הלוחמים. הוגשו תזכירים בנדון לצדדים הלוחמים, לארבע המעצמות הגדולות ולמספר מדינות אירופיות המייצרות ומשווקות נשק.
- ב. ביקורת על אספקת נשק משוכלל - הצעה אלטרנטיבית להצעה א' על-עיל במקרה שלא תתקבל.
- ג. חידוש הפסקת האש או לפחות הפחתה הדרגתית של הפעילות המצרית (תותחים) לאורך התעלה ושל ההפצצות הישראליות.
- ד. שידול מדינות ערב להתחייב להפסקת הפעולות הטרוריסטיות נגד מטוסים ע"י ארגוני החבלה.

2. התגובות

להצעות א' ו-ב' : הגבלת משלוחי הנשק או ביקורת על אספקתם

- ארה"ב ובריטניה תומכות כידוע עקרונית בהגבלת מירוצי החימוש. הנשיא ניקסון ושה"ח רוג'רס מבו אותה כאחת ממטרות ארה"ב באזור. פעילותן לא בתעוררה ע"י היוזמה האיסלקית ואינה קשורה בהם.
- הערבים מתנגדים, כידוע לדבר. נאצר אמר כי הגבלת משלוחי הנשק למזה"ת שעה של ישראל עליונות בשטח זה משמעה תמיכה בתוקפנות ישראל.
- בריה"מ מתנגדת, כמובן, לדבר. טענתה היא שיוזמת איסליה עלולה להסח את הדעת מדיוני המעצמות. מניעה האמיתיים ברורים.
- צרפת הביעה התנגדות להצעת איסליה וטענה גם היא שהיוזמה האיסלקית עלולה להפריע לדיוני ה-4. עם זאת אמרה צרפת לאיסלקים שהיא עשויה להתחשב בהצעותיהם בשלב מאוחר יותר. מניעה האמיתיים ברורים: עסקות נשק הן בשבילה מכשיר לחדירה מדינית למדינות ערב ולפתרון בעיות תעשיית הצבאית.

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 24 -

- בלגיה היתה בעד, כפי שאמר שה"ח שלה לשה"ח א. אבן בעת ביקורו של האחרון בבריסל (פבר' ש.ז.).

- גרורות בריה"מ (פולין, צ'כוסלובקיה, הונגריה) אמרו לאיטלקים שהן היו נוטות להצטרף ליוזמה האיטלקית אילו נתנה בריה"מ את הסכמתה לה... מביעיהן: החשש מהתלקחות והתקווה להפחתת העול החל עליהן (אשראים למדינות ערב).

- ישראל - מתנגדת להצעות האיטלקיות שהן בעיניה בלתי מעשיות: כיון שבריה"מ היא האחראית העיקרית למירוץ הזיון הרי ההצעות האיטלקיות פירושן אמברגו חד-צדדי נגד ישראל.

להצעה ג' - חידוש הפסקת האש

- ארה"ב, בריטניה וצרפת - בעד. הנשיא ניקסון, ושה"ח רוג'רס מנו אותה כמסרתם הראשונה במזה"ת. פעילותן ללא קשר ליוזמה האיטלקית.

- הערבים ובריה"מ - נגד. נאצר אמר: "הפסקת אש כיום פירושה הענקת זמן לישראל לבסס את כיבושיה באדמות הערביות ולמנוע את השפעות ההתשה; הפסקת אש קשורה בביצוע החלטת מועבי"ט (מ-22.11.67) בענין הנסיגה".

- ישראל - בעד.

להצעה ד' - נגד הפעילות החבלנית באויר

- תגובת בריטניה היתה חיובית.

- צרפת השיבה לאיטלקים שהיא מודאגת מהמצב בשטח זה, שתלמד את הרעיון האיטלקי ושתתן תשובה. עם זאת נשתמעה אצלה ספקנות לגבי סיכויי התוצאות.

- בריה"מ הביעה התנגדות לכל יוזמה ופעולה המתבססת על פיצוץ מטוס "סוים-אייר". לדעתה אין שום טעם בפנייה לארגונים הפלשתינאים שלא יהיו מוכנים לקבל שום סיעון המתבסס על מקרה זה, כי כלל לא הוכח שהיתה כאן חבלה ושיד הארגונים הפלשתינאים בדבר. יחד עם זאת הדגישה התגובה הסובייטית את מערכת התעמולה הגסה והפרובוקטיבית שניהלה ישראל בקשר לאסון זה. מכל מקום הובטח לאיטלקים שהצעתם תימסר ל"שלטונות הגבוהים".

סודי ביותר לנמען בלבד

- 25 -

לבנון - רגיעה אחרי המתיחות

=====

1. ההסכם עם הארגונים לא כלל בתחילה החזית העממית לשחרור פלסטין
אחרי שורה של התנגשויות שגרמו לעשרות הרוגים ופצועים (לפי מקורות רשמיים היו עד ה-28.3 37 הרוגים), הושג הסכם (31.3) בין שלטונות לבנון לבין הוועדה המדינית העליונה לענייני פלסטין, פרט לחזית העממית לשחרור פלסטין שבהנהגת ג'ורג' חבש, שהודיעה בתחילה שאינה מקבלת על עצמה את ההסכם. ידיעת רויטר מה-2.4 מוסרת שהחזית העממית חיושה בכל זאת את התחייבותה כלפי הוועדה המדינית העליונה לענייני פלסטין.
2. תוכן ההסכם
ההסכם כולל שלוש נקודות:
א. דביקות מלאה בהסכם קהיר ככתבו וכלשונו.
ב. התחייבות הצד הלבנוני להשלים את החקירה לגלוי מכלול הנסיבות שהיו קשורות בתקריות בבנת-גביל ובכחאלה.
ג. הצד הפלסטיני הדגיש שמטרתה היחידה של המהפכה היא להלוט באויב ולשחרר האדמות הכבושות.
הוחלט להמשיך בפגישות כדי לקבוע המעקב אחרי בצוע הסכם קהיר ולהתוות מדיניות הסברה שתמנע את הישנות המקרה.
3. ההתנגשויות התמקדו בין המחבלים לנוצרים
התופעה הבולטת ביותר בהתנגשויות האחרונות היתה מיקודן בין ארגוני המחבלים לבין הנוצרים, תוך מילוי תפקיד פסיבי בעיקרו ע"י כוחות הבטחון.
4. ה"פלנגות" ציר המאבק הנוצרי
יצויין שמפלגת הפלנגות, בהנהגת שר העבודות הציבוריות פייר ג'ומייל, היא שריכזה את עיקר מאבק הנוצרים נגד ארגוני המחבלים בעוד יתר הגופים הנוצרים, וביניהם מפלגת הנשיא הקודם כמיל שמעון, מלאו תפקיד צנוע ביותר וכמעט שלא הורגשו. דבר זה הבליט את דמות ג'ומייל ומפלגתו כמגיני הנוצרים בלבנון.
5. עמדת המוסלמים
להתנגשויות האחרונות היה גם גוון בין-עדותי, כשהמוסלמים הקיצוניים, שמפלגת הנג'דה, הפגינו תמיכה במחבלים תוך התקפה חריפה על מפלגת הפלנגות ותומכיה. באויר ריחף גם איום של מאבק מוסלמי-נוצרי, כשהמוסלמים המתונים, שהם רוב האוכלוסיה המוסלמית, גמנעים מבקיסת עמדה.
6. עמדת ארגוני השמאל
גם ארגוני השמאל הזדהו עם המחבלים, ובעיר טריפולי נערך כנס בו השתתפו נציגי שש מפלגות וארגונים שמאליים יחד עם ארגוני המחבלים, שהביעו סולידריות הדדית.

סודי ביותר לנמען בלבד 26

7. חוסר גיבוש בממשלת לבנון

בכל המאורעות בלס חוסר הגיבוש בתוך הממשלה, כששר הפנים, כמאל ג'ונבלאט, נוקט עמדה המכירה בזכויות המחבלים והחותרת להבטיח להם חופש מירבי לפעילות, לעומתו נאבק השר פייז ג'ומייל להגבלת חופש פעילות זה.

הנשיא השתול למנוע התלקחות שתוך נאגתו להבטיח סיום כהונתו בספטמבר הקרוב באוירה רגועה ככל האפשר. משום כך לא נתנו הוראות לצבא להתערב במישרין כדי לצמצם פעילות המחבלים, אפילו זו הגיעה, על רקע לבנוני פנימי, למימדים רציניים:

בהתקלות שהיתה בבירות (27.3) בורו באויר כמה עשרות אלפי כדורים, דבר שגרם לפניקה ברחובות והביא לסגירת רוב החנויות.

ציר בית הנבחרים, ג'וזף מע'בע'ב, דבר על 10-15 אלף איש חמושים המסתובבים בערים, דבר שלדבריו אינו נסבל (אל-חיאט 28.3).

8. הפעילות הלוברית והערבית לחסול המשבר

היתה פעילות בינערבית לתווך בין הצדדים במשבר, שבמרכזה עמדה לוב. קדאפי שגר את שה"ח שלו, בויציר, שתווך באופן פעיל בין הצדדים, כינסם יחד והביא לפרסום פרטי ההסכם. בויציר ניסה גם להשפיע על ג'ורג' חבש לכלול ארגונו בין מקבלי ההסכם.

9. התקפות על ארה"ב

האשמות הוטחו נגד ארה"ב מצד גורמים שונים ובהם הארגונים ושר הפנים שקשר את ביקור משלחת צבאית אמריקנית בלבנון עם פריצת המשבר. החזית העממית לשחרור פלסטין בצעה שורת התקפות על מוסדות אמריקאיים בבירות ואף הצהירה על כוונותיה להמשיך בכך.

נשלחה לבירות אגרת מחאה אמריקאית שדרשה פצויים על הנזקים שבגרמן, ומשה"ח הלבנוני הגיש התנצלות רשמית לשגרירות האמריקאית.

10. מסמעות ההסכם: אינו אלא הפוגה

ארגוני המחבלים לא היו מצוייבים הפעם בהרחבת התקריות ובהתפשטותן (חוץ מהחזית העממית לשחרור פלסטין שהכריזה בתחילה שלא תקבל על עצמה הגבלות). הם השתתפו, איפוא, במגעים לחיסול המשבר בהיותם בטוחים במעמד אותו כבר רכשו בלבנון. בהסכם שהושג אכן בולט חיזוק מעמד המחבלים, בכך שביחס אליהם חוזר ההסכם על החלטות ישנות ואינו מטיל עליהם התחייבויות

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 27 -

חדשות. לעומת זאת, על השלטונות הוטל לחקור בתקריות.
אין לראות בהסכם זה מידוש, אלא רק חזרה על הסכם קהיר, ואין
ספק שלא פתר את הבעיות שעלו במשבר אלא דחה אותן.
ההתפתחות מעידה על המצב העדין הפנימי בלבנון, על רגישות
האוכלוסיה, בעיקר הנוצרית, ועל הסכנה שכל ניצוץ יכול לחדש
את התנגשויות הדמים העלולות להתפתח גם למאבק בין-עדותי כתוצאה
מהתנהגות המוסלמים הקיצוניים וארגוני השמאל.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 28 -

סודאן - דיכוי נסיון המרד

1. עימות בין המשטר לכת אל-אנצאר ומיגור מעוז הכת והריגת מנהיגה
רדיו אומדורמאן מסר בליל ה-31.3 על השתלטות צבא סודאן על האי אבה ועל חיסול נסיון המרד. המהומות החלו ב-27.3, בעת ביקור נומיירי באזור הנלוו הלבן, שאוכלוסייתו ברובה עויינת לשלטון, שם נתקל בהפגנות איבה ובנסיון להתנקשות בחייו. המהומות שהתפשטו לאומדורמאן, ושנמסר שבהן נהרגו עשרות חיילים וקצינים, דוכאו ואז פנה צבא סודאן לדיכוי מעוז המורדים באי אבה בו נמצאו כ-30 אלף מאנשי כת "אל-אנצאר" בהנהגת האימאם האדי אל מהדי.
הצבא, שנעזר במסוסי מיג, השתלט על האי והאימאם האדי אל מהדי נורה ונהרג בליל ה-31.3. בן אחיו, צאדק אל מהדי הנחשב ליורשו נמצא בבית-הסוהר מאז הפיכה.
לדברי מקורות סודאניים, מנהיג הכת המתחרה והשנייה בחשיבותה במדינה, כת אל-ח'אתמיה, שגר מברק תמיכה במשטר.
2. מכה קשה ליריב העיקרי של המשטר
קשר זה הינו השישי עליו הודיע המשטר מאז הפיכת ה-25 במאי 1969, והיה הפטוי החמור ביותר, עד כה, של התנגדות אזרחית למשטר. הסהורים המקיפים בצבא אפשרו למשטר לדכא המהומות ביד חזקה, מבלי שהצליח עד עכשיו להשתלט על מוקדי האופוזיציה שהעקרי בהם היה כת אל-אנצאר.
נראה, שנומיירי ניצל ההתלקחות כדי לפגוע פגיעה עמוקה ככל האפשר במתנגדיו החזקים ביותר. לקח דרום סודאן יכול להעיד שגם עתה תהיה שפיכת דם בקנה מידה רחב.
מקורות סודאניים מסרו על למעלה מ-100 הרוגים.
3. תגובות במדינות ערב
הזעזוע שפקד את סודאן הדאיג את מצרים ואת לוב, ששלחו כל אחת מהן, את האיש השני במשטריהן. סאדאת וג'אלוד באו לסודאן להפגין סולידריות ולהבטיח עזרה.
נאצר מודאג מכל זעזוע אפשרי בסודאן בתור חלק מהמערך המשולש (מצרים-לוב-סודאן) שהוא מנסה לארגן ולבסס.
קיימת אפשרות שלמאורעות בסודאן יהיה הד בלוב, גם בה עומד המשטר בפני מגמות אנפוזיציוניות, שאינן גראות מסוכנות בשלב זה, והגובעות, בין השאר מן האוריינטציה הפרו-מצרית של קדאפי.
גם עיראק וטורקיה קראו לנומיירי לדכא את אויבי המשטר ללא רחמים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 29 -

4. האשמות נגד ארה"ב
השופרות המצריים נצלו את ההזדמנות להאשים את ארה"ב ברצון לפגוע במשטר המהפכני בסודאן.
5. סכום
נראה שהתמודדות זאת, השישית שהיתה למשטר עם יריביו מאז עלייתו לשלטון, מאפשרת לו לבסס את מעמדו ולהכות בכל אותם חוגים אזרחיים - מסורתיים רחבים אשר לא הצליח למשוך לצידו.
6. הערכת משה"ח הברוטי
- העובדה שזהו נסיון ההפיכה השישי נגד המשטר הנוכחי בסודאן בעשרת חודשי קיומו מראה עד כמה חזקה ההתנגדות בקרב כה ה"אל-אנצאר הממשיכה בזאמנותה להנהגתה של משפחת המהדי.
- ההתנגדות ואולי אף נסיונות ההפיכה יימשכו אך יש לפקפק בסיכויי הצלחת מהפכה בגלל זאמנות העם למשטר.
- גם אם יצליח נסיון הפיכה יש להניח כי לא יחזיק מעמד הרבה זמן נגד הפיכת-נגד של הקצינים הצעירים כי ארצות ערב בשלטות ע"י הצבא וקציני הצבא, ובעיקר הצעירים שבהם, שהם מהפכנים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 30 -

לוב - השלמת פנוי הכוחות הבריטיים

1. כללי

ה-31 במארס הוכרז כחג לאומי בלוב, לציון השלמת פנוי הכוחות הבריטיים מהארץ. בטוברוק, בה היה הבסיס הבריטי הגדול, קויימה אסיפת עם בה השתתף גם שאפעי, נציגו של נשיא מצרים.

2. באום קדאפי

הבאום שנשא נשיא מועצת ההפיכה הלובית בעצרת הצטיין בהדגשת ובהבלטת הגורם הפלסטיני. להלן סכום דבריו:

... נכשלו כל הנסיונות, מבחוץ ומבפנים, להרחיק את העם הלובי מהמשפחה הערבית ולהפכה לאיזור השפעה מערבית. הבסיסים הזרים בלוב נוצלו לאיים על תנועת הלאומיות ולהלום באומה הערבית. דרישתנו הנמרצת להעלות את מחירי הנפט ולשפר את מצב הפועלים בחברות הזרות הן חלק ממימוש החרות החברתית.

... חרות לוב תהיה פגומה כל עוד חרות האומה הערבית אינה שלמה, וזאת משום שהעם הפלסטיני הוא ללא אדמה וישנם אזורים כבושים של סוריה, ירדן ומצרים... אנו מוכנים לתת לעניין הפלסטיני כל מה שיש לנו - אנו מוכנים לתת הרבה לשחרור סיני, הגדמ"ע והרמה הסורית. הרושם לגבי הפעולה הפדאית אינו ברור ובגלל זה לא הוגשה מלוא העזרה: מספר הארגונים מגיע ל-40, ו 90 אחוז מהמאמץ הפדאיני מתפנה למאבק הפנימי... אין זה מעודד לסייע לגורמים שיתכן ולא ישתמשו בסיוע בגד האויב... אין מבוס מכך שהפעולה הפדאית תתרחב לתוך ישראל כי זוהי הפעולה הפדאית האמיתית - הרעיון הפדאיני פירושו להשמיד את האויב ולגאול את המולדת... אנו מסייעים לפת"ח הרואה עצמו כדובר הפעולה הפדאית, יש לו קוים ברורים אך לא הגיע לרמה הנדרשת. העם הפלסטיני והארגונים טרם הצליחו להניע הקבוצה הערבית בישראל, אנו תובעים להניע קבוצה זאת כדי לנצלה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 31 -

3. תגובות ערביות

תגובות הערביות למאורע המדברות על ההישג הלובי בגירוש האימפריאליזם, יש לציין את הבלטת הגורם האנטי-ישראלי:

- אדסתר הירדני, 1.4: "... פנוי הכוחות הזרים מלוב הוא בבחינת

הישג לאומה הערבית כלה וצעד בדרך שחרור אדמותיה מידי הציונים

... הממשלה הלובית לא חסכה כל מאמץ והשתתפה בחזק המאבק הערבי

המשותף ... העם הלובי שהצליח לנפץ כבלי הזרים מתכוון להכנס

לשלב של מאבק חדש לצד עמי ערב האחרים כדי לנפץ הכבלים שהציונים

כובלים בהם את השטחים, מטמאים את המקומות הקדושים ומאיימים על

גורל האומה הערבית".

- פרשן רדיו קהיר 31.3: ... יציאת החיל הבריטי האחרון מאדמת המהפכה

הלובית, פירושה שהאימפריאליזם החל לחוש שהמהפכה גמרה אומר לגרש

את הכוחות הזרים, ושהאומה הערבית לא אבדה את כושרה להלום

באימפריאליזם. הפנוי מדגיש שמהפכת ספטמבר הצליחה להתגבש. הפנוי

מטברוק הוא בבחינת מכה חזקה נגד ישראל. הלחצים נגד לוב מצד הכוחות

האימפריאליסטים והציוניים יימשכו משום שהאימפריאליזם לא יטוש כליל

את האיזור ואם יאולץ לפנות ארץ ערבית כלשהי יחתור בכל אתר מהמולדת

הערבית.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 32 -

אלג'יריה
=====

מזכ"ל המפלגה הסוציאל-דמוקרטית הרפ"גית וישניבסקי שהה באלג'יר בראשית השליש האחרון של חודש מרס. הוא מסר לשגרירנו על רשמיו.

בנושא ישראל

- שה"ח האלג'ירי בוטפליקה האשים את הגרמנים בכל המצב במזה"ת, שהרי הם אחראים לשואה שהביאה להקמת מדינת ישראל.
- האורח התרשם שכרגע אין יחס רציני למאבק עם ישראל, אף שאלג'יריה תתמיד בו כדי שלא לצאת מכלל ה"מתקדמות".

בנושא היחסים עם רפ"ג

- בוטפליקה הציע שאלג'יריה תחדש את יחסיה הדיפלומטיים עם רפ"ג בעת ובעונה אחת עם הקמת יחסים עם גרמ"ז או קצת לאחר מכן. משדחה בן שיחו את ההצעה הטיל את כל האחריות להיעדר יחסים מעתה ואילך על שכס בון. בשיחה נוספת נרגע במקצת והבטיח שלא ינקוט בשום יוזמה כלפי גרמ"ז לפחות עד לאחר הפגישה הנאה בין ברנדט ושטורף ב-21.5.
- בוטפליקה התלונן על שרפ"ג אינה מעניקה לאלג'יריה סיוע כלכלי ובכך היא מפלה אותה לרעה, אף כי אלג'יריה, בניגוד למדינות "מתקדמות" אחרות, לא הקימה יחסים עם גרמ"ז.
- בוטפליקה ביקש שממשלת רפ"ג תיתן ערבות (לפחות חלקית) להשקעות באלג'יריה שחוגי כלכלה רפ"גיים מעוניינים לעשות.

על בריה"מ

- האורח התרשם מקיום אכזבה מסויימת מבריה"מ.

על מצרים

האורח הבחין בהתרחקות מובהקת ממצרים.

על המצב הפנימי

מעמדו של בומדיין איתן מתמיד.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 33 -

תוניסיה והמזה"ת

להלן כמה נקודות מתוך הרצאה שנשא שה"ח התוניסי חביב בורגיבה
הבן בפברואר 1970:

- המשותף לתוניסיה וליתר מדינות ערב הוא רגש הזעם על הקמת מדינת
ישראל: -

- כיצד, לאחר מלחמת העולם השנייה, ניתן להקים מדינה
במלחמה, בשם לאומיות ודת ולטובת גזע המסתמך על
זכרונות מלפני 2000 שנה.

- הנסיון להשכיח מהערבים במשך 20 שנה מה שהיהודים
לא שכחו במשך 2000 שנה אינו צודק.

- 2000 שנה ניתן ליהודים בארצות ערב לחיות ולעבוד
ללא פוגרומים וללא אלימות נעשה על הערבים לפרוע
את החשבון של היטלר.

- דעות תוניסיה (השובות ברובן מדעות יתר מדינות ערב):

- משהכשיר האו"ם (שלא בצדק) את הקמת מדינת ישראל
היה על מדינות ערב לקבלה ולמנוע את הנזקים שגרמו
להן שלוש מלחמות.

עמדה זו מזכה את תוניסיה: - מצד ישראל - בהערכה
שהיא מסוכנת לה יותר מנאצר, ומצד הערבים - בחרפות
ובגידופים.

- עמדת הערבים גרועה: הם מכריזים על השלכת ישראל לים
וסופגים מפלות. ישראל, לעומתם, מדברת רק על שלום
ומבצחת במלחמות. המלחמות הללו בשביל ישראל הן פעולות
להגנה עצמית לגיטימית אך תוצאתן - הרחבת שטחה.

- על הפלסטינאים להתייצב בפני בעייתם תוך השתחררות
מקשריהם הערביים. הערבים השתתפו בקריעת פלשתינה
לחתיכות. לפלסטינאים אין עניין לחכות לפתרון שיבוא
ממדינות ערב. פינוי השטחים הכבושים ע"י ישראל

11. 11. 11.
11. 11. 11.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 34 -

(הכוונה כנראה: ^{רק}לסיבי זלרמת הגולן) איננו עסקם
של הפלשתינאים.

- בריה"מ היתה בתחילה חסידת הקמת מדינת ישראל בקוותה
שהקיבוץ והסוציאליזם של החלוצים יקנו לה מאחז בים
התיכון. אך על אף משלוחי הנשק הסובייטיים ישראל
לא עמדה בפני הפיתוי של עגל הזהב הקפיטליסטי ובריה"מ
נעשתה ידידת הערבים; ידידות זו תימשך כל עוד ישמשו
הערבים כלים בידי בריה"מ. בריה"מ זקוקה למדינות ערב
כדי לנהל את קדיניותה. אבל, מלחמה, אם תפרוץ, תפקח
את עיני הערבים ביחס לידידות בריה"מ.

- שלום אמת פרושו אסון לישראל. היא תאבד את תמיכת הגולה.
רק האיום מאפשר לישראל לחיות.

- בהצהרות יאסר ערפאת יש סכויים להסדר של דו-קיום בין עם
ישראל לבין העם הפלשתינאי. הבטחון העצמי של ישראל והרגשת
ההשפלה של הפלשתינאים אינם מאפשרים עדיין פתיחת דיאלוג.
יש לחשוש שרק המאבק יוכל ליצור תנאים למינימום של כבוד
והערכה.

- תוניסיה אינה שותפה לנאצר בראיית העולם הערבי כגוש מוביליטי
ואינה מכירה בזכות הבכורה של "האח הגדול". העצמאות ראויה
להגנה מפני פרעוניות חדשה. בנעיות תוניסיה אין לספל בקהיר.

הסתה ערבית בקשר לתכנית הבנייה בחברון
=====

השדורים והעתונים הערביים מגיבים בחריפות ובדברי הסתה על התכנית הישראלית
להקמת 250 יחידות דיור בחברון:

- צות אלעאצפה ב-31.3:

... המתישב הציוני יסתלק מעריכם, בני חברון, רק אם ייתקל בכדוריתם
ופצצותיכם המביאות לו מוות בטוח. בידכם להכשיל את תוכנית הציונות.

- צות אלעאצפה ב-2.4: ... הדרך קשה, הקרבנות גדולים, אולם אין אלא
ברירה אחת - מאבק מזויין ואלימות המרד עד הנצחון.

- אדפאע הירדני ב-28.3 - מוסר על הפצת כרוזים ברחובות חברון הקוראים
לאזרחים להתנגד לתכנית. הם נקראו להכריז על שביתה, הפגנה ומחאה נגד
האמצעים הנאציים של השלטונות.

יחד עם הקריאות לתושבי חברון התחדשה גם הסתת אזרחי עזה והרצועה:
- צות אלעאצפה ב-2.4: ... רק בידכם לתת תשובה על אמיתות המרד - הודות
לעמידתכם האיתנה לא רק שהנכם מכשילים את נסיונות ההגירה, הייחוד,
הגירוש והעבודה במוסדות האויב, אלא הינכם מכריזים כי תחת הכנוש והענויים
קיים הרצון הפלסטיני. האדם הפלסטיני והמרד העממי המזויין.

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 36 -

בקורי הפסקת האש

כללי

1. במרכז הפעילות הצבאית בקורי הפסקת האש עמדו השבוע המשך הלוחמה בזירה המצרית והמשך ההחרפה במדיניות הפסקת האש של סוריה ותגובת צה"ל על החרפה זאת. בזירה המצרית המשיכו כוחותינו לתקוף ברציפות את המערך המצרי בזירת התעלה וסוללות טילי קרקע אויר ס.א. 2 בעומק מצרים. הטורים ממשיכים לחמם באורח מבוקר את הקו לרבות ע"י הפעלת כוחות טורים סדירים, שניסו השבוע לפרוץ למוצב מאויש וחיבלו בשורת מוצבים בלתי מאוישים. הטורים עצמם מבליטים ומדגישים, באורח יומרני ושחצני, כי סוריה היא שיוזמת באורח חד-צדדי את חימום הקו. נראה כי הטורים מחממים את הקו בעקבות ועידת "מדינות קו-העימות", לחצים מצריים וטובייריים, המשך המאבק הפנימי בסוריה ובטחון עצמי צבאי מופרז. ב- 2.4 הגיב צה"ל במכה אווירית וארטילרית על המערך הטורי בגזרת רפיד. התפתחו קרבות אויר במהלכם הופלו 3 מטוסי מיג 21 טורים. מטוס ישראלי הופל וצוותו נשבה.
2. הצבא הירדני חזר לאחר חריגה בשבוע שעבר למדיניות הריסון בקו. לעומת זאת נמשכת פעילות הטרור במלוא הקפה משטח ירדן כשהמחבלים חוזרים ומפגיזים ישוב אזרחי - גשר - בעמק בית שאן ואת מפעלי ים המלח. בעקבות הפגזת מפעלי ים המלח חזרו מטוסי חיל האויר ותקפו, לאחר אתנחתא בת שבועות, מטרות בשטח ירדן.
3. חלה עליה והחרפה בפעילות הטרור משטח לבנון, במסגרתה חוזרות ונשנות הפגזות על ישובים אזרחיים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 37 -

ההתרחשויות בזירות השונות

א. מצרים

הזירה היבשתית

1. חלה ירידה קלה בפעילות האש המצרית בזירת התעלה. בתחילת השבוע הנסקר פתחו המצרים באש במסומצ 12-33 פעמים ביממה. מרביתה של האש המצרית היתה אש ארטילרית ומרגמות. הגזרה "החמה" ביותר היתה גם השבוע הגזרה הדרומית, בה התמקד הירי הארטילרי, ירלי המרגמות וירי הנ"ט של המצרים. לעומת זאת, מיקדו המצרים את ירי הנק"ל בגזרה הצפונית.
2. במשכת מגמת הירידה במספר החדירות המצריות לשטחנו, גולסת, עם זאת, מגמה מצרית להפעיל את חדירותיהם בעיקר להצבת מארבי יום.

הזירה האווירית

3. מטוסי חיל האוויר המשיכו השבוע בתקיפותיהם הרצופות במרחב התעלה עד לעומק העולה על 25 ק"מ. הותקפו בין היתר תחנות מכ"ם, עמדות ארטילריה ועמדות ב.מ. .
4. מטוסינו חזרו ותקפו השבוע מסרות בעומק מצרים:
א. ב- 31.3.70 בשעה 13.15 תקפו מטוסי חיל האוויר 2 בסיסי טילים קרקע אויר ס.א. 2 באיזור מנצורה בצפון הדלתה של מצרים.
ב. אותו יום בשעה 15.40 חזרו מטוסינו ותקפו 2 בסיסי טילים קרקע אויר ס.א. 2 באותו איזור.
5. להלן השלמות על הקרב האווירי שנערך ב- 27.3.70 ואשר במהלכו הופלו 5 מטוסי מיג 21 מצריים (ראה סקירה מס' 50):
ב- 27.3.70 בשעה 09.00 תקפו מטוסי חיל האוויר מסרות בגזרה הדרומית של התעלה ובצפון מפרץ סואץ. מטוסי קרב מצריים ניסו להפריע למהלך התקיפה האווירית ויורטו על ידי מטוסינו. בשעה 09.20 התפתח קרב אויר צפונית מערבית לעיר סואץ וכאמור הופלו במהלכו 5 מטוסי קרב מצריים מדגם מיג 21. קרב האוויר נמשך כ- 5 דקות ולאחר מכן המשיכו מטוסינו

סודי ביותר לנמען בלבד

- 38 -

עד לשעה 10.15 במשימות התקיפה שנועדו להם.

הקרב האווירי התנהל בגובה בינוני. 5 המטוסים המצריים בפגעו באש תותחים ומילי אויר-אויר של מטוסינו. אחד המטוסים התפוצץ באויר ושני התרסק על הקרקע עם טייסו. 3 הטייסים האחרים נראו צונחים. כל מטוסינו חזרו בשלום לבסיסם.

6. השבויים הישראליים במצרים

ארגון הצלב האדום הבינ"ל הודיע כי נציגו בקהיר ביקר השבוע אצל 4 השבויים הישראליים במצרים: סגן דן אבידן, סגן אבינועם קלדס והאזרחים מרדכי בללאל ומרדכי כהן. הצלב האדום הבינ"ל מסר כי מצבם משביע רצון.

7. המצרים מדגישים את אבידותיהם האזרחיות

מושל מחוז אוסמעיליה מסר לעתונאים ב- 31.3 כי כ- 600 אזרחים מצריים נהרגו וכ- 1000 נפצעו "עקב פעולות האיבה הישראליות על העיר ועל האזורים הסמוכים לה, מאז יוני 67". הוא מסר גם כי 60% מהבנינים בעיר ביזוקו בשל ההתקפות הישראליות, שהאחרונה בהן נערכה ב- 30.3.

ב. ירדן

הזירה היבשתית

1. לאחר שחרג בשבוע שעבר ממדיניות הריסון שלו חזר השבוע צבא ירדן למדיניות הרגיעה היחסית בקו. היו רק תקריות בודדות, הן בגזרה הצפונית והן בגזרה הדרומית, בהן היה צבא ירדן מעורב.

הזירה האווירית

2. בתחילת השבוע הנסקר, לאחר אתגחתא של שבועות, חזר חיל האויר ותקף מטרות בשטח ירדן. ב- 27.3.70 סמוך לשעה 10.00 בורו מספר טילי קטיושה משטח ירדן לעבר מפעלי ים המלח בסדום מבלי לגרום לנזק או לבפגעים במפעלים. בעקבות זאת הופעלו מטוסי חיל האויר בגד מקורות הירי דרומית-מזרחית לים המלח. בין השעות 10.30-12.00 פגע חיל האויר ב- 8 כלי רכב באיזור צאפרי.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 39 -

אותו יום בשעה 16.00 חזרו מטוסינו ותקפו במשך 15 דקות מסרות סרור וכוחות המסייעים לסרור בדרום מזרח ים המלח. במסגרת תקיפה זאת תקף חיל האויר מתחם סעודי באיזור צאפי.

פעולות סרור משטח ירדן

3. בשבוע שבין ה- 29.3.70 - 22 בוצעו בכל הזירות 123 פעולות סרור לעומת 118 שבוע קודם לכן. משטח ירדן בוצעו בין ה- 22-29.3.70 73 פעולות סרור לעומת 80 בשבוע הקודם.
4. בעמק בית שאן בוצעו בין ה- 22-29.3.70 39 פעולות סרור לעומת 34 בשבוע הקודם. כל פעולות סרור אלה נשאו אופי של ירי והפגזות מעבר לגבול. במסגרת זאת חזרו המחבלים והפגיוז במרגמות במשך 2 לילות רצופים את גשר. הפגזות אלו גרמו לנזקים, אך לא היו נפגעים. להפגזות גשר השיבו כוחותינו באש מרגמות לעבר שוונה.
5. בבקעת הירדן בוצעו בין ה- 22-39.3.70 31 פעולות סרור לעומת 43 בשבוע הקודם. 29 מפעולות סרור אלה היו מקרי ירי והפגזות מעבר לקו על מוצבים וסיורים. כן בוצעו 2 חדירות.
6. בערבה בוצעו בין ה- 22-29.3.70 שתי חדירות וכן חדרו המחבלים והפגיוז את מפעלי ים המלח בסדום ובעקבות זאת הופעלו, כאמור, מטוסי חיל האויר נגד מסרות בגזרה זאת.

ג. טוריה

המשך והחרפה במדיניות הגבול הטורית

הזירה היבשתית

1. השבוע הוסיפו הטורים ל"חמס" את הקו. להחרפה המבוקרת במדיניות הגבול הטורית עשויים להיות המניעים הבאים:
 - א. הסלמה יזומה אם כי מבוקרת בקו בעקבות החלטות ועידת "מדינות קו-העימות".
 - ב. לחצים מצריים וטובייסטים על הטורים לחמס את הקו.
 - ג. המאבק הפנימי בצמרת השלטון הטורי בין ההנהגה הצבאית והאזרחית.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 40 -

- ד. בסחון טורי המושתת על המערך הטורי בקו הפסקת האש.
2. בליל ה- 27-28.3.70 סמול לחצות ביסה כח טורי, שמנה כ- 20 איש לתקוף מוצב צה"ל באיזור חיטפין. הכוח הטורי פתח באש בזוקות על המוצב וביסה להתקרב לגדר, אך נהדף באש חיילי המוצב. אחד מחייליו נהרג ואחד נפצע. בבוקר נמצאו מחוץ לגדר גופת חייל טורי, מוקשים, חמרי חבלה ופצצות בזוקה, רימונים ומחסניות. כן נתגלו כתמי דם וסמני גרירה. אותה שעה חיבלו כוחות טוריים אחרים 13 עמדות בלתי מאוישות בין צומת רפיד לבוקערנה והפגינו במרגמות כוחות צה"ל מדרום לקונייטרה מבלי להסב אבידות. אותו לילה לא נעשה בסיון טורי בוסף לפרוץ למוצב מאויש של צה"ל.
- בהודיעם על פעולות אלה הדגישו הטורים כי היתה זו יזמה טורית.
- ב- 28.3 שידר רדיו דמשק מפי דובר צבאי טורי: "יחידותינו הקדמיות ערכו ב- 21.00 וב- 24.00 בליל ה- 27 וה- 28 פעולות פשיטה ליליות בהיקף נרחב. בפעולות אלו נפרצו 21 מוצבים מבוצרים, הושמדו טנקים הנדסיים ונהרגו ונפצעו האלמנטים העוינים שהגנו עליהם. נהדפו הזחלמים שבאו לעזרה. כל היחידות חזרו לבסיסיהן. האבידות - חייל נערד ושלוש פצועים".
3. בליל ה- 29-30.3.70 חזרו הטורים ופעלו שוב נגד אחד המוצבים וטענו בהודעתם הריסת מתקנים בעוד 4 מוצבים. ב- 30.3.70 ירו הטורים 4 טילי "שמל" לעבר מוצב צה"ל בצומת רפיד ונצפו קשה אחד מחייליו. כן נורו פצצות מרגמה על כוחותינו ליד רפיד, שפצעו חייל צה"ל בוסף.
4. גופתו של החייל הטורי, שנהרג בעת בסיון התקיפה על מוצב צה"ל ליד חיטפין בליל ה- 27-28.3 הועברה בצהרי ה- 30.3.70 לידי שלטונות טוריה בצומת אחמדיה שליד קונייטרה באמצעות הצלב האדום הבינ"ל.
- פעולות טורי משטח טוריה
5. בשבוע שבין ה- 22-29.3.70 בוצעו משטח טוריה 19 פעולות טורי מבוקרות - לעומת 17 בשבוע הקודם - במסגרת מדיניות "חיסום" הקו של הטורים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 41 -

7. מפעולות אלה היו חדירות והשאר ירי והפגזות מעבר לקו על מוצבים,

קונייטרה ומרום גולן.

תגובות צה"ל ב- 2.4.70

6.

ב- 2.4.70 בשעה 09.00 בערך תקפו מטוסינו מסרות צבאיות טוריות

ובשעה 12.00 בערך התפתח קרב אש בין כוחותינו לבין יחידות טוריות.

בקרב נסלו חלק כוחות שריון וארטילריה של צה"ל, שהפגזו עמדות תותחים

שריון ומוצבים טוריים לאורך קו הפסקת האש. בשעות אחה"צ חזר חיל

האוויר ותקף מסרות צבאיות טוריות. בשעה 16.30 השתרר שקט בגזרה.

בפעולות כוחותינו הותקפו ובפגעו המסרות הטוריות הבאות: 15 סוללות

תותחים, 7 סוללות תותחי ג.מ. עמדות ומוצבים לאורך קו הפסקת האש

באיזור רפיד. בחילופי האש נהרג קצין צה"ל.

7.

בעת פעולת מטוסינו נגד המסרות הצבאיות הטוריות התערבו מטוסים טוריים

בפעולת מטוסינו. מטוסי חיל האוויר נכנסו בקרב עם המטוסים הטוריים

בשעה 11.30 לערך. במהלך הקרב האווירי הופלו 3 מטוסים טוריים מדגם

מיג 21. אחד ממטוסינו נפגע וצוותו צנח בשטח טוריה ונפל בשבי הטורי.

8.

הטורים הודו כי נגרמו להם האבדות הבאות: 16 חיילים ביניהם 4

קצינים - נהרגו, 37 חיילים נפצעו. נפגעו 2 מטוסים טוריים, שני

ספקים, 5 תותחים מקוטר שונה ו- 3 משאיות טוריות. ניתן להניח כי

האבדות הטוריות כבדות הרבה יותר. לעומת זאת, הפיצו הטורים כזבים

לרוב על אבידות צה"ל וסענו, בין היתר, כי צה"ל איבד 120 איש בהרוגים

ונפצועים, 7 מטוסים מהם 3 מדגם "פאנטום" והריסת כלי רכב משוריינים

רבים.

9.

ב- 1.4.70, ערב פעולת צה"ל נגד המערך הטורי בגזרת רפיד, נפגש

השגריר תקוע עם או תאנש לשיחה על יהודי בריה"מ - בהזדמנות זאת מסר

או תאנש לשגריר תקוע כי הגיעו אליו 3 מברקים מסמקיפי האו"ם,

שדיווחו על ריכוזי צבא ישראלי ברמת הגולן ועל צפיה לפעולה ישראלית

גדולה. תאנש ביקש מהשגריר תקוע להעביר לממשלת ישראל את דאגתו.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 42 -

ד. לבנון

1. בשבוע שבין ה- 22-29.3.70 חלה עליה רבה בהיקף פעילות הטרור משטח לבנון בהשוואה לשבוע הקודם - 13 פעולות טרור בין ה- 22-29.3.70 לעומת 5 שבוע קודם לכן. כן החריף גם אופי פעולות הטרור ומתרחבים מקרי הירי וההפגזות מעבר לגבול על ישובים. 8 מפעולות טרור אלה - 3 חדירות ו- 5 מקרי ירי והפגזות - נעשו בגזרה המרכזית ו- 5 - חדירה אחת ו- 4 מקרי הפגזות ירי - בגזרה המזרחית. כן חוזרות חדירות מלבנון למטרות גיוס ערביי הגליל לפעולות טרור.
2. ראיות לציון פעולות הטרור הבאות משטח לבנון נגד ישובים אזרחיים:
 - א. ב- 27.3.70 ב- 01.00, לפנות בוקר, נורתה אש תלולת מסלול משטח לבנון לעבר איזור דן, דפנה ושאר ישוב. היו מספר פגיעות בשאר ישוב: בית העם והמאכלן ביזקו קל אך לא היו נפגעים. הושבה אש. האש נורתה מאיזור ג'בל רוס ומג'דיה.
 - ב. ב- 28.3.70 נורו מספר טילי קטיושה בשעה 22.00 משטח לבנון לעבר קרית שמונה. לא היו נפגעים. הושבה אש.
3. בבוקר ה- 25.3.70 ירתה תצפית שלנו באיזור גרעית לעבר חוליה בצד הלבנוני מתוך הנחה כי היתה זאת חולית מחבלים. התברר עפ"י שידורי רדיו ביירות כי היתה זאת חוליה של הצבא הלבנוני וכי 2 מהחיילים הלבנוניים נפצעו. מתוך כך, נועדה להתקיים ב- 26.3 פגישה עם הלבנונים מתוך כוונה להבהיר להם כי לא היתה כוונה לפגוע בחיילים לבנוניים, אלא שהדבר נבע מהמצב השורר לאורך הגבול.

סודי ביותר

92

סודי ביותר
לנחמן בלבד

משרד החוץ

אח: נזק הימנע

השבוע בזירה המדינית

50 ~~40~~ מס' . . .

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

ירושלים, יט' באדר ב' תש"ל
27 במרס 1970

המסמך מכיל דפים

השבוע בזירה המדינית (50)
21.3.70 27.3.70

תוכן הענינים

תשובת ארה"ב על בקשות ישראל לסיוע צבאי וכלכלי (צמ' 1)

במסיבת עיתונאים מאולתרת ב-21.3.70 רמז הנשיא ניקסון על תשובתו בהגדירו אותה כארעית ובהטעמו ששיקולו המכריע הוא שמירת מאזן הכוחות. כשלוש מסרות נוספות של ארה"ב במזה"ת מבה את הפסקת האש, הפחתת זרימת הנשק והשגת הסדר מדיני.

במסיבת עיתונאים ב-23.3.70 מסר מזכיר המדינה רוג'רס את תשובת הממשל לבקשות ישראל שעיקרה השהיית אספקת המטוסים ואישור סיוע כספי בסך 100 מיליון דולר. תגובת ישראל הפומבית - שלילית אך הערכתה הפנימית היא שמתחת לפני השטח מצב העניינים טוב יותר מכפי הנראה. התגובות הפומביות של הערבים ובריה"מ - שליליות חריפות. סביר שבמגעיהן הדיפלומטיים ישמיעו רמזים פשרניים כביכול שתכליתם לסחוט ויתורים נוספים מארה"ב תוך שיתמידו בדביקותם בעמדותיהם הבסיסיות הקיצוניות.

דיוני המעצמות במסגרת ה-4 ובמסגרת ה-2 (צמ' 10)

בישיבה ה-31 של ה-4 ב-19.3.70 דחתה בריה"מ את הצעת ארה"ב לחבר דו"ח עבור יארינג שיכיל את בקודות ההסכמה והמחלוקת גם יחד, בנמקה את דחייתה בסירוב ארה"ב לבסיסה טוטאלית. ב-24.3.70 שינתה בריה"מ לפתע את עמדתה והודיעה על הסכמתה לחיבור הדו"ח. ב-25.3.70 נועדו שה"ח האמריקני ושגריר בריה"מ בארה"ב לדיון שני בחידוש שיחות ה-2.

סודי ביותר לנמען בלבד

- ב -

הערכת האמריקנים: חל שיבוי בעמדת בריה"מ. הנשיא ניקסון דיבר על

"התפתחויות מעודדות במידה צנועה".

הערכת השגריר תקוע: לא חל שיבוי בעמדת בריה"מ וכל טכסיסה בועדו לסחיטת

ויתורים מארה"ב.

שליחות יארינג (עמ' 18)

בפגישה עם השגריר תקוע ב-20.3.70, לאחר דחיית בריה"מ את הצעת ארה"ב לחיבור דו"ח ביניים, היה יארינג מדוכא ואובד עצות בהוואשו מהמעצמות כמו מהצדדים. הוא חידש הצעתו שישראל תצהיר על נכונותה לסגת לגבולות בטוחים ומוסכמים כדי שיוכל לבסות להשיג מהערבים הודעת נכונות לשיחות. גם האמריקנים תומכים בהצעה שישראל תצהיר על נכונותה לסגת. ישראל אינה מוכנה לתת הצהרה כזו כיוון שקביעת גבולות היא פונקציה של הסכם שלום, והצבת כוחות היא פונקציה של תיחום גבולות. סירובה מתחזק לנוכח הדרישות הנישנות בפי בריה"מ לבסיסה טוטאלית. לגבי יארינג ישראל מעריכה שכעת אין לה תועלת ממנו אך בזכרה ששימוש מפקח בו נתן לה אורך נשימה של שנתיים היא אינה מעונינת בחיסול תפקידו.

יארינג החליט לחזור למוסקבה ויחזור לניו-יורק כעבור שבועות מספר. הוא אינו אופטימי לגבי סיכויי ה-4 להגיע לביסוח מסמך משותף. מכל מקום בחושה דעתו להמשיך בשליחותו עפ"י מבדטו הקיים.

אספקת טילי סאם 3 ע"י בריה"מ למצרים (עמ' 23)

בריה"מ מקימה במצרים מספר בסיסים של טילי סאם 3 שיאוישו ע"י 1500 איש, מהם 500 טרוביותים. המפעילים יהיו טרוביותים. אספקת טילי סאם 3 (אך לא מטוסי מיג 23) בצרוף צעדים מדיניים באו להשיג לחץ מארה"ב על ישראל להפסיק את ההפצצות וליצור רושם שבריה"מ לא תספק למצרים בשק התקפה חדים אם ארה"ב לא תספק מטוסים לישראל.

בוסף לאספקת הצבאי הרי גם מבחינה מדינית עברה בריה"מ לשלב יותר גבוה ויפיר של מעורבות (האחריות וההפעלה של טילי סאם 3 יהיו על המפקדים הסובייטים) והגבירה את השפעתה ומאחזה במצרים. ייתכן וצפויה כניסה נוספת של בריה"מ למערך המצרי- כולל לח.א.

סודי ביותר לנמען בלבד

- ג -

אספקת טילי סאם 3 מוצגת כמעשה דפנסיבי אך תכליתו גם לבדוק תגובת ארה"ב. בריה"מ חוששת מפני עימות עם ארה"ב וגם למדה לקח מנסיון ארה"ב בוישנאם. עם זאת לא תוכל לשבת בשלוהלנוכח עליונות ח.א. של ישראל וסיכנו את נאצר. תגובה אמריקנית בלתי הולמת תעורר הסלמה בוספת בהתערבות בריה"מ. אפילו אם יצליח צה"ל לקעקע את מערך טילי הסאם 3 בריה"מ תמלא האבידות ואף תתגבר המערכ. מפלות מצריות יביאו לחיזוק המערך הסובייטי ולא להחלשתו.

צרפת (עמ' 28)

מנהל מח' אפריק-לבנט ברציף תומך בשפור יחסי ישראל-צרפת מוכן להציע ולהמליץ לשה"ח שומאן על אשור מכירת חלפים לציוד הצבאי הצרפתי שבידי ישראל אך ללא אשליות כיון שההחלטה בידי פומפידו. לרעתו לשומאן (המומר) תסבך הנאמנות הכפולה ישראל אינה צריכה להתרשם מדבריו בנדון.

מתיחות בין שלטונות לבנון למחבלים (עמ' 29)

שבוע של תקריות אש בין המחבלים לבין שלטונות הבטחון והאוכלוסיה האזרחית, בעיקר הנוצרית. למעלה מ 20 הרוגים. ההתנגשויות מצביעות על המצב הפנימי הערין, על הרחבת מאחז המחבלים גם בערים הגדולות ובמחנות הפליטים בקרבחן. השלכות חמורות מבחינת לבנון בזירה הפנימית, בזירה הבינערבית וביחסיה עם המחבלים. יצויין שכל התקריות ללא כל קשר ישיר עם ישראל אלא בעיקר על רקע המתיחות בין אזרחים (הנוצרים) לבין המחבלים.

ביקור ערפאת בסין העממית (עמ' 32)

לא ברור מי יזם הביקור - מפגש רצונות של הסינים ושל ערפאת. זוכה לכבוד ונפגש עם אישים בכירים. יחס "מפקדת המאבק המזוין" ליזמות של המפלגות הקומוניסטיות הערביות להצטרף אליהן.

ועידת שרי החוק המוסלמים בג'דה (עמ' 36)

ההשתתפות כמעט כמו בפסגה האסלאמית ברבאט. כלפי ישראל ובענין הפלסטינים החמרה לעומת רבאט, אך הוכשלה התביעה לבחוק יחסים עם ישראל, בעיקר הודות לתורכיה. אין דבר מפורש על סיוע צבאי נגד ישראל. נפתחו השערים לייצוג ארש"פ במדינות האסלאם. בנושא מיסוד הוועידה נצחון סעודי-מרוקני וכשלון מצרי. ארה"ב לא גונתה, אך הוחלט להפעיל עליה לחץ קיבוצי ביחס לישראל.

סודי ביותר לנמען בלבד

- ד -

הדיון במרעבי"ט על רודזיה (צמ' 39)

ארה"ב הטילה בפעם הראשונה וטו על הצעה אפריקנית בגלל התנגדות עקרונית לתביעות המוצגות בהחלטה שלא מותנו על אף לחצים. תגובת שר החוץ לעניין רודזיה ולענין הוטו האמריקני.

דרום מזרח אסיה (צמ' 41)

לאוט למעשה מחולקת בין הקומוניסטים, השולטים בצפון ובמזרח, לבין ממשלת הימין. "צמק הכדים", שהממשלה כבשה אותם בתמיכה עקיפה של האמריקנים בסוף 1969, בכבש עתה בחזרה ע"י הקומוניסטים בעזרת כוחות סדירים של צפון וייטנאם. הקומוניסטים הודיעו על בכונותם להסדר כתבאל של החזרת משטר הקואליציה הניטרליסטי מ 1962 תוך הגדלת חלקם בו ובתנאי של הפסקת ההפצצות האמריקניות. הימין מוכן לקבל התנאים, אך ארה"ב לא תוכל להפסיק את הפצצת "דרך הו-צ'י-מין". אי-לכך, וגם לנוכח סירוב בריה"מ לכנס ועידה בינ"ל כל עוד ארה"ב מתערבת, סיכויי ההסכם קלושים. מאידך תיתכן הקפאת המצב הנוכחי בחלקו. התערבות צפון וייטנאם - יוזמה עצמית וללא דחיפה מסין או מבריה"מ. ארה"ב חלשה בשטח ובנוכה.

קמבודיה - סיהנוק ביסה לשמור על נייטרליות. אף שתמך בקומוניסטים

בויטנאם התנגד ל"ישיבת" הצפון וייטנאמים בארצו. הוא התיר לכוחות אבטי צפון-וייטנאמים לפעול אולם הם חרגו משליטתו וכשגינם - ביצעו הפיכה בגדו. ספק אם ההדחה היתה מתוכננת מלכתחילה ויש לשער שהדבר לא תוכנן ע"י ארה"ב. סיהנוק מנהל מפקין מאבק בגד המשטר החדש אך ייאלץ להשמאיל ולאבד מכושר תמרונו. בכך בא הקץ ליציבות היחסית של קמבודיה וזו הושלכה לקלחת מלחמת הודו-סין. ארה"ב אינה מעוניינת בחזית נוספת אך גדול הפיתוי לגרש את הקומוניסטים מבסיסיהם בקמבודיה.

חייבת

בגלל סכסוכה עם סין בריה"מ להוסיף ולתמוך בקומוניסטים בדרום מזרח אסיה, אף אם אינה שולטת בנעשה שם. לחץ במזה"ת לא יביאה לחדול מכך. על ארה"ב יכולים המאורעות בדרום מזרח אסיה להשפיע בכיוון חיזוק ההתבדלות לרבות במזה"ת.

סודי ביותר

סודי ביותר
לנמען בלבד

- ה -

בקורי הפסקת האש (עמ' 44)

עלתה פעילות הירי המצרית, שהיא בעיקרה ארטילרית, אך במשכת מגמת הירידה בנסיונות
החדירה. מטוסינו המשיכו בפעילותם בזירת התעלה, בצפון מפרץ סואץ ובעומק
מצרים. בסיון ירוט מצרי הסתיים בהפלת 4 מטוסי מיג-21 מצריים. צבא ירדן
היה מעורב במספר תקריות אש כן עלתה פעילות הטרור משטח ירדן בעיקר בבקעת
הירדן. יחידת צה"ל הרגה 5 מחבלים ו-5 חיילים סעודיים מעבר לגבול באיזור
צאפי. במשכת העליה בפעולות הטרור המבוקרות משטח סוריה שנועדו להמשיך ולחמם
את הקו. בהרגו 8 חיילים סוריים שחדרו לשטחנו. במשכות הפעולות הטרור
משטח לבנון.

נספח א' הודעת רוג'רס (23.3.70)

נספח ב' הודעת שה"ח א. אבן (23.3.70).

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 1 -

אירועי השבוע המרכזיים

השבוע עמד בסימן:

- א. הודעת ארה"ב בעניין בקשת ישראל למסוסים נוספים ולסיוע כלכלי.
- ב. חידוש שיחות ה-2 בין ארה"ב לבריה"מ.
- ג. השינוי הפתאומי בעמדת בריה"מ לגבי הצעת ארה"ב, במסגרת ה-4, לחיבור מסמך שיכלול את נקודות ההסכמה והמחלוקת בין המעצמות.
- ד. סימני השאלה סביב חידוש שליחות יארינג.
- ה. אספקת טילי סאם-3 על צוותיהם הטובייטנים למצרים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 2 -

תשובת ארה"ב על בקשות ישראל לסיוע

צבאי וכלכלי
=====

1. דברי ניכסון (21.3.70)

א. כללי

הנשיא ניכסון, שהבטיח תחילה בפומבי לחת עד 2.3.70 את תשובתו על בקשות ישראל לסיוע צבאי וכלכלי מארה"ב, החליט, במרוצת הזמן, לדחות את מועד מתן התשובה ולהטיל את המשימה על שה"ח שלו ויליאם רוג'רס. עם זאת, ב 21.3.70, יומיים בלבד לפני מועד מתן התשובה הרשמית מפי רוג'רס, אילתר הנשיא מסיבת עיתונאים בבית הלבן, בה גם רמז על תוכן התשובה העתידה, אך בעיקר מסר על המניעים הבסיסיים המונחים ביסוד החלטתו ושידריכוהו/להבא בבקיסת החלטות עתידות בנושא המזה"ת. הנשיא אמר, בין היתר:

ב. ארצות ההחלטה

- ביחס לחלק הצבאי של ההחלטה, הייתי מתארה ביסודה כהחלטת-ביניים.
- באשר לחלק הצבאי של ההחלטה, הריהו מבוסס על המצב העובדתי כפי שאנו רואים אותו בשעה זו. הוא יוערך מחדש בהתמדה לפי שינויי המצב העובדתי. לכן אני מתייחס אל ההחלטה בעיקרה כאל החלטת-ביניים ולא כאל החלטה שכוחה יפה לתקופה של, נאמר, שנתיים, שלוש או ארבע שנים, כיון שהמצב העובדתי משתנה.

ג. השקול המכריע - מאזן הכוחות

- ההחלטה מבוססת על הערכתנו הנוכחית את מאזן הכוחות במזה"ת.
- אם ברירה"מ, בתכניות סיועה הצבאי לשכניה של ישראל, תשנה את המאזן מיסודו, תנקוט ארה"ב פעולה כדי לספל במצב זה.

3./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 3 -

- ההחלטה מבוססת על ביתוחנו את המאזן במזה"ת, אשר אנו סבורים שיש לקיימו למען השלום וההסדר.
- ... דנתי בענין (מכירת נשק צרפתי ללוב) עם הנשיא פומפידו כשהיה כאן ... אני מאמין שצרפת מכירה כמונו שכל משלוח נשק למזה"ת המסכן את מאזן הכוחות מגדיל את סכנת המלחמה. חושבני שצרפת, במשלוחיה בשנים הקרובות, תודרך ע"י עקרון זה כשם שאנו מודרכים ע"י עקרון זה בקבלת החלטותינו.
- בדעת ארה"ב להוסיף ולצפות במצב במזה"ת, לראות אם משלוחי נשק או אנשים נוספים למזה"ת יפרו את המאזן בצורה שתחייבנו לספק סיוע נוסף לישראל, כך שהיא לא תהיה במצב נחות.
- עלינו להבין שברגע שהמאזן מופר בצורה ניכרת לטובת הצד האחד או השני, סכנת המלחמה גוברת בהרבה כל עוד אין הסדר מדיני. עלינו להבין שבמזה"ת יש עמים שיריבויותיהם הן בנות מאות שנים. עלינו להבין שכאשר הצד האחד זוכה ביתרון רב או ניכר על משנהו גוברת סכנת פרוץ מלחמה. לכן מדיניותנו צריכה לבסות לשמור על מאזן, כך שאף צד לא יקבל עודד ללכת בדרך התוקפנות.

ד. מטרות ארה"ב במזה"ת

- א. לכונן הפסקת אש.
- ב. להפחית את זרימת הנשק לאזור.
- ג. להשיג הסדר מדיני.
- ד. להגיע לאיזון מירבי בין הכוחות באזור, שיתרום לשלום מבחינה צבאית ולא להפר מאזן זה.

ה. על דיוני ה-4 וה-2

ראה להלן בפרק על דיוני המעצמות. בהקשר זה הזכיר הנשיא שוב שלוש ממטרותיו: הפסקת מרוץ החימוש, כינון הפסקת האש והשגת הסדר מדיני.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 4 -

2. הודעת רוג'רס (23.3.70)

א. כללי

ב-23.3.70 מסר מזכיר המדינה ויליאם רוג'רס, במסיבת עיתונאים בווינגטון, את תשובתה הרשמית של ממשלת ארה"ב על בקשות ישראל.

ב. נוסח התשובה

הנוסח המלא במקורו - ראה בנספח.

3. תגובות והערכות ישראל

א. הכרזת שה"ח אבן - ראה תרגום נוסחה המלא לאנגלית בנספח.

ב. הערכת המשרד

- התשובה האמריקנית מבליטה כמה צדדיים שליליים. אף כי כלולים בה אלמנטים חיוביים, במיוחד במישור הכלכלי.
- האלמנטים החיוביים הללו הם סימן בולט לכך שאין לארה"ב התנגדות בסיסית למשימות העיקריות של ישראל; לעזרה הכלכלית יש משמעות מדינית עמוקה.
- מתחת לפני השטח מצב העיניים טוב יותר מכפי הנראה. ארה"ב תמשיך לספק לישראל נשק בצורה מבוקרת ותתאם אספקתה לצרכים בקמעונות ובסודיות. כלומר: במישור הפומבי היתה אכזבה לישראל ואילו במישור האופרטיבי נראה שלא יהיו קשיים חמורים.
- מאידך גיסא תשובת ארה"ב קשורה למהלכים הבי"ל, כגון שיחות ה-4 וה-2 והפעלת שליחות יארינג. למעשה התשובה כוללת מעין חזרה על הצעות רוג'רס. תוכנית זו כשלעצמה אינה נוחה לישראל ולחץ סובייטי העלול לכרסם בעמדות שהוצגו בתוכנית זו יקשה על ישראל עוד יותר.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 5 -

4. תגובות והערכות הערבים

א. כללי

התגובות הערביות להודעות ניכסון ורוג'רט לא הפתיעו בהיותן המשך לקו הנקוט בידל הערבים בזמן האחרון; המשך ההתקפות הפומביות והאשמת ארה"ב בתמיכה בלתי מסוייגת בישראל ובמדיניותה התוקפנית. השהיית ההיענות לבקשת המטוסים של ישראל מוצגת כתמרון בלבד המיועד להפיל את הערבים בפח, שהרי הסיוע הכלכלי כמוהו כסיוע צבאי. לעומת העמדה הפומבית הקולנית סביר שמדינות ערב, ובראשן מצרים, יתמידו במגציהן הדילומטיות להשמיץ רמזים על נכונות לבדוק את הצעות ההסדר האמריקניות, וזאת במטרה למשוך את ארה"ב לעוד ויתורים ולהתרחקות נוספת מישראל.

יצוין שקו דומה נבקש ע"י בריה"מ.

דבר משותף לתעמולה הקולנית הסובייטית והמצרית הוא חזרת שתי המדינות מפעם לפעם על רצונן ב"הסדר מדיני", כמובן בתנאים הערביים של בסיסה כללית, כיבוד זכויות הפלסטינאים, שלילת כל מו"מ ישיר וכו'.

ב. מצרים

נאצר

בתשובותיו על שאלות הוועדה הפרלמנטרית ב-25.3.70 תקף נאצר את ארה"ב וביחס לתשובתה על בקשות ישראל לסיוע צבאי וכלכלי אמר, בין היתר:

- הסיוע הכלכלי של 100 מיליון דולר שארה"ב הבטיחה לישראל:-

זהו סיוע צבאי באופיו משום שהוא מפצה את ישראל על הנזקים הנגרמים לכלכלתה ממלחמת ההתשה.

- רצון ארה"ב להגביל את משלוחי הנשק למזה"ת, שעה שארה"ב מודה כי לישראל יש כיום עליונות רבה על הערבים בנשק ובכוחות אויר, פירושו תמיכה בתוקפנות הישראליים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 6 -

- קריאת ארה"ב להפסקת האש: ישראל, לאחר תוקפנות 1967, לא הפסיקה את האש אלא פגעה בסואץ ובאיטמעיליה. הפסקת האש כיום פירושה הענקת זמן לישראל לבסס את כיבושה באדמות הערביות ולמנוע את השפעות ההתשה.
- אשר לשלום - ארה"ב אינה יכולה לתת לערבים פתרון=שלום משום שזה משמעותו נסיגה מליאה של ישראל מהאדמה הכבושה, ממצרים, מירדן ומסוריה, בוסף על פתרון בעיית הפליטים וזכויות העם הפלסטינאי.
- תוכניות השלום האמריקניות בידחות כיון שהן מפצלות את הבעיות (מצרים-ישראל, ירדן-ישראל, סוריה-ישראל כ"א לחוד) במגמה להוציא מהתמונה את מצרים, מרכז הכובד המדיני והצנאי, ולהקל על ישראל להשיג את מטרתה - הסיפוח. כן הן בידחות בגלל דרישתן למו"מ ובגלל הערפול בשאלת ירושלים (אחודה ללא הבהרת מצבה המדיני).

דובר ממשלת מצרים

ב-25.3.70 אמר דובר ממשלת מצרים עצמת עבד אל-מג'יד לעתונאים בקהיר:

לאספקט הצנאי:

- ארה"ב לא אסרה מסירת נשק לישראל אלא מסתפקת בהשהיית החלטת המסירה לפי שעה.
- ארה"ב תספק לישראל נשק בוסף ותפצה אותה על אובדן מטוסיה בפעולות.
- ארה"ב חותרת לשמור על המשך עליונותה האוירית הנוכחית של ישראל ודביקה בכך, אף כי היא יודעת שישראל היא מדינה תוקפנית, המחזיקה שטחים של שלוש מדינות תחת כיבוש, התוקפת במטוסים מתוצרת ארה"ב את הערבים והורסת את עיירותיהם, כפריהם, ומפעליהם והורגת את בניהם ובנותיהם.

לאספקט הכלכלי:

- בהזדרזה לכסות את צרכי ישראל ולפרוע את חובותיה הצנאיים והכלכליים נותנת ממשלת ארה"ב גמול לישראל על עמדתה, עקשנותה ותוקפנותה, דבר המעורר השתוממות וגיבוי.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 7 -

לאספקט המדיני:

- החלטת מועבי"ט מ-22.11.67 לא הובהרה אף במלה אחת לא ע"י ניכסון ולא ע"י רוג'רט.
- הפסקת האש - שארה"ב דורשת לכבדה, זוהי בראש וראשונה דרישה ישראלית. מצרים לא מתנגדת להפסקת האש אלא סבורה שהיא קשורה בניצוע החלטת מועבי"ט מ-22.11.67.
- הגבלת משלוחי הנשק למזה"ת - ארה"ב יודעת שישראל היא מחסן נשק עצום. מצב הערבים מבחינה זו צחות ממצב ישראל והם זקוקים לנשק כדי להגן על עצמם וכדי להחזיר את זכויותיהם החוקיות.

ג. לבנון:

- שר האינפורמציה הלבנוני הביע ב-24.3.70 צער על החלטת ארה"ב להצניק לישראל סיוע כלכלי, שכמוהו כנשק, ולא להפסיק סופית אספקת נשק וכספים לישראל וליישם בכך את עקרונות הצדק.
- רוה"מ לבנון כראמה אמר ב-25.3.70 כי על אף האספקט החיובי של הודעת רוג'רט, והוא ההימנעות מאספקת מטוסים לישראל, הרי אין לתלות תקוות בהודעה כל עוד לא יינקטו בעקבותיה צעדים נוספים לביסוס הזכות הערבית. אם ההחלטה היא זמנית, אין ספק שמטרתה היא להרויח זמן.

ד. טוריה

- דובר משה"ח הטורקי אמר ב-25.3.70 בדמשק:
- בדבריו של רוג'רט הודגש שארה"ב נמצאת במצב המאפשר לה להיענות מיד לבקשות כלשהן של ישראל - כגון פיצוי על מטוסים (אבודים) או מטוסים נוספים.
- רוג'רט אמר שארה"ב תיענה לישראל בסיוע כספי. ואומנם צרכיה של ישראל בכסף עולים עתה על צרכיה במטוסים, אותם היא ממשיכה לקבל באופן סדיר ורצוף בהתאם לעסקה קודמת. ישראל נמצאת במצוקה כספית וזקוקה לכסף זה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 8 -

- ארה"ב מאמצת את המדינה הגזענית הציונית, מספקת לה אמצעי מחייה ותוקפנות ומעודדת אותה להמשיך בהפרת זכויות האדם, בכיבוש האדמה הערבית, בשינוי צביונה ובגירוש תושביה.
- העם הערבי, המכיר את יחסה העויין של ארה"ב כלפיו וכלפי הכוחות המהפכניים המתקדמים הערביים, יסכל מחדש את תוכניות האימפריאליזם האמריקני והציונות.

ה. טודאן

דובר מועצת ההפיכה הטודאנית אמר ב 25.3.70 כי ארה"ב רוצה בהישגים תעמולתיים ומנסה להסיח את דעת הקהל ע"י עשיית רושם שהיא רוצה לשמור על השקט במזה"ת.

שר המדינה הטודאני לענייני חוץ אמר בו ביום שאין בהודעת רוג'רס כל חידוש וארה"ב נוקטת משוא פנים לטובת ישראל.

ו. ארגוני החבלה

ב- 24.3.70 אמר דובר ארגוני החבלה כמאל נאצר בעמאן:

- ארה"ב היתה ומוסיפה להיות התומכת העיקרית של ישראל.
- ארה"ב הדגישה את הקשר האורגאני הקיים בין האימפריאליזם האמריקני לבין תנועת ההתפשטות הציונית.
- המהפכה הערבית שוללת מכל וכל את הצהרת רוג'רס ותמשיך במאבק למרות כל הסיוע והתמיכה של ארה"ב.
- על ארה"ב לשנות את צמדתה כלפי האומה הערבית הפלסטינית מיסודה.

5. תגובות והערכות בריה"מ

רדיו מוסקבה בערבית טען ב-22.3, אחרי דבריו ניכסון, כי ארה"ב סבורה שאין זה הזמן המתאים להודיע על עסקת נשק חדשה עם ישראל, אך הביא גם "ידיעות" לפיהן הוצע ל-80 מייסדים אמריקנים לבוא למדינת ארה"ב, כדי להתכוון לצאת לישראל.

סודי ביותר

9./..

סודי ביותר לנמען בלבד

- 9 -

בפרשנות נוספת בערבית ב 24.3, לאחר הודעת רוג'רט, הסביר רדיו מוסקבה את הסיבות שהביאו לתכסיסה של ארה"ב: רצונה להחליש את עירנות הערבים וידיעתה שבריה"מ תקיפה בדעתה לנקוט גם בעתיד את הצעדים האפקטיביים לחיזוק יכולת ההגנה הערבית..

הפרשן הסובייטי ציין כי גם כיום בערכות עסקות נשק חשאיות מהמערב לישראל, ושחוגי דעת הקהל הערבית תובעים סנקציות נגד מונופולי ארה"ב בעולם הערבי.

ב-25.3.70 כתב "איזבסטיריה":

- למעשה לא סירבה וושינגטון לספק לישראל מטוסים נוספים אלא דחתה את האספקה למועד אחר בעתיד הקרוב.
- ת"א קבלה פרס של 100 מליון דולר על מדיניותה הפרובוקטיבית והתוקפנית.
- רוג'רט לא אמר דבר על הצורך לפנות את הכוחות הישראליים מהשטחים הערביים הכבושים, והרי זהו הבסיס העיקרי של כל המאמצים שנועדו להביא לבורמליזציה במזה"ת.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 10 -

דיוני המעצמות במסגרת ה-4 ובמסגרת ה-2

I. ישיבת ה-4 ב-19.3.70

1. כללי

להלן תוכן (יותר מפורט מזה שמסרנו בסקירת השבוע שעבר) והערכה של הישיבה ה-31 של נציגי 4 המעצמות שנתיימה ב-19.3.70 בניו-יורק.

2. ההצעה האמריקנית לניסוח דו"ח ביניים על התקדמות

הדיונים בישיבה נסבו בעיקר על הצעת ארה"ב מהישיבה הקודמת (12.3.70) לבסח דו"ח ביניים של התקדמות שיכיל את בקורות ההסכמה ואת בקורות המחלוקת בין המעצמות, הצעה שבישיבה הקודמת סוכם שהנציגים יעבירו לממשלותיהם כדי לקבל הוראות מפורשות ביחס אליה.

א. בריתניה - בעד

נציג בריטניה, קארדון, שהיה יוה"ר, פתח וחזר על הסכמת ממשלתו לחיבור דו"ח הביניים.

ב. צרפת - בעד

גם נציג צרפת, בראר, חזר על תמיכת ממשלתו בהצעה לחיבור דו"ח הביניים. הוא בימק ופירט:

- הצעת ארה"ב קרובה להצעת צרפת לחבר רשימה=קטלוג של הנקודות המוסכמות בין ה-4.

- סיכום מינימלי שבו יוכל יארינג להיעזר בחידוש שליחותו - חשוב.

- בסיכום, הצריך להתחבר ע"י סגני הנציגים, יש להדגיש את בקורות ההסכמה, אם גם ללא פסיחה על בקורות המחלוקת.

- יש לסכם את עמדות המעצמות כפי שהן ולהביא בחשבון שמעטים הסיכויים לכך שתוך כדי עריכת הרשימה יחולו שינויים בעמדות הנוכחיות.

11./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 11 -

ג. נציג בריה"מ - בגד

נציג בריה"מ מאליק דחה שוב, כבישיבה הקודמת, את הצעת ארה"ב

במקו:

- ארה"ב מתחמקת מהסכמה לנסיגה טוטאלית, לרבות משרם א-שיוח, מעזה, מירושלים ומרמת הגולן; עמדת ארה"ב אינה מספיק קונקרטיה בנדון והיא משאירה יותר מדי דברים למו"מ בין הצדדים; בריה"מ חשבה שנאום רוג'רט מדצמבר אשתקד היווה סימן שארה"ב הולכת בכיוון הנכון אולם עכשיו ברור שעמדת ארה"ב בדבר נסיגה לא השתנתה.

- בלי הסכם בעניין נסיגה טוטאלית אין כל אפשרות לסיכום חיובי של השיחות ואין שום סיכוי לכינון שלום.
- אי-לכך אין מקום להתחיל בהכנת דו"ח הביניים, כמוצע ע"י ארה"ב; הזמן אינו בשל לניסוח קונקרטי של הנקודות המוסכמות.
- דו"ח הביניים המוצע רק יוכיח שאין הסכמה בשאלה המרכזית של הנסיגה.

ד. עמדת ארה"ב

נציג ארה"ב יוטט התיחס לדברי נציג בריה"מ באומרו:

- תביעת נסיגה טוטאלית, כפי שהוצגה על ידי נציג בריה"מ, אינה עולה בקנה אחד עם החלטת מועצ"ס מ-22.11.67 ולכן אינה במקומה.
- עמדת בריה"מ, כפי שבוטאה ע"י מאליק, הולכת אחרונה: בריה"מ מחזירה את הגלגל אחורה בכך שהיא מכלילה את טוריה וירושלים בתמונה בעוד שקודם לכן דובר רק על ירדן (לגבי ירושלים היתה קיימת הבנה שבשתיקה שאין דנים בה בשלב הנוכחי).
- קיימת הסכמה בין ה-4 במספר נקודות ואפשר לנסחן.
- כשם שבריה"מ טוענת שעמדת ארה"ב בעניין הנסיגה לא השתנתה, יכולה ארה"ב לטעון שעמדת בריה"מ בעניין ההתחייבויות לשלום בשארם רחוקה מעמדת ארה"ב; יחד עם זאת אין הדבר מונע סיכום ביניים.

12./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 12 -

II. פרשנות והערכות: מסגרת ה-4 מאגדת מחשיבותה, מסגרת ה-2 מתעוררת

1. הסכרי ארה"ב לעמדת בריה"מ

בשיחה עם השגריר תקוע לאחר הישיבה הסבירו האמריקנים:

- הם רואים שינוי בעמדת בריה"מ כלפי שיחות ה-4 (השינוי התבטא בהקשחת עמדת בריה"מ ע"י חזרתה לדרישה לנסיגה טוטאלית ופסילתה בשל כך את הצעת ארה"ב לחיבור דו"ח ביניים, לעומת הריכוך שבהסכמתה, בישיבת 5.3.70, לעמדה הצרפתית של נסיגה טוטאלית עם תיקונים קלים בגבול).
- ייתכן ובריה"מ רוצה להקפיא את שיחות ה-4 בשלב הנוכחי ע"מ להתרכז בשיחות ה-2, שלמען חידושן עשתה לאחרונה פנייה ברושינגטון.
- לא ברור אם בשיחות ה-2, בניגוד לשיחות ה-4, תהיה בריה"מ אומנם מוכנה להתקדם ובאלו שאלות, אף כי היו סימנים שאומנם יש סיכוי להתקדמות כלשהי בעמדת הסובייטית וייתכן אפוא שבשיחות ה-2 תהיה עמדת בריה"מ נוחה יותר.
- ארה"ב, מכל מקום, עדיין שוקלת את תגובתה לפניית בריה"מ בעניין שיחות ה-2.
- ייתכן שעל השינוי הנ"ל בעמדת בריה"מ הוחלט בעת דיוני תת-שה"ח הסובייטי וינוגרדוב בקהיר, שעליהם אין לאמריקנים פרטים מדויקים.

2. הערכת השגריר תקוע לעמדת בריה"מ

- לא חל שינוי מהותי בעמדת בריה"מ כלפי דיוני ה-4.
- הדחייה שדחתה בריה"מ את הצעת ארה"ב לחיבור דו"ח ביניים של התקדמות אינה אלא מהלך טבעי בטקטיקה הסובייטית שעיקרה לחץ על ארה"ב בכל הדרכים האפשריות כדי לסחוט ממנה ויתור אחר ויתור.
- הטקטיקה הסובייטית התבטאה בין היתר בהעברת השיחות ממסגרת ה-4 למסגרת ה-2 וחוזר חלילה כדי לנסות לסחוט מארה"ב בפורום אחד ויתורים שלא ניתן להשיגם ממנה בפורום האחר. טקטיקה סובייטית זו נשאה פרי:-

סודי ביותר לנמען בלבד

- 13 -

- בשיחות ה-4 בקיץ 1969 הושג ביסוח 6 נקודות עקרונות, אך אי-אפשר היה להתקדם מעבר לכך ולא היה סיכוי לפרסם הודעת ביניים בשם המעצמות. שיחות ה-4 הופסקו אפוא ובריה"מ ריכזה את מאמציה בשיחות ה-2 בווינגסטון.
- בשיחות ה-2 בשלב זה השיגה בריה"מ את המכסימום האפשרי באותו זמן בהצעות רוג'רט להסדר בין ישראל לבין מצרים. בריה"מ הזדרזה לדחות הצעות אלו רשמית מייד לאחר שהועלו (אף שבישיבת 19.3.70 אמר מאליק שבריה"מ קידמה אותן בשעתן בברכה), הביאה להפסקת שיחות ה-2 וריכזה את פעולותיה שוב בשיחות ה-4, בהן ביסתה להיעזר בצרפת וברוסיה להפעלת לחץ על ווינגסטון.
- בשיחות ה-4 בחודשים האחרונים השיגה בריה"מ הישג נוסף: הצעות רוג'רט להסדר ישראל-מצרים הועתקו להצעות להסדר ישראל-ירדן והוגשו ל-4. הפער בין העמדות הצטמצם עד כדי כך שהצטרפותם, הבריטים והטורקיים עצמם סברו שניתן להתחיל בחיבור קווי הנחיה חדשים ליארינג ושאיין אף נקודה שלגביה אי אפשר להגיע לנוסחה משותפת.
- את שיחות ה-2 מבקשת עתה בריה"מ לחדש משוכחה לרעת שארה"ב, מטעמים מדיניים כלליים ולא דוקא בגלל קשיי ביסוח. הקפיאה את עמדתה בשיחות ה-4 ואינה מוכנה בשלב זה לעשות בהן ויתורים נוספים.
- יוזמתה האחרונה של בריה"מ להעברת השיחות ממסגרת ה-4 למסגרת ה-2 באה עוד לפני שארה"ב העלתה בשיחות ה-4 את הצעתה לחבר דו"ח ביניים. דחיית בריה"מ את הצעת ארה"ב לחבר דו"ח ביניים היא תמרון הדומה לתמרון הטורקיו-צדחיית תוכנית רוג'רט בשעתה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 14 -

- בשום שלב בדיוני ה-4 וה-2 לא הגיבה מוסקבה בחיוב על ויתור אמריקני כלשהו שקירב את עמדת ארה"ב לעמדת בריה"מ. להיפך: כל ויתור אמריקני בתקל בתגובה סובייטית שלילית כדי שהויתור לא יהיה סוף פסוק אלא נקודת מוצא לויתורים אחרים.
- ההצעה האמריקנית האחרונה לחבר דו"ח ביניים מבוססת על הצעה צרפתית; ארה"ב, בהעלותה אותה, צעדה לקראת צרפת ובריה"מ. אולם גם בויתור זה אין בריה"מ מסתפקת בהעריכה שמוטב לעבור עתה ממסגרת ה-4 למסגרת ה-2.
- בין מביעי בריה"מ להעדיף עתה את שיחות ה-2 על פני שיחות ה-4 השיקול שבנקבות שיחות וילסון ופומפידו בושינגטון מוכנות בריטניה וצרפת להתחשב יותר בשיקולי ארה"ב ונרתעות מללחוץ עליה כפי שעשו בשלבים הקודמים.
- הסקטיקה הסובייטית מסוכנת לישראל. הדחייה שדחתה בריה"מ את ההצעה האמריקנית לחיבור דו"ח ביניים הביאה אמנם עתה לכך שחלפה הסכנה שיארינג יקבל סיכום כלשהו מה-4. אולם סכנה זו לא חלפה בשל גישה מפוכחת מצד ארה"ב אלא בשל טכסיס סובייטי מסוכן.
- חידוש שיחות ה-2 עלול להגביר את ההתדרדרות בעמדת ארה"ב.

III. בריה"מ מסכימה לפתע לחיבור דו"ח נקודות ההסכמה והמחלוקת

1. כללי

לאחר שבריה"מ דחתה פעמיים, בישיבות ה-4 ב-12 וב-19 דנא, את הצעת ארה"ב לנסח דו"ח ביניים של התקדמות שיכיל את נקודות ההסכמה ואת נקודות המחלוקת בין המעצמות, סלפן הנציג הסובייטי מאליוק ב-24.3.70 במפתיע אל נציג ארה"ב יוסט והודיעו כי בריה"מ מקבלת את ההצעה בגירסתה הצרפתית, היינו לא דו"ח ביניים אלא סיכום או תמצית, ושהיא מוכנה לפתוח בתהליך הניסוח ללא דיחוי.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 15 -

2. סיבות השנאי

לאמריקנים ברמז מחוגי משלחת ברויה"מ לאו"ם, אך לא ממאליק עצמו, שהאחרון נקט בעמדתו השלילית להצעה לפני שקיבל הנחיות ממוסקבה.

3. תגובות שלוש מעצמות המערב

ארה"ב - נציגה חזר ואישר לשגריר תקוע שהסקירה שתוכן תסכם את עמדות המעצמות עד כה ושל ארה"ב אין שום כוונה לשנות את עמדותיה. עם זאת אין הוא בטוח כלל כי ה-4 יצליחו לסיים את עבודת הניסוח בהצלחה ובמהירות תוך שבוע-שבועיים.

בריטניה וצרפת - מרוצות מאד מההתפתחות האחרונה, מאחר שתמיד ייחסו חשיבות להתחלת הניסוח ולחצו על ארה"ב בכיוון זה.

IV פגישת ה-2

1. כללי

ב-25.3.70 נועדו בווינגטון מזכיר המדינה האמריקני ויליאם רוג'רס ושגריר ברויה"מ בארה"ב אנאמטולי דוברינין.

2. תוכן הפגישה

- עוזר שה"ח האמריקני סיסקו, שנכח בפגישה, היה מוכן לומר לשגריר רבין רק כי כאשר פנה דוברינין לרוג'רס בהצעה לחדש את שיחות ה-2 (לפי העתונות ב 11.3.70) אמר הטוביירי משהו בתחום הסובסטיבי, בפגישה 25.3.70 השיב רוג'רס גם הוא מצדו משהו סובסטיבי. השגריר רבין הבין מנימת דברי איש שיחו שאין חידושים ענייניים גדולים.
- ראש משלחת ארה"ב לאו"ם יוסט אמר לשגריר תקוע כי פגישת רוג'רס-דוברינין הינה פרלימינרית : נושא הדיון הוא חידוש שיחות ה-2 אולם אין לראות בפגישה זו עצמה כבר את החידוש.
- דובר מחמ"ד אמר לאחר הפגישה כי שיחת רוג'רס-דוברינין ב-25.3.70 עשויה לשמש בסיס להחלטה על התועלת שבחידוש שיחות ה-2, החלטה שטרם נפלה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 16 -

- לפי מה שאמר סגן מנהל חקר בריה"מ במחמ"ד לאיש שגרירותנו עמד רוג'רס (ולא סיסקו - כדי לתת לדברים יתר תוקף) להודיע לדובריבין בפגישה כי עמדת ארה"ב מ-28.10.69 שרירה וקיימת וכי היא תהיה מוכנה לחדש את המגעים הדו-צדדיים רק אם יובהר לה שברייה"מ תבוא בהצעות קונסטרוקטיביות (דבר שסקר פנימי במחמ"ד לא מצא לו שום רמז).
- השלמה ופירוט של תוכן הפגישה - ר' עמ' 17.

V. דעות והערכות על שיחות ה-4 וה-2

1. הנשיא ביכסון (21.3.70)

- תקוותנו היא שבמו"מ שלנו עם בריה"מ, באורח דו-צדדי ובשיחות 4 המעצמות, נוכל לשכנע את כל המעצמות הגדולות להפסיק להסלים את מרוץ החימוש במזה"ת, לפעול יחדיו למען הפסקת אש, ולמצוא כמובן הסדר מדיני.
- חוץ מהדיווחים האחרונים (על אספקת טילי סאם 3 ע"י בריה"מ למצרים) היו כמה התפתחויות במזה"ת בדיוובינו הדו-צדדיים עם בריה"מ שהיו הייתי אומר מעודדות במידה צנועה. אנו מאמינים שמגמה זו, ולא המגמה האחרונה, תהיה זו שתגבר.

2. מצרים

א. באצר (25.3.70)

במסגרת שיחות ה-4 המתנהלות עתה יש 3 תוכניות : אמריקנית, סובייטית וצרפתית. אנגליה תומכת בארה"ב תמיכה מליאה. שיחות ה-4 לא הביאו להסכם בין הארבע משום שבעוד בריה"מ מגיבה על העמדה הערבית תומכת ארה"ב בעמדה הישראלית תמיכה מליאה.

ב. דובר ממשלת מצרים (25.3.70)

אין כל בסיס לאופטימיות ביחס לשיחות ה-4, שכן הן מתקדמות באיטיות בשל עמדתה הפרו-ישראלית של ארה"ב.

3. צרפת

א. הערכת מנהל מחלקת אפריקה-ליבנט (24.3.70) :

להלן תמצית דברים שאמר דהלס, מנהל מחלקת אפריקה-ליבנט ברציף, לצירנו בפריס :

סודי ביותר לנמען בלבד

- 17 -

- צרפת מוסיפה לדגול בקיום שיחות ה-4 בהעדר רעיון יותר טוב.
- עם זאת אין לצרפת שום אשליות לגבי התוצאות הצפויות משיחות ה-4.
- כיון שאין צרפת רואה כל סיכוי לקיום שיחות ישירות בין ישראל לבין הערבים היא סבורה שהסכמה, לפחות חלקית, בין 4 המעצמות תאפשר :

- מוצא של כבוד לערבים
- חידוש שליחות יארינג

ב. ההוראות לנציג החדש באו"ם

בציגה החדש של צרפת באו"ם קיבל הוראות לעשות בסיון אחרון להשיג תוצאה ברורה בשיחות ה-4 ואם הדבר לא יצליח בידו עליו לפעול למען חיסול השיחות, מתוך גישה שאין טעם להוסיף ולתמוך ב"סוס שאינו מסוגל לרוץ". במקרה זה תבדוק צרפת דרכים חדשות, בלתי ידועות עדיין, למען סיום סכסוך המזה"ת.

המשך לעמוד 16: דיווח משלים לתוכן שיחת רוג'רס - דוברינין

הנושאים שהעלה רוג'רס בשיחתו עם דוברינין

ממחמ"ד נמסר (26.2) שמזכיר המדינה הבהיר לשגריר הסובייטי שהחלטת ארה"ב בקשר לאספקת מטוסים לישראל בותנת לבריה"מ הזדמנות לשוחח על שלושה נושאים:

- א. חידוש הפסקת האש.
- ב. הגבלת מרוץ החמוש.
- ג. הצעות ארה"ב להסדר במז"ת.

דוברינין ידווח לממשלתו

דוברינין לא הגיב והסתפק באמרו שידווח לממשלתו.

רצון ארה"ב לבדוק אם יש שינוי בעמדה הסובייטית

הדו-שיח יימשך בשבוע הבא כנראה במישור של סיוע-דוברינין. מכל מקום ארה"ב לא תראה בזה חידוש המגע במתכונת הקיץ החולף, אלא תבחן בשיחות המחודשות אם יש גמישות סובייטית ממשית בקשר לשלושת הנושאים הנ"ל. ארה"ב תהיה מוכנה לחזור לדו-שיח רק אם תהיינה לבריה"מ הצעות קונסטרוקטיביות.

רוג'רס אישר ההתחייבות לשמור על מאזן הכוחות

רוג'רס חזר שוב באזני דוברינין על ההתחייבות האמריקנית לשמור על מאזן הכוחות באזור ועל ההצהרה בדבר אספקת נשק לישראל בעתיד אם יוצר הצורך בכך.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 18 -

שליחות יארינג

א. פגישת תקוע-יארינג (20.3.70)

1. כללי

ב- 20.3.70 נועד השגריר תקוע עם יארינג בפעם השניה מאז בא האחרון לניו-יורק עשרה ימים קודם לכן. פגישה זו נתקיימה למחרת הישיבה ה- 31 של ה- 4 שבה דחתה בריה"מ את הצעת ארה"ב לבסח דו"ח ביניים של התקדמות שיכיל את נקודות ההסכמה ואת נקודות המחלוקת בין המעצמות, דו"ח שנועד לשמש את יארינג בשליחותו המחודשת כתחליף לקווי הנחייה חדשים מפורשים עבורו מסעם ה- 4.

2. עמדת יארינג

- יארינג היה מדוכא ואובד עצות לנוכח דחיית בריה"מ את הצעת ארה"ב ואמר שאינו מצפה עוד לשום דבר מה- 4.
- גם מצגי הצדדים לא קיבל שום דבר, השיחות עם מ"מ נציג מצרים (זייאת עודנו בקהיר) ועם נציגי ירדן ולבנון לא חידשו מאומה. גם שיחתו הקודמת (12.3.70) עם השגריר תקוע לא נתנה דבר.
- אילו הסכימה ישראל להצהיר על נכונותה לסגת לגבולות בטוחים ומוסכמים היה הוא, יארינג, יכול לחדש את מאמציו ולנסות לקבל הודעה מממשלות מדינות ערב שהן מוכנות לשיחות.
- הודעה כזו מצד ישראל היתה משאירה פתח לאפשרות מגעים ישירים בין הצדדים בשלב מאוחר יותר בנוסח רודוס.
- במצב הנוכחי אין הוא רואה שום טעם בישיבתו בניו-יורק ללא מעשה והוא מביא בחשבון את אפשרות שובו בקרוב למוסקבה וביסוח הודעה מתאימה שתסביר זאת.
- המצב הנוכחי עלול להימשך שנים רבות וישראל לא תוכל לעמוד בנטל הכספי הכרוך בו.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 19 -

3. תשובות השגריר תקוע

- אין סיכוי לקבל הודעה מממשלות מדינות ערב על נכונותן לשיחות (אפילו אילו הסכימה ישראל להצהיר על נכונותה לסגת לגבולות בסוחים ומוסכמים) ואין סעם לאשליות בנדון.
- הבעיה אינה בהצהרות נוספות של צד זה או אחר אלא בשינוי בסיסי ביסודות המדיניות של הערבים.
- מדיניותם של הערבים מושתתת על מלחמה - כל מחשבותיהם ופעולותיהם מופנות להמשך המלחמה ואין הם חושבים כלל על שלום עם ישראל.
- הערבים עדיין משתעשעים באשליות שהמעצמות תכפינה על ישראל הסדר בניגוד לרצונה ובריה"מ מוסיפה לעודדם במחשבתם זו.
- רק כאשר יתברר לערבים שאין דרך לפתור את הסכסוך אלא באמצעות מו"מ יתחילו להתייחס אל שליחות יארינג ברצינות.
- אם יחול צינון במשך תקופה מסוימת בפעילות המעצמות יגברו הסיכויים להצלחת שליחותו.

ב. ארה"ב ממריצה את ישראל להצהיר על נכונותה לסגת כדי לאפשר ליארינג להתקדם

1. דברי באפס, חבר משלחת ארה"ב לאו"ם (20.3.70)

- בשיחת השגריר תקוע עם חבר משלחת ארה"ב לאו"ם באפס (20.3.70) אמר האחרון:
- לאחר שבריה"מ דחתה בישיבת ה-4 את הצעת ארה"ב לחבר דו"ח ביניים עבור יארינג ברור שאין כל אפשרות של שלוב שליחות יארינג בדיוני ה-4.
 - צעדיו הבאים של יארינג יהיו תלויים אפוא בצדדים עצמם ובמה שהללו מוכנים לעשות כדי שהוא יוכל לחדש את שליחותו.
 - אי-לכך מתעוררת שוב שאלת הצהרת ישראל בדבר נסיגה.
 - אשר לערבים, נכון שאין הם מעוניינים בחידוש שליחותו של יארינג אלא אם יבוא להם משהו חדש מישראל, ואין לצפות מהם שיתנו לו משהו באורח חד-צדדי.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 20 -

2. רמזי מזכיר המדינה רוג'רט (23.3.70)

במסיבת העתונאים שלו ב- 23.3.70 אמר מזכיר המדינה ויליאם רוג'רט על יארינג:

- ... התאפקותנו באספקת הנשק לישראל תיתן הזדמנויות חדשות....
- לצמצם את פעולות האיבה ולהגביר את סיכויי השלום. לתכלית זו תעשה ארה"ב מאמצים מחודשים... כדי (לעשות ארבעה דברים):
- א. לקרוא לצדדים בסכסוך להעריך מחדש אותן מעמדותיהן
 - ב. שנעשו מכשולים לשלום.
 - ג. להמריץ את כל הנוגעים בדבר לתמוך בהצעות שיסייעו לשגריר יארינג לפתוח בתהליך של מו"מ בין הצדדים שבחסותו.
 - ד.

3. דברי יוטס, ראש משלחת ארה"ב לאו"ם (24.3.70)

- ב- 24.3.70 בועד ראש משלחת ארה"ב באו"ם יוטס עם יארינג בניו-יורק.
- יוטס מסר לשגריר תקוע כי יארינג
- היר שרוי במצב רוח של אכזבה ואי-שקט.
 - אמר שאינו מצפה לחומר מה- 4; למעשה זימנו המזכ"ל לניו-יורק מתוך הנחה שאין ה- 4 מסוגלים בשלב הנוכחי להמציא לו דבר כלשהו,
 - אמר שגם מהצדדים לא קיבל שום דבר מעודד,
 - לפיכך אמר שאינו רואה טעם להישאר בניו-יורק והוא מעדיף לחזור בקרוב למוסקבה, אף שטרם קבע תאריך.
- מסקנותיו של יוטס מהשיחה עם יארינג, כפי שאמר לשגריר תקוע, היו:
- כיון שהערבים אינם מעוניינים בחידוש שליחות יארינג בתנאים הנוכחיים,
 - וכיון שישראל רוצה בהפעלת יארינג, מתוך התנגדותה לדירובי המעצמות, רצוי וכדאי לה לספק לו "דלק" להמשך מאמציו, כגון הצהרה בשאלת הנסיגה, שיארינג סבור כי תאפשר לו להתקדם,
 - אולם כמובן, רק ישראל יכולה לשפוט מה זכון מבחינתה, בהתחשב במצבה הפנימי והבי"ל.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 21 -

ג. פגישת תקוע - יארינג (26.3.70)

1. כללי

ב- 26.3.70 נועד השגריר תקוע עם יארינג בפעם השלישית מאז הגיע האחרון לניו-יורק (10.3.70).

2. דברי יארינג

- לנוכח אי-השינוי בעמדת הצדדים ועל אף החלטת ה-4 (עם הסכמת בריה"מ מ-24.3.70) להתחיל בניסוח נקודות הסכמה ומחלוקת - ניסוח שהוא, יארינג, לא ישתתף בו ואין בכוונתו להשפיע אליו - הוא הגיע למסקנה שאין טעם בהמשכת שבתו בניו-יורק והחלים לחזור למוסקבה ב- 26.3.70 ע"מ לבלות את חג הפסחא בחיק משפחתו. מזכ"ל האו"ם, שיעץ לו תחילה לחכות בניו-יורק לשובו של נציג מצרים א-זואת מקהיר ב- 4.4.70, הסכים לחזרתו המיידית למוסקבה.
- הוא יחזור לניו-יורק כעבור כמה שבועות, אך אין לקבוע את המועד המדויק; הכל תלוי בהתפתחויות בשיחות המעצמות במסגרת ה-4 ובמסגרת ה-2 וכן בעמדות הצדדים.
- הוא אינו יותר מדי אופטימי לגבי סיכויי ה-4 להגיע לניסוחים משותפים, ולו גם חלקיים.
- לא ברור לו מה ינוסח עבורו: קווי הנחייה, דו"ח ביניים, סיכום נקודות הסכמה בלבד או גם נקודות מחלוקת. המסמך שינוסח, אם ינוסח, יימסר למזכ"ל.
- השאלה כיצד יהא עליו להתייחס למסמך זה היא היפותטית בלבד בשלב זה אך מכל מקום נחושה דעתו להמשיך בשליחותו על פי הנד"ס הקיים, וזה גם רצון המזכ"ל.

ד.7 הערכות המשרד והנחיותיו

1. הצהרה על נכונות לנסיגה

- ישראל מוסיפה לסרב להצהיר זראש על נכונותה לסגת לגבולות בסוחים ומוכרים כיון שקביעת גבולות היא פונקציה של הסכם שלום והצבת כוחות היא פונקציה של תיחום גבולות.

סודי ביותר

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 22 -

- סירובה זה רק מתחזק ע"י הדרישה לנסיגה טוטאלית כפי שנישנתה בפי נציג בריה"מ בשיחות ה-4.
- אילו היתה ישראל מסכימה לתת הצהרה על נכונותה לסגת לגבולות בטוחים ומוכרום היה הדבר מתפרש כנכונות לנסיגה לגבולות המוכרים ע"י בריה"מ והערבים, היינו לקווי 4.6.67.
- הצהרה כזו, במקום להבהיר את המצב, היתה מוסיפה עוד סלע מחלוקת.
- לפיכך מוסיפה ישראל לדרוש שהערבים יתנו הוכחה שפניהם לשלום.

2. המשך שליחות יארינג

- נכון שכעת אין לישראל תועלת מיארינג.
- עם זאת אין לשכוח כי שימוש מפקח בכלי זה נתן לישראל mileage של שניים.
- לפיכך:
- א. אסור לישראל לשבור במו ידיה כלי זה, היינו יש להבטיח כבעבר את ה-availability שלו (גם כשהוא יושב במוסקבה).
- ב. על ישראל להימנע מלהביאו להגשת דו"ח-סיכום שיוכל לשמש תחמושת ליריביה בהמשך המאבק.
- ג. יש להוסיף ולנהוג בו לפי הכלל handle with care

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 23 -

אספקת טילי טאם 3 ע"י בריה"מ למצרים

להלן הערכת מנהל אירופה 3, מר יוחנן כהן:

א. מבוא

1. טילי טאם 3 מסמנים שלב גבוה יותר של מעורבות (involvement) טובייתית בסכסוך ישראל-ערב.
2. הם באים לענות על צרכי הגנתה של מצרים, לאפשר למצרים ולעודדה להמשיך במלחמת ההתשה כאשר בריה"מ ממשיכה חתירתה ל"פתרון מדיני".
3. באין תגובה אמריקנית תקיפה בגד צעד זה, סביר להניח, כי אין זה סוף פסוק וכי לאחריו תבוא עוד הסלמה נוספת בנשק ובכוח אדם טובייתי.
4. יש לקחת בחשבון כי המאחז הטובייתי במצרים הוא מאחז קבע ואתו יחד הנוכחות והמעורבות הטובייתית.

ב. הנתונים

1. מוקמים מספר בסיסים, בין היתר בסביבות קהיר, אלכסנדריה וליד סכר אסואן.
2. כוח אדם לאיוש בסיסים אלה יגיע כנראה ל-1500 איש, מזה כ-500 טובייתים. (לפי "דיילי מלגרף" ידרשו 10,000 טכנאים להפעלת מתקני המכ"ם, התקשורת והאזהרה המוקדמת הקשורים במערכת הטילים החדשים. מכאן מסיק העתון שתבוא עוד תוספת גדולה של קצינים בכירים טובייתים).
3. ההערכה היא, כי המפעילים יהיו טובייתים וזאת מכמה טעמים:
 - טיל זה הוא חוט השדרה של הגנת ז"מ הטובייתית ועד כה לא סופק אפילו לארצות ברית וורשה.
 - טיל זה טרם נוסה בתנאי קרב. סביר להניח שהטובייתים מעוניינים בעצמם לנסותו מבלי שמישהו - ובודאי לא הערבים - יהיו שותפים פעילים לנסוי זה.
 - לו גם החליטו ללמד את המצרים, היה הדבר נמשך לפחות שנה אחת.
4. טילים אלה, לא רק שיהיו סכנה וקושי נוסף למטוסינו, אלא גם יעודדו את המצרים להמשיך מלחמת ההתשה.

ג. מה גרם וקדם להספקת הטילים

1. אספקת טאם 3 באה בודאי כתוצאה מהריסת מערך טאם 2 וכן כדי להתגבר על

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 24 -

המיגבלות של סאם 2 (חוסר יעילות בגד מסוסים מנמיכי טוס). עם זאת יש להניח כי ברירה"מ תוסיף לספק גם טילי סאם 2 (להם יתרונות של טווח וגובה) וכן סוגי נשק קונבנציונליים אחרים.

2. לאספקת הטילים קדמו בקורי סאדאת ונאצר בברירה"מ ותביעתם לסוגי נשק חדישים ומשוכללים יותר. כפי הנראה סוכם שלא להיענות לדרישות מצרות מרחיקות לכת (כגון מיג 23), אך להקל עליהם ע"י אספקת הטילים וצעדים מדיניים, שמסרתם - סיכול תשובה אמריקנית חיובית בעניין מסוסים נוספים.

3. צעדים אלה, אשר החלו עוד בכנס שש המפלגות והממשלות באו לידי ביטוי מצד אחד באיגרות קוטיגין ומצד שני ב"התרככות" כביכול בשיחות הארבע בראשית החודש. באמצעותם שאפה ברירה"מ להשיג לחץ אמריקני על ישראל להפסקת ההפצצות, אשר תאפשר הצבת הטילים, וגם ליצור רושם כי היא לא תספק נשק חדיש לידי המצרים אם ארה"ב לא תספק את המסוסים לישראל.

ד. שלב נוסף במעורבות טוביויטית

1. עובדת אספקתם, הצבתם ואיושם של בסיסי סאם 3 היא בודאי גורם חמור וקשה מבחינה צבאית טהורה. אולם יש בכך חומרה נוספת.
2. ע"י טילי סאם 3 עלתה ברירה"מ לשלב גבוה יותר וישיר יותר של מעורבות. עד כה בכל יחידה מצרית, היעוץ, ההדרכה וכו' הם טוביויטים אולם האחריות וההפעלה היא של המפקד המצרי. בטיילי סאם 3, לפי הנראה, גם האחריות וההפעלה תהיה של הטוביויטי. כדברי שר הבטחון זוהי"טוביויטיות" של המלחמה. טוביויטיות זו היא בשלב הנוכחי טכנולוגית וצבאית, אבל יש לה גם השלכה מדינית. היא מעמיקה ומחזקת מאחזה והשפעתה המדינית של ברירה"מ במצרים.
3. אמנם טילים אלה הם רק חלק, קטע מתוך המערך הנ"מ הכולל של מצרים. אף על פי כן זהו שלב נוסף העלול לגרום, בתוקף הדינמיקה הפנימית של המלחמה, כניסה יותר ויותר עמוקה של הטוביויטים למערך המצרי, כולל חיל האוויר.
4. הכנסת טילי סאם 3 היא אות אזהרה ברור, המערער יסודותיה של אותה דעה, לפיה "הם לא יתערבו".

סודי ביותר לנמען בלבד

- 25 -

5. האפשרות שבריה"מ תעבור משלב של יעוץ, הדרכה וכו' לשלב של הפעלה ואחריות ישירה בכללה במספר אזהרות ואיומים סובייסטים שהועברו לידיעת ישראל (הודעת טאט"ס ב-6.11.68 לאחר הפשיטה בנאג' חמאדי; סגן רוה"מ בריה"מ יפרמוב ב-22.11.68; סמיונוב לתקוע 25.11.68; אגרת סובייטית 27.7.69; דברי אדמירל סרג' ייב 13.12.69, וכן אזהרות כלליות יותר).

טאט 3 - אבן בוחן לתגובות אפשריות

ה.

אספקת טילי טאט 3 תוצג ללא ספק כמעשה המכוון לחיזוק המערך "הדפנסיבי" המצרי, בהתאם למדיניותה המוצהרת של בריה"מ לחזק את כושר הגנתן של מדינות ערב בפני התוקפן הישראלי המשתמש במסוסים אמריקניים. ע"י הצגת העניין באור זה וע"י אי-ההודאה בנכחות כוח-אדם סובייטי תרצה בריה"מ להשיג שתי מסרות:

תעמולתית - בהצגת ישראל כתוקפן ומצרים כקורבן; בריה"מ אינה לוחמת - היא בעד פתרון מדיני - אבל היא מסייעת בידי החלש להתגונן.
מדינית - לבחון את התגובה (או חוסר התגובה) האמריקנית.

החשש מפני עימות והסלמה בוספת

ו.

1. לסובייטים אין עניין, לפי שעה, במעורבות-יתר מסיבות ברורות.
2. כבעבר, כן גם עתה, הגורם המרתיע הקובע הוא החשש מפני העמות עם ארה"ב.
3. יש להניח, כי הנסיון האמריקני בוואטנאם אף הוא משפיע.
4. יתר על כן - בריה"מ יכולה במידה מסויימת של סיפוק לסעון כי עד כה השיגה לא מעט בשיחות השתיים והארבע.
5. עם זאת אין היא יכולה להביט בשוויון נפש על עליונותו של חיל האוויר הישראלי, על הנזקים הנגרמים למצרים ולציוודל והסכנות המאיימות על משטרו של נאצר.
6. התשובה בשלב הנוכחי - היא טילי טאט 3.
7. אולם אין פרושו של דבר שזהו סוף פסוק, שלא תבוא הסלמה בוספת בהתערבות

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 26 -

טוביטות.

8. החשש מפני העימות עם ארה"ב אינו אלמנט קבוע ומבודד. חשש זה עולה ויורד בהתאם להערכה באיזו מידה ומאיזו נקודה בחרצת בכונותה של ארה"ב לעמוד מול לחץ. מבחינה זו הצבת סילי טאם 3 מהווה כדור בסיון ומבחן ובאומרו של רוג'רס מ-23.3 בו ציין עובדת הסיליים, ועם זאת לא נתן תשובה חיובית לישראל - עלול להחליש אצל הסובייטים (בצדק או שלא בצדק) החשש מפני עימות.

ז. אתרים רגישים

1. יתר על כן: יש להניח כי מעורבות יתר של הסובייטים תחדד גם את רגישותם. כבר עכשיו רגישים הסובייטים, למספר אתרים בהם קיימת נוכחותם, כגון: סכר אטוואן, פורט-סעיד, קהיר-מערב, אלכסנדריה. רגישות זו תלך ותגבר במידה ותהיינה פגיעות ישראליות בבסיסי הסיליים החדשים ומפעיליהם באיזורים

הנ"ל • • • • •

2. צ.ה.ל. בוודאי יחפש דרכים להתגבר גם על מערכת הסיליים החדשים לקעקע אותה, ויש לקוות כי יצליח בכך. אולם אין להניח כי זה יגרום למפנה אחורה אצל הסובייטים.

על יסוד האמור לעיל ועל סמך הנסיון שבצטבר מאז 11 ביוני 1967 מותר להניח כי בריה"מ לא רק תמלא האבידות והנזקים אלא אף תתגבר מערך זה.

ההסלמה בשטח תלווה ע"י הסלמת הסיוע הסובייטי בכמות ובאיכות, בצירוף ובכוח אדם. כמו עד עתה כן גם לעתיד מפלות מצריות נוספות יביאו לחיזוק המערך והמאחז הסובייטיים ולא להחלשתם.

ח. סיכום

עם כל ההסתייגויות לגבי אמינותו ועמידותו של כל חזוי - ובפרט לגבי מהלכים טוביטותיים - ניתן להעריך המצב והתפתחותו האפשרית כלהלן: באמנה לדרכה תמשיך בריה"מ לשים מאמצה העיקרי ב"מהלכים מדיניים", שהם צרוף שיחות הארבע והשתים במגמה לכרסם עמדותיה המוצהרות של ארה"ב ולמשכה אל הנוסחה הסובייטית של "פתרון מדיני". במהלכים אלה תיעזר

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 27 -

בריה"מ במערכה משולבת של ויתורים בלתי-מהותיים, לחצים, אזהרות ואיומים, מערכת תעמולה אדירת מימדים וסיוע צבאי למדינות ערב ולארגוני החבלה להמשכת המתיחות ו"מלחמת ההתשה". היא פעשה הכל כדי להמנע מעימות עם ארה"ב. ולהרדים עירנותה. היא תכלכל בזהירות חיזוקם הצבאי של לקוחותיה הערביים לבל יידחפו לצעדים פזיזים ומסוכנים.

עם זאת לא תוכל בריה"מ לשבת בחיבוק ידיים נוכח עליונותה הצבאית של ישראל, המסכנת קיומם של "משטרים מתקדמים" "בקרב גבולה הדרומי".

היא לא תעשה כל צעד, אשר עלול להעמידה בסכנת עימות עם ארה"ב. אולם - לאחר כמה מבחני בסיון מצומצמים כגון הצבת טילי סאם 3 - כאשר הערכתה לא תצביע על סכנה כזאת - לא תרתע בריה"מ מעליה גם בשלבים נוספים בסולם ההתערבות.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 28 -

צרפת

להלן תמצית דברים שאמר זה לע, מנהל מחלקת אפריקה לבנט ברציף, לצירנו בפאריס

ב- 24.3.70 בנושא יחסי צרפת-ישראל.

- הסכים שיש אינטרס משותף לצרפת ולישראל בשיפור היחסים ביניהן.

- בעניינים לא-מדיניים (תרבות, מסחר וכיו"ב) יחסי צרפת-ישראל תקינים,

בעניינים מדיניים דרושה תקופת רגיעה.

- הצהרות ישראליות המוענות שמדיניות ממשלת צרפת לגבי ישראל עומדת בניגוד

לדעת הקהל הצרפתית רק מקשות את עורפם של פומפידו, דברה ושומאן.

- צרפת מאפשרת עתה אספקתו לישראל של ציוד שאינו מוגדר כציוד צבאי; הוא

עצמו מוכן להעלות בפני שה"ח שומאן הצעה-המלצה לאשר חידוש אספקה שוטפת

של חלפים לכל הציוד הצרפתי שברשות ישראל אולם ברור שההחלטה בידי פומפידו.

- ישראל אינה צריכה להתרשם מהצהרת שה"ח שומאן על הנאמנות הכפולה של יהודי

צרפת שהרי שומאן עצמו (המומר) סובל מהתסביך הידוע. הוא עצמו, הדובר,

מוצא למובן מאליו שליהודי צרפת, כלכל הצרפתים, הזכות להביע ביקורת על

מדיניות ממשלת צרפת.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 29 -

מתיחות בלבנון

1. התנגשויות עם המחבלים

בשבוע האחרון אירעה לבנון שורה של התנגשויות בין המחבלים לבין שלטונות הבסחון ואזרחים, בייחוד נוצרים. להלן האירועים העיקריים:

א. התנגשויות בדרום לבנון

ב- 17.3 התנגשה חוליית פתח' בחיילים לבנוניים ליד הכפר בנת-ג' ביול. אחד ממנהיגי המחבלים נהרג ואחרים נפצעו. ארגוני המחבלים האשימו את שלטונות הצבא בהתנכלות לפעילותם ובחלוקת נשק לתושבי הכפרים כדי להפריע להם ולא כדי להפעילו בגד ישראל.

ב. התנגשות ראשונה בבירות

ב- 24.3 התנהל קרב אש בין המחבלים ובין קבוצת מברחים ברובע בו מתגוררים פלסטינים רבים. התקרית החלה כשהמשטרה ירתה על מברחים והמחבלים שחשבו שהיריות מכוונות נגדם התערבו. המשטרה הסתלקה מהמקום עד כניסת המחבלים לתמונה. חילופי היריות במקום נמשכו גם ב- 25.3, אחרי שנורו בתיהם של קצינים לבנוניים הנמצאים באזור.

ג. חטיפת בנו של מנהיג הפלנגות

תקרית זו אירעה במחנה הפליטים תל-אל-זעתר כשבודע שבנו של מנהיג הפלנגות ושר העבודות הצבוריות, פיור ג' מייל, נחטף ע"י מחבלים והובא למחנה. אנשי הפלנגות הגיעו למקום והתפתחו חילופי יריות. מאוחר יותר נמסר על שחרור בנו של ג' מייל.

ד. התקרית בעיירה כחאלה

ב- 26.3 אירעה התנגשות חמורה עוד יותר, בה נהרגו 13 מחבלים לפחות ונפצעו רבים בעיירה הנוצרית כחאלה. התקרית החלה בעת הלווית מחבל שנהרג בהתנגשות וכשכוחות מחבלים הקיפו את העיירה ופתחו ביריות בככר המרכזית.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 30 -

ה. תקיפת משרד הפלנגות בבירות

ב- 26.3 התקיפו מחבלים את משרד הפלנגות בבירות. כוחות הבטחון

התערבו לצד חברי הפלנגות.

ו. במקביל התפתחו חילופי יריות בין מחבלים וכוחות בטחון ברובעים שונים של בירות.

כתוצאה מהתקריות היו עוד מספר נפגעים, בין הרוגים ופצועים.

2. פעולות ממשלת לבנון

ממשלת לבנון התכנסה לישיבות שלא מן המניין לדיון במצב המתוח וקראה להרגעת הכוחות תוך הבטחה שיינקטו צעדים מתאימים להבטחת הבטחון.

3. פעולות שר הפנים ג'נבלאט

לאחר התקרית הראשונה בדרום ולפני התקריות בבירות ובסביבתה, נקט שר הפנים במספר צעדים (ביקורת על חלוקת נשק לתושבי הדרום) שהושמעה מהן הצדקה מסוימת לתגובות המחבלים, מה גם שהשר טען שתקריות כאלו מחבלות בבצוע התקין של הסכם קהיר בין לבנון למחבלים. ג'נבלאט גם דרש (26.3) שהצבא לא יתערב וישאיר את הטיפול בידי כוחות הבטחון הפנימיים.

4. השלכות חמורות מבחינת לבנון בזירות הפנימית והבינערבית ובשאלת היחסים

עם המחבלים

ריבוי התקריות אפילו אינן יזומות, תוך ימים ספורים מצביע על:

- א. המצב הפנימי בו נתונה לבנון והיחסים המתוחים בין המחבלים לא רק עם שלטונות הבטחון אלא גם עם האוכלוסיה האזרחית ובייחוס הנוצרית.
- ב. רגישות האוכלוסיה הנוצרית להימצאות המחבלים.
- ג. התבססות המחבלים והרחבת מאחזם בערים הגדולות ובמחנות הפליטים שבקרבתן, דבר שהוכח כסכנה ממשית לבטחון הפנימי במדינה.
- ד. מעניין שעד עכשיו לא ידוע על התערבות האוכלוסיה המוסלמית לצד כלשהו וההתנגשויות הן עם נוצרים. ההידרדרות, שהשלטונות מנסים למנעה, עלולה להתפתח למאבק בינעדתי מה גם שהארגונים השמאליים והקיצוניים האחרים תומכים במחבלים.

סודי ביותר

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 31 -

- ה. האוירה הפנימית בלבנון, העכורה גם בלי שאלת היחס למחבלים על רקע הבחירות לנשיאות והיחסים המתוחים בקרב המנהיגים המתונים, תוחרף עתה שבעתיים.
- ו. אין ספק שהמחבלים יגבירו את לחצם על השלטונות, בתמיכת המדינות הערביות "המהפכניות" ובראשן סוריה, וינסו להרחיב את מאחזם מעבר להסכם קהיר. הם כבר דרשו חופש תנועה מלא לעצמם תוך הגבלת חופש התנועה של צבא לבנון. הם ינסו לבצל את ההתפתחות לזכות במעמד הדומה לזה שיש להם בירדן: מדינה בתוך מדינה.
5. ראוי לציין שהדורות המצב לא היתה קשורה בישראל במישרין והתפתחה על רקע המתיחות ביחסים המחבלים עם האוכלוסיה האזרחית בעיקר הנוצרית.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 32 -

ביקור ערפאת בסיון העממית

1. כללי

יאסר ערפאת הגיע (21.3) לפקין בראש משלחת אש"פ אשר הרכבה טרם ברור לנו. המשלחת הגיעה לפקין במסוט מיוחד מבגדד.

2. משרד אש"פ בפקין במעמד דיפלומטי

בשיא אש"פ הקודם אחמד שוקיירי כבר ערך ביקור רשמי בפקין ב- 1965. בעקבות בקור זה נפתח שם משרד רשמי של אש"פ ולנציגו הוענק מעמד דיפלומטי. בספטמבר 1969, כאשר ערפאת כבר היה יו"ר הועה"פ של אש"פ, בקרה בפקין משלחת אש"פ לרגל חגיגות עשרים שנה לרפובליקה הסינית. המשלחת נתקבלה ע"י צ'ו-אן-לאי.

3. הביקור הנוכחי חודש לאחר הביקור בבריה"מ

ביקור ערפאת מתקיים חודש לאחר שובו מביקורו בבריה"מ (ראה סיכום מדיני שבועי מס' 45). ההבדל בין שני הביקורים בולט. בה בשעה שלבריה"מ הוזמן ע"י "הועד הסובייטי לסולידאריות אפרו-אסיאנית" שהיבו גוף לא ממשלתי - הרי לסיון הוזמן רשמית ובנמל התעופה נתקבל ב"כבוד מלכים ע"י משלחת נכבדה שבראשה עמד סגן יו"ר מועצת המדינה, לי הסיאן ניראן וסגן המפקד הכללי של צבא סין - שואי הואי טטו. יתר על כן, הביקור בבריה"מ זכה לכסוי מצומצם בעתונות הסובייטית ואילו מיד עם הגיעו לפקין הריעו לכבודו "עשרות אלפים". מקבלי פניו ערכו לו ארוחת ערב רשמית. ב- 23.3 ערכה המשלחת בקור ביחידת צבא סיני.

4. מפגש רצונות שני הצדדים

ערפאת והסינים כאחד גילו רצון ועניין בקיום הביקור, אם כי לא ברור לנו עדיין מי יזם אותו. ידוע כי ערב צאתו מקהיר לבריה"מ, (10.2) נפגש ערפאת עם הממונה הסיני במצרים. ידוע גם כי הסינים התעניינו מאד במהלך הביקור ובמגעים שקיים במוסקבה וכאשר גודע להם שערפאת לא נתקבל ע"י אף אישיות רשמית מהשורה הראשונה העירו כי יחסם למנהיגים ערביים שונה מזה של הסובייטים וכי אצלם ייפגש בודאי עם צ'ו-אן-לאי.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 33 -

5. מניעי ערפאת

בביקורו משיג ערפאת וינסה להשיג המטרות הבאות:

- א. הוכחת "מעמדו הבינלאומי הרם" וקשריו עם שתי המעצמות הגדולות בבריה"מ וסין העממית.
- ב. הרצון להפגין בזירה הבינלאומית ובקרב חוגי השמאל בעולם את אי תלותו.
- ג. אם בבריה"מ לא הצליח להשיג הזדהות עם שאיפתו לחסל את מדינת ישראל על מנת להקים "פלסטין דימוקרטית חילונית וערבית" הרי בסין העממית ישמע בודאי סיסמאות והכרזות שהינן קרובות יותר ללבו.
- יצויין כי ביום הגיעו למוסקבה (10.2) שידר רדיו פקין הודעה בה נאמר כי "סין ולא בריה"מ היא ידידתם האמיתית של הפלסטינאים".
- ד. הגברת העזרה הסינית אם ע"י אספקת נשק ובין אם ע"י אימון אנשים. ידוע כי ארגוני המחבלים קבלו כבר בעבר נשק מסין ושגרו לשם אנשים לאימונים.
- ה. לא מן הנמנע שגם הרצון להפעיל לחץ על בריה"מ ולנסות ולהשיג ממנה יותר שימש כגורם מדרבן נוסף, מה גם שהשגיו בעת בקורו שם היו מבחינתו חלקיים.

6. מניעי סין

המניע העיקרי של סין הוא ניגוח בריה"מ בוסף על הרצון להרחיב הקשרים באיזור כאשר המאמץ הנדרש ממנה הוא פחות בהרבה מזה הנדרש ממנה לקיים בוכחות או השפעה במדינה ערבית כלשהי.

7. תגובות בריה"מ

ספק אם בריה"מ רואה בעין יפה את הבקור, מה גם שהוא בא תקופה קצרה אחרי שהיא ארחה את משלחת אש"פ ולו רק בצורה בלתי רשמית. עם זאת, ספק אם תרצה להגיב בשלילה על מנת למנוע הפסד אותו הישג תעמולתי בו זכתה בעקבות ארוח משלחת אש"פ. יצויין כי למחרת הגיעו של ערפאת לפקין (22.3) שורה הטלביזיה

סודי ביותר לנמען בלבד

- 34 -

הסובייטית, זו הפעם הראשונה, סרט על ארגוני המחבלים. מותר להביח שאין זו יד המקרה בלבד.

8. הקיימת אפשרות לחץ סובייטי על ארגוני המחבלים ?

אפשרויות הלחץ של בריה"מ על ארגוני המחבלים הן מצומצמות ביותר והסיבות העיקריות לכך הן:

א. הגבוי שנותנת בריה"מ לארגונים הוא חלקי. היא אינה תומכת בשאיפות

המקסימליסטיות ועודנה מזהירה שתמיכתה במדינות ערב לרבות

בפלסטיןאים היא לחיסול תוצאות "תוקפנות 1967" תוך אי ערעור על

זכות קיומה של מדינת ישראל.

ב. אין היא יכולה לאיים על הארגונים בהפסקת סיוע כי אפילו היא מעניקה

להם עזרה הרי אין ארגוני המחבלים תלויים בעזרה זו הבאה אליהם בראש

וראשונה דרך המדינות הערביות.

האפשרות המעשית היחידה היא הפעלת לחץ באמצעות המדינות הערביות ובעיקר מצרים.

9. היחסים בין המפלגות הקומוניסטיות לבין ארגוני המחבלים

על רקע זה ראוי להצביע על היחסים בין המפלגות הקומוניסטיות לבין ארגוני

המחבלים בכלל ואש"פ בפרט. כידוע מקיימות מפלגות קומוניסטיות כגון

האיטלקית והצרפתית, בודאי בעוד סובייטי, קשרים עם הפתח. המפלגות

הקומוניסטיות הערביות הרחיקו לכת ואפילו הקימו ארגון "פדאיונים" בשם

"אל-אנצ" ובקשו להצטרף "למפקדה המאוחדת".

בודע כי תגובת ה"מפקדה המאוחדת" היתה שלילית בסענה כי אין הם רוצים

לעודד הקמת ארגונים חדשים. גם ביחס זה יש מעין הפגנת אי תלות בבריה"מ

ואי זכויות להעניק מעמד שווה למפלגות הקומוניסטיות הערביות ולאפשר להן

זירת פעילות נוספת זו מאחר ועד עתה הן נמנעו מלתמוך פורמאלית ב"פעילות

הפדאיונית" ובשאיפותיה. ידיעות נוספות מוסרות שהקומוניסטים נדרשו להכריז

על הזדהותם האידאולוגית עם שאיפות ומטרות התובעות חיסול מדינת ישראל.

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 35 -

מדינות ערב חלוקות בגישתן להקמת ארגון פדאיני קומוניסטי כאשר כל מדינה
מביעה בצורה שונה את עמדתה לאפשרות זאת. העיראקים רואים בכך "הענות
לעמדה השמאלית הערבית הדוחה כליל את הקיום הציוני". המצרים, מאידך,
דוחים את הרעיון וסועבים כי "אין זה סבבי שהקומוניסטים ייכנסו למערכה
נגד גוף (ישראל) שהם רואים בקיומו דבר חוקי".

סודי ביותר לנמען בלבד

- 36 -

ועידת שרי-החוק המוסלמים בג'דה

(23 - 25.3.70)

1. משתתפות

23 (שתיים פחות מהפסגה האסלאמית ברבאט), מהן:

11 ערביות - אלג'יריה, ירדן, כווית, לבנון, לוב, מצרים, מרוקו, סודאן, סעודיה, תוניסיה, תימן.

6 אסייביות - אינדונסיה, איראן, אפגאניסטאן, מאלזיה, פאקיסטאן, תורכיה.

6 אפריקניות - גינאה, מאורטניה, מאלי, ניז'ר, סומליה, סנגל.

המשתתפות שמקיימות יחסים עם ישראל - תורכיה, איראן, ניז'ר, סנגל ומאלי.

הנעדרות - לעומת רבאט: צ'אד, רד"ת (עיראק וסוריה לא היו גם ברבאט).

הנוספות - קמרון וגאמביה - כמשקיפות.

הפלסטינאים - השתתפו כמשקיפים ע"י שני אנשי פתח שבאו בתור נציגי ארש"פ.

כן השתתף כמשקיף מזכ"ל הליגה הערבית.

2. ההחלטות העיקריות

א. בעית ארץ ישראל וירושלים

מדגישים ההחלטה הנחושה שהובעה בפסגה האסלאמית ברבאט לדחות כל פתרון

לבעית ארץ ישראל שימנע מירושלים ליהנות ממעמדה הקודם שמלפני

ה-5.6. מזכירות הועידה תמוקם בג'דה עד לשחרור ירושלים.

ב. פעולה באו"ם

דורשים שמועצת הבטחון תשא באחריותה ותנקוט צעדים תקיפים כדי שיכובדו

ההחלטות הנוגעות למסגד אלאקצא, לירושלים ולמצב במז"ת. החליטו

שהמדינות האסלאמיות יעשו מאמץ קבוצי להניע האו"ם לבקוט פעולה תקיפה

בענין זה.

ג. כלפי המעצמות

דורשים מכל המדינות ובפרט מצרפת, בריטניה, ארה"ב ובריה"מ להגביר

מאמציהן למען בסיגת הכוחות הישראלים מהשטחים הכבושים מאז יוני 1967.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 37 -

- ד. מביעת חדירה כלכלית ישראלית למדינות האסלאם:
מאיצים להשקיע מאמצים הכרחיים לפיתוח שתוף-הפעולה הכספי והתרבותי בין המדינות האסלאמיות כדי לסכל נסיונות ישראל להסתנן למדינות אלו.
- ה. הפלסטינים, המלצה לאפשר פתיחת משרדי אש"פ
מדגישים זכות העם הפלסטיני במאבק למען שחרור מולדתו והחזרת זכויותיו וקוראים למדינות החברות (בוועידה) לתמוך בעם הפלסטיני מבחינה מדינית, חומרית ומוסרית במאבק השחרור ולהקל על הקמת נציגויות של תנועת השחרור הפלסטינית במדינות האסלאמיות. יום 21.8, הוא יום שריפת אל-אקצא, בקבע כיום סולידריות עם מאבק העם הפלסטיני. המדינות המשתתפות בוועידה נקראות לנהל פעילות במישור הבינלאומי למען עם פלסטיני ומאבקו הצודק לשחרור מולדתו הגזולה והמקומות הקדושים.
- ו. מיסוד המסגרת האסלאמית: מזכירות כללית
הועידה תתכנס אחת לשנה לעקוב אחר ההחלטות ולקבוע את המקום והזמן לכנס ועידות פסגה אסלאמיות. תוקם מזכירות כללית בראשות מזכ"ל שימונה אחת לשנתיים. מאלזיה מתבקשת למנות המזכ"ל. המושב הזמני של המזכירות יהיה בג'דה, עד לשחרור ירושלים. הועידה הבאה תערך השנה בפאקיסטאן.

3. הערכה

- א. כלפי ישראל- הקצנה בסגנון אך כשלון התביעה לבתוק יחסים
הסגנון יותר חריף מאשר ברבאט. הוקעה יותר במרצת של ישראל. נוסף סעיף המגדיר הציונות כתנועה גזענית ותוקפנית המתנגדת לכל הערכים האנושיים ומהווה סכנה מתמדת לשלום העולמי. הושמט המשפט של רבאט על דבקות בשלום תוך כבוד וצדק.
באימוץ הפירוש הערבי להחלטת מועבי"ם והנסיגה אין חידוש לגבי רבאט. כנגד זה: אין קריאה לג'יהאד ודבורים מפורשים על סיוע צבאי נגד

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 38 -

ישראל, כפי שהיו בהחלטות הועידה של האקדמיה למחקרים אסלאמיים
בקהיר בראשית החודש.

הוכשלה התביעה הערבית לביתוק יחסים כלכליים ודיפלומטיים עם
ישראל, וזאת הודות להתנגדות תורכיה, סנגל ומאלי. אין עדיין
ידיעות על התנהגות איראן וניז'ר בנדון. עצם מיסוד המסגרת האסלאמית
הבינממשלתית פועל בגד ישראל.

אשר להסתייגויות, הרי הערבים ודאי יסענו שההחלטות מחייבות את כל
המשתתפים.

ב. בנושא הפלסטיני החסרה לעומת רבאט, שכן מדובר ביתר פירוש על התמיכה
הנדרשת ונפתח הפתח לייצוג פלסטיני במדינות האסלאם הלא-ערביות. זה
יכול להיות מנוצל לתנופה פלסטינית כלפי מדינות אלו.

ג. במישור הבינערבי הישג לסעודיה ומרוקו וכשלון למצרים -
על אף מאמציה המוגברים לקראת הועידה. הכשלון המצרי בולט עוד יותר
לאור כשלון נאצר בפסגה הערבית ברבאט. עם מצרים הצביעו בגד מיסוד
הועידה רק סודאן ולוב ולא יתר המשתתפות הערביות.

ד. תורכיה
בלטה בגד החלטות לביתוק יחסים עם ישראל, לתמיכה בארגוני המחבלים,
לייצוג פלסטיני במדינות האסלאם ולמיסוד המסגרת האסלאמית.

ה. ארה"ב
לא גונתה בהודעה הסופית, אך הוסכם למען לחץ אסלאמי-ערבי קיבוצי
עליה ביחס לישראל.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 39 -

הדיון במועבי"ס על רודזיה

1. כללי

הדיון במועבי"ס התקיים בעקבות הכרזת רודזיה על עצמה כרפובליקה והנתקתה לחלוטין מבריסניה. הוגשה הצעת החלטה אפרו-אסיאנית אשר קראה בין השאר לביתוק כל קשרי התחבורה והדואר עם רודזיה, קראה לבריסניה להפעיל כוח נגד רודזיה, גנתה מעצמות אימפריאליסטיות וכן את פורטוגל ודרום אפריקה. בשלב שני הושמסו הסעיפים נגד פורטוגל ודרום אפריקה, בגלל המנעות ספרד עליהם.

2. הוסו האמריקני

בהצבעה ב- 17.3 זכתה ההצעה כלה ל - 9 קולות במועצה, ובפלה בגלל וסו בריטי ואמריקני. זהו הוסו האמריקני הראשון בתולדות המועצה. ארה"ב הצביעה נגד ההצעה למרות שהיתה נופלת בגלל הוסו הבריטי בלבד, ואחרי שעשתה מאמצים רבים לריכוכה ולמיתונה, כדי שתוכל להמנע בהצבעה. ארה"ב שוללת שמוש בכוח מצד בריסניה בפרשת רודזיה, כך שלא יכלה להמנע מהצבעה על הצעה הכוללת גיבוי לבריסניה על אי הפעלת כוח. ארה"ב גם שוללת ביתוק כל קשרי הדואר והתחבורה עם רודזיה, ודוגלת בקיום קשרים עם מדינות רבות ככל האפשר, ללא כל קשר למשטריהן. תצויין הפעלת הוסו בענין אפריקני, בנגוד לעמדת מדינות אפריקה ואסיה.

3. קבלת החלטה מתוקנת

ב- 18.3 נתקבלה ב- 14 קולות (ספרד נמנעה) הצעה פיונית, שאינה שונה ברוחה מההצעה האפריקנית, פרט להשמטת הקריאה לבריסניה להשתמש בכוח, התביעה לבתוק קשרי התחבורה והדואר, והגבוי למעצמות אמפריאליסטיות. השארית הגיבוי לפורטוגל ולדרום אפריקה היא שהביאה להמנעות ספרד. כן נשארה במבוא להצעה הפיונית ההתייחסות לפרק 7 של מגילת האו"ם (סנקציות).

סודי ביותר לנמען בלבד

- 40 -

4. תגובת שה"ח

במסבת עתונאים ב- 20.3 העיר שה"ח אבן על שני הצדדים של הבעיה - הוטו האמריקני וענין רודזיה לגופו.

בענין הוטו האמריקני אמר שה"ח: הוטו היה מעשה חיובי וצודק. עד כה השתמשה בו למעשה רק בריה"מ, ומצב זה היה מקור לקבלת החלטות במועבי"ט הפוגעות בצדק ובבטחון בעולם. אם יהיה המשך לכך גם לגבי הדיונים בענייני המזה"ת, ואין ערובה לדבר זה, הרי יוכל להיות בכך משום תריס בפני העמדת מועבי"ט בפני החלטות פוגעות ובלתי מרוסנות כפי שהתנסינו בעבר.

לעצם הבעיה של רודזיה אמר שה"ח כי כבר בנובמבר 1965, שעה שרודזיה הודיעה בצורה חד-צדדית על עצמאותה הודיעה ממשלת ישראל שאינה מכירה בצעד זה ואינה מתכוונת להכיר במשטר שקם בנגוד לזכויות הבסיסיות של רוב תושבי דרום רודזיה. החלטה זו תקפה גם היום. עמדתנו היא אי הכרה במשטר המבוסס על גזענות וקיפוח, ונובעת מאופיינו כמדינה יהודית המבוססת על שויון האדם, המחשבה היהודית הבסיסית היא שאין היירארכיה בין מדינות ועמים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 41 -

דרום מזרח אסיה

להלן הצרכת סגן הפנכ"ל לענייני דרום מזרח אסיה פר יעקב שמעוני (25.3.70):
אין קשר בין האירועים שהתחוללו בלאוס ובקמבודיה.

לאוס

מושתתת להלכה על הסכם 1962 שהתקין ביטחון כלפי חוץ ומשטר קואליציוני פשוט (ימין-בייטחוניסטים-קומוניסטים), אולם זה התפרק והפצב חזר למעשה לחלוקה כשהקומוניסטים שולטים בצפון ובמזרח (סביבת "דרך הו-צ'י-מין"). הכוח הביטחוניסטי בשחק במאבק בין השפאל והימין ובעולם. "עמק הכדים" נכבש בסוף השנה שעברה ע"י כוחות ההפצלה בתמיכת האמריקנים. אלה אינם פעילים באופן גלוי ואין כוחות של צבא יבשה אמריקני בלאוס. אך ידוע לכל שהאמריקנים מנהלים פעולה אווירית מבסיסים בתאילנד כשהם מפציצים את "דרך הו-צ'י-מין" ומטרות אחרות. כן הם מממנים כוחות בלתי סדירים מבני השבטים ואלו אשר כבשו את "עמק הכדים" בסוף 1969. עתה נכבש העמק בחזרה ע"י הקומוניסטים - תוך התערבות כוחות סדירים של צפון וייטנאם - שהצליחו גם להרחיב שטח שלטונם ולהתקרב לבירה המלכותית. הקומוניסטים הודיעו על תנאיהם והצעותיהם להסדר: הפסקת אש, החזרת המשטר הביטחוניסטי משנת 1962 תוך התחשבות בשיפור מצבו של הקומוניסטים והגברת כוחם, והפסקת ההפצצות האמריקניות. הימין הלאומי מוכן כנראה להסכם מעין זה והוא מוכן גם להסכים להפסקת ההפצצות. האמריקנים יכולים לדון בהחזרת המשטר הקואליציוני ולהפסיק ההפצצות בצפון, אך אינם יכולים להפסיק הפצצת "דרך הו-צ'י-מין". לכן סבירות השגת הסכם אינה רבה. בריה"מ אינה מסכימה לכנוס ועידה בי"ל כל עוד לא תחדל ארה"ב מהתערבותה וספק אם תכנס ועידה כזו. מאידך תיתכן הקפאה חלקית של המצב אף אם לא יושג הסכם נרחב תוך ההפצצות בצפון והמשכת הפצצת "דרך הו-צ'י-מין". יש להניח כי התערבותה הגוברת של צפון וייטנאם גובעת מתוך ירושה עצמית וללא דחיפה מצד סין או בריה"מ.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 42 -

את ארה"ב תופסת ההשתלשלות האחרונה לא רק במצב של חולשה מקומית בשטח אלא במבוכה מדינית בבית לגבי התערבותה בלאוס בכלל, לגבי רצונה בהידברות עם בריה"מ ולגבי המגמה לצמצם התחייבויותיה בהודו-סין.

קמבודיה

הסיבה המידית להפיכה קשורה לשינוי עמדה כלפי התערבותם של כוחות צפון וייטנאם והויאט-קונג. הנסיך סיהנוק תמך במשך שנים מתוך רצון לשמור על עצמאות ארצו וניטראליותה. מבחינה בינלאומית תמך במחנה הקומוניסטי - נתק יחסים עם דרום וייטנאם וקיים יחסים עם צפון וייטנאם ואף עם הממשלה המהפכנית של הויאט-קונג בדרום וייטנאם. אולם לגבי החדירה הצפון-וייטנאמית שקיבלה אופי של "ישיבה" קבועה בתוך קמבודיה ניסה לתמרן: עתים הכחיש קיומה, עתים הוקיע אותה וניסה להשפיע למען ביטולה או צמצומה. לאחרונה החליט כנראה לבקוט בצעדים יותר תקיפים נגדה.

עוד בהיותו בפנום-פן החל סיהנוק לארגן הפגנות נגד הצפון-וייטנאמים. אולם הכוחות שהתיר יצאו מתחום שליטתו ובהיותו מחוץ לארצו התפרצו הרחק מעבר למה שתכנן. אז גיבה והוקיע אותם - ואז הגיעו הדברים לידי ההפיכה. הממשלה כללה עוד לפני ההפיכה כוחות ימניים שראו בעין רעה את שיבוש היחסים עם ארה"ב ואת האסטיזם השמאלני. כוחות אלו נצלו את התנועה האנטי-וייטקונגית, כדי להדיח את סיהנוק, אף כי ספק אם הדחה זו תוכננה מלכתחילה. השאלה אם האמריקנים, וסוכנות הביון במיוחד, היו מעורבים בהפיכה אינה ברורה וקשה לתת לה תשובה חותכת; אך ניתן לקבל את ההשערה שההפיכה לא תוכננה ע"י האמריקנים.

כיום יושב סיהנוק בפקינג כשהוא מתכוון לנהל מאבק כנגד המשטר החדש. אין ספק שמאבק כזה יאלצו לבקוט בקו שמאלני מוחלט תוך החלשת יכולת התמרון שלו. אין ספק שהושם קץ ליציבות היחסית שקמבודיה של סיהנוק נהנתה ממנה ושקמבודיה הושלכה עתה לתוך הקלחת של מלחמת הודו-סין.

האמריקנים אינם מעוניינים בפתיחת חזית חדשה בהיותם בתהליך של נסיגה, והוצאת כוחות מהודו-סין - במיוחד מול לחץ גובר של דעת הקהל והקונגרס. מאידך ההפיכה בקמבודיה מוכרחה למשך את האמריקאים להתערבות במידה כלשהי, שכן זו הזדמנות

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 43 -

לגרש את הכוחות הקומוניסטיים מהמקלט והבסיסים שמצאו בקמבודיה. השלטון החדש בקמבודיה גם הוא מעוניין בכך, אך אין לו הכוח לבצע משימה זו בעצמו. ההשלכה על ישראל עלולה להיות בעיקר במישור האמריקני: ה"פולבריטיזם" או הרצון לאיזולציוניזם חדש יכול לבוא לידי ביטוי גם ביחס ארה"ב לישראל. מאידך, קשה לראות קשר ישיר בין הלחץ הסובייטי במזרח אסיה והלחץ במזה"ת, שכן סביר להניח שמוסקבה אינה שלטת בנעשה בהודו-סין; הסובייטים אמנם עוזרים לכוחות מקומיים אבל כוחות אלו, כגון צפון-וייטנאם, מבססים לשמור על עצמאות מירבית ועל ביטרליות בין מוסקבה ובין פקינג. דווקא הסכסוך הסיני-רוסי מחייב את בריה"מ להמשיך בתמיכתה בקומוניסטים בהודו-סין אף אם אינה שלטת בהם. מכאן שלחץ על עמדות ומעורבות סובייטית במזה"ת אינו עשוי להביא להשפעה מכרעת על עמדות בריה"מ במזרח הרחוק.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 44 -

בקורי הפסקת האש

כללי

1. במרכז הפעילות הצבאית בקורי הפסקת האש עמדה הלחימה בזירה המצרית ובעיקר הפעילות האוירית. מטוסי חיל האויר המשיכו בתקיפות הרצופות והממושכות נגד המערך המצרי גם לעסקו. המצרים מצדם המשיכו בנסיונות ליירט את מטוסינו, וכתוצאה מכך התפתח אויריים במהלכם אבדו המצרים 9 מטוסי מג 21. נסיונות היירוט המצריים לא לוו בנסיונות מצריים לתקיפת מטרת קרקע.
2. הטורים לא נמשו את מדיניות חימום הקו, גם לאחר פשיטות צ.ה.ל ב-15/16.3, בעיקר ע"י הפעלת טרור משטחם. כן המשיכו הטורים בנסיונות להחדיר אנשי צבא טורי סדיר לשטחנו. 8 חיילים טוריים נהרגו בנסיונות חדירה אלה וגוויותיהם שנשארו בשטחנו הוחזרו לסורים.
3. בזירה הירדנית עלתה פעילות הירי וההפגזות של ארגוני הטרור מעבר לקו והצבא הירדני אף הוא היה מעורב במספר תקריות אש לאחר רגיעה כמעט מלאה מצידו בשבועות האחרונים.
4. במשכת פעילות הטרור מלבנון.

ההתרחשויות בזירות השונות

מצרים א.

הזירה היבשתית

1. חלה עלייה בפעילות הירי המצרית במרחב התעלה בעיקר בתחילת השבוע הנסקר. הפתיחות המצריות באש הגיעו בתחילת השבוע הנסקר למסוצע יומי של 14 - 41 מקרי ירי כש-75% מהם היו מקרי ירי ארטילרי. הירי הארטילרי והמרגמות של המצרים התרכז בגזרה הדרומית וירי מרגמות בגזרה המרכזית.
2. במשכת מגמת הירידה בנסיונות החדירה ה מצריים לשטחנו.
ב-26.3.70 ב-11:45 נתקל סיור ממנוע של צ.ה.ל במארב של כוח מצרי, שחצה את התעלה, מצפון לדוור סואר בגזרה הדרומית. אותה שעה נפתחה גם אש ארטילרית מצרות על הסיור. מהאש המצרית נהרג קצין צ.ה.ל ו-3 מחיילינו נפצעו.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 45 -

קודם לכן התרברבו המצרים על פשיטה מצרית שבוצעה בליל ה-25/26.3 על כוחות צ.ה.ל בגזרה המזרחית, בדרום תעלת סואץ. לאמיתו של דבר שום יחידת צ.ה.ל או מתקן צבאי לא הותקפו ולא נתקלו בכוח מצרי כלשהו. בליל ה-25/26.3 נורו מספר פצצות קטיושה בכיוון אזור שומם ממזרח לאגם המר הקטן וייתכן שדבר זה שימש בסיס להודעה המצרית.

הזירה האוירית

3. מטוסי חיל האויר חזרו ותקפו השבוע מטרה צבאית בעומק מצרים: ב-23.3.70 סמוך לשעה 14:00 תקפו מטוסינו תחנת מכ"ם מצרית ליד בלטים כ-130 ק"מ מערבית לפורט-סעיד. כזכור הותקפה תחנת המכ"ם ונפגעה בתקיפה קודמת ב-2.2.70 ולאחר שהמצרים שיקמו אותה חזרי מטוסינו ופגעו בה.
4. מטוסי חיל האויר המשיכו השבוע בתקיפותיהם הרצופות ועתים הממושכות במרחב התעלה עד לעומק של כ-25 ק"מ בין היתר הותקפו תחנות מכ"ם ועמדות ארטילריה וצ.מ. כן תקפו מטוסינו גם מטרות בצפון מפרץ סואץ לרבות תחנת מכ"ם באזור עין סוחנה כ-50 ק"מ דרומית לסואץ, מטרות באזור זעפראנה והאי גרין.
5. המצרים חזרו על בסיונותיהם ליירט את מטוסינו מעל המערך המצרי. ב-25.3.70 בשעה 09:40 לערך החלו מטוסינו לתקוף תחנות מכ"ם ועמדות ארטילריה בגזרות המרכזית והדרומית של תעלת סואץ. מטוסינו מצריים ביסרו ליירט את מטוסינו. התפתח קרב אוירי בשעה 10:45 לערך ממערב לאי אל בלח בגובה 20 אלף רגל. במהלך הקרב הופלו 4 מטוסי מצריים מדגם מיג-21, 2 סייסים מצריים נראו צונחים. כל מטוסינו חזרו בשלום לבסיסם. הדובר הצבאי המצרי הכחיש את הפלת המטוסיים המצריים וטען, לעומת זאת, שהמטוסיים המצריים ש"חזרו בשלום לבסיסם" הצליחו להפיל מטוס ישראלי אחד ול"פגוע" במטוס אחר. לדברי המצרים השתתפו בקרב האוירי 16 מטוסי מכל צד. בקרבות אויר שהתחוללו בבוקר ה-27.3.70 הופלו עד לכתיבת סיכום זה 5 מטוסי קרב מצריים נוספים מדגם מיג 21, 3 מטוסייהם נראו צונחים.
6. ב-22.3.70 הועברה למצרים גופת הטייס המצרי, שמטוסו הופל באש צ.מ. של אחד ממטוסינו ב-12.3.70. ההעברה בוצעה בקנטרה באמצעות הצלב האדום הבינלאומי.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 46 -

ב. ירדן

הזירה היבשתית

1. לאחר ששמר על רגיעה כמעט מוחלטת בשבועות האחרונים, עלה השבוע מספר תקריות האש שהן היה מעורב צבא ירדן בעיקר בתחילת השבוע הנסקר ובגזרה הצפונית. התקריות נפתחו כאשר ניסה צבא ירדן להגיב על אש כוחותינו בעקבות פעולות טרור.
2. ב-19.3.70 בין השעות 10:00 - 17:15 בצעו כוחות מוטסים של צ.ה.ל. סריקות בגדה המזרחית של ים-המלח בשפכי הנחלים, זרקא מעין, מעינות חמים, עטון, דבש, ערבה וארנון. פרט לחקלאים לא נמצא דבר.
3. בליל ה-20/21.3.70 נתקלו כוחות צ.ה.ל. מעבר לגבול באזור צאפי במחבלים וחיילים טעוירים. בהתקלות אחת נהרגו 2 מחבלים, בהתקלות שניה נהרגו 2 חיילים טעוירים. בהתקלות שלישית נהרגו 3 חיילים טעוירים ו-3 מחבלים. לכוחותינו לא היו נפגעים.

פעולות טרור משטח ירדן

4. בשבוע שבין ה-22.3.70 - 15 נעשו 118 פעולות טרור בכל הזירות לעומת 105 בשבוע הקודם. עליה זאת נבעה מריבוי מקרי הירי וההפגזות מעבר לגבול בבקעת הירדן. משטח ירדן בוצעו בשבוע שבין ה-22.3.70 - 15 80 פעולות טרור לעומת 60 שבוע קודם לכן.
5. בדרום רמת הגולן סוכלה חדירה אחת משטח ירדן בשבוע שבין ה-22.3.70 - 15. בשבוע הקודם בוצעה, בדומה לשבוע זה, בגזרה זאת פעולת טרור אחת.
6. בעמק בית-שאן בוצעו בין ה-22.3.70 - 15 34 פעולות טרור - כולן ירי והפגזות מעבר לגבול - לעומת 30 פעולות טרור שבוע קודם לכן.
7. בבקעת הירדן בוצעו בין ה-22.3.70 - 15 43 פעולות טרור לעומת 28 בשבוע הקודם. 42 מפעולות טרור אלו נשאו אופי של ירי והפגזות מעבר לגבול וכן בוצעה חדירה אחת למסרות מיקוש.
8. בערבה בוצעו בין ה-22.3.70 - 15 2 חדירות למסרות מיקוש.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 47 -

ג. טוריה

1. בין ה-22.3.70 - 15 בוצעו 17 פעולות טרור משטח טוריה בהשוואה ל-16 שבוע קודם לכן. מרבית פעילות טרורמבוקרות אלה בוצעו לאחר פשיטות צ.ה.ל בטוריה ב-15/16.3.70. הדבר מעיד על כוונה טורית להמשיך בחימום מבוקר של הקו בעיקר ע"י פעולות טרור. 11 מבין פעולות טרור אלה היו ירי והפגזות מעבר לקו לרבות הפגזת נחל גולן. כן נעשו 6 בסיונות חדירה.
2. השבוע חזרו הסורים וניסו להחדיר לשטחנו כוחות צבא סדירים כנראה למטרות סיורים או הצבת מארבים. בליל ה-23.3.70 סמוך לשעה 21:45 נתקל משמר צה"ל בחוליה טורית מדרום לבוקעתא. בהתקלות זאת נהרג חייל סורי אחד. סמוך לשעה 2200 צ.ה.ל בחוליה טורית נוספת צפונה מזרחה לברכת רם. בהתקלות זאת נהרגו 7 בתקל משמר חיילים סורים. לכוחותינו לא היו נפגעים.
- הסורים עצמם הודיעו, כי 6 חיילים סורים - לרבות 2 קצינים - נהרגו וחייל סורי אחד נעדר "מאחורי קווי האויב". גופות החיילים הסורים הועברו ב-26.3.70 לידי הסורים באמצעות הצלב האדום הבינלאומי בצומת אחמדיה.
3. ב-21.3.70 ב-09:40 פתח מוצב סורי באש על תצפית או"ם מס' 4 ליד בוטמיה שברמת הגולן. קרון התצפית נפגע. האש הטורית היתה מכוונת לתצפית ולא היו כל חילופי אש אחרים בסביבה. כבר קודם לכן, גם ב-17.3.70, נפתחה אש טורית על תצפית זאת.

ד. לבנון

1. בשבוע שבין ה-22.3.70 - 15 בוצעו 5 פעולות טרור משטח לבנון כמספר פעולות הטרור שבוצעו בזירה זאת שבוע קודם לכן. בכך נמשכת הירידה היחסית בפעולות הטרור משטח לבנון בהשוואה לחודש פברואר וראשית חודש מארס ש.ז. הגורמים לירידה יחסית זאת בשבוע שבין ה-22.3.70 - 15 ובשבוע הקודם הם פעולותינו בעירת-א-שעב ובלידא ופעולות מנע לבנוניות מוגברות בגזרה המרכזית. עם זאת, יש לציין כי החריף אופי פעולות הטרור משטח לבנון. בימים האחרונים ראויים לציון פעולות הטרור הבאות משטח לבנון:
- 2.

סודי ביותר

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 48 -

- א. ב-20.3.70 סמוך לשעה 09:15 נורו מספר פצצות בזוקה לעבר סיור צ.ה.ל בקרבת הכפר עג'ר. הושבה אש. אותו ערב נורו מספר פצצות לעבר אזור דן, דפנה, שאר ישוב ומעין ברוך. הושבה אש. אין נפגעים.
- ב. בליל ה-21.3.70 סמוך לשעה 03:00 הונחו מטעני חומר נפץ במושב אביבים ליד שני מבנים שאינם משמשים למגורים. נגרם נזק למבנים, אך לא היו נפגעים.
- ג. ב-21.3.70 סמוך לשעה 15:00 הותקף כלי רכב ביריות מעבר לגבול לבנון כ-2 ק"מ צפונית לשתולה. הושבה אש. המכונית נפגעה מכדורים, אך לא היו נפגעים.
- ד. ב-21.3.70 סמוך לשעה 19:30 נורו מספר סילי קטיושה לעבר אזור כפר גלעדי. לא היו נפגעים ולא נגרם כל נזק.
- ה. ב-22.3.70 ב-19:00 נורתה אש נקל ובזוקה לעבר כוח צ.ה.ל ליד שתולה. אותו יום ב-20:00 נורתה אש נק"ל ומרגמות לעבר כוחותינו מערבית לזרעית.
- ו. ב-24.3.70 בשעה 02:00 לערך נתקל משמר צ.ה.ל בחוליית מחבלים מצפון לדובב. שלושה מחבלים נהרגו בהתקלות זאת. לכוחותינו אין נפגעים.
- ז. חייל צ.ה.ל נפצע ב-24.3.70 סמוך לשעה 03:00 בהתקלות שארעה בין משמר צ.ה.ל וחוליית מחבלים ליד שתולה שבגליל העליון. הושבה אש.
- ח. ב-24.3.70 ב-08:30 נורו 2 צרורות לעבר זרעית.
3. ב-20.3.70 אחה"צ נתפשו שני רועים לבנונים, האחד באזור שתולה והשני באזור יראון. שני הרועים שוחררו לאחר מספר שעות.
4. ב-24.3.70 בעצר לבנוני בשטח לבנון ליד שתולה. עד לכתיבת סקירה זאת נמצא העצור בחקירה.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

נספח א': הודעת רוג'רס על בקשות ישראל למסוקים וסיוע כלכלי (23.3)

My statement will deal with the Israeli requests both for military and economic assistance from the United States. The decisions I am announcing today are based on our present appraisal of the balance of power in the Middle East.

Last year, the Government of Israel asked the United States to sell it 25 additional Phantoms and 100 more Skyhawks. The Israeli request has been carefully and sympathetically considered in the light of the military situation in the area and of our policy of doing everything possible to achieve peace in the Middle East in accordance with the United Nations Security Council Resolution of November 22, 1967.

In our judgement, Israel's air capacity is sufficient to meet its needs for the time being. Consequently, the President has decided to hold in abeyance for now a decision with respect to Israel's request for additional aircraft. In doing so, he has instructed that close watch be kept on the military balance in the area. The United States will be in a position to provide additional as well as replacement aircraft promptly if the situation requires it. To this end the United States will remain in close consultation with those concerned.

In this connection, we have evidence that the USSR has been taking recent steps to strengthen the air defence of the UAR by introduction of SA 3 missiles and additional Soviet personnel. As the President indicated on Saturday the situation bears and will receive close and careful scrutiny by us as well as continuous review and evaluation.

On the economic side, the United States will respond affirmatively to certain of Israel's short term financial requests while studying further its longer range needs. There will be an expanded PL - 480 program for purchase of surplus food, principally wheat and feed grains, under favorable credit arrangements. We will also extend credits to help cover the balance due on past military contracts.

These decisions are taken with the strong conviction that ultimate security for all concerned lies in peace. They are taken in the belief that the current trend of events must be reversed if the situation is to be stabilized and if

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 2 - א -

progress toward peace is to begin. Restraint will be required on the part of other major suppliers to the Middle East. No nation can pursue a policy of seeking unilateral advantage in the area if peace is to be achieved.

In making this interim decision of aircraft, we have no intention of jeopardizing the security of Israel. If steps are taken which might upset the current balance or if in our judgement political developments warrant, the President will not hesitate to reconsider this matter.

We believe that our restraint will afford fresh opportunities for all concerned — in and outside the area — to diminish hostilities and enhance the prospects for peace. To this end, the United States will make renewed efforts in diplomatic channels to :

- (1) Encourage both sides to adhere fully to the UN cease-fire resolution.
- (2) Call upon the parties to the conflict to reappraise positions which have become roadblocks to peace.
- (3) Urge all concerned to support proposals which would help Ambassador Jarring launch a process of negotiation among the parties under his auspices, and
- (4) Engage the other major suppliers to the Middle East in early arms limitation talks.

These will be serious initiatives. We urge all concerned to respond to them with the sense of urgency which the present situation demands of all responsible Governments.

סודי ביותר
לנמען בלבד

נספח ב'

STATEMENT BY THE MINISTER FOR FOREIGN AFFAIRS MR. A. EBAN

23 MARCH 1970

In September 1969, at the height of Egyptian aggression supported by the Soviet Union, the Government of Israel asked the Government of the United States to enable it to buy a number of additional aircraft for delivery in 1971-1972. We expressed our deep conviction that Israel's ability to withstand and repel attack is the only concrete factor capable of deterring Arab States and, especially, the United Arab Republic, from renewing the war in full scale and fury. If these Governments imagine that our air strength will lag behind the reinforcement of the Arab States in aircraft the chance of avoiding an expanded conflict will seriously diminish. The dimensions of our request from the United States Government reflected the military balance as it appeared at that time.

Since last September, favourable action on Israel's request has become more justified, more vital, and more urgent. The numerical disparity between Israel's air strength and that of its Arab neighbours has increased. Moreover, the Arab States and especially the United Arab Republic are assured of a continuing and abundant flow of aircraft and missiles from Soviet and other sources. Israel's proposals for the observance of the cease-fire have been rejected. The UAR has continued to repudiate the unconditional cease-fire arrangements accepted in June 1967, the Soviet Union, in addition to constantly increasing the Arab military potential, has recently embarked on a victorious campaign of incitement against Israel. And Egyptian and other Arab leaders publicly announce their plans for renewing the full-scale war of aggression against Israel.

We were convinced that the consequent dangers could only be effectively met by making Israel stronger and by ensuring that there be no illusion that Israel could be successfully attacked. Accordingly, Israel awaited the United States response in a mood of deep suspense. The absence of a positive

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 2 - נב -

response by the United States at this stage has aroused our disappointment and concern. Israel's vital needs for self-defence are not met in the statement published today. This is especially true of Egypt, which has repudiated the cease fire arrangements. The absence of a positive response to Israel's request at this time is also liable to be interpreted by the Soviet Union as an assurance that its continued support of the aggressive Egyptian design may go forward without impediment.

It is true that current supplies continue. This fact, however, does not alleviate our concern for policy of deterrence (but) should insure that the prospective aggressor be convinced that no interruption will occur in the reinforcement of the defender. There is now an imbalance of expectations in addition to the disparity in numerical strength between Israel and her neighbours. We regret that an important opportunity has not been taken to establish in this region the equilibrium and stability which are undoubtedly a common interest of Israel and the United States.

We shall continue to ask the United States to make an urgent reappraisal on the actual and expected balance of forces in the region. This request is based not only on the considerations which we presented in September, but also on the deterioration which has taken place since then. In recent days, it has become established beyond all doubt that something of serious consequence has taken place. The Soviet Union has introduced into Egypt a missile system of the SA 3 category, accompanied by a substantial number of Soviet personnel designed for its activation. The purpose of this missile system is to serve the Egyptians as an umbrella, under whose shelter they plan to intensify their continued attacks across the cease-fire lines. This weapon system represents a new political and military dimension, which all those concerned for the balance of forces and the promotion of stability in our region must take into serious account.

We have taken note of President Nixon's statement on 21 March and of Secretary Rogers' statement today in which they defined the decision on the aircraft as an "interim decision." We also note their remarks about the evidence of new SA 3 missiles and Soviet military personnel which the Soviet Union has introduced into Egypt. We also note the assurance by the President and the Secretary of State that this situation bears and will receive close and careful scrutiny "by the United States" as well as continuous review and evaluation. We believe that this development greatly strengthens the urgency of a response to our security request.

In this context, we attach importance to the fact that the United States Government has no intention of jeopardizing Israel's security, and that "if steps are taken which might upset the current balance, or if in our (United States) judgement, political developments warrant, the President will not hesitate to reconsider this matter". In the light of recent reports, we also ascribe great importance to the Secretary's indication that the President "has instructed that close watch be kept on the military balance in the area", and that the United States be in a position to provide additional, as well as replacement aircraft promptly, if the situation requires it".

In the conversations held with the Government of the United States in September 1969 and thereafter, the Government of Israel drew attention to its serious economic problems. We appreciate the decision of the United States Government to respond in a significant measure to these requests.

Israel remains faithful to the established principles of its policy, which are based on the preservation of its security and constant readiness for a negotiated peace. But in order to advance this aim, it is vital that there should not be any doubt about whether Israel will be sufficiently equipped to resist attacks in the future. In conversations held between Israel and the United States in September 1969 and thereafter, Israel drew attention to its serious economic problems. We appreciate the decision of the United States Government to respond significantly to our requests to study further our long-term needs.

סודי ביותר

לנמען בלבד

- 4 - נב -

The friendship between Israel and the United States has deep roots in the consciousness of both nations. This came to cogent expression during the meetings between President Nixon and Prime Minister Golda Meir last September, and in many subsequent contacts and discussions. We believe that Israel and the United States have many common values and a long record of friendship.

The Government of Israel expects the close watch indicated by the President to result soon in practical steps to prevent the increase of the dangerous imbalance and to supply Israel with the aircraft so necessary and vital for her security.

31

סודי ביותר
לנממן בלבד

משרד החוץ

אל: רש האמל

השבוע בזירה המדינית

חמ' 44

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

ירושלים, יב' באדר ב' תש"ל
20 במרס 1970

המסמך מכיל 39 דפים

השבוע / בזירה המדינית (49)
14.3.70 20.3.70

תוכן הענינים

פעילות מוגברת לקראת ההכרזה האמריקנית על בקשות ישראל (עמ' 1)

הפעילות המוגברת בועדה, מבחינת ארה"ב, למתן את בריה"מ ואת מדינות ערב ע"מ שתקרבנה לעמדות ארה"ב, ומבחינת בריה"מ ומצרים, ללחוץ על ארה"ב שתסרב להיענות לבקשות הרכש של ישראל. בריה"מ ומצרים נוקטות לשון תעמולתית חריפה ולשון דיפלומטית=סקסית רכה. מעשית הן דבקות בדרישותיהן הבסיסיות: בסיגה ישראלית סוטאלית, התנגדות למו"מ ישיר והתנגדות להפסקת אש שאינה קשורה בנסיגה.

דיוני ארבע המעצמות (עמ' 2)

בישיבה ה-30 ב-12.3.70 הציג בציג ארה"ב שסגני הנציגים יחברו עבור יארינג דו"ח ביניים של התקדמות שיכיל את הנקודות המוסכמות ואת הנקודות השנויות במחלוקת בין המעצמות. בעוד שנציגי בריטניה וצרפת קידמו בנרכה את הצעת ארה"ב בציג בריה"מ שללו בהעדיפו לחבר קווי הנחייה חדשים ליארינג במפורש. סוכם לבקש את אישור הממשלות. ארה"ב מנסה להרגיע את ישראל שחיבור דו"ח הביניים דוחה את גיבוש קווי ההנחייה, שהחזית הסובייטית=צרפתית בענין קווי ההנחייה בשברה ותחתיה הוקמה חזית אמריקנית=בריתית=צרפתית נגד בריה"מ, שארה"ב לא תזוז מעמדותיה ושרצוי להעלות על הכתב את הסכמת בריה"מ בענין ההתחייבויות לשלום.

./.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- ב -

ישראל שוללת את חיבור דו"ח הביניים אך לא תראה אותו בבחינת פגום
חדש ליארינג שיחייב את הפסקת מגציה עמו. ייתכן שכונת ארה"ב דוקא
להקפיד את שיחות ה-4 ע"י דו"ח הביניים במגמה לחדש את שיחות ה-2.
בישיבה ה-31 ב-19.3.70 דחתה ברירה"מ סופית את חיבור דו"ח הביניים.
בריסניה משיבה לאיגרת מצרים (עמ' 9)

ב-11.3 השיבה בריסניה לאגרת מצרים מ-19.2. על הטענה המצרית שבריסניה
פסיבית בשיחות ה-4 באה התשובה שקדדון ממלא תפקידו כרצון ממשלתו ועל
הטענה שבריסניה תומכת בהפסקת האש ובהגבלת מכירת הנשק באה התשובה
שעמדה זו אינה משרתת את ישראל.

ההצעה להציב משקיפים בגבול ישראל-לבנון (עמ' 10)

ארה"ב התעלמה מההתייחסות השלילית של השגריר רבין להצעה להציב משקיפים
בגבול ישראל-לבנון ובקשה בשתי תזכורות תגובה רשמית.

ההסכם בין עיראק לכורדים (עמ' 11)

ברזאני הכתיב את תנאיו והעיראקים חתמו עליהם ולא הותירו לו ברירה
אלא לחתום גם הוא. ברזאני חתם אך ביחס על כך ושלח דברי התנצלות והסבר
לשאת איראן וביקש את המשך הרצון הטוב והסיוע האיראני. איראן שוקלת
אם להגיב תגובה קיצונית או פושרת.

ארה"ב מפקפקת אם ההסכם יעמוד במבחן הביצוע וחושדת שאיראן תחבל בו.
ההסכם מאפשר לברירה"מ יתר פעילות במגמה להשתלט על המפרץ הפרסי עם
הפינוי הבריטי ב-1971. גורם זה, בנוסף על הגורם הכורדי של כל אחת מהן,
מגבש "חזית" תורכית איראנית, שאותה ינסה המערב מן הסתם לכונן בגד
ברירה"מ. ב"חזית" כזו יש מקום גם לישראל לתמוך.

תורכיה-ישראל (עמ' 13)

במצע ממשלת תורכיה מתגלה עמדה פרו-ערבית. עיצמת אינונו, ראש האופוזיציה,
תקף עמדה זו והמליץ על בייטורליות תורכית בין הערבים וישראל. רובה"מ
סולימאן דמירל השיב בהצדיקו את פרו-ערביותה של תורכיה הן מטעמי האינטרס
התועלתני והן מטעמי הצדק המופשט. שה"ח אבן מביע ידידות לעם התורכי ולממשלתו
ואמונה ביכולת תורכיה לתרום לקידום השלום ע"י בקיטת מדיניות מאוזנת.

סודי ביותר לנמען בלבד

- ג -

ועידת שרי-החוק המוסלמים בג'דה (צמ' 16)

יזמה מצרית גוברת לרתום המשתתפים הלא-ערביים נגד ישראל, ביחוד כלפי

ארה"ב. הועידה מבחן-כוח בין הפרו-ערביים למצרים.

המאבק סביב האוריינטציה של לרב (צמ' 17)

התעוררות ביקורת בלוב על מידת ההדירה המצרית. ביטול כנס שרי הכלכלה

של המגרב בעיקבות ביטול השתתפות לרב. תחילת פעילות טוביוויטית לעבר

לוב.

מאמץ ארגוני המחבלים לשפור דימויים רבינ"ל (צמ' 19)

במאמר ב"ז'אן אפריק" נסיון להציג דימוי מתון אולם הובריים הוכחשו משפורסמו

בעתונות הערבית, בשידורי ארגוני המחבלים במשכות ההסתות להיסול ישראל.

מסרס טויטאייר - סיכום פעילות עד 20.3.70 (צמ' 25)

עדין יש קשיים בהובלת חבילות בדואר אייר ארצה. מנכ"ל יאסה בועד עם

רוה"מ ירדן ועם ערפאת ו"סחט" מהם הבעות צער על הפיגוע במטוסים. כנס

איפלפא התנהל בסימן חילוקי דעות ואכזב בתוצאותיו.

כנסים נוספים בעתיד.

בקורי הפסקת האש (צמ' 29)

במשכת פעילות האש המצרית. פשיטת צה"ל בגזרה הצפונית של התעלה. במשכות

תקיפות ממוססו במרחב התעלה ובעומק מצרים - הופל מיג 21 ומטוסים

מצריים אחרים בפגעו בקרבות אייר. במשכת מגמת העליה בפעילות הסרור

מירדן. המחבלים חזרו ותקפו ישובים אזרחיים. דו קרב ארסילרי עם

צבא ירדן בעקבות מגובת צה"ל על הפגזת אשדות יעקב. פשיטות צה"ל

בסוריה בליל ה 15/16.3 ובוקר ה-16.3 ודקע להן. במשכות פעולות הסרור

משטח לבנון - תגובת כוחותינו.

סודי ביותר לנמען בלבד - 1 -

פעילות מוגברת לקראת ההכרזה האמריקנית על בקשות ישראל

1. כללי - זירות הפעילות העיקריות

הפעילות הבי"ל בנושא המזה"ת גברה ככל שהתקרב מועד ההכרזה האמריקנית ביחס לבקשות הרכש של ישראל, הכרזה שאותה עמד מזכיר המדינה רוג'רס למסור ב- 19.3.70 ואשר נידחתה ל- 23.3.70.

פעילות מוגברת זו באה על ביטוייה בחידוש פעילות ד"ר יארינג, בהתפתחויות בשיחות ה- 4, בהעלאת אפשרות חידוש הדו-שיח האמריקני-סובייטי בווינגסטון ובהמשך הפעילות המצרית-סובייטית, הן התעמולתית והן הדיפלומטית, המיועדת ללחוץ על ארה"ב שלא תיענה לבקשות הרכש של ישראל.

2. ברירה"מ ומצרים נוקטות לשון תעמולתית חריפה ולשון דיפלומטית-סקטית רכה

מבלי לשנות את עמדותיהן הבסיסיות

ברירה"מ ומצרים המשיכו בקו שהסתמן כבר לאחרונה:

- תעמולתית: המשיך ההתקפות החריפות על מדיניות ארה"ב, התומכת בישראל ומאפשרת לה לנהל את מדיניותה ה"תוקפנית"; יצויין שהתעמולה המצרית ביחוד טוענת שהודעה אמריקנית על החלטה שלילית לא תשנה את המצב מיסודו, שכן קיימת האפשרות שמעשית תבוצע אספקת מטוסים אמריקניים לישראל בסתר, שכן אפילו באמת תידחינה בקשות ישראל האחרונות הרי בוודאי תוחש אספקת 50 הפנטומים המוסכמים, ושכן ארה"ב מספקת את צרכי ישראל בין כה וכה בסוגי נשק אחרים.
- דיפלומטית: ברירה"מ ומצרים נוקטות סקטית, כל אחת במישור שלה, קו יותר גמיש מאשר בעבר (הרפזיז המצרים על רצון לחדש את הדו-שיח עם ארה"ב). בווינגסטון ישנה בטייה לעודד תהליך זה: כך, למשל, דאגה ארה"ב לחידוש הטיפול בבקשת מצרים להלוואה מהבנק העולמי.
- מעשית: עם זאת, לא חלה שום תזוזה מהותית בעמדותיהן היסודיות של ברירה"מ ומצרים והן נשארות דבקות בדרישותיהן העקרוניות: הנסיגה הסוטלית, ההתנגדות למו"מ ישיר וקשירת הפסקת האש בביצוע החלטת מועבי"ט מ- 22.11.67 החייבת להתחיל בנסיגה הכוללת.

The first part of the paper is devoted to a general discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the universe. The second part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the universe. The third part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the universe. The fourth part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the universe. The fifth part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the universe. The sixth part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the universe. The seventh part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the universe. The eighth part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the universe. The ninth part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the universe. The tenth part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the universe.

סודי ביותר לנמען בלבד

דיוני ארבע המעצמות ב-12.3.70 - תוכנס והערכתם

1. כללי

להלן תוכן הישיבה ה-30 של נציגי 4 המעצמות שנחקיימה ב-12.3.70 בניו-יורק (תוכן יותר מפורט מזה שמסרנו בשבוע שעבר - "השבוע בזירה המדינית" 48) וכן הערכות:

2. בריה"מ חוזרת על שאלותיה בנושא הנסיגה

נציג בריה"מ מאליק חזר על 5 השאלות בנושא הנסיגה שהציג בישיבה הקודמת מ-5.3.70, במסגרת הדיון על ההצעות שהגישה ארה"ב ב-18.12.69 להסדר ישראלי-ירדני, באומרו שהתשובות שמסר נציג ארה"ב על שאלות אלו בישיבה הקודמת לא היו מספיקות:

א. מחובת ארה"ב להודיע על הצורך בנסיגה ישראלית טוטאלית; האם מוכנה ארה"ב להגדיר בפירוט יותר את עמדתה ביחס לנסיגה, וביחוד להצטרף לבוססה הצרפתית-סובייטית, היינו: נסיגה טוטאלית עם תיקוני גבול קלים?

ב. האם מסכימה ארה"ב כי לאחר ביצוע הסדר החבילה ילו לא יישארו עוד כוחות ישראליים בשטחים שנכבשו ב-1967?

ג. מתי לדעת ארה"ב צריכה הנסיגה להתחיל - האם עם הפקדת מסמך ההסדר באו"ם?

ד. מה עמדת ארה"ב לגבי תפקיד כוחות האו"ם בפיקוח על הנסיגה?

ה. מה דעת ארה"ב על מועד וצורת כניסת כוחות ירדניים לשטחים שמהם תיסוג ישראל?

3. תשובות ארה"ב

נציג ארה"ב חזר על תשובותיו מהישיבה הקודמת על שאלות נציג בריה"מ באומרו שהגישה האמריקנית ברורה לגמרי:

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 3 -

א. ארה"ב אינה מוכנה לתת הודעה על הצורך בנסיגה ישראלית טוטאלית, שכן הודעה כזו תהיה כוללת מדי. עמדת ארה"ב אינה מחייבת פירוט נוסף. קיימים הבדלים בין עמדת ארה"ב לבין עמדת צרפת ובריה"מ. ארה"ב מתנגדת להצהרות כוללות על נסיגה טוטאלית באשר אין הן תואמות את החלטת מועבי"ט מ-22.11.67.

ב. אין ארה"ב יכולה להשיב על שאלה זו מאחר והמצב יהיה תלוי במה שיוחלט לגבי פירוז אזורים טובים, כגון עזה.

ג. יש להניח שאלה זו לסיכום בין הצדדים לבין עצמם.

ד. כמו ג'

ה. כמו ג'

4. נציג ארה"ב לוחץ בנושאי ההתחייבויות לשלום והמו"מ הישיר

בהמשך דבריו לחץ נציג ארה"ב עוד:

- ביחס להתחייבויות לשלום: "על בריה"מ להסכים לנסווחים האמריקניים בנדרון גם כשהיא סבורה שהם מיותרים מאחר ואין היא מתנגדת להם עקרונית.

- ביחס לשיטת המו"מ: אין ארה"ב עומדת על כך שתתקיימנה שיחות ישירות בין הצדדים בראשית המו"מ אולם הכרחי לגבש נוסחה ממנה יהיה ברור ששיחות כאלה תיערכנה כאחד משלבי המו"מ בנוסח ודדוס. הימצאו של יארדנג בנוו-יורק מחייב הגעה להבנה בענין זה כדי להקל על המשך המו"מ.

על דברי נציג ארה"ב ביחס לשיטת המו"מ לא הגיב אף אחד מהנציגים האחרים.

5. הצעה לנסוח דו"ח ביניים על התקדמות

א. ארה"ב מציעה

משנתברר לנזכחים שהגיעו למעין מבווי סתום ואינם יודעים כיצד להמשיך בדיובים העלה נציג ארה"ב הצעה לגבש דו"ח ביניים על התקדמות.

סודי ביותר

1845
1846

סודי ביותר לנמען בלבד

- 4 -

נציג ארה"ב במק:

- לאור בוכחותיו של יארינג בנוי-יורק רצוי להמציא לו דבר כלשהו שיאפשר לו להמשיך בשליחותו.
- אין בכורבת ארה"ב לנשוש את היעד של גיבוש קווי הנחייה מפורשים ומוסכמים ליארינג אולם לנוכח הקפאון בשיחות ה-4 אין סיכוי להגיע לכך בקרוב, היינו תוך פרק הזמן שיארינג ישהה בנוי-יורק.
- אי לכך רצוי למסור לו דו"ח ביניים של התקדמות שיתאר את הנקודות המוסכמות והנקודות השנויות במחלוקת בעמדות המעצמות.
- דו"ח כזה יוכלו סגני הנציגים לנסח תוך שבועיים-שלושה.

ב. בריה"מ שוללת

נציג בריה"מ הסתייג מהצעת נציג ארה"ב בהביעו את החשש שאין כוונת ההצעה אלא להתרחק מגיבוש קווי ההנחייה ליארינג.

ג. צרפת ובריטניה תומכות

הנציגים הצרפתי והבריטי קידמו בברכה את הצעת נציג ארה"ב וביסו להשפיע על נציג בריה"מ לקבלה.

ד. סיכום: בקשת אישור מהממשלות

סוכם לבסוף שהנציגים ידווחו לממשלותיהם. אם כולם יקבלו אישור מהממשלות לפעול לפי הצעת ארה"ב יתחילו הסגנים בניסוח הדו"ח עוד לפני הישיבה הבאה שנועדה ל-19.3. אם לא כל הממשלות תאשרנה את ההצעה יימשכו הדיונים כרגיל.

6. הסברי ארה"ב לישראל

- לאחר הישיבה הסבירו נציגי ארה"ב לשגריר תקוע את השיקולים שהניעו את ארה"ב להציע את הצעתה ואת עמדתה:-
- ההצעה החדשה משחררת את ארה"ב מהלחץ המופעל עליה להתחיל בניסוח קווי הנחייה ליארינג.

סודי ביותר

1872

1873

סודי ביותר לנמען בלבד

- 5 -

- להצעה יתרון מקסי: היא מעבירה את הדגש מגיבוש קווי הנחייה ליארינג להכנת דו"ח הביניים. תרגול זה יאפשר לדחות את התביעה להשלים ביסוס קווי הנחייה ליארינג כל עוד הלה במצא בניו-יורק.
- אם בריה"מ תתנגד להצעת ארה"ב זו האחרונה לא תלחץ יתר על המידה לשינוי עמדת בריה"מ; העיקר שהכדור הועבר צומח לצד שכנגד ועל בריה"מ להסכים לרעיון האמריקני או לדחותו.
- ההצעה האמריקנית שוברת החזית הסובייטית-צרפתית הדורשת גיבוש לאלתר של קווי הנחייה ליארינג, שאינם בראים באופק, ויוצרת חזית אמריקנית-בריטית-צרפתית נגד בריה"מ, דבר שאולי ישפיע על האחרונה להתקדם לקראת האמריקנים תוך הכנת דו"ח הביניים.
- ארה"ב לא תהיה מוכנה לזוז מהשקפותיה הנוכחיות בתהליך הכנת דו"ח הביניים. דבר זה הבהיר הנציג האמריקני לנציגי בריטניה וצרפת לפני הישיבה, וכן הובהר הדבר לבריטים ולצרפתים גם בושינגטון, לונדון ופריס.
- כוונת האמריקנים היא שבדו"ח הביניים תופענה הנקודות המשותפות מכבר לכל המעצמות (כגון הנקודות שהופיעו בהודעת ה-4 מספטמבר 1969). אין בדעת ארה"ב לעשות מאמץ לגבש נקודות משותפות נוספות אם מאמץ זה יהיה כרוך בשנוי עמדותיה כפי שהתבטא בנוסח ההצעות שהגישה ל-4. אולם אם בתהליך הכנת דו"ח הביניים תתקדם בריה"מ ותקבל כמה מהניסוחים האמריקניים ישתקף הדבר בודאי בנסוח הנקודות המשותפות. בריטניה וצרפת עשויות להציע ביסוחים שיעודדו את בריה"מ לקבל את עמדת ארה"ב בנקודות נוספות, דבר שארה"ב כמובן מעוניינת בו.
- ההצעה האמריקנית לא באה כהיענות לעמדת הצרפתית כפי שהוצגה בשיחות פרטיות בושינגטון, אף שהעמדות המשותפות של ארה"ב וצרפת אומנם נדונו בושינגטון. יתר על כן: יש הבדל בין התביעה הצרפתית להתחיל מנקודת המוצא של הנקודות המוסכמות בין ה-4 ולהמשיך בגיבוש קווי הנחייה ליארינג לבין ההצעה האמריקנית להכין דו"ח ביניים שיכיל לא רק את

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 6 -

- בקודות ההסכמה אלא גם את בקודות המחלוקת. אולם אם יטענו הצרפתים שההצעה האמריקנית באה בהשראתם האמריקנים לא יכחישים כדי שלא לפגוע בגאותם ולא להפסיד את היתרונות הטמונים בהצעה החדשה.
- ארה"ב מצריכה לתת ביטוי בכתב להתקדמות שחלה בעמדת בריה"מ בשאלת ההתחייבויות לשלום; דו"ח הביניים יאפשר זאת.
- אף שבהציעה את חיבור דו"ח הביניים התכוונה ארה"ב שדו"ח זה יבוא במקום קווי ההנחיה ליארינג, מאחר שלא ניתן להשיג את תלוצ' בעמן הקרוב, הרי בעיקרו של דבר ארה"ב הציגה תמיד את דיוני המעצמות כמוכוננים להשלמת קווי ההנחיה עבור יארינג וההורעות שנתפרסמו בעבר מטעם ה-4 קבעו זאת במפורש.
- דו"ח הביניים עצמו לא יוכל להבטיח התקדמות של ממש בשליחות יארינג; זו תהיה תלויה במה שיקבל יארינג מהצדדים ולא מהמעצמות.
- כיון שארה"ב סבורה שסיכויי יארינג להצליח מועטים, הוא מקווה שישראל והערבים יתנו לו "דלק" להמשך מאמציו. ארה"ב מקווה שיארינג יקבל מישראל משהו בשאלת הנסיגה, משהו שיהיה משולב, כמובן, בתוך "החבילה" הכוללת.

7. עמדת ישראל - שלילית

- בשיחה עם האמריקנים הסביר השגריר תקופה כי ישראל שוללת את הצעת ארה"ב בדבר דו"ח הביניים שכן:
- דו"ח הביניים אינו בחוץ ליארינג, שהרי הוא מקבל פרטים מלאים על שיחות ה-4 ממזכ"ל האו"ם, ויכול להשלים ידיעותיו בשיחות ובעיון במסמכים.
- גיבוש דו"ח הביניים מטעם ה-4 יהווה אקט מדיני וצעד לקראת ביסוס קווי הנחיה חדשים ליארינג.
- דו"ח הביניים יכלול סיכום בקודות מוסכמות ובכך סכנתו.
- דו"ח הביניים פירושו שילוב שליחות יארינג בשיחות ה-4.
- דו"ח הביניים אינו מפחית אלא מגדיל את לחץ בריה"מ וצרפת להתחיל בניסוח קווי ההנחיה החדשים ליארינג.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 7 -

- ברירה"מ והערבים יראו בהצעה לחיבור דו"ח ביניים סימן להחלשה בוספת בעמדת ארה"ב ויסיקו מסקנות מכך. אילו בימשך הקפאון בשיחות ה-4 ניתן היה לצפות שממשלות ערב תשקולנה המצב ותגלינה קצת יותר גמישות במגעיהן עם יארינג. אולם לבוכח ההצעה האמריקנית יסיקו הערבים שאין עליהם להתקדם בנושא כלשהו אלא להמתין לתוצאות השלב החדש בדיוני ה-4.

8. הערכת השגריר תקרע (13.3.70):

עוד אין לדעת מה תהיה עמדתה הסופית של ברירה"מ לגבי ההצעה האמריקנית, אולם עצם הגשת ההצעה ע"י ארה"ב תמורה שכן:

- א. היא מעידה על נכונות ארה"ב ללכת לקראת צרפת וברירה"מ על חשבון ישראל.
- ב. על אף הכחשות האמריקנים בראה שההצעה החדשה היא פרי תיאום והתקרבות בין ארה"ב לצרפת.
- ג. ההצעה החדשה פותחת פתח להידרדרות בוספת בעמדת ארה"ב מעבר להצעות רוג'רס.
- ד. ההצעה החדשה מוסיפה קושי רציני על מאמצי ישראל להבטיח הפרדה בין שליחות יארינג לבין דיוני ה-4 המעצמות.

9. הערכת המשרד (17/18.3.70): ארה"ב חותרת לחידוש שיחות ה-2

- בקבלה בתור "עובדת-חיים" את העדר הסיכוי הסביר בשלב זה לצייד את יארינג בהנחיות כוללות מטעם ה-4 מעוניינת ארה"ב:
- בהקפאת דיוני ה-4 בניו-יורק ע"י דו"ח הביניים.
- בהחזרת הכדור למסגרת ה-2 שבו תדונה היא וברירה"מ בכל המכלול המז"תי, דהיינו:

- בהפסקת אש
- בהגבלת מירוצי הזיון
- בהתקדמות לקראת הסדר מדיני

סודי ביותר

1871-1872

1. 1871-1872
2. 1872-1873
3. 1873-1874
4. 1874-1875
5. 1875-1876

6. 1876-1877
7. 1877-1878
8. 1878-1879
9. 1879-1880
10. 1880-1881

11. 1881-1882
12. 1882-1883
13. 1883-1884
14. 1884-1885
15. 1885-1886

16. 1886-1887
17. 1887-1888
18. 1888-1889
19. 1889-1890
20. 1890-1891

21. 1891-1892
22. 1892-1893
23. 1893-1894
24. 1894-1895
25. 1895-1896

סודי ביותר לנמען בלבד

- 8 -

- הולך ומתחוויר שהמפריד בין ארה"ב וברית"מ הולך ומצטמצם והמחיצה המפרידה ביניהן הולכת ומתכרסמת בהתמדה. ההתקרבות חלה בנושאים שונים:

- פרוצדורת המו"מ

- אופי השלום

- ואולי גם בנושא אספקת נשק אמריקני לישראל, כפי שעתיד

להתחוויר מההודעה הצפויה של מזכיר המדינה רוג'רס.

- לבוכח מצב זה ברור ששיחות ה-2 אינן רצויות לישראל: הן טומנות בחובן סכנה ליצור מנוף ללחץ עליה ומאיימות להכניסה למבוי סתום שבו יצטמצם חופש התמרון שלה, המצומצם בלאו הכי.

10. ישראל לא תראה את דו"ח הביניים בבחינת מנדט חדש ליארינג

על אף עמדתה השלילית כלפי דו"ח הביניים ישראל לא תראה בו, אם וכאשר יחובר, שינויי במנדט של יארינג אשר יחייב אותה להפסיק את שתוף הפעולה עמו.

11. הערכה צרפתית (17.3.70)

א. כללי

סגן מנהל מח' אפריק-לבנט ברציף, האחראי למז"ת, תיאר את שיחות ה-4 כחסרות ערך וחיווה דעתו שלא תובלנה לשום הסכם.

ב. עמדת בריה"מ

לדעת אותו מקור אין בציג בריה"מ בשיחות ה-4 מקבל הוראות ברורות ממוסקבה מאחר ששם אין החלטה מדויקת ומפורטת. בציג בריה"מ משתדל אפוא לנהל את השיחות לפי אינטואיציה וזה מסביר את העליות והירידות בעמדת בריה"מ.

80./.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 8 -

דיוני ארבע המעצמות : ישיבת 19.3.70

1. כללי

ב- 19.3.70 התכנסו נציגי 4 המעצמות לישיבתם ה- 31 בנוי-יורק. הישיבה היתה קצרה.

2. בריה"מ דוחה את הצעת ארה"ב לחבר דו"ח ביניים

נציג בריה"מ מאליק דחה את ההצעה שהעלה נציג ארה"ב בישיבה הקודמת להכין דו"ח ביניים על התקדמות שיכלול את הנקודות המוסכמות ואת הנקודות השנויות במחלוקת בין המעצמות.

נציג בריה"מ נימק את עמדתו:

- בשאלת הנסיגה הבהירו תגובות ארה"ב שעמדותיה רחוקות מאד מעמדות בריה"מ בנושא זה.
- לנוכח המרחק הרב בין עמדות שתי המעצמות בנושא הנסיגה אין טעם להכין רשימת נקודות הסכמה ונקודות מחלוקת.
- רשימה כזו רק תעיד שאין הבנה בין ארה"ב לבריה"מ בשאלה המרכזית - שאלת הנסיגה.
- לפני חיבור רשימת הנקודות המוסכמות והנקודות השנויות במחלוקת יש להגיע לסיכום לגבי הנסיגה.

3. צרפת תמכה בחיבור דו"ח ביניים

נציג צרפת בראר חזר על התמיכה שהביע בישיבה הקודמת בהצעה האמריקנית לחבר דו"ח ביניים של התקדמות. בדבריו הדגיש שהדו"ח יכלול את הנקודות המוסכמות, אך עם זאת לא יתעלם מנקודות המחלוקת. לפי הצעתו, לאחר חיבור הדו"ח ע"י סגבי הנציגים, ישקלו הנציגים אם הדו"ח יוכל להיות בסיס לחידוש מאמצי יארינג.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 9 -

בריתניה משיבה לאגרת מצרים

1. כללי

ב-11.3.70 מסר תת שה"ח הבריטי לוארד לפיועה הכוח המצרי בלונדון את אגרת התשובה הבריטית על האגרת שמסר שגריר מצרים בלונדון לרוה"מ וילסון ב-19.2.70.

2. האגרת המצרית

באגרת המצרית נמתחה בקורת על בריתניה על עמדתה בשיחות ה-4:

- על שאיבה פעילה בהן דייה.

- על שלא הגישה הצעות משלה לגיבוש לוח-זמנים לביצוע החלטות מועב י"ט.

שלא כמו יתר המעצמות.

- על תמיכתה בהפסקת אש, בעוד שלדעת מצרים אין ליחס לה שום ערך.

וכל עוד לא ייבקשו בצמוד צעדים גורפים להסדר מדיני אין לפנות

לצמי ערב בקריאה להפסיק את מילוי תפקידם המקודש של חתירה לשחרור

השטחים הכבושים.

- על תמיכתה בהגבלת מכירות נשק למזה"ת.

3. התשובה הבריטית

אגרת התשובה הבריטית היתה קצרה ועניינית:

- הנציג הבריטי לורד קראדון אינו משמש כמשקיף סביל בלבד בשיחות

ה-4 אלא משלל את תפקידו היטב בהתאם לרצון ממשלתו ולהוראותיה.

- תמיכת בריתניה בהפסקת האש ובהגבלת מכירת הנשק למזה"ת אינה

משחקת לידי הישראלים דווקא.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 10 -

ההצעה להציב משקיפים על גבול ישראל-לבנון - תזכורת אמריקניות

1. כללי

כזכור העלה מזכ"ל האו"ם מחדש את ההצעה להציב משקיפים או"ם על גבול ישראל-לבנון בשיחה עם השגריר תקוע ב-4.3.70 וסגן שה"ח האמריקני ריצ'רדסון השתדל לשכנע את ישראל לקבל הצעה זו בשיחתו עם השגריר רבין ב-6.3.70.

2. תזכורת בווינגסטון

ב-16.3.70 שאל איש מז"ת במחמ"ד אחד מאנשי שגרירותנו בווינגסטון מה תגובתה הרשמית של ישראל להצעה להציב משקיפים על הגבול. השואל נענה כי השגריר רבין מסר את תגובת ישראל להצעה זו במקום בשיחה עם ריצ'רדסון וכל עוד לא במסר אחרת מירושלים הרי שהדברים משקפים את עמדת ממשלת ישראל לגבי ההצעה.

3. תזכורת בירושלים

ב-17.3.70 הציגה שגרירות ארה"ב בארץ שוב אותה השאלה. השואל נענה כי - דעת ישראל על התועלת שבדבר ידועה לארה"ב.
- ישראל מעדיפה שלבנון תסרב ראשונה (האמריקני מסר שלבנון סרם ענתה).

4. המצב בשטח

פרוט פועולות החבלה ופעילות הנגד בשבוע הנסקר - ר' בפרק "מן הנעשה בקורי הפסקת האש".

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 11 -

ההסכם בין עיראק לכורדים

1. כללי

ב- 11.3.70 בתפרסם דבר ההסכם שחתמה עיראק עם הכורדים וששם קץ למרד הכורדי. להלן מספר פרטים נוספים על הידיעות והביתוח שהבאנו בשבוע שעבר ("השבוע בזירה המדינית" מס' 48).

2. כיצד נחתם ההסכם

משלחת עיראקית בראשות סגן יו"ר מועצת ההפיכה, צדאם חוסיין א-תכריתי, התייצבה בפני מנהיג הכורדים מולא מוצטפא ברזאני והודיעה לו שיש לה סמכות מלאה לקבל את כל תנאיו, לסכם את המו"מ ולחתום על הסכם בו במקום. תכריתי הוציא נייר ועפרון וביקש מברזאני להכתיב לו את תנאיו. כשנגמרה ההכתבה שאל תכריתי אם ברזאני רוצה להוסיף עוד סעיפים. ברזאני, שלא היה לו יותר מה להוסיף, השיב בשלילה ואז, להפתעת כל הנוכחים חתם תכריתי על הנייר והגישו לחתימת ברזאני, בהוסיפו שאם הלה לא יחתום על ההסכם הכולל את כל דרישותיו הוא יקח על עצמו אחריות גדולה כלפי עמו וכלפי העם העיראקי כיון שהמלחמה תתחדש בכל אכזריותה ורבבות אנשים משני הצדדים ייהרגו. ברזאני חתם.

במהלך המו"מ אמר תכריתי שעיראק עומדת להשתלט על כורדיית ובכך תוכל לעזור לכורדים בסכומים גדולים יותר מהכנסות הנפט שברכוך.

3. ברזאני מצטער ופונה לאיראן

לאחר החתימה העביר ברזאני מברק לשאח איראן בו מסר שהוא בוש ונכלם על שחתם על ההסכם אך הוא מבקש להבינו ולא לכעוס עליו כיון שלא היתה לו ברירה. במברקו הבטיח להישאר באמן גם בעתיד לשאח ולאיראן, והוסיף שהוא מבקש לסייע לו גם להבא בעזרה, בידידות ובשיתוף פעולה מצד איראן, כיון שהוא זקוק לעזרה ולהבנה.

4. תגובת איראן

איראן שוקלת שתי דרכי תגובה אפשריות:

סודי ביותר

1. Introduction

The purpose of this document is to provide a comprehensive overview of the project's objectives, scope, and deliverables. It serves as a reference for all stakeholders involved in the project.

2. Objectives and Scope

The primary objective of this project is to develop a robust system that meets the requirements of the client. The scope of the project includes the design, development, testing, and deployment of the system. The project will be completed within a timeline of 12 weeks, with regular communication and reporting to the client.

3. Deliverables

The project will deliver the following outputs: a detailed system architecture, a functional prototype, a fully developed system, and a final report. Each deliverable will be reviewed and approved by the client before proceeding to the next phase.

4. Conclusion

This document outlines the key elements of the project, ensuring that all team members are aligned and working towards the same goals. It is a living document that will be updated as the project progresses.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 12 -

א. להחזיר את משלחתה מהשטח ולהפסיק כל עזרה לכורדים לרבות עזרה רפואית לחולים ולפצועים.

ב. לשמור על גבול פתוח ולהמשיך בסיוע מקוצץ.

5. הערכה אמריקנית

איש מז"ת במחמ"ד הביע (16.3.70) בפני איש שגרירותנו בווינגטון:

- פקפוק רב ביחס לאפשרות עמידתו של ההסכם במבחן המציאות.

- הערכה שאיראן תשתדל לחבל בהגשמתו.

6. הערכת המשרד

להלן הערכת ס/המנכ"ל לענייני מזת"ם מ. ששון (18.3.70):

- יש לראות את ההסכם כזמני, כשם ששלטון ממשלת הבעת' בעיראק הוא זמני.

- אפשר לקבוע כמעט בוודאות שהיה לחץ מצד ברירה"מ ומצד מצרים על ממשלת

עיראק שתביא לחיסול הסכסוך על מנת להתפנות למשימות נכבדות אחרות

לסווח ארוך באזור: לתפיסת החלל שיווצר ב- 1971 עם הסתלקות בריטניה.

- חתימת ההסכם מקרבת את תורכיה ואת איראן זו לזו ומעמידה אותן בחזית

אחת, וזאת הן מחשש השפעתו של ההסכם על מצב המיעוטים הכורדיים

בארצותיהן והן מבחינת ההקלות שההסכם מעניק לברירה"מ להגביר את מאחזה

במפרץ הפרסי לקראת 1971.

- חתימת ההסכם והשלכותיו על אפשרויות הפעולה של ברירה"מ במפרץ הפרסי

מהווה בעת ובעונה אחת התראה גם לעולם המערבי, אשר מן הסתם, יכוון

את החזית התורכית-איראנית במגמה ליצור מערך חוסס לברירה"מ.

- גיבוש מערך חוסס כזה פותח לישראל אפשרויות לתרומים מדיניים במגמה להפוס

בו מקום חיוני ופעיל ולנצל השתתפותה בו לתועלתה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 13 -

תורכיה-ישראל

1. המזה"ת בתכנית ממשלת תורכיה

ב-9.3.70 הקריא סולימן דמידל, רוח"מ תורכיה, את מצע ממשלתו בפני הסנאט והאסיפה הלאומית באנקרה. על יחסי תורכיה עם הערבים ועם ישראל אמר:

- ... במשיך לפתח את יחסינו הדו-צדדיים עם ... ארצות ערב...
- בייחס חשיבות להמשכת הפיתוח הקיים ביחסינו עם הארצות השכנות, על בסיס הריבונות, העצמאות, השלימות הטריטוריאלית, הזכויות ואי-ההתערבות בענייני פנים...
- ... באוירה שנוצרה בשנים האחרונות ע"י יוזמות ומאמצים הדדיים, בפעל למען פיתוח יחסינו בשטחי המסחר, הכלכלה והתרבות עם ארצות ערב, אשר אליהן אנו קשורים בקשרים מגורבים.
- בסכסוך הערבי-ישראלי במשיך לנקוט במדיניות המבוססת על העקרונות שבהם החזקנו עד כה. לדעתנו, כדי שיכון שלום בר-קיימא ומועיל לכל הארצות במזה"ת, אין לתמוך בשיטות כגון רכישת רוחים טריטוריאליים בכוח הנשק וכגון חיפוש פתרונות ע"י יצירת עובדות קיימות.

אנו מאמינים שההחלטות שנתקבלו ע"י עצרת האו"ם ומועבי"ט מכילות את היסודות הבסיסיים שיובילו להקמת שלום צודק ויציבות באזור. אנו בדעה שפתרון צודק צריך להביא בחשבון את הזכויות החוקיות ואת האינטרסים של ארצות ערב. בחושה החלטתנו לתמוך בכל יוזמה שמטרתה למצוא פתרון מדיני לסכסוך המסוכן הנוכחי ולעשות את כל המאמצים החלים עלינו.

2. בקורת ראש האופוזיציה אינובולט מצדו בביטורליות בין הערבים לישראל

ב-12.3.70 מתח עיצמת אינובולט, ראש מפלגת העם האופוזיציונית, בקורת בפרלמנט על תכנית הממשלה. הוא המליץ על נקיטת עמדה ביטורלית בין ישראל לערבים. מניעיו: שנאה לערבים, שאת התמרדותם נגד האימפריה

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 14 -

העותומנית אין הוא יכול לשכות, והפחד להיגרר למלחמה בין המעצמות.

הוא אמר, בין היתר:

- אנו, מפלגת העם, המבצעת את רצונו של חלק גדול מאזרחינו, אומרים שתורכיה לא צריכה להתערב בבעייה זו של המזה"ת. נהיה בייטרליים. ... מדוע אנו מתערבים במזה"ת? איזה אינטרס יש לנו?
- הם, (מפלגת הצדק שבשלטון) לא צידדו עד כה במפורש באי-בייטרליות, בתמיכה בצד האחד. אבל, בזמן האחרון, בישיבה סודית בטנאט וכן בחו"ל, אמר שה"ח: "אנו לא בייטרליים, אנו תומכים בצד האחד". את מדיניותם (של מפלגת הצדק שבשלטון), שהם מגדירים כ"רב-צדית" הם הופכים לחז-צדית, וזה מסוכן... הם אומרים בישיבות סודיות בבדיחות הדעת "אנו חז-צדדים ונוסיף להיות חז-צדדים".
- מדינות ערב טוענות נגד קיום ישראל; אנו (תורכיה) לא יצרנו את ישראל. כשהערבים התאחדו נגד האימפריה העותומנית הם הכירו במולדת ובשלטון-בית לישראל. כשהם (הערבים) מתלוננים בפני אני אומר להם: "הרי אתם יצרתם את הדברים הללו, מה אתם רוצים כעת מאתנו? באיזה מהדברים שיצרתם אתם תומכים ובאיזה לא - הגידון ונזקוט עמדה בהתאם. (הרי אתם אומרים דבר אחד) ושבוע לאחר מכן אתם משנים את דעתכם". הם (הערבים) אינם יכולים להאריך את השיחה אתי. אני חותך את השיחה שם.
- המלחמה מתנהלת. שתי המעצמות ניצבות אחת נוכח השנייה ומנסות לנהל את המאורעות כשהעצבים כה מתוחים וכשהדאגות והחששות כה רבים. ת-4 מנסות לנהל את העניינים. אף אחד אינו שואל את עצמו אם אפשר לנהל זאת בצורה מסודרת עד הסוף... אם זה יתפתח יש חשש לאסון גדול... ארה"ב, בריה"מ ויתר המעצמות הגדולות תומכות באחד הצדדים, בין שהן מודות בכך ובין שאינן מודות בכך. המלחמה נמשכת בכל יום, ויום אחד יכולה לקרות תאונה. אנו חייבים איפוא לומר באומץ שאנו בייטרליים כלפי המאורעות במזה"ת.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 15 -

3. תשובת רוה"מ דמירל: מצדיק פרו-ערביותה של תורכיה מטעמי האינטרס והצדק

בו ביום, 12.3.70, הגיב רוה"מ סוליסן דמירל על דברי הנקורת של ראש האופוזיציה. רוה"מ הצדיק את מדיניותו הפרו-ערבית משתי בחינות: האינטרס והצדק. הוא אמר, בין היתר:

- מבחינת האינטרס

"מדיניותנו במזה"ת תואמת את האינטרסים של תורכיה. כאשר דן האו"ם ב-1965 בנושא קפריסין תמכו רק 4 מדינות בתורכיה. המדינות שננקטה נגדן ההחלטה (ע"י עיצמת אינונו, רוה"מ דאז) השאירה את תורכיה בודדה על כורף כן... אם תאמרו: "לא נתערב בשום דבר", לא תהיו אפילו מדינה של העולם השלישי, אלא תהיו לבדכם, מדינה של העולם הרביעי. יש תועלת בפיתוח יחסים בין תורכיה למדינות המזה"ת."

- מבחינת הצדק

"תורכיה נגד רכישת אדמות ע"י נשק ובכוח. מדיניות זו תואמת את מדיניות השלום של תורכיה. טבעי שתורכיה תיתן את תמיכתה לצדד. תורכיה אומרת היום לבלתי-צודק: אתם לא צודקים! מצאו פתרון לבטיחה בדרכי שלום! אנו נגד השתלטות על אדמות בנשק!"

4. שה"ח א.א.בן על יחסי ישראל-תורכיה

ב-16.3.70 השיב שה"ח א.א.בן בכנסת על שאלתה בנושא תורכיה (השאלתה בשאלה עוד ב-21.1.70). שה"ח א.א.בן אמר:

- ממשלת תורכיה לא הציגה את עצמה כמתווכת בסכסוך הישראלי-ערבי.
- הצבעתה של תורכיה בגופים המוצגים של האו"ם גורמת הקשות ביחסי ישראל-ערב תואמת את הקו התורכי הכללי במזה"ת. אף על פי שתורכיה חוזרת ופוגשת את הצורך והחשיבות שבכינון שלום באזור הרי בעצרת האחרונה הציגה תורכיה בעד הצעת ההחלטה הערבית שכללה פיסקה בדבר "גברת זלכוביץ" חלגים אחרים של העם הפלשטינאי, בתוספת דברים שנאמרו על חשבון ליבוביץ של ישראל.
- אנו מקיימים מגעים ודו-שיח מתמיד בגורמים אלה ואחרים עם ממשלת תורכיה. אנו נוחשים ידידות לאומה התורכית ולממשלתה ומאמינים שממשלת תורכיה יכולה לתרום לקידום השלום באזור

על ידי מדיניות מאוזנת. ***
סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 16 -

לקראת ועידת שרי החוץ המוסלמים

בג'דה ב - 23.3

1. היוזמים העיקריים - סעודיה ומרוקו. גם איראן מעוניינת.
2. סדר היום: לבחון תוצאות המאמצים המדיניים בגד ישראל בעקבות הפסגה האיטלאמית ברבאט (ספטמבר האחרון) ולהקים מזכירות קבועה.
3. היעדים המצריים: לרתום במידה מכסימלית את המשתתפות הלא-ערביות בגד ישראל, במישורים המדיניים (בעיקר כלפי ארה"ב), הכספיים ובמידה מסוימת גם הצבאיים (ציוד, מתנדבים). המצרים מעוניינים למנוע הקמת מזכירות קבועה, אך אם לא יצליחו בכך ודאי ינסו להשיג עמדת מפתח במזכירות.
4. הטקטיקה המצרית: יזמה גוברת במישורים הערבי והלא-ערבי למען השתלטות על הועידה, או הכשלתה - אם לא יצליחו לכוונה לאפיק הרצוי להם. סביר שחוסין, אשר חזר עתה מפאקיסטאן, יעזור למצרים במישור האנטי-ישראלי אך לא אנטי-סעודי, הישג לכך משמעות לגבי פאקיסטאן ואולי גם איראן ותורכיה.
5. סיכויי השתתפות: צפויה השתתפות רחבה למדי, אך עדיין אין פרטים. פאקיסטאן הצליחה למנוע הזמנת הודו. נראה שעיראק, סוריה ורד"ת לא יבואו. סביר שיהיו משקיפים של הפלסטינים.
6. הנקודה האמריקנית: סביר שהאמריקנים עוקבים אחרי הועידה כמבחן-כוח לידידיהם ובעיקר פיוצל.
7. הערכת התוצאה של הועידה: יתכן שהחלטותיה יהיו יותר קיצוניות משל הפסגה המוסלמית.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 17 -

המאבק סביב האוריינטציה של לוב

1. במישור הפנימי

היקף החדירה המצרית ללוב עורר תגובה נגדית בחוגים שונים בלוב (מעמד בינוני, סוחרים וזרים) אשר נפגעו מהמדיניות הפרו-מצרית. סביר שגם בקרב צמרת המשטר יש אישים המתנגדים למדיניות קדאפי, יו"ר מועצת ההפיכה, והיו רוצים לבלום את קצב גידול ההשפעה המצרית. לפי שעה אין סימן גלוי למאבק כזה ומורת הרוח מצונית לעתונות אשר בחלקה קוראת להפנית משאבי לוב קודם כל לפתוח המדינה ומתריעה מפני דלדול קופת לוב.

2. במישור הצפון - אפריקני

מצרים ואלג'יריה מנסות כל אחת מצדה למשוך את לוב לצדן. עד כה היתה יד מצרים על העליונה בתחרות על רכישת דריסת רגל בלוב העשירה. אולם כמה מצעדי לוב בשבועות האחרונים מצביעים על כך שהתפתחה בה רגישות, אם כי עדיין לא התפכחות, ביחס ללהיטות שכנותיה הגדולות.

א. לוב במלה השתתפותה בכנס שרי הכלכלה של המגרב. כתוצאה מכך בוטל הכנס, כנראה ביוזמת אלג'יריה, שזעמה על התחמקות הלובים. אלג'יריה היתה רוצה שלוב תשתלב ברעיון אחיד המגרב, אשר היא מעוניינת היום לזרז את מימושו.

ב. בעת ובעונה אחת נדחה גם כנס שרי הכלכלה של משולש המדינות מצרים-סודאן - לוב שהיה צריך להערך בסריפולי.

ג. לוב החזירה את הכוח ששגרה למצרים (כלו או חלקו). המדובר בחיילים שהמשטר החדש שלח למצרים למטרות אמונים. ייתכן והסיבה נעוצה בכך שהמשטר זקוק לחייליו להגנתו בתוך לוב, או שהוא חושש פן יפגעו בחילופי האש או בהפצצות הישראליות.

בינתיים במשכת החדירה המצרית לתחומים נוספים בלוב. בעקבות שיחות שר ההשקיה הלובי בקהיר הוסכם (11.3) על בואם של מומחים מצריים ללוב לסייע בבנין סכרים, בהקמת שדות תעופה ובתפעול ואחזקת תחנות חשמל.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 18 -

3. במישור הבינלאומי

מסתמנת ראשיתה של מדיניות סובייטית פעילה יותר כלפי לוב. כזכור, לא בקטה בריה"מ צעדים מיוחדים אחרי ההפיכה, כיוון שהיתה מרוצה מהליכת המשטר החדש עם המדינות המהפכניות הערביות, וגם מצרים היתה מעונינת שלוב תשאר עבורה שדה פעולה חופשי מפקוח סובייטי. עתה מינתה בריה"מ את השגריר יאקושין, פקיד בכיר במשה"ח הסובייטי הנחשב כבקיא בעניני האזור, כנציגה החדש בלוב. שר הנפט הלובי, עז אלדין מברוך, ביקר בבריה"מ (7.11.3) שם דן עם הסגן הראשון של יו"ר הועדה הסובייטית לקשרי כלכלת חוץ באפשרות ש"פ כלכלי ומכני בין שתי הארצות. כמו"כ בפגש עם שר התעשייה והפקת הנפט, בשובו הצהיר (13.3) כי בריה"מ מוכנה להגיש כל הדרוש ללוב בתחום הנפט כפי שעשתה לגבי מצרים, סוריה ואלג'יריה. יש לציין שלוב מנהלת עתה מגעים עם חברות הנפט המערביות על הגדלת מחירים. אולם אין להניח שהיא חושבת על המרת קשרי הנפט עם המערב בקשרים עם המזרח, אלא שהיא שואפת למצוא שווקים נוספים ולקיים את הקיימים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 19 -

מאמץ ארגוני המחבלים לשפר דמויות הבינלאומי

1. השבו דק כלפי דעת הקהל העולמית - בעולם הערבי דברים באותן סיסמאות

בשבועות האחרונים ביכר מאמץ של הארגונים הנמצאים במסגרת אש"ף ובראשם הפת"ח לשפר את דמויות הבינלאומי. הם מנסים אמנם לשלול את עצם קיומה של מדינת ישראל, אולם בהנפעותיהם ובהתבטאויותיהם כלפי חוץ - אך לא כלפי העולם הערבי - הם מתחילים לבטוח אותן הסיסמאות שאפשרו עד עכשיו להצביע על האופי של המדינה שהם מבקשים להקים ועל אפליית היהודים שיוורשו לחיות בה.

2. המניעים לשבו

מספר מניעים הביאו את ארגוני המחבלים לשנות את עמדתם:

- א. הרצון להבליט ולהעמיק את הרושם כי הם מייצגים תנועת שחרור לאומית, בוגרת ובעלת הכרה, החוקה מגזענות ותקבוקה בעקרונות האמיתיים של קידמה, דמוקרטיה, חרות, שיויון וכו'.
- ב. הנסיון למנוע מישראל להצביע על אותם עקרונות וסיסמאות אשר הוכיחו את המטרות האמיתיות של הארגונים הפלסטיניים: את כוונותיהם לגרוש חלק גדול מהאוכלוסייה היהודית מארץ ישראל ואת המקום הנחות שהוצידו לאותם יהודים אשר יורשו להשאר.
- (סעיף 6 באמנה הפלסטינאית אומר: "יהודים אשר חיו בקביעות בפלסטין עד תחילת הפלישה הציונית לפלסטין יחשבו לפלסטינים". באותה אמנה נקבע כי "הפלעשה הציונית" החלה ב-1917. מכאן שאין ליהודים האחרים זכויות אזרח במדינה הפלסטינאית אשר תקום).
- עקרונות וסיסמאות אלה החלישו את מעמדם בחוגים החבים בעולם, אפילו בחלק בלתי מבוטל מאותם החוגים שאהדו אותם ממילא.
- ג. הרצון להוכיח לעולם כי "מלחמתם" מבוססת על תכנית ועל עקרונות מגובשים ואינה מאולתרת.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 20 -

- ד. בסיון ליצור בסיס להדברות עם חוגים בישראל המוכנים או שיהיו מוכנים ללכת לקראתם וע"י זה לעודד קרע בתוך היישוב.
- ה. הרצון להרחיב את השפעתם מחוגי השמאל וקיצוניים בעולם גם לשמאל המתון, למרכז ולאינטלקטואלים האוהדים את מדינת ישראל ודוחים בשאט נפש כל דבור או רמז על פגיעה ביהודים, גרושם או פזורם.

3. כיצד מתבטא השוני?

השבועון "Jeune Afrique" מסר בגיליונו מ-3.3 שבטאון הפת"ח פרסם שלושה מאמרים מאז נובמבר 1969 בהם העלו מנהיגי הארגון בקווים כלליים את הדמות של ה"מדינה הדמוקרטית החילונית והסובלנית" שהם מבקשים להקים, כביכול, בארץ ישראל.

להלן הנקודות הבולטות של המאמר השלישי והמסכם:

א. חוסר התחייבות לגבי הצורה הסופית של "המדינה החדשה"

"מוקדם בשלב זה של המהפכה לקבוע בצורה סופית את צורתה של "פלסטין המשוחררת". איננו מאמינים שהנצחון קרוב. איננו יכולים לצפות מה יקרה במשך השנים הארוכות של מאבק המצפות לנו. היהודים הפלסטינאים יכולים להקשות עמדתם או יכולים להיות יותר גמישים.

היתנהל טרור יזום אנטי-ערבי מסוגו של O.A.S הצרפתי באלג'יר שיביא להגירה מסיבית ערב, המהפכה? או שמא יצטרפו היהודים בהמוניהם למהפכה וישתפו פעולה למען לידתה של "פלסטין החדשה"?

ב. "רצון" למשוך היהודים

המהפכה הפלסטינית משתוללת להגשים אפשרות שניה זו. משום כך פעולות הגרילה מכוננות בעיקר בגד בסיסים צבאיים וכלכליים של המדינה הציונית. כאשר היצר הנו מטרה צבאית בוקשים בכל אמצעי הזהירות למנוע אובדן חיי אדם. ההלם הנגדם כתוצאה מסוג זה של התקפות מביא את הישראלים למסקנה שמדינתם הגזענית והמיליטריסטית המבקשת לחסל את ההמונים הפלסטינאים הנרדפים, אינה יכולה להבטיח את הבטחון."

סודי ביותר לנמען בלבד

- 21 -

כאן באה הטענה כי הנחת חומר בפץ ברח' דיזינגוף בת"א בשעתו,
נעשתה בכוונה ליד בית בבניה ובשעתו. כזו "כדי לעשות מקסימום של רעש
ומינימום של קרבות".

ג. פלסטין החדשה תהיה חלק אינטגרלי מהעולם הערבי ועשויה לכלול את ירדן

שהיא מדינה מלאכותית

פלסטין מלפני 1948 תהיה הטריטוריה של המדינה החדשה. פלסטין המשוחררת
תהיה חלק אינטגרלי של המולדת הערבית ולא תהיה עוד מובלעת זרה
באדמה ערבית. איחודה האפשרי של פלסטין עם מדינות ערביות אחרות תבטל
את שאלות הגבולות ותשיב קץ לסטטוס המלאכותי של ישראל וקרוב לוודאי גם
של ירדן. המדינה החדשה תהיה אנטי אימפריאליסטית ותצטרף לשורת המדינות
הפרוגרסיביות והמהפכניות.

ד. היהודים שיוותרו על עקרונות הציונות יורשו להשאר

כל היהודים, המוסלמים, והנוצרים החיים בפלסטין או שהוגלו ממנה בכוח
יוכלו להיות אזרחים פלסטיניים. פרושן של דבר שכל הפלסטינים הגולים
יוכלו לחזור למולדתם בין אם נולדו בפלסטין או בגלות, תהיה בעיניהם
הנוכחית אשר תהיה. פרושן של דבר גם שלכל הפלסטינים היהודיים, שהם עתה
ישראלים, אותה זכות בתנאי שידחו את השונויות הציוניות-גזעיות ושיסכימו
לחיות בפלסטין החדשה. המהפכה דוחה איפוא את התיזה שרק היהודים
אשר חיו בפלסטין לפני 1948 או לפני 1914 וצאצאיהם יתקבלו במדינה חדשה.
דיין ואלון שנולדו בפלסטין לפני 1948 הם ציונים גזעניים שאינם
יכולים למעון לאזרחות פלסטינית בשעה שעולים חדשים יכולים להיות אנטי
ציוניים ולתרום להקמה של פלסטין החדשה.

ה. שלב ראשון הריסת ישראל

אחד ממנהיגי פת"ח אבו-איאד הכריז במסיבת עיתונאים שלא רק היהודים
הפרוגרסיבים האנטי-ציוניים אלא כל הציונים שיהיו מוכנים לנטוש
את האידאולוגיה הגזענית יתקבלו בברכה כאזרחים פלסטינים. המהפכה
הפלסטינית משוכנעת שכל היהודים הישראלים ישנו את עמדתם ויצטרפו
לפלסטין החדשה, ביחוד אחרי הריסת המבנה המדיני, הכלכלי, הצבאי
והאוליגרכי הנוכחי של ישראל. (יצוין שלא נתקבלו במקור ערבי
כלשהו בדברי אבו-איאד בקשר ל"היתר" ליהודים להישאר).

סודי ביותר לנמען בלבד

- 22 -

בתהליך שחרורם יוכלו כל הפלסטינים, כולל יהודים, להחלים על שיטת הממשלה ועל הארגון הפוליטי, הכלכלי והחברתי של מולדתם המשוחררת. מעתה אפשר ולקבוע שהקמת פלסטין דמוקראטית פרוגרסיבית מוציאה מכלל חשבון כל צורה של ממשלה תיאוקראטית, פיאודלית, אריסטוקראטית, אוטוריטרית, גזענית או שוביניסטית. לא תורשה שום צורה של ביצול, רדיפה או שליטה של קבוצה אחת על קבוצה אחרת. סיכויים שווים וזכויות שוות יוכרו לכל האזרחים בעבודה, בדת, בחינוך, בתרבות, בביטוי אמנותי, בהנהגה פוליטית וכדומה.

ג. לדמות המדינה החדשה - תקופת מעבר לפני קביעת הצורה הסופית

הגיוני לחשוב על הסדרים מיוחדים לתקופת מעבר כאשר חלק מהם ישמרו גם לאחר מכן: פריבילגיות וזכויות מיוחדות שיוענקו לעדות היהודיות והלא יהודיות (מחוץ לזכויות אינדיבידואליות) כדי לאפשר להן לפתח את התרבות, את השפה והדת שלהן, טבעי למשל לקבוע שתי שפות רשמיות, הערבית והעברית אותן ילמדו בבית הספר ליהודים ולא יהודים. חופש התנועה בתוך המדינה ומחוצה לה יובטח. הפלסטינים שירצו לעזוב את המדינה יוכלו לעשות זאת. לעומת זאת אחרי תקופת מעבר, אשר בה רק לפלסטינים הגולים תהיה הזכות לחזור, תהיה המדינה פתוחה לרנוחה בפני מהגרים ללא הפליה, בגבולות אפשרויות הקליטה. חופש הכניסה יובטח לכל התיירים והצלייבים, יהודים, מוסלמים ונוצרים.

ז. בסיכום:

ההגדרה של המדינה הפלסטינית החילונית והדמוקראטית חסרה בהירות ודיוק אבל זה מה שניתן לעשות בשלב זה של המאבק. הפלסטינים התגברו על מרירותם ומענותיהם בזמן קצר יחסית. לפני מספר שנים היו מגורים כנגידה את עצם הדיון על אפשרות כזו. עוד היום ערבים מסויימים אינם מוכנים לחשוב על כך ומקוויים בסתר שאין כאן אלא מעשה תעמולה, אבל אין זה כך. המהפכה הפלסטינית בחושה בהחלטתה להאבק על מנת להשיג את היעד הזה. חיסול היהודים או הפלסטינים והקמת מדינה גזענית בפלסטין - יהודית, מוסלמית או נוצרית-אינם מתקבלים בכלל ומדינה

סודי ביותר לנמען בלבד

- 23 -

כזו אינה יכולה להאריך ימים. התמונים הפלסטינאים הנרדפים יילחמו ויקבלו על עצמם את כל הקרבנות כדי להרוס מדינה מסוג זה. הגזענים הישראליים רוגזים על הרעיון של פלסטין דמוקרטית ומנהלים מסע פעיל מאד כדי לפגוע בו בעיני היהודים, אך מאמציהם יהיו לשווא".
(קטעים אלה בלקחו מתוך השבועון "ז'אן אפריק", 3.3.70).

4. הכחשת הדברים כלפי דעת הקהל הערבית

אשור לכך שהדברים הנ"ל מיוצגים כלפי דעת הקהל העולמית בלבד, ולא כלפי דעת הקהל הערבית, בא מפי דובר רשמי של הפת"ח: סוכנות הידיעות המזרח-תיכונית מסרה מדמשק (15.3) כי דובר בשם מנגנון ההסברה המרכזי של פת"ח הכחיש דברים שפרסם העיתון הכוריתי "אל-טיאסה" בתור תרגום של מאמר אשר התפרסם בשבועון "ז'אן אפריק". הדובר אמר שהשבועון טען שהמאמר בדבר "המדינה הדמוקרטית הפלסטינית" מצוטט בכתב העת "אל ת'ורה אל פלסטיניה". הדובר הכחיש כי המאמר פורסם בכתב העת "אל ת'ורה אל פלסטיניה" והביע תמיהתו על שהעיתון הכוריתי "אל טיאסה" תרגם את המאמר מכתב העת "ז'אן אפריקן" בעוד שהיה יכול לפנות ישירות לכתב העת "אל ת'ורה אל פלסטיניה" ולהיווכח כי לא פורסם כלל מאמר זה.

5. הערות

מהדברים הנ"ל ניכר המאמץ לשכנע את העולם ברצינות האידאולוגית של מה שמכונה "המהפכה הפלסטינית", קיומם של יהודים אפילו בישראל המוכנים כניכול להדבר עם הארגונים הפלסטינים.

- כותבי המאמר, הוגיו ויוצמיו היו מעוניינים שכל מנהיגי הארגונים והחברים מהשורה יאמצו לעצמם את ה"תורה" החדשה המיועדת לכבוש את דעת הקהל הבינלאומית. אך ההצהרות והמצעים של מנהיגים ושל חברים מהשורה סותרים את המאמץ לתקן עקרונית אשר שמשו ועודם משמשים בסיס רעיוני לארגונים.

- הארגונים מאמצים להם את הלשון הכפולה. אך גם כלפי דעת הקהל הבינלאומית ישנן מדי פעם פליטות-פה, גם מפי חלק מהאנשים המהוירים

את ההנהגה שהסכימה ל"תורה" החדשה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 24 -

6. קל להפריך טענות אלה למרות בסיוחן. להלן שלוש דוגמאות מהזמן

האחרון:

א. מטרת אזרחיות

"אחת מקבוצות "עאציפה" ערכה ב-15.3 בשעה 0730 התקפת פתע עזה ברקטות על הישובים שאר-הישרב, דן ו"עשרת העצים". ההפגזה כוונה לעבר מתקנים חיוניים בישוב. אש נראתה בוערת בכמה מקומות. נראו מכוניות כנוף אש ואמבולנסים חשים לישוב כדי לפנות את הנפגעים". (רדיו "צות אל עאציפה", 15.3).

ב. השמדה וחסול

בין הסיסמאות אשר שדור זה משמיע מדי לילה בשמעת הסיסמה הבאה:
חסל! חסל! חסל! מאת ק. אל המתקוממים. (קול פת"ח מקהיר, 18.2).

ג. שלום בשבילנו פרושו השמדת ישראל

בראיון עם סופרת העתון האיטלקי "אדופיאור" (14.3) קובעת המראיינת:
"להרוס ולהשמיד את ישראל - זה בהפך אצלו למעין שגעון ולמוקד דבריו".
היא מצטטת את דברי אחד מהוגי הדעות ומנהיגי הפת"ח: "לא יהיה שלום.
שלום בשבילנו פרושו השמדת ישראל והקמתה מחדש של פלסטין".

אפילו במצע החדש, אשר בעזרתו הם מבקשים לכבוש את דעת הקהל הבינלאומית,

מצביעים הארגונים הפלסטיניים על אופיים ההרסני. המילים הרס וחסול
חוזרות בכל התבטאויותיהם.

היהודים אזרחים ממדרגה שניה

המדינה שהם מבקשים להקים תהיה ערבית וחלק אינטגרלי מהעולם הערבי.
אפילו מכירים בכך כי ליהודים יש מקום בתוך המדינה, הרי הם שוללים מראש
הכרה בייחודם ולאומיותם של היהודים ומועידים להם מראש מעמד של אזרחים
מדרגה שניה.

אפילו בשלב זה בולטת כבר נימה של אימפריאליזם, לא רק כלפי היהודים
אלא כלפי מדינה ערבית עצמאית, אשר הם עצמם מצביעים עליה כעל מדינה
מלאכותית.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 25 -

מסוט סוויסאייר - סכום פעילות עד 20.3.70

להלן עדכון הסכום מ- 13.3.70 והמשך ל- 4 הסכומים הקודמים.

1. דאר חבילות

דאר ישראל הודיענו שחבילות דאר אויר מבריסניה ומאוסלויה הגיעו בדרך הים. מתברר שהדאר הבריטי והאיטלקי לא התארגן לבדוק החבילות בשדות התעופה. בקשנו מנציגותינו ברומא ובלונדון להתערב אצל השלטונות כדי להבטיח משלוח סדיר של הדאר. התברר גם שחלק דאר אויר מניו-יורק הגיע בדרך הים. לעומת זאת הגיע הדאר משיקגו כרגיל. מניחים שהתקלה אירעה בדאר ניו-יורק דווקא, ובקשנו מנציגותנו להתערב כדי לתקן המצב. יצויין שט.וו.א., אייר פרנס, ק.ל.מ., סוויסאייר, א.א.א. וסבאנה מובילים נוסף למכתבים ומטענים גם חבילות דאר ארצה. לופטהאנזה וסאס מובילים רק דאר מכתבים. בקשנו מנציגותנו להתערב כדי שגם חברות אלה יתחילו בפעולה הסדירה. קיימות גם הפרעות בקשר להובלת דאר מהארץ וזאת בגלל הקושי של הדאר כאן למצא הסדרי בטיחות. על אחת כפה וכמה כשדובר בדאר בחו"ל שקשה לו להתארגן למשימות הבטיחות. אי לזאת אנו צופים לקשיים הולכים וגוברים בנושא הובלת דאר חבילות ארצה.

2. בסחון מטוסים

עפ"י בקשת "אל-על" פנינו למספר מדינות בבקשה למתן רשיון לצוותי האויר של "אל-על" לשאת בעת שהותם על הקרקע נשק להגנה עצמית.

3. דיונים בינ"ל בנושא חטיפות ופיגוע במטוסים

א. יאטא

מנכ"ל יאטא המרשלד ספר לשגרירנו בג'נבה על פגישות שניהל עם רוה"מ ירדן ועם ערפאת. לדבריו מודאגים הירדנים מכך שהמשך החבלות יגרום לביתוקם מהעולם החיצוני. הם ניסו להתחמק מפרסום הצהרה, אך לאחר שהמרשלד סירב לעזוב את עמאן עד לפרסומה, ביאותו לפרסם הבעת צער על הפיגוע בסוויסאייר ובמטוס אוסטריין איירליינס. רוה"מ

26./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 26 -

ירדן במנע מלהביע צער בפיגועים אחרים. תלהוני אמנם הוקיע מעשי פיגוע בכלל אך הוסיף "שאסור לבצלם בצורה לא אחראית לפני תום החקירה מאחר והדבר יכול להוביל להפסקת התנועה האוירית, דבר המסוכן לאור מצבן הגיאוגרפי של ארצות ערב". רוה"מ ירדן הוסיף שירדן ושאר ארצות ערב ישתפו פעולה בכל הדרגים והצורות לשמור על בטיחות התעופה האזרחית. הוסיף שהם לומדים את אמנת שוקיו במסרה לאשררה בהקדם. הרגשתו היא שאמנה זו חסרה כח לספל בתוקפנות כגון זו שאירעה למטוסים ערביים בזמל תעופה ערבי. הודעת תלהוני ממשיכה שממשלות ערב יתכנסו באפריל לתאם עמדה לגבי האמנה המוצעת ע"י איקאו שתטפל בהפרעות בתעופה האזרחית ולקראת כנס איקאו בנושא הבטיחות. באחד מסעיפי ההצהרה השתמשו הירדנים בנוסחה האלג'ירית כפי שהוצעה בכנס אח"א באדיס והיא "שיש להוציא מחוץ לחוק פיגוע במטוסים אך גם שימוש במטוסים אזרחיים להובלת נשק וחלקי חלוף אשר מסכנים את בטחון הצבור". המרשלד ספר שגם ערפאת הוקיע את החבלות באומרו שהן פוגעות ביוקרתם ואין בהם שום תועלת למאבקם. הודיע שגם לבנון סומכת ידה על הצהרת תלהוני.

ב. כנס איפלפא 18.3.70 - 11

1. הכנס התנהל בסימן חלוקי דעות כשבשיא איפלפא (פוני) וסגנו (צרפתי) וכן נציגי שווייץ, רפ"ג, אוסטרליה ובריטניה דורשים בקיסת צעדים במרצים כגון הכרזת שביתה ל-24 שעות או החרמת ארצות הנותנות מחסה לטרור, ואילו האיגוד הבריטי דורש החרמת כל הטיסות למעלה"ת. האיגוד האמריקני שקבל תדריך ממחמ"ד לגקוס עמדה מתונה ניסה לפשר בין הצדדים, בעמדה מפשרת נקט גם האיגוד ההולנדי שניסח המלצה פושרת שבגללה התפטר סגן בשיא האירגון. ההצעה לשביתה של 24 שעות נפלה בגלל שבהרבה ארצות יש איסור להשבית שרותים חיוניים ואילו ההצעה לחרם על ארצות הנותנות מחסה לטרור לא נתקבלה בגלל התנגדות האיגוד הבריטי והאמריקאי שהם האיגודים הגדולים ביותר באיפלפא.

בהחלטת הטייסים נאמר כי על ראשי הארגון להתקשר עם כל המדינות
הבוגעות בדבר עד סוף יוני השנה כדי לדון עמם על הבטיחות של
התעופה האזרחית. במקרה שממשלה כלשהי לא תצהיר על גיבוי מעשי חסיפה
וחבלה ולא תבקום בצעדים מוחשיים למניעת קשיים אלה ואם יתברר שאין
אפשרות להבטיח רמת הבטיחות, ידרשו ראשי הארגון בזמן מתאים -
ובהתאם למדיניות הקיימת של איפלפא - להטיל חרם על כל התנועה למדינה
כזו וממנה. הארגון הזהיר כי הוא עלול להטיל חרם על שדות תעופה
שונים, שבהם לא מקיימים את רמת הבטיחות הדרושה. הארגון רשם לפביו
כי נעשים מאמצים בזירה הבינלאומית להשגת הסכם בענין בטיחות אורית.
האחריות העיקרית למציאת פתרון לבעיה זו לדעת הטייסים מוטלת על
הממשלות. הטייסים חזרו על הצעת כנס ECAC להקים ועדות בטיחות בכל
שדה תעופה וכד'. יצויין שהפסקה "בהתאם למדיניות הקיימת של איפלפא"
(דהיינו בהסכמת כל אגוד) מרוקנת למעשה ההצעה מכל תוכן. זו גם
הסיבה שישראל התנגדה לקבלת ההצעה שיש לה תוקף של המלצה בלבד.
ניתן לסכם ולאמר שהמלצות הכנס בדוגמת החלטות כנסי איפלפא
הקודמים היתה מאכזבת ונועדה לשמור כנראה על יוקרתו של הארגון. בלטה
לשלילה העמדה של הארגון הבריטי.

2. יצויין עוד שאגוד הטייסים המצרי נתקבל כחבר באיפלפא. כל הארגונים
למעט איגוד אחד (הבחירות היו חשאיות אך מניחים שהיה זה האגוד
האוטורי או השוויצרי) ושלשה במנעים תמכו בקבלת הארגון המצרי
לארגון (ישראל נמנעה מהצבעה). המצרים התחייבו בצורה חד משמעית לפעול
ככל יכולתם למניעת חטיפות ופיגוע במטוסים ולשמור את תקנות איפלפא
ואמנת טוקיו באשר לחטיפות מטוסים. ארגון הטייסים תרץ קבלת האיגוד
המצרי בכך שע"י קבלתו תוגבר השפעתו הממתנת של איפלפא על הטייסים
המצרים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 28 -

ג. כנס אינטרפול

הכנס יערך ב- 24.4 ליד פאריס ובמסגרתו תועלה שאלת טיפול אינטרפול בבעיית חטיפות ופיגוע באירופים.

ד. כנס שרי תחבורה האירופיים (ECMT)

הכנס הרגיל של הארגון יערך ב- 11-12 ביוני בפלורנץ. בקשנו מנציגותינו לפעול כדי שנושא החטיפות והפיגוע במסוטים יועלה לדיון וזאת לקראת כנס איקאו.

ה. כנס איקאו

העצרת המיוחדת תתכנס ב- 16 ליוני, משך העצרת 15 יום. מזכ"ל הארגון בינגי בקש לצמצם את סדר היום לדיון בצד הטכני של בטיחות שדות תעופה, הצוות וכו'. האמריקאים בקשו מצדם הרחבת סדר היום כך שיטפל גם בצד המשפטי הכולל של הבעיה. לאחר שהערבים סרבו לבוא לכנס בשווייץ הוא יערך במונטריאול.

4. חקיקה ביבלאומית

שר המשפטים ההולנדי עומד להגיש הצעת חוק לפרלמנט הקובעת עונשים חמורים נגד פיראסיות באויר והתקפות בשדות התעופה. בכוונתו להעביר הצעת החוק לעמיתיו במערב אירופה ולהמליץ שיחוקקו חוק דומה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 29 -

בקורי הפסקת האש

1. כללי

במרכז ההתרחשויות בקורי הפסקת האש עמדו ההחרפה במדיניות הגבול הסורית ופשיטות צה"ל בשטח סוריה, שבועדו להזהיר את הסורים מהמשך חימום הקו והלוחמה היבשתית והאווירית בזירה המצרית, בה המשיכו מטוסינו לתקוף את המערך המצרי בתעלה גם לעמקו וגם מסרות בעומק מצרים. ביבשה חצו כוחותינו את התעלה ופשטו על עמדות קומנדו מצריות בקו הראשון.

2. התעמולה המצרית חוזרת ומעלה את נימת העליה הקרובה במתיחות. רדיו קהיר (12.3) שידר:

"אנו נהיה עדים בקרוב להחרפת המצב ולהתפתחות צבאית באופן כללי באיזור". כן חוזרים המצרים ומספרים כזבים על הצלחות מצריות, כגון סיפור על יחידות מצריות ששהו 3 ימים בעומק הקוים הישראליים.

3. מלבנון במשכה פעילות הטרור ובתגובה הפגינו כוחותינו ריכוזי מחבלים והרסו בתי מחבלים בבלידא.

4. מירדן במשכת העליה בת השבועיים בפעולות הטרור כשהמחבלים חוזרים ומפגיזים לאחר אתגחתא בת שבועות ישובים אזרחיים. הצבא הירדני, לעומת זאת, שמר בדרך כלל על רגיעה, אם כי ב- 17.3.70 הוא נכנס לחילופי אש ארטילרית עם כוחות צה"ל שהגיבו על הפגזת טרור על אשדות-יעקב.

ההתרחשויות בזירות השונות

א. מצרים

הזירה היבשתית

1. בתחילת השבוע הנסקר חלה ירידה קלה בפעילות האש המצרית בתעלה שהגיעה לממוצע של 10-24 פתיחות באש ליממה. לקראת סוף השבוע התגברה פעילות הירי המצרית. המצרים ריכזו אש ארטילרית ואש טנקים בגזרה הדרומית ואש מרגמות בגזרה המרכזית.

30./.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 30 -

2. חלה ירידה קלה בפעולות החדירה המצריות למטרות מודיעין, מארבים ומיקוש. ב- 12.3.70 בשעה 13.00 לערך גילה סיור צה"ל חייל מצרי על סוללת העפר המזרחית בקרבת התעלה בגזרה הצפונית, הסיור פתח באש לעבר החייל המצרי ובו בזמן נפתחה אש מרגמות ונשק קל לעבר הסיור מהצד המצרי של התעלה, בחילופי האש נהרג החייל המצרי, כוחותינו לא היו נפגעים.
3. בליל ה- 13-14.3.70 חצה כח פשיטה קסן של צה"ל את התעלה בגזרה הצפונית ותקף שרשרת עמדות בק"מ ה- 30 וה- 33 של הקו הראשון המצרי, שהיו מאוישות על ידי חיילי קומנדו מצריים. העמדות שהותקפו הן בדרך כלל חפירות, חלקן מכוסות ומוסתרות בתוך קני הסוף הצומח על שפת התעלה. כוחותינו לכדו את העמדות וטהרו אותן לאחר שחלק מן החיילים המצריים נמלטו וחלקם לחמו היטב. לא ניתן היה לשבות שבויים. חיילינו ספרו 7 גויות מצריות אך נראה כי מספר הנפגעים המצריים גדול יותר. 2 מחיילינו נהרגו ו- 4 נפצעו.
- חציית התעלה והנסיגה נעשו בשקט וללא כל לחץ או הפרעה מצרית. גם לאחר ההשתלטות על העמדות וטהורן שלטו כוחותינו בשטח ללא כל הפרעה וללא כל אש מצרית.
- משך הפעולה פעלו מטוסינו בגזרה הצפונית אך נגד יעדים אחרים.
- הזירה האוירית
4. מטוסי חיל האויר המשיכו השבוע בתקיפותיהם הרצופות במרחב התעלה, גם בעומק של כ- 25 ק"מ, וכן/מטרות בעומק מצרים: ב- 13.3.70 בשעה 13.10 תקפו מטוסי חיל האויר בסיס טילי קרקע אויר ס.א. 2 באיזור מנצורה שבצפון הדלתא של הנילוס.
5. ב- 16.3.70 בשעה 14.00 התפתח קרב אוירי בין מטוסינו שהיו בסיור בגזרה ומרכזית לבין מטוסים מצריים שהיו באיזור. מטוס מצרי אחד מדגם מיג- 21 נפגע ונפל כ- 20 ק"מ מערבית לתעלה. טייסו לא נראה צונח. מטוס מצרי שני נפגע אך לא נראה נופל. קרב אוירי נוסף התחולל בשעות 31./..
- סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 31 -

אחה"צ של ה- 18.3.70 כאשר מטוסינו תקפו יעדים בגזרה הדרומית והמרכזית של התעלה. אחד המטוסים המצריים, כנראה מדגם מיג - 21 נפגע, אך לא נראה נופל.

6. במשכת הירידה בתקיפות האויריות המצריות באיזור התעלה בעיקר לאחר הפלת מטוס הסוחוי המצרי ב- 12.3.70, פומבית מתרצים המצרים ירידה זאת בתנאי מזג האויר.

החזרת דייגים מצריים למצרים

7. ב- 11 וב- 13.3.70 שוחררו 9 דייגים מצריים ממעצרם והורשו לחזור עם שלוש סירותיהם למצרים. הדייגים והסירות נעצרו בחודש ינואר ש.ז. על ידי כוחותינו כאשר נמצאו במימינו הטריטוריאליים במפרץ טואץ.

ב. ירדן

הזירה היבשתית

1. הצבא הירדני שמר בדרך כלל על רגיעה לאורך הקו. הריסון של הצבא הירדני, פרט למספר חריגים, בולט לאור העליה בפעולות הטרור משטח ירדן בשבועיים האחרונים ותגובות האש של כוחותינו. תקרית ארסילרית בהשתתפות הצבא הירדני התפתחה ב- 17.3.70, כאשר בתגובה על ירי מספר פצצות מרגמה שזורו על אשדות-יעקב (ראה להלן) ירו כוחותינו אש ארסילרית לעבר איזור אירבד. ב- 21:30 ירו הירדנים מספר פגזי ארסילריה לעבר כוחותינו באותה גזרה, שהשיבו אש לעבר מקורות הירי. לא היו נפגעים לכוחותינו. הירדנים טענו כי 4 בתים באירבד ביזקו באש כוחותינו.

פעולות טרור משטח ירדן

2. בשבוע שבין ה- 8-15.3.70 בוצעו 105 פעולות טרור בכל הזירות לעומת 111 שבוע קודם לכן. משטח ירדן בוצעו בשבוע שבין ה- 8-15.3.70 60 פעולות טרור בהשוואה ל- 75 בשבוע הקודם.

3. בדרום רמת הגולן בוצעה בין ה- 8-15.3.70 פעולת טרור אחת - הפגזת האחזות מבוא חמה.

32./..

סודי ביותר

1875

1. The first part of the paper is devoted to a general
discussion of the principles of the theory of
the function of the mind. It is shown that the
function of the mind is to represent the
external world in such a way as to make it
possible for the individual to act in accordance
with the laws of nature. The function of the
mind is therefore to represent the external
world in such a way as to make it possible
for the individual to act in accordance with
the laws of nature. The function of the mind
is therefore to represent the external world
in such a way as to make it possible for the
individual to act in accordance with the laws
of nature. The function of the mind is therefore
to represent the external world in such a way
as to make it possible for the individual to
act in accordance with the laws of nature.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 32 -

4. בעמק בית שאן בוצעו בין ה- 15.3.70-8 30 פעולות טרור לעומת 33 שבוע קודם לכן. כל הפעולות נשאו אופי של ירי והפגזות מעבר לקו, מרביתם לעבר מוצבים ומיורים של צה"ל, לרגלי ראש השנה החדשלימי הרגו המתגלים מטריציותם בשבועות האחרונים והפגיון ישוב מזרחי בגדרה זאת, כאשר תקפו במסל"רים את העיירה בית שאן מבלי לחטב בזקים, מאוחר יותר, ב- 17.3.70, חזרו המחבלים והקפו ישוב מזרחי נוסף בגדרה זאת ב- 17.3.70 סמוך לשעה 19.30 גורו משטח ירדן מספר פגזי מרגמה שנמלו בשטח אשדות יעקב איחוד, אחת הפצצות פגעה בגג המשמש כבית ילדים וכבית ספר. לא היו נפגעים. כאמור בעקבות פעולת טרור זאת התפתחה תקרית אש ארטילרית בין כוחותינו לצבא ירדן.
5. בבקעת הירדן בוצעו בין ה- 15.3.70-8 28 פעולות טרור לעומת 42 בשבוע הקודם. מבין אלה 25/מקרי ירי והפגזות מעבר לקו ו- 3 חדירות קצרות.
6. בערבה בוצעה בין ה- 15.3.70-8 חדירה אחת למטרות מיקוש.

ג. טוריה

חימום הקו ע"י הצבא הטרור ומשיטת צה"ל בשטח טוריה

משיטת צה"ל ויעדיה

1. בליל ה- 15-16.3.70 משטח כוחותינו על שני יעדים בשטח טוריה. כוח אחד הפגיו במרגמות את מחנה קטריפה וכוחות לידו וכוח שני חיבל בקו הפתח הגבוה בין דמשק לחומס. המחנה שהופגז חיבו מחנה בסיסי של הצבא הטרור השוכן צפונית לעיירה קטריפה. הוא מצוי בצידו המזרחי של כביש דמשק חומס כ- 40 ק"מ צפונית מזרחית לדמשק. הטרוריסטים חודו כי 5 מחייליהם נהרגו ו- 14 נפצעו, אך טענו כי הפעולה נשאה אופי של תקיפת אווירית.

קו הפתח הגבוה שחובל והקושר את דמשק לרשת החשמל הארצית בטוריה, הוא קו מתח לילי של 60 אלף וולט, חובל עמוד אחד של הקו כ- 20 ק"מ צפונית מזרחית לדמשק. העמוד היה בנוי קונסטרוקציות של ברזל והיה מוצב על משטח בטון. כוחותינו חזרו בשלום לבסיסם.

33./..

סודי ביותר

- [illegible]

סודי ביותר

לנמען בלבד

- 33 -

2. ב- 16.3.70 לפנות בוקר חיבל כוח פשיטה נוסף ברצועת ההגנה הראשונה הסורית באיזור ג'אסס. היעדים שחובלו היו גשרון ושתי מיצדות במרחק של כ- 10 ק"מ מקו הפסקת האש בין סוריה וישראל ליד העיירה ג'אסס בקרבת הכפר ראפיד. הגשרון שחובל (אורכו כ- 10 מטר, רוחבו כ- 4 מטר וגובהו כ- 3 מטר) מצוי על כביש חדש שנסלל לאחר מלחמת ששת הימים המחבר את כביש קונייטרה-דמשק לכביש בוטמיה-שייך מסקין. הכביש עובר מאחורי קו המוצבים הסוריים שהשתתפו בין השאר בתקריות החדשים האחרונים. גם מפשיטה זאת חזרו כל כוחותינו בשלום.

הרקע לפשיטות - חימום הקו היזום על ידי סוריה ומצרים

3. הפשיטות, הראשונות מסוגן מאז מלחמת ששת הימים, נועדו להזהיר את סוריה לנזכח הפעילות הצבאית הסורית שגברה לאחרונה לאורך קווי הפסקת האש ושבעשתה ע"י כוחות צבא סדירים וע"י ארגוני הטרור בחיפוי ואישור השלטונות הסוריים ובסיוע הכוחות הצבאיים שבקו. במסך החודשיים וחצי שקדמו לפשיטות ארעו בזירה 148 מעשי תוקפנות סוריים, לעומת ממוצע של 30 בחודשים שקדמו לחימום הסורי של הקו. 148 מקרי תוקפנות אלה מתחלקים כך:

34 הפגזות במרגמות.

3 הפגזות בקטיושות.

9 הפגזות בארטילריה וטנקים.

46 מקרי ירי בזוקות.

27 מקרי ירי נשק קל.

11 מעשי מיקוש.

8 חבלות.

2 חדירות מטוסים.

8 התקלויות.

4. בשבועות האחרונים החלו הסורים להפעיל חיילי צבא סורי סדירים גם לפעולות טרור בשטחנו ובשבוע שעבר חזרו והסליפו את פעילותם הצבאית

34./..

סודי ביותר

סודי ביותר

לנמען בלבד

- 34 -

בקר. מספר דוגמאות בולטות להסלמה זאת:

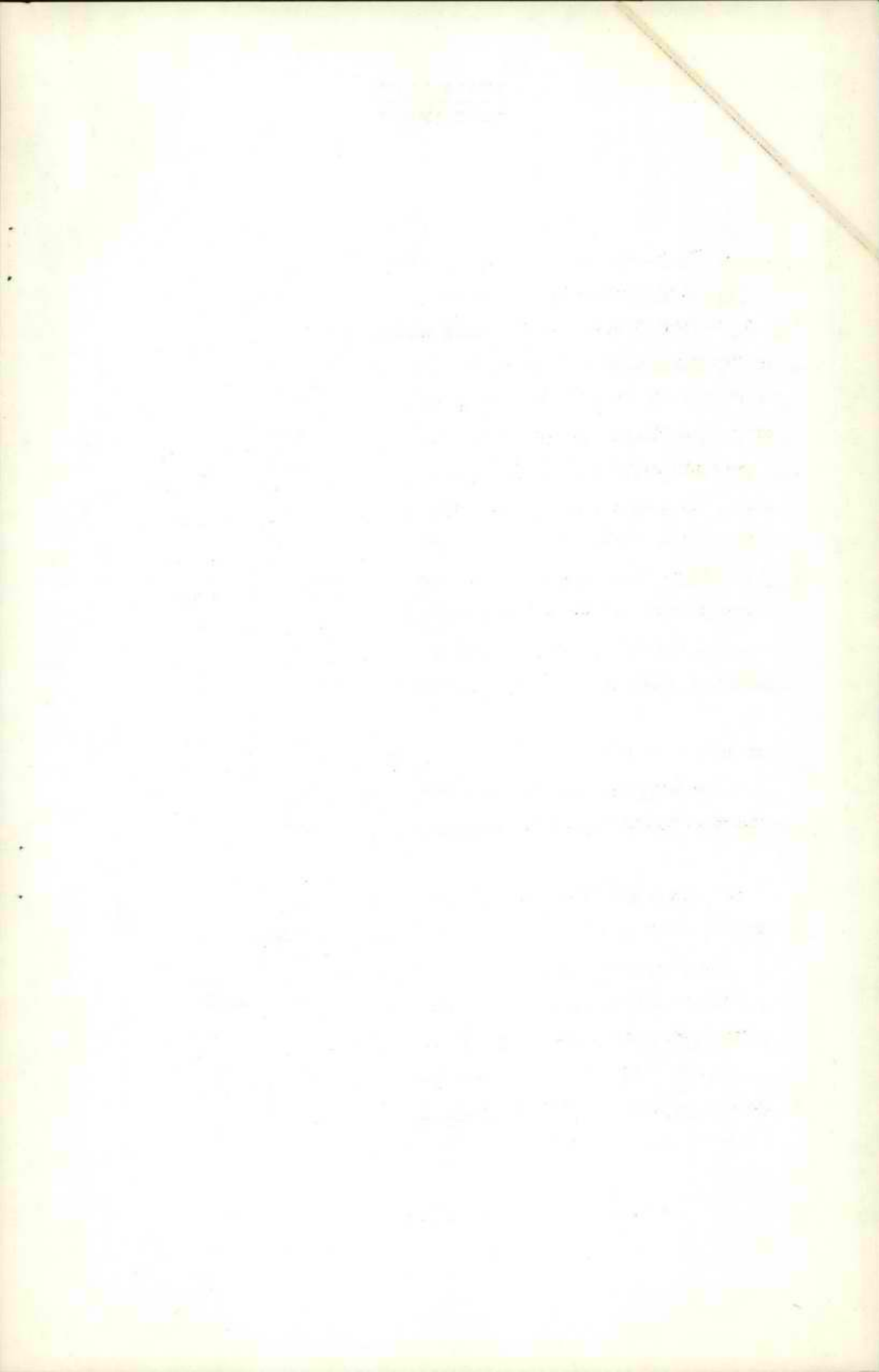
- בליל ה- 11-12.3.70 תקף כוח קומנדו טורי סדיר מוצב של צה"ל. אותו לילה הניח כוח טורי סדיר אחר מוקשים ליד מוצב אחר.
- בבוקר 12.3.70 התפתחה תקרית אש, כאשר סיור כוחותינו נתקל במארב שהיה ממוקם בתוך שטחנו. במהלך התקרית הנחיתו הטורים אש ארטילרית מתותחי 122 מ"מ על אחד ממוצבינו.
- כתוצאה מהפעילות הטורית בימים האחרונים שלפני הפשיטות בהרגו 3 מחיילי צה"ל ו- 12 נפצעו. הטורים הודו ב- 2 הרוגים, גופת רב"ט טורי שנהרג בשטחנו ב- 12.3 הוחזרה לטוריה באמצעות הצלב האדום הבינ"ל ב- 15.3.
- 5. הטורים מצידם הצהירו בגלוי על הפעלת ארגוני טרור משטחם והודו בפירוש כי הם שיזמו את חימום הקו ע"י הצבא הטורי הסדיר.
- 6. אם כי נראה, כי לטורים אין ענין בהסלמה כללית בקו הרי ההחרפה במדיניות הגבול הטורית קודם לפשיטות צה"ל היתה יזומה על ידם ולכך, כנראה, המניעים הבאים:
 - המאבק הפנימי בטוריה.
 - הרגשת בטחון עצמית של הטורים על רקע המערך הצבאי הטורי בקו.
 - הערכה טורית כי מטעמים מדיניים לא תסתכן ישראל בחגובות נרחבות נגד טוריה.
 - לחצים טוביוטים אפשריים להקשחת המדיניות הטורית בקו.

פעולות טרור משטח טוריה

- 7. בשבוע שבין ה- 8-15.3.70 בוצעו 16 פעולות טרור מבוקרות משטח טוריה לעומת 8 שבוע קודם לכן. מביץ פעולות אלה 10 היו מקרי ירי והפגזה לעבר מוצבים ו- 6 חדירות למטרות ירי, מיקוש וחבלה לרבות הפגזת נחל גולן ע"י חולית "צעאקה".

35./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 35 -

ד. לבנון

פעולות טרור משטח לבנון

1. בין ה- 15.3.70 - 8 בוצעו 5 פעולות טרור משטח לבנון - לעומת 9 שבוע קודם לכן - מהן 3 בגזרה המזרחית ו- 2 במרכזית. מאז פשיטת צה"ל על עיתא-א-שעב בוצעה בגזרה המרכזית בשבוע הנסקר רק פעולה אחת. נראה כי הבעיות בין ארגוני הטרור ושלטונות לבנון על רקע "הסכט קהיר" לא יושבו והארגונים מבקשים, לכן, לצמצם פעילותם בגזרה המרכזית כדי לא להחריף את היחסים ולהגביר את התאום בין הארגונים.

2. מאוחר יותר, בימים האחרונים, ראויים לציון פעולות הטרור הבאות משטח לבנון:

- ב- 14.3.70 בשעה 20.25 נורו 5 פצצות קטיושה שנפלו בין דן ודפנה. אין נפגעים ונזקים.
- ב- 15.3.70 ב- 11.00 נורו 6 פצצות בזוקה משטח לבנון לעבר כפר יובל. אין נזקים ואין נפגעים.
- ב- 16.3.70 ב- 02.50 נורו מספר פצצות בזוקה ואש נשק קל לעבר מצודת נבי יושע. הושבה אש. לא היו נפגעים לכוחותינו.
- ב- 17.3.70 ב- 02.00 חובל עמוד חשמל נושא טרנספורמטור בכניסה ליפתח וכן חובל מיכל מים ליד יפתח.
- ב- 18.3.70 בשעה 22.15 נורו מספר פצצות משטח לבנון לעבר איזור קיבוץ סער שבגליל המערבי. אין נפגעים. הושבה אש לעבר מקורות הירי.

תגובות כוחותינו

3. ב- 16.3.70 ב- 14.00 תקפו כוחותינו באש ארטילרית בסיסי מחבלים באזור החרמון בלבנון, מזרחית לחצבאני. במהלך הפגזת צה"ל, ב- 14.30 לערך, נורו 5 - 6 פצצות מרגמה מתחום לבנון לעבר שטחנו. חילופי האש נמשכו עד אחרי 15.00 לערך ואז השתרר שקט. לא היו נפגעים לכוחותינו.

1891

Dear Sir,

I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 14th inst. in relation to the above matter.

I am sorry to hear that you are not satisfied with the results of the examination of the papers of the late John Doe.

I have been very busy lately, and have not had time to devote to this matter as much as I would like.

I am sure that you will understand my position.

I am, Sir, very respectfully,
Your obedient servant,
John Doe

סודי ביותר

לנמען בלבד

- 36 -

4. בליל ה- 18-19.3.70 לאחר חצות הרסה יחידת צה"ל שני בתים של מחבלים בכפר בלודא בלבנון. היחידה חזרה בשלום לבסיסה. מן הכפר בלודא באו המחבלים שחיבלו בעמוד החשמל ומיכל המים בקיבוץ ופתח בליל ה- 17.3.70. כן נראתה קבוצת מחבלים נכנסת לאחד הבתים יום קודם לכן.

סודי ביותר

30

סודי ביותר
לנחמן בלבד

משרד החוץ

אל: ד"ר ש. האמאלי

השבוע בזירה המדינית

חם' . . . ש

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

ירושלים, ה' באדר ב' תש"ל
13 במרס 1970

המסמך מכיל 50 דפים

השבוע בזירה המדינית (48)
7.3.70 13.3.70

תוכן הענינים

ליוני ארבע המעצמות (עמ' 1)

בישיבת 5.3 התנהל הדיון ללא פולמוס ובאווירה נוחה. נציג בריה"מ התייחס ענינית להצעות ארה"ב מ - 18.12.69 להסדר ישראל-ירדני. הוא קיבל כמה סעיפים (כולל בענין ירושלים) אולם היתמם לגבי פירוש המושג התערבות בענייני פנים, בעניין הפידאיון סען שמדינות אינן יכולות להיות אחראיות לפעולות יחידים ובאשר לבסיסה קבל את ההצעה הצרפתית של בסיסה סוטלית עם תיקונים קלים בגבול. משבקש לגשת לניסוח קווי הנחיה חדשים ליאדינג בתקל בסליוב ארה"ב. על אף המאמץ שעשתה, כביכול, להפשרת הקפאון בס"ה לא שינתה בריה"מ את עמדתה פרט לענין התקונים הקלים בגבול.

בישיבת 12.3 הציעה ארה"ב לבסח עבור יאדינג דוח על עמדות המעצמות - הנקודות המוסכמות והנקודות השנויות במחלוקת. בריה"מ העדיפה ניסוח קוי הנחיה סופיים ליאדינג. יש לחשוש להתחלת הפשרת הקפאון בדיוני ה-4.

חידוש שליחות יאדינג (עמ' 8)

יאדינג הגיע לניו-יורק ב-10.3. מאחורי יוזמת המזכ"ל בחידוש השליחות

סודי ביותר לנמען בלבד

- ב -

לא מסתרת, כנראה, שום מעצמה. נראה שמלכתחילה לא היתה למזכ"ל שום תוכנית מגובשת לגבי המהלכים בעתיד.

ישראל מתנגדת למתן מצוט חדש ליארינג אך תימנע מלהופיע כאחראית לשלובו, היא מעוניינת בהמשך קיומו אך מתנגדת לשילוב שליחותו עם שיחות ה-4. היא סבורה שעל יארינג לזמן עתה את הצדדים לשיחות שלום. מצרים סבורה שאין צורך בנאו של יארינג למזה"ת והוא יוכל לפעול בניו-יורק לביצוע החלטת מועבי"ס.

ארה"ב הסכימה לחידוש השליחות, בריה"מ וצרפת השלימו עמה ובריטניה מפקפקת ביכולותיה.

ב-12.3 נועד יארינג עם השגריר תקוע. יארינג אמר שאינו מוכן לצאת לסיבוב במזה"ת אם כשלובו מובטח, מעוניין בהצהרה ישראלית על בכונות לסגת, פועל אך ורק עפ"י מנדטו ומפריד בינתים בין שליחותו לשיחות ה-4 אולם לא יוכל להתעלם מסיכום מטעם ה-4, אם יגובש. אינו חושב לזמן עתה את הערבים לשיחות עם ישראל מחוסר סיכוי.

ריסון פעולות החבלה מלבנון (עמ' 14)

ארה"ב שידלה את ישראל להמנע מפעולות תגמול גדולה נגד לבנון וכשנוצעה "פעולת האזהרה" בעיטא א-שעב הביעה סיפוק מכך שישראל שמרה על חוש המידה ו"תרמה לענין השלום". לבנון מאשימה את ישראל בהתגרירות ובאחריות למתיחות ובהפרת הסכם שה"נ. המחבלים המשיכו בפעילותם הן בדיבורים והן במעשים. הצעת שה"ח אבן שישראל תחתום שלום מיידי עם לבנון נענתה ע"י שר ההסברה הלבנוני בשלילה. כפריי דרום הלבנון מוסיפים לברוח. מזכ"ל האו"ם וארה"ב משדלים את ישראל להסכים להצבת משקיפי או"ם משני עברי גבול ישראל-לבנון אך ישראל מתנגדת לדבר (בעוד שלבנון מסכימה לו). צרפת פעלה בלבנון כדי שזו תמנע מישראל תואנה לפעול ויחד עם זאת הפנתה את תשומת לב ישראל לכך שלפעולה צבאית במהרה תהיינה תוצאות מדיניות רציניות מאד.

סודי ביותר

לנמען בלבד

- ג -

ארה"ב מבקשת שישראל תאפשר לירדן את תיקון תעלת הג'ור (עמ' 20)

ארה"ב הודיעה לישראל על מורת רוחה מסירובה של זו לאפשר לירדן לתקן את תעלת הג'ור, שארה"ב רואה בה "אינטרס חשוב של ארה"ב".

מצרים (עמ' 21)

א. מצרים מבקשת שארה"ב תסביר לה ישירות את הצעותיה להסדר

מצרים רמזה לארה"ב שהיא מעוניינת שבציג אמריקני יבוא לקהיר כדי להבהיר את הצעות ארה"ב להסדר ישראלי-מצרי.

ב. מצרים דחתה את הצעת האו"ם להסיג את התצפיות בתעלה לעורף

ההתנגדות להזזת בקורות התצפית מגדות התעלה לעורף משותפת אפוא לישראל ולמצרים.

ג. ארה"ב ממתנת את מצרים בנושא קידוחי הנפט במפרץ סואץ; חבלה במחפר.

מצרים בסערת בנושא קידוחי הנפט שישראל רוצה לבצע במפרץ סואץ. אנשי צפרדע מצריים חיבלו באבידזאן במחפר הצף ההולנדי-קנדי העושה דרכו למפרץ סואץ.

המבצע היה בועז אולם התוצאות דלות והמחפר יתוקן תוך שבועיים.

ביקור נשיא צרפת בארה"ב (עמ' 22)

א. התרשמויות איש מחמ"ד

בנושא המזה"ת אין יודעים מה אמרו ביכטון ופומפידו זל"ז בשיחותיהם הפרטיות. אולם בשיחות שרי החוץ ואנשיהם הסתכמה קביעה של עמדות שונות. הפגנות היהודים לא סייצו אך גם לא הזיקו לישראל. "תורת" הים התיכון הצרפתית אינה אלא חזרה לשאיפות המסורתיות הצרפתיות למעמד והשפעה בצפון אפריקה ובמושבות צרפת לשעבר. לצרפת אין משאבים לקיים נוכחות אפילו באגן המערבי של הים התיכון ולא מן הנמנע שהועידה את האגן המזרחי לבריה"מ. גישת פומפידו לנאט"ו - כגישת קודמו. צרפת בעד נוכחות אמריקנית באירופה - אך לא בצרפת. אין צרפת חושבת על חזרה לפיקוד המשותף וגם לא העלתה הצעות על ש"פ צבאי דו צדדי. בנושא בריטניה והשוק התבטא פומפידו בנוקשות. הצרפתים מבסיע להרוויח זמן בנושא זה. גם בנושא היחס לבריה"מ מוסיף פומפידו לדבוק בגישת קודמו.

ב. שגריר צרפת בישראל על בקור פומפידו ותוצאותיו

הבקור לא הועיל ליחסי ישראל-צרפת. פומפידו לא אמר כמה מהדברים המיוחסים לו. העתונות הישראלית המוסרת על אנטישמיות בצרפת מרעילה את האוירה בפני שאין אנטישמיות בצרפת.

סודי ביותר לנמען בלבד

- ד -

ישראל-ספרד (צמ' 25)

הצהרת שה"ח הספרדי ב- 9.3 שידודות ארצו לערבים אין פירושה איבה לישראל עוררה שמועות על כינון יחסים דיפלומטיים בין ספרד לישראל בקרוב. הצהרה זו באה לאחר סידרה של סימני התקרבות קודמים מצד שר חוץ זה מאז מונה לתפקידו, כגון השמטת ההתייחסות המסורתית בנאום פרוגרמטי לידודות ספרד לערבים, התנצלות מראש על הכרזות אנטי-ישראליות בקהיר, ופגישה עם שגריר ישראל בפריס שבה הציג שישראל תבקש הקמת קונסוליה במדריד. הרקע להתקרבות ספרד לישראל - הגישה החדשה היותר ליברלית במדיניות החוץ שהנהיג השר הנוכחי.

המסע הסובייטי האנטי-ציוני (צמ' 27)

המסע הסובייטי נמשך. עם זאת העיזו יהודים סובייטיים להכחיש בפומבי את התזות של השלטונות. המסע מכונן בעיקרו נגד התעוררות יהודי בריה"מ ומטרתו לדכא כל ביטוי של מרי. גיוס יהודים קומוניסטים ואבוסים למסע הוא גם אמצעי לחץ פנימי וגם הסוואה כלפי חוץ. המסע מנוצל ע"י בריה"מ גם לזכות באהדת העולם הערבי.

עזה - מסע תעמולה ערבי שישראל מתכוננת להעביר ליהו"ש 300.000 פליטים (צמ' 28)

היזמה למסע בעיקר מצרית. הרוסים הצטרפו למסע. הכוונה הערבית בעיקר להכביד על ישראל באו"ם ובשטחים.

ארגוני המחבלים מנצלים המצב בירדן (צמ' 30)

הסכסוך עם המשטר בירדן הביא לליכוד הארגונים וגבר הרועם שקיימת שם מדינה בתוך סודי הארגונים מבססים ליצור מסגרת דומה גם בלבנון ומשתדלים לשפר תדמיתם בזירה הבינלאומית ע"י כך שהם רוצים לתקן האמנה הלאומית הפלסטינית שקבעה גירוש היהודים שהגיעו לישראל אחרי 1917. בעקבות ביקור ערפאת בברה"מ, רוחחו שמועות שהמפלגות הקומוניסטיות הערביות ובעיקר הירדנית, מקימות ארגוני מחבלים ומבקשות להצטרף למפקדה המאוחדת של ארגוני המחבלים.

עיראק - ההסכם עם הכורדים (צמ' 32)

הכרה בלאום הכורדי, מינוי סגן נשיא כורדי, הבטחות לשתוף כורדים במנהל, בצבא, פתוח התרבות הכורדית, פתוח כלכלי, סעד ושיקום. העייפות הביאה הכורדים להסכם שאיננו שונה במהותו מהסכם רה"מ הקודם בזאת פיוני 1966. המשטר הכורדי אשר גם הוא נושא כמעט מהסיכוי להכנעת הכורדים צבאית, היה נתון ללחץ מצרי וסובייטי, נותר עתה עם שתי חזיתות - ישראל ואיראן, אליהן יקצה אולי יותר כוחות. בצוץ ההסכם שאלה פתוחה. בסיון העבר אינו מעיד שיעמוד במבחן המציאות.

סודי ביותר לנמען בלבד

- ה -

פרשת מטוס טויטאיר - סיכום פעילות (עמ' 35)

בקורי הפסקת האש (עמ' 39)

גברה פעילות הירי המצרי, ביחוד ארטילרי, וכן החדירות למאדבים ומודיעין. מטוסינו המשיכו בפעילותם וזוּפלו שני מיג-21 מצריים וסוחוי 7 אחד. עליה בפעולות הטרור משטח ירדן עם סיום שלב המשבר בין השלטונות שם למחבלים. יחידת צה"ל פשטה על בסיס מחבלים מזרחית לים המלח. פעולות טרור משטח סוריה בהיקפן המקובל, ויזמות מוגברות של הצבא הסורי. החמרת המצב בגבול לבנון - פעולת צה"ל בכפר הלבנוני עייטא -א-שעב.

נספח: סיכום פעילות הטרור בפברואר 1970 בהשוואה לינואר 1970 (עמ' 44)

סודי ביותר לנמען בלבד

- 1 -

דיוני ארבע המעצמות

כללי

1.

ב-5.3.70 התכנסו בציגי ארבע המעצמות לפגישתם ה-29 בנוי-יורק. הדיונים התנהלו באוירה נוחה ועניינית וללא הפולמוס שאיפיון את הישיבות הקודמות.

תזוזה בעמדת בריה"מ

2.

בציג בריה"מ מאליו, שהיה יוה"ר, פתח בהודיעו שהוא מוכן להגיב באופן קונקרטי על הצעות ארה"ב להסדר ישראלי-ירדני שהוגשו לדיוני ה-4 ב-18.12.69. הוא התייחס לנקודות הבאות:

א. סעיף 9 בהצעה האמריקנית מתקבל על דעת בריה"מ - בהיותו זהה עם

ההצעה הסובייטית מיוני 1969.

סעיף 9 בהצעה האמריקנית קובע:

ירדן וישראל תסכמנה הדדית שכל אחת תכבד את ותכיר בריבונות השנייה, שליטותה הטריטוריאלית, האיסור להתקיפה, עצמאותה המדינית וכן זכותה לחיות בשלום בגבולות בטוחים ומוכרים כשהיא חופשייה מאיומים ומפצולות אלימות.

ב. סעיף 10 בהצעה האמריקנית קרוב מאוד לעמדת בריה"מ

סעיף 10 בהצעה האמריקנית קובע:

ההסכם הסופי יירשם במיסמך שייחתם ע"י הצדדים ויופקד מיד באו"ם. לאחר שהצדדים יפקידו מסמך זה הם יבקשו ממזכ"ל האו"ם להודיע על כך מיד למועבי"ט ולכל חברות האו"ם. בביצוע ההסכם הסופי, הצדדים יבינו שחובותיהם תהיינה הדדיות ותלויות זו בזו. בהסכם הסופי ייקבע שהפרה מוחשית של הסכם זה ע"י אחד הצדדים תעניק לצד השני את הזכות לראות הפרה זו כסיבה להפסקת ביצועו - כולו או חלקו - עד שההפרה תתוקן. מרגע ההפקדה ייעשה המיסמך למחייב את הצדדים ובלתי ניתן לביטול והצדדים יתחילו בביצוע הוראותיו ובכיבודן.

2./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 2 -

ג. סעיף 4 בהצעה האמריקנית - גם אם יש הבדלי גישה קטנים הרי ניתן לגשר עליהם

סעיף 4 בהצעה האמריקנית קובע:

ישראל וירדן יעבדו ביניהן את המעמד והסידורים הסופיים של ירושלים, לרבות גבולותיה העירוניים. שני הצדדים יסכימו שירושלים היא מקרה מיוחד שעליו יחולו העקרונות הבאים:

א. היא צריכה להיות עיר מאוחדת שבתוכה צריכה להיות

תנועה בלתי מוגבלת של אנשים וסחורות.

ב. צריך להיות חופש גישה בלתי מוגבל לעיר המאוחדת לאנשים

מכל האמונות וההתייבויות.

ג. הסידורים למינהל העיר המאוחדת צריכים להביא בחשבון

את האינטרסים של כל תושביה ושל הקהילות הבינלאומיות

היהודית, המוסלמית והנוצרית ולהבטיח תפקיד לממשלות

ישראל וירדן בחיים האזרחיים, הכלכליים והדתיים של

העיר.

ד. סעיף 2 בהצעה האמריקנית מהווה את הבעייה העיקרית:

- המבוא ותת-סעיף 4: בריה"מ מקבלת אותם.

- תת-סעיפים 1, 2, ו-3: בריה"מ סבורה שהם מיותרים, בהיותם חזרה

על הוראות המגילה והחלטת מועבי"ס 242 מ-22.11.67.

- תת-סעיף 3: בריה"מ אינה מבינה את הכוונה ב"אי-התערבות".

סעיף 2 בהצעה האמריקנית קובע:

מצב המלחמה והלוחמה בין ישראל לירדן יסתיים ומצב של שלום

רשמי ייקבע ביניהן. שני הצדדים יימנעו מפעולות שאינן עולות

בקנה אחד עם מצב השלום והפסקת מצב המלחמה. במיוחד:

1. הכוחות המזוינים והאחרים - ביבשה, בים ובאוויר -

של שום צד לא יבקשו ולא יאיימו בשום פעולה תוקפנית

נגד עמו או כוחותיו המזוינים של הצד השני.

2. שני הצדדים יקבלו על עצמם לעשות כל מה שביכולתם

כדי להבטיח שפעולות איבה ומלחמה לא תיגרמנה ולא

סודי ביותר לנמען בלבד

- 3 -

תבוצענה מתוך הסריסוריה שלהם, בין ע"י סוכנויות הממשלה

ועובדיה ובין ע"י אנשים או ארגונים פרטיים.

3. שני הצדדים יימנעו מהתערבות ישירה או עקיפה בעניינים הפנימיים של כל צד, מסיבות מדיניות, כלכליות או אחרות.

4. שני הצדדים יאשרו שביחסיהם זה עם זה, הם יודרכו ע"י

העקרונות הכלולים בסעיף 2, תת-סעיפים 3 ו-4 של מגילת

האו"ם.

סעיף 2, תת-סעיף 3 של מגילת האו"ם קובע:

חברי הארגון יסדירו את מחלוקותיהם הבינלאומיות

בדרכי שלום, כך שהשלום והבטחון הבינלאומיים,

כמו גם הצדק, לא יועמדו בסכנה.

סעיף 2, תת-סעיף 4 של מגילת האו"ם, קובע:

חברי הארגון יימנעו ביחסיהם הבינלאומיים

מלהשתמש באיומים או בכוח בגד השלימות הסריסוריאלי

או העצמאות המדינית של כל מדינה ובכל דרך

שאינה עולה בקנה אחד עם מטרות האו"ם.

ה. לשאלת הפדאיון - לדעת בריה"מ אין לראות מדינות באחריות לפעולות

יהודים; בעיית הפדאיון תחוסל עם נסיגת הכוחות הישראליים.

ו. אשר לנסיגה - בריה"מ יכולה להסכים לתיקונים קלים בגבול הירדני

כפי שנקבע בהצעה הצרפתית. בריה"מ מקבלת את הגירסה הצרפתית מאחר

וזו אינה סותרת את המושג של נסיגה טוטאלית, וזאת לאור ההצעה הצרפתית

לקבוע מפורזים באזורים שמהם תיסוג ישראל.

בנושא הנסיגה הפנה הנציג הסובייטי עוד מספר שאלות לנציג ארה"ב:
ייקבעו

- האם לפי ההצעה האמריקנית /מפורזים בכל השטחים שיעברו מיד

ליר או בחלקם בלבד.

- לפי הצעת ארה"ב האם יישארו כוחות ישראלים בשטחים שהיו

שייכים ליורד.

- עיתוי הנסיגה ומשך זמנה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 4 -

- האם לפי הצעת ארה"ב יוצבר כוחות האו"ם כדי להשקיף על הנסיגה.

ז. ניסוח קרוי הנחיה ליארינג. בסוף הדיון אמר נציג בריה"מ כי מאחר והוא המציא את התגובות הסובייטיות לשאלת השלום הוא מקווה שאפשר לגשת לניסוח קרוי ההנחיה ליארינג.

3. תגובת ארה"ב
נציג ארה"ב יוטס הגיב על דברי נציג בריה"מ בנקודות דלהלן ובקש הבהרה בוספת לגביהן.

א. סעיף 2 בהצעת ארה"ב, המבוא: לא ברור אם בריה"מ מסכימה למבוא כולו, לרבות קביעת מצב שלום רשמי. מאליו לא השיב.

ב. סעיף 2 בהצעת ארה"ב, תת-סעיפים 1, 2, 3: - ארה"ב מבינה שבריה"מ מוצאת אותם למיותרים אולם אינה מביעה התנגדות עקרונית לגביהם. בהתחשב בתולדות הסכסוך הממושך באזור ארה"ב סבורה שיש הצדקה להשאירם, וביחוד לאור החשיבות שהצדדים מייחסים לעניינים אלה.

ג. סעיף 2 בהצעת ארה"ב, תת-סעיף 3: - ארה"ב אינה מבינה כיצד בריה"מ יכולה להסתייג מתת-סעיף זה, הקובע אי-התערבות, וזאת לאור תמיכתה המסורתית של בריה"מ בעקרון זה.

ד. לשאלת הפדאיון: - טוב יהיה אם פעולותיהם תיפסקנה אחרי הנסיגה אך ספק אם אמנם כך יהיה.

ה. הנסיגה: - ארה"ב מקבלת את עקרון הנסיגה כבהחלטת 22.11.67. הנציג האמריקני ציטט בהקשר זה מבאום שה"ח האמריקני רוג'רס מדצמבר 1969. עם זאת יש לארה"ב הסתייגויות מהנוסחה הצרפתית בדבר הנסיגה. העמדה האמריקנית היא ברורה: היא מצדדת בנסיגה לגבולות בטוחים ומוכרים אשר צריכים להיות קרוי שביתת הנשק הישנים, בשינויים בלתי-מהותיים שעליהם יוסכם בין שני הצדדים.

ו. הסכם בין הצדדים לבין עצמם.
אשר לשאלות הנוספות ששאל הנציג הסובייטי בנושא הנסיגה - את ההכרעה ביחס אליהן יש להשאיר להסכם בין הצדדים עצמם. אם הצדדים לא יגיעו לכלל הסכם בינם לבין עצמם בחסות יארינג יוכלו ה-4 לסייע להם בכך, אולם ראשית

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד - 5 -

על הצדדים לבסות להגיע לידי הבנה ביניהם מאחר שלדעת ארה"ב קשה לגורמים מבחוץ לקבוע הסדרים בעניינים מסוג זה לפני שהצדדים יתבסו בכך בינם לבין עצמם.

ז. שיטות המשא ומתן - נציג בריה"מ אומנם לא התייחס אליהן, אך לדעת ארה"ב יש להגיע לידי הבנה ביחס אליהן.

ח. ביסוס קרוי הבחייה ליארינג - נציג ארה"ב אמר שמוקדם לעשות זאת כל עוד לא הושגה הסכמה בשאלת הנסיגה והשלום.

4. עמדת בריטניה
נציג ארה"ב לחץ על נציג בריטניה הלורד קראדון לפרט את העמדה הבריטית בשאלת הנסיגה, כפי שעשה בישיבות הקודמות ביחס לשלום. נציג בריטניה חזר על עמדת ממשלתו: בריטניה בעד נסיגה לגבולות בטוחים ומוכרים, שצריכים להיות קרוי שביתת הנשק מ-1949 בתיקונים קלים שעליהם יוסכם בין הצדדים. האמריקנים מצריכים שעמדת בריטניה בדרך זהה למעשה עם עמדת ארה"ב.

5. עמדת צרפת
נציג צרפת דיבר רק קצרות והזכיר את מאמציו למצוא נוסחה בנושא הפדאיון.

6. הערכת השגריר תקוע

א. בריה"מ

- לא שינתה מהותית ובדרך כלל את עמדתה ביחס לשאלות הנדונות במסגרת ה-4.

- שינתה עמדתה בדבר אחר בלבד - בהצטרפותה רשמית לנוסחה הצרפתית בשאלת הנסיגה והתיקונים הקלים בגבול.

- יחד עם זאת עשתה מאמץ להפשיר את הקיפאון בשיחות ה-4 ולבסות לדחוף לקראת גיבוש קרוי הבחייה חדשים ליארינג.

- ייתכן ועשתה מאמץ זה לבוכח יוזמת מזכ"ל האו"ם לחדש את שליחות יארינג בימים אלה.

- ייתכן ותיאמה את המאמץ עם צרפת.

- יש לצפות שתלחץ, בסיוע צרפת, על ארה"ב כדי שזו תגמול לה, לבריה"מ,

סודי ביותר

סודי ביותר

לנמען בלבד

- 6 -

ע"י גילוי גמישות ותסכים להתחיל בניסוח קורי הנחייה ליארינג.

ארה"ב

ב.

- עשויה להחלים - מתוך שיקולים מדיניים כלליים, ולא דווקא משיקולים הקשורים בהבדלי ניסוח בין המעצמות - שאין לגשת לתרגיל הניסוח.

- עם זאת, ולנוכח השמועות שרווחו מאז תום ביקורו של הנשיא פומפידו בארה"ב שארה"ב הבטיחה לעשות מחווה כלפי צרפת במסגרת ה-4, יש לחשוש שהיא עשויה להסכים לגשת למלאכת הניסוח כמחווה לבריה"מ ולצרפת תוך הסבר לישראל שזהו מחווה זוהלי גרידא מאחר והבדלי הגישה בינה לבין בריה"מ וצרפת בנושאי הפדאיון ושיטת המשא ומתן קיימים ועומדים.

בריתניה

ג.

בשיחה עם השגריר תקוע אמר נציג בריטניה כי לדעתו יש בהתבטאות בריה"מ בישיבת ה-4 אישור להערכתו שניתן למצוא נוסחה משותפת למעצמות.

תגובות והערכות אחרים:

7.

א. מזכ"ל או"ם לעתונאים (7.3): בעקבות פגישת ה-4 האחרונה בתעוררה תחושה כללית של אופטימיות לגבי האפשרויות להשגת הסכם ביניהם. הוא סבור שחלה לפחות התקדמות מסוימת בשיחות המרובעות.

ב. שה"ח הצרפתי לעתונאים (9.3): נתגלו סימני תזוזה לקראת שבירת הקיפאון, אך גם לא לגשירת הפער בין 4 המעצמות השונות במזה"ת.

ארה"ב

ג.

- דובר מחמ"ד לעתונאים (9.3): אין להבחין לעת עתה בחידושים בהתפתחות ההשקפות של וושינגטון ושל מוסקבה על המזה"ת.

- מנהל מחקר המזה"ת במחמ"ד לשגרירותנו בווינגטון (10.3): במחמ"ד אין רואים חידוש או עניין מיוחד בדברי נציג בריה"מ בישיבה האחרונה של ה-4. מפרשים את הופעתו המתונה כגובעת מהדילמה שבה נתונה בריה"מ ביחסה למצרים, דילמה שהולידה את הטכסיס של הזרקת חיים לשיחות ה-4.

- מקור מהימן במחמ"ד לשגרירותנו בווינגטון (9.3): לגופו של עניין בריה"מ לא שינתה את מדיניותה.

7/..

סודי ביותר לנמען בלבד

- 7 -

8. דיוני ה-4 בישיבתם ה-30

א. כללי

ב-12.3.70 התכנסו נציגי ה-4 לפגישתם ה-30 בניו-יורק.

ב. ארה"ב מציעה לנסח דו"ח עמדות עבור יארינג

נציג ארה"ב הציע שסגני הנציגים הקבועים ייפגשו כדי לנסח עבור יארינג דו"ח על עמדות המעצמות שיכלול את הנקודות המוסכמות ואת הנקודות השנויות במחלוקת ביניהן. נציג ארה"ב נימק את הצעתו בכך שאין זה מציאותי לחתור לגיבוש קווי הנחיה כוללים בעת שהותו של יארינג בניו-יורק.

ג. תגובת נציג בריה"מ - שלילית

נציגי יתר המעצמות הודיעו שידווחו על הצעת ארה"ב לממשלותיהן אולם תגובתו הראשונה של הנציג הסובייטי מאלכ היתה שלילית. הוא טען שה-4 יכולים לדווח ליארינג בע"פ ואם יש מקום למסור לו משהו בכתב הרי אלה צריכים להיות קווי ההנחיה הסופיים.

ד. הסברי ארה"ב לישראל

לאחר הישיבה הסביר חבר משלחת ארה"ב לשגריר תקוע :

- הגישה החדשה של ארה"ב נובעת מרצון להדוף הלחץ המופעל עליה להתחיל בגיבוש קווי הנחיה חדשים ליארינג וכן מרצון למצוא דרך סבירה להתחשב בנוכחות יארינג בניו-יורק.
- ארה"ב מקוה שהדו"ח שהציעה לחבר יסייע ליארינג לחדש את פעילותו.
- להצעת ארה"ב השלכות חשובות מבחינת הצדדים, וביחוד מבחינת ישראל המתנגדת לגיבוש קווי הנחיה. הצעת ארה"ב נותנת לישראל זמן לתמרון.

הערכת השגריר תקוע

ההתפתחות האחרונה חמורה באשר היא מבשרת התחלה של הפשרת הקיפאון.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 8 -

חידוש שליחות יארינג

1. או-תאנט לא קיצר ביקורו בבורמה בגלל ענייני המזה"ת

מתברר שמזכ"ל האו"ם לא קיצר את ביקורו בבורמה לשם סיפול דחוף בבעיות המזה"ת, כפי שטען, אלא בגלל קרע שניבעה בינו ובין ממשלת בורמה: הממשלה, ששמרה לו סיבה מקודם על שנפגש עם רה"מ הקודם או-נו, התרעמה על שפרסם כי הוא בא לביקור רשמי בארצו והודיעה לו כי כיון שביקורו פרטי שום נציג רשמי לא ינכח במסבה שעמד לערוך לכבודו נציג האו"ם ברנגון. מתוך רוגז וכדי למנוע בזיון העדיף או-תאנט להקדים צאתו ולבטל את המסיבה. בצאתו הכריז על צערו על שנאלץ לבטל פגישה עם נה וין, יו"ר מועצת ההפיכה, ואי-לכך פרסם שה"ח הבורמני הודעה שהביקור של או-תאנט היה פרטי ולא עפ"י הזמנת הממשלה וכי נה-וין לא עמד כלל לקבלו.

עם זאת עובדה היא כי מיד בשובו לניו-יורק מביקורו המקוצר החל או-תאנט לגלגל את חידוש שליחותו של יארינג.

2. יארינג מגיע לניו-יורק

ב- 10.3.70 הגיע ד"ר גונאר יארינג לניו-יורק. בהודעה שפרסם האו"ם ערב בואו (7.3) נאמר בין היתר:

- יארינג חוזר למטהו באו"ם לבקשת המזכ"ל.
- יארינג יחדש את התייעצויותיו עם המזכ"ל, עסי נציגי הצדדים ועם מעוניינים אחרים, כבעבר.
- משך שהותו לא נקבע ויהיה תלוי בנסיבות.
- על כל פעילות נוספת בקשר לשליחותו יחליט יארינג עצמו לאור התייעצויותיו בניו-יורק.

3. חידוש שליחות יארינג לא נדון לגופו בשיחות ה-4

בפגישתם האחרונה ב- 5.3.70 לא נכנסו ה-4 לדיון בחידושה הקרוב של שליחות יארינג, אף כי נציג בריה"מ, לאחר שמסר את תגובות ממשלתו על הצעות ארה"ב להסדר ישראל-יורדני, הציע לגשת לביטוח קווי הנחייה ליארינג, הצעה שנציג ארה"ב פסלה באמרו שמוקדם לקבלה כל עוד לא הושגה הסכמה בשאלות הנסיגה והשלום.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 9 -

4. סיכומי השגריר תקוע והערכותיו על מניעי או-תאנס ותוכניותיו

- המזכ"ל לא בידחף ליזום את חידוש שליחות יארינג ע"י אחת מ- 4 המעצמות.
- הוא נפגע קשות מהביקורת שהוסחה בגדו בשעתו על הזנחת בעיית ביאפרה.
- ההערכה הכללית לגבי יכולתו הוא ולגבי מעמד האו"ם הגיעה לשפל ולכן הוא מגשש בשלב זה באפילה כדי למצוא דרכים לעשות משהו בעניין המזה"ת.
- קרוב לוודאי שכאשר יזם את חידוש השליחות לא היתה לו שום תוכנית מגובשת לשורת מהלכים מחושבת מראש. הוא התכוון להביא את יארינג לעריכת מסע גישוש ורק לאור תוצאותיו הראשונות לשקול את המשך הצעדים.
- עם זאת ייתכן ורצה לבחון את האפשרות שיארינג ימריץ את ה- 4 לזרז ניסוח קווי הנחייה חדשים עבורו. עד ישיבת ה- 4 ב- 5.3 השלים המזכ"ל עם העדר סיכוי קרוב לסיום דיוני ה- 4 בסיכום משותף אך לאור התזוזה בעמדת בריה"מ באותה ישיבה ייתכן ושינה את הערכתו.
- ייתכן והוא רוצה להציע כבסיס לחידוש השליחות בוסחה שתתייחס לשתי הנקודות: שלום ונסיגה, בוסחה שהציע ל- 4 ושהללו דחוה, בוסחה שעתה הוא יכול לחשוב על גיבושה על ידו עצמו ועל ידי יארינג תוך מגעים עם הצדדים ולא בקווי הנחייה חלקיים מטעם ה- 4. ברעיון זה יש חזרה למעשה לתביעה שהעלה יארינג בעבר כי ישראל תצהיר על זכויותה לנסיגה ואז הוא יוכל לקבל הסכמה ערבית להתחייבות לשלום ולהתקדם במאמצים.

5. הערכות השגריר רבין על אפשרויות התפתחות שליחות יארינג

- שליחות יארינג המחודשת יכולה להתפתח, להלכה, בשלושה כיוונים אפשריים:
- א. על בסיס המנדט הישן הנובע מהחלטת מועבי"ס מ- 2.11.67 וללא כל תוספות. ספק אם יש סיכויים לכך.
- ב. על בסיס מנדט חדש - מפורס או כללי - בהנחיית ה- 4: אין סיכוי ריאלי שה- 4 יסכימו על הנקודות המרכזיות השנויות במחלוקת, אך ייתכן שיתנו לו כקו מדריך את ההצעות השונות שהוגשו ע"י המעצמות תוך כדי שיחות ה- 2 וה- 4. במקרה זה לא תהיה שליחותו מבוססת על החלטת מועבי"ס המקורית שגם היא אינה הרצויה ביותר לישראל, אלא במקרה הטוב - הצעות רוג'רט ובמקרה הגרוע - הצעות בריה"מ וצרפת. חידוש השליחות במתכונת

סודי ביותר לנמען בלבד

- 10 -

זו גרוע אפוא מהמשך הקפאון בשיחות ה- 2 וה- 4. יתר על כן: מאחר ויארנינג לא ישיג דבר הרי כשלוננו לאחר פרק זמן מסויים יתן תואנה להחזרת הנושא לדיון מחודש במועבי"ס - שהיא האפשרות הגרועה ביותר.

ג. קיום השליחות בצורה מקוטעת - היינו בניו-יורק ולא במזה"ת. זוהי האפשרות הריאלית ביותר. היא גם עולה בקנה אחד עם רצון נאצר (ר' להלן). יש לחשוש ששליחות יארנינג המחודשת תתבטא בסיבוב שיחות ענייניות בלתי ישירות בניו-יורק, בשילוב עם שיחות ה- 4, תוך הסברה שאי-יציאתו למזה"ת גובעת מהצורך להבהיר ולגבש קווים מנחים לפעולתו.

6. מסקנות השגרירים רבין ותקוע

חידוש שליחות יארנינג - הן על בסיס המנדט הישן ועל אחת כמה וכמה על בסיס מנדט חדש - צופן בחובו סכנות חדשות הגדולות מאלו הסמוכות בהמשך המצב הנוכחי.

7. עמדת ישראל

- מתנגדת לחידוש השליחות שלא על בסיס המנדט הישן שהוא סעיף 3 בהחלטת מועבי"ס מ- 22.11.67.
- תימנע מלנקוט צעדים או יוזמות שיציגוה כאחראית לכשלון השליחות.
- רואה ביארנינג את הגורם הבי"ל היחיד המוסמך לקדם הסכם בין הצדדים לכינון שלום ומעוניינת בהמשך קיומו למקרה שיזדקקו לו.
- מתנגדת לשילוב שליחותו עם שיחות ה- 4, שישראל שוללת את עצם קיומן, ולהפיכתו למכשיר המעצמות הפועלות לפי אינטרסיהן.
- סבורה שהצעד הבא שעל יארנינג לנקוט הוא לזמן את הצדדים לשיחות שלום על בסיס סעיף 3 בהחלטת מועבי"ס ולא לפתוח מחדש בהתעסקות בפירושי מלים כבעבר.

8. עמדת מצרים

- באחד מהראיונות שהעניק לאחרונה לסלביזיה אמריקאית אמר נאצר כי אין צורך בשיחות במזה"ת מאחר שבניו-יורק יושבים נציגי הצדדים, המעצמות והאו"ם ואפשר לקיים שם את המגעים הדרושים כדי להביא לביצוע החלטת מועבי"ס מ- 22.11.67.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 11 -

- בפרשנות רדיו קהיר (8.3) נאמר על חידוש שליחות יארינג:
 - חוגים באו"ם פירשו את הזמנת יארינג לניו-יורק ע"י אר-תאנט כהפעלת לחץ על 4 המעצמות להזדרז בפעולת החיפוש אחר נוסחת שלום במזה"ת.
 - חידוש שליחות יארינג אינו מועיל שכן
 - קיימת נוסחת שלום המבטיחה את פתרון כל הבעיות ובעיקר נסיגת צה"ל מכל השטחים הכבושים ופתרון בעיית הפליטים, נוסחת שלום שאותה יש לבצע, והיא החלטת מועבי"ט; אין צורך בהתווית נוסחה חדשה.
 - משבר המזה"ת אינו יכול לשאת תופעות כגון אשליה עצמית או היתלות בדמיונות שוא, המתרחשות עתה. המשבר הגיע למידת סכנה כזאת המחייבת פעולה חיובית, יעילה ומכרעת, אחרת ישאו הכל באחריות להתפוצצות.

9. עמדות המעצמות

א. ארה"ב

- בשיחת השגריר רבין עם עוזר שה"ח האמריקני סטקו (4.3) אמר האחרון כי מאד בלתי סביר שיש אפשרות לחידוש שליחות יארינג על בסיס המנדט הקודם.
- כשמסרו האמריקנים למזכ"ל האו"ם את דבר הסכמתם לבואו של יארינג להתייעצויות בניו-יורק הוסיפו כי הם חוזים קשיים לגבי הפעלתו האפקטיבית.
- בשיחה עם השגריר תקוע (5.3) אמר חבר משלחת ארה"ב לאו"ם באפס כי אם ישראל מתנגדת לשיחות ה-4 ולכל סיכום אפשרי ביניהם יהיה עליה לגלות יותר גמישות במגפיה עם יארינג.

ב. בריה"מ

- משלימה עם יוזמת המזכ"ל לנסות ולבחון סיכויי פעולה מחודשת של יארינג ללא קווי הנחייה חדשים מטעם ה-4 אך מקבלת זאת ללא התלהבות.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 12 -

- ייתכן והידיעה על בואו הקרוב של יארינג לניו-יורק היא שדחפה את בריה"מ להניח לפולמוס העקר בדיוני ה-4 ולהיכנס לדיון ענייני בישיבת 5.3.70 במגמה להזדרז ולנסח לו הנחיות חדשות.

ג. צרפת

כעמדת בריה"מ.

ד. בריסניה

- בשיחה עם השגריר תקוע (6.3) אמר נציג בריסניה קרדון כי אין הוא מאמין שיארינג יכול לתרום תרומה ממשית לקראת הסדר וכי אין הוא רואה אפשרות או הצדקה לחידוש מאמציו של יארינג בלי סיכום בקרב ה-4.
- 10. פגישת השגריר תקוע עם יארינג

א. כללי

- ב- 12.3.70 קיים יארינג בניו-יורק פגישה עם השגריר תקוע, פגישה ראשונה מאז בואו של יארינג לניו-יורק.
- ב. יארינג פועל על סמך מנדטו הקיים ומפריד בינתיים בין שליחתו לשיחות ה-4 מעוניין בהצהרה ישראלית על נכונות לנסיגה
בשיחה אמר יארינג:
 - בשיחתו עם מזכ"ל האו"ם בל' נבה בסוף פברואר הגיעו למסקנה כי בשלב הנוכחי אין מקום לחידוש שליחותו.
 - עם זאת אמר יארינג לתאנש שהוא יהיה מוכן לבוא בכל עת לניו-יורק להמשך חילופי הדברים עמו.
 - אינו יודע עדיין אם וכיצד ניתן לחדש את שליחותו.
 - אינו מוכן לצאת לסיבוב נוסף במזה"ת בידיים ריקות כשכשלון הסיבוב מובטח מראש.
 - סבור שהצהרה ישראלית על נכונות לסגת בעקבות הסדר שלום תוכל לשמש פתיחה לחידוש מאמציו.
 - אף אם ימשיך בהצגת השאלות בהן התחיל אשתקד, דבר שהוא יכול

סודי ביותר לנמען בלבד

- 13 -

- לעשותו, לא תהיה אפשרות לעקוף את עניין הנסיגה.
- כוונתו עכשיו היא לפעול אך ורק עפ"י המנדט שלו ולהפריד בין שליחותו לבין דיוני ה-4, שהם עובדה קיימת כמו ערעור הפסקת האש וכמו הופעת הגורם הפלשתינאי.
- סיכום מסעם ה-4 טרם גובש אולם אם יגובש יהווה ביסוי לעמדת המעצמות, ישמש אסמכתא לאחד הצדדים -אם לא לישראל אז לערבים -וימלא תפקיד בהשתלשלות העניינים על אף ההפרדה שבין שליחותו לבין דיוני ה-4.
- אין שום סיכוי לזמן בשלב הנוכחי את הערבים לשיחות עם ישראל ולכן אין טעם לבסות מהלך זה לפני שיפתח פתח ממשי להתקדמות.
- אם ישתכנע שאין אפשרות ליצור פתח חדש יעדיף לחזור למוסקבה כעבור מספר שבועות, אולם שליחותו לא תיפסק בכך והוא יוסיף לעמוד לרשות הצדדים.

ג. הערכת השגריר תקוע

- א. תאנש ויארונג שומרים על הפרדה פורמלית בין שתי המסגרות - שליחות יארונג ושיחות ה-4 - אולם תאנש פעיל לקידום שיחות ה-4 ויארונג, אף שאינן מתלהב מהן במיוחד, תמיד השלים עמן ועם זכות ה-4 לפרש את החלטת 22.11.67, בהיותו סבור שבהעדר פתח כגון הצהרה ישראלית על נכונות לסגת פירוש ה-4 יסייע לו בהמשך מאמציו.
- ב. יארונג לא יהיה אפוא שותף לישראל במערכתה נגד ה-4.
- ג. המפתח להצלחת מערכה זו בווינגטון: אם תתמיד ארה"ב להקפיא את שיחות ה-4 יימצע שילוב שיחות ה-4 עם שליחות יארונג.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 14 -

ריסון פעולות החבלה מלבנון

1. ארה"ב מסיפה לישראל להימנע מפעולות תגמול גדולה

ב - 6.3.70 בועד סגן שה"ח האמריקני אליוט ריצ'רדסון עם השגריר רבין, ובין היתר, לאחר שמסר לו על פנית שגריר ארה"ב בבירות אל ממשלת לבנון עפ"י בקשת ישראל ולאחר שקידם בברכה את החלטת ישראל ללכת בדרך הדיפלומטית, חזר על בקשת עוזר שה"ח האמריקני טיסקו (מ-4.3.70) שישראל תוסיף לגלות התאפקות בתגובתה הצבאית על פעולות המחבלים. ריצ'רדסון בימק:

- התקפה ישראלית גדולה אולי תביא הפוגה קצרה אולם תחליש את יכולת ממשלת לבנון לרסן את חדירות המחבלים.

- התקפה ישראלית גדולה לא תעמוד ביחס ישר לתקריות בעלות האופי המצומצם שאירעו לאחרונה.

- התקפה ישראלית גדולה חהיה קשה להסברה באו"ם.

2. פעולת צה"ל בלבנון

בליל ה-6-7.3.70 ביצע כוח פשיטה של צה"ל פעולה שהוגדרה "כפעולת אזהרה" בכפר הלבנוני עיסא א-שעב, הנמצא במרחק של כק"מ אחד מהגבול. בפעולה פוצצו 5 מבנים ששימשו את המחבלים ועוד שני מיבנים במוצב של הצבא הלבנוני. במהלך הפעולה נהרג מחבל אחד שפתח באש ושניים הובאו לחקירה לישראל. בעת הפעולה נקראו תושבי הכפר ברמקול לא לתת למחבלים לפעול מהאזור והוזהרו שאם המחבלים יעברו את הגבול ויפגעו ביושבים הישראלים יעבור צה"ל את הגבול ויכה בחזרה. הכוח התוקף, ששהה בכפר כשעה, חזר לבסיסו ללא נפגעים.

הפעולה היתה מצומצמת בהיקפה, בכוחותיה וביעדיה כשהמגמה היא לא לבפח ולמעט בפרסום ככל האפשר. מטעם זה גם לא צורפו עתונאים לפעולה.

3. תגובת ארה"ב

לאחר פעולת צה"ל הביעה משלחת ארה"ב באו"ם סיפוק באזני משלחת ישראל באו"ם:

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 15 -

לאור הרקע והמתיחות ניתן היה לחשוש לתגובה ישראלית במימדים גדולים יותר, אך ישראל השכילה לעשות בשומרה מידה וכך תרמה למעשה לענין השלום.

4. תגובות ממשלת לבנון

ב 7.3.70 הגישה לבנון למועב"ש אגרת מחאה על פעולת צה"ל בה נאמר בין היתר:

"... ההתקפה המרושעת באה בעקבות איומים ישראלים גוברים נגד לבנון. בימים האחרונים הפיצה ישראל בכוונה תעמולה אנטי-לבנונית וביצעה התגריות שהביאו למתיחות הגוברת בגבולה הדרומי של לבנון. עובדה מפורסמת היא שסירובה העיקש של ישראל להימנע מכל פעולות תוקפנות נגד לבנון הוא הסיבה העיקרית למצב המתיחות השורר באזור. ישראל, בהתקפתה נגד נה"ת הבינ"ל של בירות בדצמבר 1968, בהתקפותיה אח"צ על כפרים לבנוניים, בהפריעה לחיים השלווים של האוכלוסיה האזרחית בדרום לבנון, ובהורגה ובחוספה נתינים לבנוניים תמימים - אזרחים ואנשי צבא - הפכה בזדון אזור שהיה שלו לאזור של מתיחות מלא סכנות חמורות לשלום ולבטחון.

ישראל, שיש לראותה האחראית היחידה למתיחות מתפתחת זו, לא חדלה להשמיץ איומים נגד לבנון. רק היום הודיעו העתוננים על איומים ישראלים להפוך רצועה ברוחב של 6 מיל בדרום לבנון למדבר חרוך. הפעולה התוקפנית האחרונה, שבוצעה ללא התגריות ובכוונת זדון, מתווספת לרשימה הארוכה של הפרות ישראליות של הסכם שה"ב הלבנוני-ישראלי ומהווה אתגר להחלטות האו"ם ולחוק ולמוסר הבינ"ל..."

האגרת הלבנונית בענתה באיגרת ישראלית (7.3) שהופנתה אף היא למועב"ש.

5. תגובות המחבלים

מעשי החבלה במשכו - ר' להלן בפרק על הבעשה בקורי הפסקת האש. יאסר ערפאת הכחיש ברבת עמון שהמחבלים פינו חלק מאנשיהם מדרום לבנון.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 16 -

מקורות הפת"ח אף מענו שנשלחו לשם תגבורות.

ב - 9.3.70 אמר אחראי של ארגון "הפת"ח" (לפי רויטר):

- הפידאיון רוצים להרחיב את שטח פעולותיהם מערבה לכיוון הים התיכון
מאיזור פעולותיהם השגרתי ליד מורדות הר החרמון במפגש גבולות טוריה
לבנון.

- הסכם קהיר אינו אוסר להנחית מהלומות על ישראל לאורך גבול לבנון-
ישראל.

- המטרה הסופית של הפידאיון היא לפגוע באזורי התעשייה הישראלית המקיפה
את נמל חיפה ועכו.

- העמדה הנוקשה שבוקטים הישראלים כלפי תקריות הגבול בלבנון ברבעת
מפחדם מהאפשרות שפעולות הפידאיון תתפשטנה לאזור בצפון.

6. הצהרת שה"ח א.א.אבן: ישראל מוכנה לחתום על חוזה שלום

ב- 8.3.70 הצהיר שה"ח א.א.אבן בירושלים כי "ישראל מוכנה לחתום מחר
על חוזה שלום עם לבנון, עפ"י הגבולות הנוכחיים הקיימים בין שתי המדינות
וללא התחשבות כלשהי במבנה החברתי והתרבותי ובצורה שלטונה הפנימי".

7. תשובת שר הסברה הלבנוני: לבנון לא תחתום על שלום

ב- 9.3.70 הגיב שר הסברה הלבנוני עות'מאן א-דנא על הצהרת שה"ח אבן
באומרו: "לבנון לא תחתום על שום הסכם שלום חד-צדדי עם ישראל מאחר
שהיא שומרת על סולידריות מליאה עם שאר מדינות ערב באשר לפתרון בעיית
פלשתינה. העמדה הרשמית של לבנון ידועה יפה: היא אינה חורגת מהסכם
שה"ב משנת 1949 הקיים בין שתי המדינות, הסכם שישראל הפרה ללא הפסקה על
ידי מעשי התוקפנות החוזרים ונשנים שלה נגד הטריטוריה הלבנונית (סי"צ)".

8. כפתיים מדרום הלבנון בורחים

בינתיים במשך, כנראה, תהליך הבריחה של כפתיים מאזור דרום הלבנון
הגובל בישראל לפנים הארץ ומתהווה בעית פליטים פנימית. ב- 10.3.70
התנגשו כוחות הבטחון הלבנוניים עם פליטי הכפר עיטרון בפרבר מוחלט

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 17 -

בבירות, לאחר שהאחרונים הקימו מיבנים ללא רשיון וסירבו לפנותם, דבר שאילץ את כוחות הבטחון לפעול בכוח, בסיוע סנקים ושריוניות. אדם אחד נהרג ועשרים נפצעו, בתוכם שני שוטרים.

9. ההצעה להצבת משקיפים בגבול ישראל-לבנון

א. סיעון או-תאנט וראלף באנק :

ב-4.3.70, כשהעלה מזכ"ל האו"ם מחדש בפני השגריר תקוע את הצעתו הישנה להציב משקיפי או"ם משני עברי גבול ישראל-לבנון, אמרו הוא וראלף באנק :

- נכון הדבר שהלבנונים התנו בעבר את קבלת ההצעה בהציגם תנאי שהדבר יעשה על בסיס הסכם שביתת הנשק ולא במסגרת הפסקת האש, אולם בשיחה ביום הקודם (3.3) עם נציג לבנון לא הזכיר הלה את הסכם שה"ב והסתפק בהצגת התנאי שהמשקיפים יוצבו משני צדי הגבול ולא דוקא במספרים שונים בכל צד.

- אם אמנם אין ביכולת המשקיפים להבחין בפעולות יחידות קטנות של מחבלים ולדווח עליהן, ועל אחת כמה וכמה למונען, הרי ייתכן ובייתן יהיה להתגבר על קושי זה ע"י סיורים בידיים.

ב. סיעון ארה"ב

בשיחתם ב-6.3.70 ניסה סגן שה"ח האמריקני ריצ'רדסון לשכנע את השגריר רבין בנימוקים דלהלן שישראל תסכים להצעת מזכ"ל האו"ם על הצבת משקיפים בגבול הישראלי-לבנוני ותדון עמו בניצועה:

- הדאגה הבינ"ל הרבה למצב הנוכחי בגבול עשויה להקל על שני הצדדים להסכים להצבת המשקיפים.

- על אף הסתייגויותיהן של ישראל ושל לבנון כלפי הצעה זו, יש לראותה כאלטרנטיבה פוליטית קונסטרוקטיבית למעגל של פעולות ופעולות תגמול ולמתיחות הגוברת.

- חשוב לגסות כל אמצעי לבלימת התקריות ולהפחתת המתיחות.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 18 -

- על שני הצדדים להימנע מלנקוט עמדה בלתי גמישה ביחס לבסיס החוקי של הצבת המשקיפים: אין צורך לומר במפורש אם ההסכמה לקבלם מסתמכת על הסכם שה"ב או על הפסקת האש. הדבר הוכח כאפשרי בסידורים הבלתי רשמיים לפגישות המפקדים הצבאיים של שני הצדדים.

- אם הצבת משקיפים לאורך כל הגבול נתקלת בהתחלה בקשיים גדולים אפשר להציבם בראשונה רק באזורים שבהם ארצו הרבה תקירות. - ממשלת לבנון חלשה (מכדי לפעול נגד המחבלים). הצבת המשקיפים תוכל לעזור לה להתגבר, כיון שהיא תצטרך להגן, כביכול, על "מטבע בינלאומית".

- לא ברור במה הצבת המשקיפים תביא להרעה במצב ישראל. להיפך: אם תסכים ישראל להצבת המשקיפים היא תחזק את טענתה שהיא מוכנה לחיות בשלום עם לבנון ותשפר את תדמיתה הבינ"ל. - יתכן וגם לבנון תתנגד לרעיון. ישראל תהיה במצב יותר טוב אם תתן ללבנון לדחות את ההצעה. - אין ישראל מתבקשת להפקיד את בטחונה בידי האו"ם (אשר לטענתה אנדה בו כל ארון).

ג. עמדת ישראל

ישראל מתנגדת להצבת המשקיפים. להצדקת התנגדות זו נעשה שימוש בנימוקים שונים: התנאי הלבנוני להצבת המשקיפים במסגרת הסכם שה"ב מ-1949, אי יעילותם בעבר, אי יעילותם בהווה - בתעלת סואץ, אי יעילותם במיוחד באזור הררי כגון זה שבגבול ישראל-לבנון בו ניתן אפילו לכוח גדול ועל אחת כמה וכמה לכוח קטן לחדור סמוך לעמדת תצפית מבלי שתרגיש בדבר, חוסר האמון באו"ם ובמזכ"ל, החשש שלבנון תסתתר מאחורי הגנת משקיפי או"ם וכו'.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 19 -

10. פעולת צרפת

ב 10.3.70 נתקבל שגריר צרפת בישראל עפ"י בקשתו ע"י שה"ח אבן ומסר לו:

- לפי בקשת ישראל התערבה צרפת אצל ממשלת לבנון כדי שזו תעשה את כל אשר לאל ידה ע"מ שלא לתת לישראל תואנה לפעול.
- שלטונות לבנון בקשו בצעדים נוספים כדי למנוע ירי משטחם ולהגביר פיקוחם.
- ממשלת ישראל מתקוממת כשמייחסים לה כוונות מלחמתיות אולם דברי אלוף פיקוד הצפון לבריגדיר טעד היו ב"סגנון חריף" ואיומי קצינים פוגעים באמינותה של ממשלת ישראל.
- ממשלת צרפת מבקשת להפנות את תשומת לב ממשלת ישראל לכך שלפעולה צבאית בלתי שקולה ונמהרת תוכלנה להיות תוצאות מדיניות רציניות מאד.
- יש לדאוג שבעיית הפליטים לא תיהפך בלבנון לבעיה של פלשתינאים.

שה"ח אבן ענה:

- ישראל באמנה כבעבר לעקרון שלימותה הטריטוריאלית של לבנון ובכונה לעשות עמה שלום ללא חישובי שטח ומים.
- חובתה הראשונה של ממשלת ישראל היא להגן על חיי אזרחיה.
- ישראל נמנעה פעמים רבות בעבר מפעולות והסתפקה באזהרות, אך עם כל רצונה שלא לפעול אם אין הכרח בכך, יש גבול לכל סבלנות.
- אלוף פיקוד הצפון אמר לבריגדיר הלבנוני דברים בריאים כדבר חיל אל חיל.
- צבא לבנון עשה מאמץ מסוים אבל עדין 500 חבלנים מרוכזים מזרחה לחצבני ועל ממשלת לבנון להרחיקם; ממשלת לבנון פועלת יום-יום לפי הסכמי קהיר - דבר שישראל אינה יכולה לקבלו; על לבנון לא רק למנוע הפצצות אלא גם חדירות משטחה; על לבנון לעשות מכסימים ולא מינימים, ואל לה להגרר למלחמה הרביעית לאחר שנשארה מחוץ לשלוש קודמותיה.

ב - 9.3.70 עוד לפני פגישת שה"ח אבן ושגריר צרפת, הודיע רדיו בירות שצרפת מסרה "אזהרה" לישראל.

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 20 -

ארה"ב מבקשת שישראל תאפשר לירדן את תיקון תעלת הגור

- ב- 10.3.70 העבירה שגרירות ארה"ב, על סמך הנחיות ממחמ"ד, לידיעת משה"ח בירושלים, את מורת רוחה של ממשלת ארה"ב על שישראל מתמידה בסירובה להתיר את תיקון תעלת הגור. שגרירות ארה"ב ציינה כי:
- תעלת הגור הינה "אינטרס חשוב של ממשלת ארה"ב".
 - לדעתה יש לפרש את השקט היחסי בבקעת הירדן כביטוי לרצון ממשלת ירדן לאפשר לישראל להתיר את התיקון.
- דברים דומים אמר שגריר ארה"ב לרוה"מ ג. מאיר יום קודם לכן על דעת עצמו. עם קבלת ההוראות ממחמ"ד למחרתו ביקש השגריר להודיע לרוה"מ כי יש לראות את דבריו באוזניה מהיום הקודם כדברים לפי הוראות ממשלתו.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 21 -

מצרים

- א. מצרים מבקשת שארה"ב תסביר לה ישירות את הצעותיה להסדר
לשגרירותנו בארה"ב נודע ממנהל מחקר מז"ת במחמ"ד:
- מצרים רמזה לארה"ב שהיתה רוצה שבציג אמריקני יבוא לקהיר כדי למסור
הבהרות על הצעות ארה"ב מאוקטובר אשתקד להסדר מצרי-ישראלי.
- המצרים רמזו לאמריקנים כי אין הם סומכים עוד על בריה"מ שתסביר את
ההבהרות ולכן הם רוצים לשמוע ישיר מהמקור.
ב. מצרים דחתה הצעת האו"ם להסיג התצפיות בתעלה לעורף
בפגישתם בקהיר ב- 10.3.70 הביע סגן שה"ח המצרי צלאח גוהר התנגדות מוחלטת
לבקשת הגנרל אוד בול, ראש מטה משקיפי האו"ם, להזיז את בקורות התצפית
של האו"ם בתעלה לעורף בגלל הסכנה למשקיפים מחילופי האש. עם זאת הבטיח
גוהר לבן שיחור שמצרים תסייע לתצפיות על שפת התעלה.
ההתנגדות להסגת בקורות התצפית מגדות התעלה לעורף משותפת אפוא לישראל
ולמצרים גם יחד.
ג. ארה"ב ממתנת את מצרים בנושא קידוחי הנפט במפרץ סואץ, חבלה במחפר
- נציג מצרים בוועידת גורבאל חזר מקהיר בסער מאוד בנושא קידוחי הנפט
של ישראל במפרץ סואץ.
- בנושא זה מנסה ארה"ב להשפיע על מצרים שלא תעשה שום מעשה במהר אלא
תחשוב על אינטרסיה החומריים ותבקום רק בצעדים משפטיים. כדי להשפיע
על מצרים בכיוון של זהירות מסרו האמריקנים לגורבאל שיש להם הבטחות
מישראל שהיא לא תפגע בזכויות האמריקנים.
- בינתיים ביצעו (7-8.3.70) אנשי צפרדע מצריים שהוטסו לשם כך במיוחד
לאבידז'אן, חוף השנהב, פיגוע במחפר הדף ההולנדי-קנדי שעשה דרכו
מקנדה סביב אפריקה למפרץ סואץ, שם הוא אמור לבצע קידוחים. דבר החבלה
לא נתפרסם. תיקוני המחפר יימשכו כשבועיים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 22 -

ביקור נשיא צרפת בארה"ב

1. התרשמויות איש מחמ"ד

א. המזה"ת

איש אינו יודע מה נאמר בשיחות הפרטיות בין הנשיא נייכסון לבניא פומפידו. אולם אשר לשיחות רוג'רס-שומאן ולשיחות במחמ"ד בנושא המזה"ת - שלהן הוקדש כל היום הראשון - הרי בסופן הסתכמה קביעה הדדית של עמדות שונות. שני הצדדים במשלו לשתי ספינות החולפות זו על פני זו ללא מגע ביניהן.

ב. הפגנות היהודים

פומפידו ניצל את ההפגנות כדי לסחוט מחווה נכבד מניכסון. אם גם הפרשה לא סייעה לישראל הרי שגם לא הזיקה ואין להס לה חשיבות, לכל היותר היה לה רושם צורם.

ג. "תורת" הים התיכון

האמריקנים קיוו לשמוע הסברים כלשהם על "תורה" זו, אבל לא השכילו ללמוד דבר מעבר למה שפורסם בעתונות (ביחוד הראיון שהעניק פומפידו לסולצברגר). הערכת האמריקנים היא אפוא שה"תורה" אינה "תורת ממשל" אלא מהווה בעצם חזרה לשאיפות הצרפתיות הקלסיות לקיים מעמד והשפעה בצפון אפריקה ובמושבות הצרפתיות לשעבר. האמריקנים ניסו לגרר אם "התורה" מתייחסת לכל הים התיכון או רק לאגן המערבי ולא הצליחו לקבל תשובה על כך. לא ידוע להם אפוא למי מועידים הצרפתים את האגן המזרחי, אם אומנם מתכוונים הצרפתים ב"תורתם" רק לאגן המערבי. האמריקנים אינם פוסלים לגמרי את האפשרות שהצרפתים אכן מועידים את האגן המזרחי לבריה"מ - בצורה זו או אחרת. מכל מקום ברור שלצרפת יש בקושי משאבים לפתח איזו בוכחות שהיא אפילו במערב הים התיכון. סיכומי של דבר: כל הנושא לא נראה רציני.

23./..,

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 23 -

נאט"ו

ד.

לא חל שום שינוי בגישה הצרפתית. פומפידו אומנם מחייב, כפי שאמר בפומבי, בוכחות אמריקניות גדולה באירופה, אבל לא בצרפת אלא בגרמניה ובארצות אחרות. הוא חוזר אפוא בכך על הסתירה הגוליסטית המסורתית בנדון. אשר לפקוד המשותף - אין הצרפתים מתכוונים לחזור אליו אי-פעם. האמריקנים ציפו להצעות צרפתיות לפחות ביחס לש"פ צבאי דו-צדדי אך הצרפתים אף לא התייחסו לכך.

בריטניה והשוק

ה.

האמריקנים הופתעו מנוקשות הדברים שאמר פומפידו במועדון העתונות בווינגטון בנדון, בוקשות שעמדה בסתירה למה שאמר פומפידו בראיון לסולברגר, ולמה שאמר קומאן ישירות לבריטים. האמריקנים מניחים אפוא שדברי פומפידו נועדו לאיש אשר בקולומביה-לה-דז-אגליז. ממקורות אחרים ידוע לאמריקנים שהצרפתים מתכננים לפתוח בשיחות בנדון בחודש מאי ולהכריז על פגרה עד אחרי הקיץ בהנחה שער אז ייערכו בחירות בבריטניה והדבר יגרום לדחף נוספת. ייתכן שהצרפתים מבכרים לבהל מו"מ דוקא עם השמרנים ומעדיפים אפוא לחכות עד שיתברר אם הללו יחזרו לשלטון.

בריה"מ

ו.

גם בנושא זה לא הבחינו האמריקנים בשינויים בגישה הגוליסטית. הנושא מדאיגם במקצת והתעניינותם מכוונת עתה לביקור גרומיקו בפריס באפריל. הם רואים בדאגה בכובות מסוימת מצד צרפת להתייחס בחיוב לרעיון אמנת בטחון אירופית אשר לה, הם מניחים, יקדיש גרומיקו את עיקר מאמציו. האמריקנים ערים לעובדה שביקור גרומיקו ייערך ערב כנס שרי החוץ של נאט"ו ברומא. הצרפתים מצדם עוקבים בענין רב אחרי השיחות בין רפ"ג לגרמ"ז הנמצאות בשלבן ההתחלתי ויש להניח שיתאימו מדיניותם לתוצאותיהן.

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 24 -

2. שגריר צרפת בישראל על ביקור פומפידו ותוצאותיו

בשיחה עם שה"ח אבן (10.3) אמר שגריר צרפת בישראל:

- הרגשתו היא שנסיעת פומפידו לארה"ב לא הועילה ליחסי ישראל=צרפת.
- הכחיש מספר דברים המיוחסים לפומפידו והסתמך על רב היודע צרפתי שנכח בשיחה בשיקאגו.
- הביע דאגה מהאסמוספירה שיוצרת העתונות בישראל המוסרת על אנטישמיות בצרפת: המהפיכה הצרפתית היא שהביאה לאמנסיפציה של היהודים ופך שמכיר את צרפת יודע שאין בה מקום לאנטישמיות.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 25 -

ישראל - ספרד

1. הכרזת שה"ח הספרדי

ב- 9.3.70 פרסם עתון ספרדי הכרזה מפי שה"ח של ספרד גרגוריו לופז-בראון לפיה "העובדה שאנו ידידים עם הערבים אין פירושה שאנו אויבים של ישראל; הדבר רחוק מזאת: אם ידידים כועסים זה על זה, אני יכול להיות ידיד של כל אחד מהם. שום דבר אינו מפריע לכך." אשר לקיום ישראל בעתיד - "איש לא יחלוק על כך. הערבים עצמם משוכנעים בזאת. יש למצוא עתה נוסחה של דו-קיום בין הערבים והיהודים". בעקבות הכרזת שה"ח הספרדי פורסמו ניחושים והשערות על אפשרות הקמת יחסים דיפלומטיים בין ספרד לישראל.

2. הכרזות ומגעים קודמים

א. השמטת ההתייחסות לידידות המסורתית לערבים

בנאום הראשון כשר חוץ (סתיו 1969), נאום שבו הגדיר את מדיניות ספרד, השמיט השר בראון-לופז את ההתייחסות המסורתית לידידות עם עמי ערב. רק לאחר מחאת הנציגים הערבים "תיקן את המעוות" בנאום אחר. התברר כי ההשמטה נעשתה במכוון.

ב. התנצלות מראש על ההצהרות בקהיר

לפני ביקורו הרשמי במצרים העביר השר באמצעות שגריר ספרד בפריס שדר לממשלת ישראל בו ביקש שלא תראה את ביקורו זה כצעד אנטי-ישראלי על אף ההצהרות שבוודאי ייאלץ להשמיע שם. היתה זו הפעם הראשונה שממשלת ספרד פנתה בנושא זה לממשלת ישראל בצורה כה רשמית ובדרג כה גבוה.

ג. הזמנה לבקש פתיחת קונסוליה במדריד

בתגובה על תשובת ישראל לשדר, שהזגישה כי היא רואה בפנייה הספרדית צעד ראשון לפתיחת דו שיח שיכשיר הקרקע להבנה הדדית ולנורמליזציה ביחסים, בקש השר יוזמה ובעת שהותו בפריס הזמין את שגריר ישראל בפריס לפגישה. בשיחה אמר כי לספרד אינטרסים נכבדים במדינות ערב ואין ברצונה לפגוע בהם, אך עם זאת היא נייטרלית בסכסוך הישראלי-ערבי ושואפת לנורמליזציה

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 26 -

הדרגתית ביחסים עם ישראל. הקמת קונסוליה ישראלית במדריד גראית לו כצעד ראשון בכיוון זה והציע שישראל תגיש לו בקשה מנומקת משפטית בדיון. אי-לכך הוכנה איגרת שביסוד הנמקתה עקרון ההודיות.

ד. הכרזת שה"ח א. אבן בבריסל

בעת שהותו בבריסל, לרגל ביקורו הממלכתי בבלגיה, הכריז שה"ח אבן שהנורמליזציה ביחסי ישראל ספרד תלויה אך ורק בצד הספרדי.

3. הרקע

חילופי הממשלה במדריד (סתיו 1969) סימנו גישה חדשה במדיניות החוץ הספרדית שעקרה יתר ליברליות ופחות נוקשות. הדבר מתבטא, בין היתר, בהגברת ההתקרבות לארה"ב ושתוף הפעולה עמה, בהידוק הקשרים עם אירופה המערבית תוך נסיון להשתלב במסגרותיה הכלכליות והמדיניות, בהורדת הסון בענין גיברלטר והפגת המתיחות עם בריטניה, ובכפשרת הקפאון במגעים עם מדינות מזרח אירופה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 27 -

המסע הסובייטי האנטי-ציוני

- השבוע במשך המסע הסובייטי נגד הציונות וישראל, כאשר יהודים סובייטים מעיזים להכחיש בפומבי (מכתב הששה לניו-יורק טיימס מ- 8.3.70, הודעת ה- 39 מ- 12.3.70 למוסקבה מ- 10.3.70, הודעת ה- 25 מריגה) את השמצות השלטונות ואת "עדויות" היהודים הקומוניסטים והאנוסים.
- המסע הסובייטי מכון בעיקרו נגד ההתעוררות והתסיסה בקרב יהדות בריה"מ והתגובה שעוררו תופעות אלו בישראל ובעולם.
- מטרת המשטר הסובייטי להזהיר ולהפחיד את היהודים בבריה"מ כי הוא אינו מוכן לסבול סטייה וביטוי עצמי המקבלים צורה של מרי.
- כאשר בריה"מ סבורה שתופעות אלו פוגעות באושיות המשטר היא נוהגת לספל בהן ביד חזקה. כך, במקרה של צ'כוסלובקיה לא זרתעה אף משמוש בכוח צבאי כאשר קמה הנהגה שכפרה בעיקר ונתמכה ע"י דעת הקהל. אולם בגלל רגישות הנושא היהודי בעולם המערבי מנסה בריה"מ לגייס את יהודיה היא לתמיכה במדיניות הדיכוי וזאת גם כאמצעי לחץ פנימי וגם כהסוואה כלפי חוץ.
- בעת ובעונה אחת מנצלת בריה"מ את המסע כדי לזכות באהדת הערבים וכדי להוכיח להם שהיא בשארת שותפה נאמנה להם במלחמתם נגד ישראל ותומכיה.
- הקדמת האספקט היהודי על פני האספקט האנטי-ישראלי המדיני ונימת ההצטדקות ביחס למצב היהודים בבריה"מ התגבשה במידה מסוימת גם להסברת מדיניות בריה"מ כלפי ישראל (ההודעה הסובייטית שתמיכת בריה"מ נתונה לערבים לא נגד קיום ישראל אלא לשחרור השטחים).
- המסע הסובייטי מתבטא בין היתר גם בכך שבזמן האחרון אין עובר יום מבלי שמשלחת בריה"מ לאו"ם תפרסם הודעה לעתונות עם חומר בנושא היהודים לישראל, כגון מכתבי היהודים שהופיעו בעתונות הסובייטית, הראיון עם הרב לויין, מסיבת עיתונאים של דימשיץ ושו"ת. יתר על כן: בימים אלה כמעט ואין משלחת בריה"מ מוציאה הודעות בנושאים אחרים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 28 -

רצועת עזה: מסע תעמולה ערבי שישראל מתכוונת לעקור 300,000 פליטים

1. כללי

ב- 9.3 פתחו שופרות התעמולה הערבים, ובראשם המצרים, במסע תעמולה המיחס לישראל את הכוונה להעביר מהרצועה לגדה המערבית 300,000 פליטים. רדיו קהיר (10.3) אף ייחס את הספור לידיעה של "סוכנויות הידיעות" מירושלים מ- 9.3. לפי ידיעה זו עמדה ממשלת ישראל להתכנס ב- 11.3 לישיבה מיוחדת לדון בתכנית השר פרס בדון. התעמולה הערבית שלבה בנושא התקפה על מאמצי ישראל להביא להגירת תושבי השטחים מעבר לים.

2. משה"ח המצרי שוקל צעדים לתגובה

לפי רדיו קהיר (10.3) דן משה"ח המצרי בנושא באופן דחוף ושקל את הצעדים הבאים:

- א. זימון מועבי"ם.
- ב. פניה לארבע המעצמות.
- ג. בקשה מהמדינות הפרו-ערביות לנקוט צעדים דיפלומטיים ולהפעיל לחץ באו"ם.
- ד. פניה לוועדה לזכויות אדם בניו-יורק ולצלב האדום הבינלאומי בג'נבה.

3. מועצת הליגה הערבית קוראת לאו"ם לנקוט סנקציות מרתיעות

מושב מועצת הליגה המתקיים עתה בקהיר פרסם (11.3) הודעה בדון וקרא לאו"ם לנקוט סנקציות מרתיעות ואמצעים יעילים. מזכ"ל הליגה בתבקש להבריק לבשיא מועבי"ם, למזכ"ל או"ם ולראש הוועדה לזכויות אדם, כן בתבקשו מדינות ערב המארחות פליטים לקיים מגעים דחופים עם מנכ"ל סו"ת.

4. הרוסים מצטרפים למסע

יצוין שטא"ס הזרזה (10.3) לפרסם פרשנות לפי הקו של הסענות המצריות והדבר השתקף גם בשידורי מוסקבה.

5. מה מניע המצרים לעורר הפרשה

נראה שהמניעים העיקריים מאחורי המסע המצרי-ערבי הם:

29./..

סודי ביותר

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 29 -

- א. לפתוח זירה נוספת למאבק מדיני-תעמולתי נגד ישראל, ביחוד במישור
א"ס.
- ב. לרכז תשומת לב בינלאומית לשטחים ולהכביד על יזמות ישראליות בהם.
- ג. להאחז בהחרפת פעולות הסירור ברצועה תוך נסיון לדחוף לתסיסה כללית
בתוכה.
- ד. להדגיש זיקת מצרים והערבים לרצועה.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען 30 לבד

ארגוני המחבלים מנצלים המשבר בירדן

1. הפגנת ליכוד

ארגוני המחבלים מוסיפים לנצל את ההישג היוקרתי בו זכו עקב הצורה בה "נפתר" המשבר בינם לבין שלטונות ירדן ואשר התפרשה בצבור כנסיגתו של חוסיון על אף הפגנת הכח שעשה. יתר על כן בעולם מתבסס הרושם שהמחבלים מהווים בירדן מדינה בתוך מדינה עם אוטונומיה בניהול ענייניהם ומלחמתם. כידוע הקימו הארגונים "מפקדה מאוחדת של ארגוני ההתנגדות" שכללה 10 ארגונים, ביניהם "החזית העממית לשחרור פלסטין" של ג'ורג' חבש, אשר סירבה בעבר להצטרף לכל מסגרת כלל-פלסטיןית. הארגונים מבליטים הישגם זה באמרם שהמבחן עם המשטר הירדני, אפשר להוכיח שהארגונים הפלסטיןיים מסוגלים להתאחד במסגרת אחת, כשבשקפת סכנה לפעילותם או אפילו לפעילות חלק מהם. הדבר מעיד כביכול על הסולידאריות הבסיסית ביניהם מעבר ליריבות על מעמד הבכורה ולהבדלי ההשקפות האידיאולוגיים ושיטות הפעולה.

2. הקמת ועדת האחד הלאומי למעקב ולטיפול

בירדן הוקמה ב- 10.3 "ועדת האחד הלאומי" למעקב ולטיפול בהמשך היחסים עם השלטונות וגורמים פוליטיים בירדן.

3. מאמץ ליצור גוף דומה בלבנון

נוכח ההתפתחות בלבנון, מנסים הארגונים ליצור גוף דומה גם במדינה זו.

4. ארגוני המחבלים מנסים לשפר דימוי הבינלאומי

ארגוני המחבלים, משתדלים לשפר דימוי בעיני הצבור הרחב בעולם ע"י זה שאומרים שהמדינה שהם שואפים להקים תכלול כל מי שירצה להישאר בה כאזרח בתנאי שייתר על עקרונות הציונות. לשם כך הם מדברים על תיקון האמנה הלאומית של אש"פ מיולי 1968 ועל ביטול אותו סעיף שפסל הישארות יהודים שהגיעו ארצה אחרי 1917.

5. הצטרפות הקומוניסטים הערבים לארגוני המחבלים

לאחרונה רווחו שמועות על השתלבות המפלגות הקומוניסטיות הערביות בפעולות ארגוני החבלה הפלסטיןאים. הידיעות מצביעות בעיקר על המפלגה הירדנית

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 31 -

אשר הקימה ארגון בשם "אל אנצאר" (התומכים), אך הוזכרו גם שמותיהן של המפלגות העיראקיות, הסורית והלבנונית. לשמועות אלה אין אמנם אישור, אך הן יכולות להשתלב בתהליך של התפתחות היחסים בין המפלגות הקומוניסטיות הערביות לבין ארגוני המחבלים למן מלחמת ששת הימים ומשקפות את השנוי ביחסה של בריה"מ כלפי ארגונים אלה.

6. חוטיון מתעלם בהופעותיו מהמשבר שהיה

במספר הופעות שהיו בשבועיים האחרונים, התעלם חוטיון מרקמת יחסיו עם ארגוני המחבלים. הוא נצמד יותר ויותר לקו הנאצרי, משמש שופר להתקפות על ארה"ב המספקת נשק לישראל במקום לפעול למען שלום צודק. הוא ממשיך לומר שירדן תוסיף לקנות נשק ממקורותיה המסורתיים במערב, אך הוא אישית יהיה מוכן לצאת לבריה"מ כדי להשיג נשק טובייתי אם ירגיש צורך בכך.

7. פסימיות גוברת לגבי פתרון בדרכי שלום

חוטיון מביע פסימיות גוברת לגבי האפשרות למציאת הסדר בדרכי שלום ומתנבא שהמלחמה תתכן בקרוב ואולי עוד השנה.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 32 -

עיראק - הסכם עם הכורדים

1. סיום לוחמה שנמשכה למן 1961
בשיא עיראק הודיע (11.3) על הסכם בן 15 סעיפים שהושג עם הכורדים.
בזה מסתיימת לוחמה שנמשכה תשע שנים.
ההסכם הנו למעשה חזרה על תוכנית הפתרון שהודיע עליה בשעתו דוה"מ
עיראק הקודם עבד אל-רחמן אל-בזאז ב-29.6.66, ואשר בתקבלה ע"י הכורדים
והופרה לאחר סילוק בזאז.
2. פתן תוקף לזכויות הלאום הכורדי
הדבר הבולט בהסכם ההכרה בזכויות הלאום הכורדי במסגרת האומה העיראקית.
עם זאת לא ברור צדיין באיזה מידה יקבלו הכורדים אוטונומיה ממשית
בניהול ענייניהם ומחוזותיהם.
3. סגן נשיא כורדי
החוקה הזמנית תתקן בצורה שתציין שהעם העיראקי מורכב מלאום ערבי ולאום
כורדי. אחד מסגני נשיא המדינה יהיה כורדי. מתנהל כבר מגע על בחירת מועמד
מתאים.
4. החג הכורדי "אל-נורוז" יוכר כחג הלאומי.
5. זכויות תרבותיות
השפה הכורדית תוכר כשפה רשמית שניה. הקמת בתי-ספר, ארגוני-נוער, ארגוני נשים
וכד' כורדיים; תכניות כורדיות במלוויזיה; הקמת אקדמיה מועצת כורדית
בסלימאניה.
6. שתוף במנהל
יוקם מחוז כורדי; פקידים כורדיים ישולבו במנהל; אי-הפלייה במשרות
צבאיות כולל במשרות חשובות.
7. פתוח כלכלי, סעד ושיקום
ישוקמו הכפרים שנהרסו או נפגעו; ייעשו מאמצים להעלאת רמת החיים של
האוכלוסיה הכורדית.
8. הכרה בכורדים כלוחמים
תוענק חגיגה לכל אלה - אזרחים ואנשי צבא שהשתתפו במרד; תשולם קצבה

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 33 -

למשפחות הלוחמים שנפלו בקרבות.

עייפות במחנה הכורדי

9.

במחנה הכורדי היתה עייפות מהמלחמה שנמשכה תשע שנים. התלות המוחלטת בעזרה מבחוץ שלא תמיד ענתה על הדרישות ועל הציפיות, מה גם שאין להניח שאיראן, שהיתה הצנור העיקרי לעזרה, רצתה בכנות לאפשר לכורדים לעמוד בזכות ובכוח עצמם. הפילוגים, אפילו היו מצומצמים יחסית ולא פגעו בסמכות ובהילה של המולא מוצטפא אל-ברזאני, היו בין הגורמים שהשפיעו עליו לחפש שביתת-נשק כדי לבחון את כנות המשטר.

מניעי המשטר: אי-יכולת להשיג נצחון צבאי ולחץ מצרי-סובייטי

10.

גם בקרב המשטר הבעת'י העיראקי גברה ההכרה שלא יוכל להכניע צבאית את הכורדים. הוא היה נתון ללחץ מצרי וסובייטי לסיים את המלחמה.

הישג יוקרה למשטר

11.

ההסכם מהווה הישג יוקרה למשטר. עלייה בכוחו של המחנה האזרחי במפלגת הבעת' כי את השלבים האחרונים של המו"מ עם הכורדים, סיים סגן יו"ר מועצת הפיכה, צדאם חוסיין אל-תכריתי.

שתי החזיתות הנותרות לעיראק: ישראל ואיראן

12.

עיראק טענה תמיד שאינה יכולה להגדיל את המאמץ שלה במסגרת המאבק בישראל בהיותה נאלצת לחלק את כוחותיה בשלוש חזיתות: הכורדית, האיראנית (גם כדי להציל את המפרץ הפרסי מאימפריאליזם חדש) והישראלית. בסיוע שערך לאחרונה במצרים, בירדן, בסוריה ובלבנון הכריז שר ההגנה העיראקי על נכונות ארצו לשגר כוחות ללבנון כדי להגן עליה בפני הסכנה הישראלית, אם הממשלה הלבנונית תרצה בכך.

התגדיל עיראק כוחותיה בגד ישראל?

13.

עתה תידרש עיראק להגדיל את חלקה במלחמה בגד ישראל (אולי ע"י הפעלת חיל-האוויר). ייתכן שתעשה צעד סמלי, אך לא תוכל לעשות מאמץ רציני בעתיד הקרוב ביותר כי הרי יידרש זמן לפנות את היחידות מהחזית הכורדית. יתר על כן יש להניח שהמשטר לא ירצה לעשות צעדים חפוזים לפני שיראה כיצד מתבצע ההסכם בשטח.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 34 -

המבחן יהיה בביצוע

14.

בצוץ ההסכם הלכה למעשה הנו שאלה פתוחה ויהווה אבן בוחן לרצונו הכן של המשטר. בסיון העבר הוכיח שהסכמים מסוג זה אינם עומדים במבחן המציאות. שינוי במשטר בבגדאד, שהוא דבר אפשרי, עלול להביא לזעזועים גם בתחום זה. יתר על כן ההסכם עצמו, מכל מקום מה שפורסם ממנו, משאיר פורמלית מספר שאלות פתוחות, כמו צורת הניהול העצמי וכמו הקמת משמר כורדי מזויין אשר מנהיגי הכורדים הכריזו תמיד על רצונם שיהיה להם במסגרת האוטונומיה הפנימית. גם שאלות אלה יקבעו לא במעט עתיד היחסים בין הכורדים לבין השלטונות המרכזיים בבגדאד.

הכרזות כורדיות נגד ישראל

15.

בחילופי השדרים שהיו בין נשיא עיראק לבין מולא מוצטפא אל-בראזני, נמנע האחרון מלהתייחס בכלל לישראל והסתפק בציון הצורך במאבק נגד האימפריאליזם והריאקציה. לעומת זאת יחסה סוכנות הידיעות העיראקית (12.1) לשני בניו הכרזה כאילו "העם הכורדי ישתתף באופן ישיר ופעיל בתנועת שחרור פלסטין" כן מסרה הסוכנות (12.1) שהמזכיר הכללי של המפלגה הדמוקראטית הכורדית מחמוד עתא'אן הכריז שהכורדים תומכים בעם הפלסטיני ובמאבקו למען החסרת זכויותיו באדמתו ובמולדתו.

איראן אינה מרוצה

16.

ברור שאיראן אינה יכולה להיות מרוצה מההסכם מחשש שעיראק תוכל לרכז עתה מאמץ יותר גדול לא רק נגד ישראל אלא גם ישירות נגדה וגם במפרץ הפרסי.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 35 -

מטוס טרוטאיר - טכום פעילות

1. תגובות בינלאומיות

- א. שר התחבורה ההולנדי הודיע בפרלמנט שלו על כוונתו להציע כנס הועידה האירופית של שרי התחבורה.
- ב. מקרפנהאגן בספר שהסקנדינבים עומדים לקיים בקרוב התייעצות בנושא בטיחות הטיסות.
- ג. בתשובה לשאלת הטיב Norling שממשלת שבדיה מתיחסת בחומרה רבה לפשיעות בתעופה האזרחית ושהיא תומכת בכל האמצעים עליהם הוחלט ב-ECAC הוסיף ואמר שעל כל המדינות לגבש צעדים סטנדרטיים למניעת כל מעשי הפושעים שמסכנים התעופה האזרחית ולאפשר להעניש יחידים או ארגונים שעשו או שביססו לעשות פשעים כאלה.
- ד. ארגונים מקצועיים תבעו מוילסון צעדים נמרצים להבטחת שלומם של עובדי שירות התעופה ורו"מ הביע תמיכתו בהסגרת חשודים בחטיפה או חבלה במטוסים.

2. זרית בהלה

התראות שווא על הנחת פצצות במטוסים ביתנו בימים האחרונים לחברות תעופה במספר שדות תעופה באירופה אשר גרמו לבחילות אונס של המטוסים, אם כי דבר לא קרה.

3. דיונים בינלאומיים בנושא פגוע באירופים

- א. ICAO: בציג הלבנוני נבחר כמזכ"ל הארגון במקומו של ההולנדי. מועצת הארגון מתכנסת ב-16.3 לדיון בכינוס חברי הארגון. בין הנקודות העומדות לבירור בישיבה זו הן: סדר היום, אופי הכנס - עצרת יוצאת מהכלל או קונפרנס מיוחד של הארגון, מקום העצרת והתאריך לכינוס. לגבי דידנו מעדיפים שתכנס עצרת יוצאת מהכלל אשר משתתפים בה רק החברים בארגון (ללא הגוש המזרחי ורוב ארצות ערב). כן מעונינים שיבחרו בג'נבה מקום המושב.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 36 -

ב. יאטה

1. הועד הפועל של הארגון קבל החלטות ב-9.3.70 בענין פגוע במטוסים. רצ"ב תמצית של ההחלטות.
2. מזכ"ל הארגון, מר המרשלד, בסע ב-11.3.70 לדבת עמון כדי לדון עם שלטונות ירדן ועם חברות התעופה שלה בבטחון התעופה האזרחית. לקראת נסיעתו הבריק המרשלד למנכ"ל אל על על כוונתו לבקר בירדן.

ג. CENT

העובדה שלבנוני נבחר דווקא כעת למזכ"ל האיקאר מרמזת על מה שניתן לצפות מארגון זה בשאלת חסיפת וחבלה במטוסים. ענינו כמובן בפעולה בינממשלתית מהירה ומרשימה, עוד לפני כנס איקאר. כזירה מתאימה ביותר לקבלת החלטות ברוח היעדים שלנו בראית ועידה אירופית של שרי התחבורה וזאת לאור העדרם של הגוש המזרחי והערבים בגרירותינו במספר בירות בתבקשו לפעול לאור ההצעה ההולנדית למען יוזמת כינוס הועידה האירופית של שרי התחבורה.

ד. איפלפא:

מועצת הארגון מתכנסת בלונדון וביום ששי 13.3.70 עומדת לסיים עבודתה. משלחת ישראלית שוגרה לכנס כדי להשיג החלטות ברוח יעדינו. עדין אין בידינו פרטים בענין הדיונים.

החלטות הועד הפועל של יאטה בישיבת חרום מ-9.3.70 בענין פגיעת מטוסים
הועד הפועל של יאטה בישיבתו המיוחדת בג'נבה ב-9.3.70 החליט על האמצעים המתוגברים או הנוספים הנאים למלחמה בסכנה הנמשכת למטוסים ולקוי התעופה. בהסתמך על החלטת האסיפה הכללית השנתית ה-25 של הארגון באמסטרדם באוקטובר 1969, הוחלט:

סודי ביותר לנמען בלבד

- 37 -

א. ע"י הממשלות

1. להשיג תחיקה בינלאומית שתקבע את חטיפת מטוסים, כעבירה בינלאומית שתשא עונש כבד ותהיה ברת הסגרה.
2. להשיג תחיקה בינלאומית שתקבע את הנחת חומר נפץ במטוסים לפגוע בצוות, בנוסעים, המטען והדואר - כעבירה בינלאומית.
3. לחוקק חקיקה פנימית לבצוע האמנות הקיימות ואלה הנזכרות בסעיפים (1) ו (2).
4. לחוקק תחיקה פנימית המסמיכה המוסדות המתאימים לבקום בכל אמצעי המביעה הדרושים.
5. לדאוג לשתוף פעולה הדוק בין הארגונים הבינלאומיים בנדון.
6. להבטיח אמצעי בטחון מלאים והחלפת מידע.
7. לקבוע באמצעות איקאר כללים לבטחון שדות התעופה.
8. לקבוע מתאמים לבטחון לאומי.

ב. ע"י שדות תעופה

1. להבטיח תיאום מלא בין שלטונות שדות התעופה וכל הסוכנויות המעונינות כגון דואר, מכס, עליה, מוסדות בצוע החוקים ושאר מוסדות בטחון.
2. תיאום באמצעי בטחון כאלה בין שדות התעופה.
3. על הנהלות שדות התעופה לאפשר לחברות התעופה אמצעי בקורת ופקוח על מטען ודואר.
4. אמצעים לבדיקת דואר אניר.

ג. ע"י חברות תעופה

1. להבטיח החלפת מידע בין חברות התעופה השונות.
2. לקבוע עקרונות לבטחון:
 - א. במצב נורמלי
 - ב. במצב חירום
3. לקבוע קשר בין סוכנויות ממשלות והנהלות שדות תעופה בענייני בטחון.

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 38 -

4. לקבוע מדיניות בשאלות בסחון בדיונים עם נציגי הממשלה והנהלות
שדות התעופה.

ד. ע"י יאטה

1. לקבוע ועדה אד-הוק ליעוץ למנהל הארגון בעניני בסחון.
2. המזכירות תמציא לחברות התעופה טפסים עבור המסמכים הדרושים
בעניני בסחון.
3. להביא לידיעת ארגונים בינממשלתיים ומוסדות ממשלתיים את מדיניות
יאטה בעניני בסחון.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 39 -

בקורי הפסקת האש

כללי

1. במרכז ההתרחשויות בקורי הפסקת האש עמדו המשך פעילות הטרור משטח לבנון ופשיטת האזהרה של צה"ל על הכפר הלבנוני עיתה א-שעב בליל ה-6/7.3.70. כן בולטת השבוע העליה התלולה בפעולות הטרור משטח ירדן לאחר שהמחבלים חזרו לבסיסייהם הקדמיים מרבית עמון, אליה הוזעקו בשיאו של המשבר בין שלטונות ירדן וארגוני הטרור.
2. בזירה המצרית נמשכו פעולות הלוחמה ומסוסינו המשיכו בתקיפותיהם האויריות במרחב התעלה ובעומק מצרים. בקו הטורי נמשכת מגמת הירידה היחסית בפעילות הטרור, אך לעומת זאת יזם הצבא הטורי מספר תקריות מקומיות.

ההתרחשויות בזירות השונות

א. מצרים

הזירה היבשתית

1. היקף הפתיחות המצריות באש: זהה עם היקפן בשבוע שעבר. בתחילת השבוע הנסקר פתחו המצרים באש 18-25 פעם ביממה. המצרים מיקדו את ירי הארטילריה והמרגמות שלהם בגזרה הדרומית ובמרכזית וירי נשק קל בגזרה הצפונית. כ-80% מכלל הירי המצרי היה ירי ארטילרי ומרגמות.
2. חלה עליה ניכרת במספר החדירות המצריות למטרות הצבת מארבים, מודיעין וחבלה. ב-5.3.70 ב-0720 גילה, למשל, סיור אוירי של כוחותינו עקבות כניסה ויציאה של 6 אנשים דרומית ליציאת המיתלה. כן גילה סיור עקבות כניסה ויציאה של 2 חוליות צפונית לא-שש, אחת בת 10 אנשים והשניה בת 4 אנשים.

הזירה האוירית

3. מסוסי חיל האויר המשיכו בתקיפותיהם הרצופות במרחב התעלה כן חזרו

40.00

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 40 -

מטוסינו ותקפו מטרה צבאית בעומק מצרים בצפון הדלתה. התקיפה בוצעה ב- 6.3.70, כאשר בין השעות 0940 ו 0945 תקפו מטוסינו תחנת מכ"ם צפונית לדמיט.

4. ב 6.3.70 בשעה 1450 התפתח קרב אוירי בין מספר מטוסי חיל האויר שהיו במשימת סיור לבין מספר מטוסים מצריים שניסו ליירטם באזור רט-אל-בר. בקרב האוירי שהתפתח הופלו 2 מטוסי מיג-21 מצריים, שסייסייהם נראו צונחים. כל מטוסינו חזרו בשלום.

5. ב-12.3 בשעה 1200 תקפו מטוסינו כעשר דקות מטרת צבאית של המצרים בגזרה הדרומית של תעלת סואץ בעומק של כ-25 ק"מ. כל מטוסינו חזרו בשלום.

6. ב-12.3 ב-1530 פעלו שוב מטוסינו נגד תחנות מכ"ם באבו צויר, 12 ק"מ מערבית לאסמעליה ובג'בל עוייבד, 40 ק"מ מערבית לתעלה על ציר סואץ-קהיר. כן תקפו מטוסינו במשך כשעה וחצי מטרת בגזרה המרכזית של התעלה. כל מטוסינו חזרו בשלום.

7. ב-12.3 בשעה 1800 לערך ניסו מספר מטוסים מצריים לתקוף מוצב צה"ל בגזרה הדרומית של התעלה. אחד המטוסים המצריים, מטוג סוחוי-7, הופל באש נ.מ.שברי המטוס וגופת הטייס נמצאים בשטחנו. דקות ספורות קודם לכן תקפו מספר מטוסים מצריים מוצב אחר באותה גזרה. אין בפגעים לכוחותינו.

ב. י ר ד נ

הזירה היבשתית

1. צבא ירדן שמר גם השבוע על רגיעה ועל הריסון בפתיחות באש בעיקר בגזרה הצפונית, על אף העליה במספר מקרי ירי והפגזות טורר מעבר לגבול בזירה הירדנית. גם בגזרה הדרומית היו תקריות בודדות בלבד בהשתתפות צבא ירדן.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 41 -

2. ב-5.3.70 20:45 נתקל מארב צה"ל מעבר לגבול באזור צאפי בכח אויב שכלל שריונית. לכוחותינו 3 פצועים. בו בזמן נפתחה אש מרגמות באותו אזור לעבר שטחנו. מאחר וגם לפת"ח שריוניות מאותו סוג באזור עדיין לא ברור אם היתה זאת שריונית של פת"ח או של צבא ירדן.
3. ב-9.3.70 הודיעו הירדנים כאילו עבר משמר ישראלי את הקו בסביבת עקבה באותו יום ב-19.10 ונסוג בפני האש הירדנית. בהשאירו הרוב בשטח ירדן. התברר שהיה זה צעיר ישראלי שהגיע מתל-אביב לאילת לפני כחצי שנה, ולא היו לו מקום מגורים ועבודה קבועים. גופתו הוחזרה באמצעות הצל"א ב-12.3.

פעולות טרור משטח ירדן

4. בשבוע שבין ה-1.3-8.3.70 חלה עליה ניכרת בפעולות הטרור מ-65 שבוע קודם לכן ל-111. עליה זאת היתה בעיקר לאורך הקו הירדני. בין ה-1.3-8.3.70 בוצעו 75 פעולות טרור משטח ירדן לעומת 29 בשבוע הקודם. עליה זאת נבעה מכך, שאנשי ארגוני הטרור שהופנו מבסיסיהם הקדמיים לרבת עמון בשיא המשבר בין ארגוני הטרור ושלטונות ירדן חזרו לבסיסיהם הקדמיים.
5. בעמק בית שאן בוצעו בין ה-1.3-8.3.70, 33 פעולות טרור לעומת 10 שבוע קודם לכן. מבין פעולות אלה 31 היו מקרי ירי והפגזות מעבר לקו ושתי חדירות.
6. בנקעת הירדן בוצעו בין ה-1.3-8.3.70, 42 פעולות טרור לעומת 17 שבוע קודם לכן. מבין אלה 35 היו מקרי ירי והפגזה בעיקר לאור היום לעבר מוצבים וסיורים של צה"ל והשאר חדירות.
7. בערבה לא בוצעה בין ה-1.3-8.3.70 כל פעולת טרור.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 42 -

ג. סוריה

1. בין ה-8.3.70-1.3 בוצעו 8 פעולות טרור מבוקרות בזירה הסורית לעומת 11 בשבוע הקודם. בכך נשמרת המגמה בת השבועיים של הירידה היחסית בפעולות הטרור משטח סוריה. מבין פעולות אלה 7 היו מקרי ירי והפגזות מעבר לקו והשאר הפגזות.
2. הצבא הסורי השתתף השבוע במספר תקריות מקומיות מוגבלות בהיקפן. תקרית אופינית אדעה ב-9.3 כאשר ב-21.00 בורו 4 פגזי נ.ט. לעבר מוצב צה"ל באזור רפיד.
3. צעיר סורי בן 17 (אחמד יחיא חטיב) הוחזר ב-4.3.70 ע"י שלטונות ישראל לידי שלטונות סוריה באמצעות נציגי הצלב האדום הבינ"ל בצומת אחמדיה בסביבות קובייטרה. הצעיר נמסר ב-30.11.69 לידי שלטונות ישראל ע"י משקיפי האו"ם לאחר שחצה את הגבול והסגיר את עצמו לידיהם.
4. בסוף השבוע גברה הפעילות משטח סוריה :
 - א. ב-12.3 בשעה 0230 בהתקלות במארב סורי ליד חושביה נפצעו ששה מחיילינו ונהרג רב"ט מהצבא הסורי שגופתו נשארה בשטחנו.
 - ב. ב-12.3 בשעה 1100 לערך הותקף סיור כוחותינו שבע מדרום מזרח לבירכת ר כ-1.5 ק"מ מקו הפסקת האש ע"י מארב סורי. באותה עת בפתחה אש ארטילרית סורית על מוצב כוחותינו בקרבת מקום. כוחותינו השיבו אש ואנשי הסיור הסתערו על המארב והניסוהו. חילופי האש במשכו עד 12.20. לנו הרוג אחד ושבעה פצועים.

ד. לבנון

פעולות טרור משטח לבנון

1. בשבוע שבין ה-8.3.70-1.3 בוצעו 9 פעולות טרור משטח לבנון - רובן בגזרה המרכזית ולמטרות חבלה - בהשוואה ל-10 שבוע קודם לכן. לאחר ה-2.3.70 חלה הרפייה זמנית באינטנסיביות בפעילות

43./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען 47-לבד-

הטרור משטח לבנון לאור ההתבטאויות החריפות של ישראל וחששות לבנון מפעולה מצידנו. ב-5.3.70 בפתחה משטח לבנון אש על מארב שלבו שהתמקם בקרבת שתולה. וכתוצאה מכך נהרג אחד מחיילינו ו-2 נפצעו.

פשיטת צה"ל על הכפר הלבנוני עייתה-א-שעב

מהלך הפשיטה

2. בליל ה-6-7.3.70 פשט כח רגלי של צה"ל על מנאות כפר עייתה-א-שעב (כ"מ מזרחית לקו הפסקת האש עם לבנון וכ-3 ק"מ צפונית-מזרחית לשתולה) ופוצץ 5 בתים וטרקטור השייכים לסייעני המחבלים. כן פוצצו 2 מבנים במוצב צבא לבנון הממוקם על דרך הגישה לישראל דרומית-מערבית לכפר. המוצב עצמו נמצא ריק מחיילים. במהלך הפעולה נהרג חייל לבנוני אחד, אשר פתח באש על כוחותינו. כוחותינו הביאו עימם 2 חשודים לחקירה נוספת. בעת מהלך הפעולה הוזהרו תושבי הכפר ברמקולים שלא להפריע למהלך הפעולה ולהמנע מטיוע למחבלים.

הרקע לפשיטה

3. הפעולה נועדה להזהיר ולהמחיש ללבנונים כי פעולות טרור משטחם לא תשאנה ללא תגובה, והיא בוצעה לאור ההתגברות הרבה של פעולות הטרור מלבנון בעת האחרונה. מאז ה-1.1.70 ועד לערב הפשיטה בוצעו משטח לבנון 37 פעולות כולל ירי קטיושות על קרית שמונה, 13 מקרי חבלה או בסיונות חבלה, 8 הפגזות מרגמות, 6 מקרי ירי בזוקות, 3 מקרי ירי בק"ל, 3 מעשי מיקוש ו-3 חדירות.
4. גם לאחר הפשיטה נמשכו פעולות הטרור משטח לבנון. במוצאי שבת (7-8.3.70) חוסלה חולית מחבלים ש-5 מאנשיה נהרגו מערבית למושב זרעית כשניסו לחדור משטח לבנון. בבוקר ה-8.3.70 חובל מעביר מי"ם באיזור שומרה ומכונית צה"ל עלתה על מוקש ואחד מחיילינו נפצע. ב-9.3.70 גילה סיור משמר הגבול באיזור זרעית ב-10.15 2 בזוקות מאולתרות וזביל ריק. אחת הבזוקות התפוצצה בלילה ועשתה פרצה בגדר. השניה פוצצה ע"י הסיור. בשטח נמצאו רובה קלצ'ניקוב תרמיל גב ומצפן. בתגלו עקבות כביסה ויציאה של 5 אנשים ק"מ צפונית מזרחית לזרעית.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 44 -

נספח

סיכום פעילות טרור בחודש פברואר 1970 בהשוואה

לחודש ינואר 1970

א. סיכום פעילות הטרור לפי גזרות בחודש פברואר 1970 בהשוואה לחודש ינואר 1970.

<u>הגזרה</u>	<u>פברואר 1970</u>	<u>ינואר 1970</u>
לבנון	22	6
סוריה	59	69
ירדן	180	286
יהודה ושומרון	11	5
רצועת-עזה	33	38
מרחב-סיני	4	1
פנים ישראל	1	3
סה"כ	310	408

ב. סיכום פעילות הטרור לפי סוג הפעולה בחודש פברואר 1970 בהשוואה לחודש ינואר 1970.

<u>סוג הפעולה</u>	<u>פברואר 1970</u>	<u>ינואר 1970</u>
מיקוש	20	10
חבלה	30	18
ירי בשטחנו	40	54
ירי מעבר לגבול	151	223
הפגזות מעבר לגבול	51	81
התקלויות, מארבים ומרדפים	8	13
ש ו ר ת	10	9
סה"כ	310	408

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 45 -

בחדש פברואר 1970 בהרגו 11 מחבלים בעת בסיונות חדירה לשטחנו
לעומת 38 בחדש ינואר 1970.

סודי ביותר